

Kereiti 3

KOTARA 2

SESOTHO

PUONG YA

LAPENG

Moralo

wa Thuto

MEKGWA YA HO HLOPHISA

Ho basebetsi-mmoho

Le ya amohelwa lenaneong la Puo Ya Lapeng ya NECT!

Hlokomela hore disebediswa tsa Kotara ya 2 ya Puo Ya Lapeng ya NECT di entswe ka nako e kgutshwane haholo. Ke ka baka leo re ananelang hore ditokiso le diphetoho di ka ba teng.

Re ka thabela hape le hore disebediswa tsena e be tsa hao, mme o sebetse mmoho le sehlopha sa rona ho tswela pele ho ntlafatsa phetolelo. E bang o fumana diphoso, ka kopo latela mokgwa ona ho di tlaleha:

- 1 Romela I-meile mona:
xitsonga@homelanguage.co.za
tshivenda@homelanguage.co.za
sepedi@homelanguage.co.za
siswati@homelanguage.co.za
isizulu@homelanguage.co.za
isindebele@homelanguage.co.za
isixhosa@homelanguage.co.za
sesotho@homelanguage.co.za
setswana@homelanguage.co.za
afrikaans@homelanguage.co.za
english@homelanguage.co.za
- 2 Moleng wa sehloho sa molaetsa, ngola mohlodi wa tokomane eo o buang ka yona. Mohlala: Kereiti 3 Kotara 2 Moralo wa Thuto Maqephe 45–47
- 3 Ditabeng tsa hao I-meiling, bolela diphetoho tse tshwanetseng ho etswa. Kapa, mohlomong, etsa diphetoho bukaneng ebe o nka senepe sa leqephe leo, o le romele ka I-meile.
- 4 Ha o na le dintlha tse sa o kgotsofatseng puong tseo o ka ratang hore di elwe hloko, ka kopo ngola mohlodi wa tokomane moleng wa sehloho wa Imeile. Mohlala: BOPAKI BA PUO YA SEBAKA
- 5 Ebe, ditabeng tsa hao tsa I-meile, o hlalosa dintlha tseo.
- 6 Ka kopo romela I-meile tsohle di na le lebitso, mosebetsi le nomoro ya hao mohala, e le hore re tle tsebe ho hokahana le wena bakeng sa dipuisano le tlhakisetsa ha ho hlokahala.
- 7 **Re ya o leboha ka diphehiso tsa hao lenaneong lena! Re o tiisetse hore, phetolelo tse ntle, tse nepahetseng tsa puo tsohle di hlahisitswe ditokomane tsena.**

Contents

Dintlha tsa Tsamaiso	v
Mekgwa ya Mantlha ya ho Ruta	xiii
Beke 1 Mokotaba: Ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo!	1
Mantaha	3
Labobedi	9
Laboraro	15
Labone	22
Labohlano	26
Beke 2 Mokotaba: Ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo!	31
Mantaha	33
Labobedi	39
Laboraro	45
Labone	52
Labohlano	57
Beke 3 Mokotaba: Lelapa le ya tsotellana	61
Mantaha	63
Labobedi	68
Laboraro	74
Labone	81
Labohlano	85
Beke 4 Mokotaba: Lelapa le ya tsotellana	89
Mantaha	91
Labobedi	95
Laboraro	101
Labone	108
Labohlano	113
Beke 5 Mokotaba: Bohlorisi	117
Mantaha	119
Labobedi	124
Laboraro	130
Labone	137
Labohlano	141

Beke 6 Mokotaba: Bohlorisi	145
Mantaha	147
Labobedi	152
Laboraro	159
Labone	166
Labohlano	171
Beke 7 Mokotaba: Re bangodi	175
Mantaha	177
Labobedi	182
Laboraro	188
Labone	194
Labohlano	198
Beke 8 Mokotaba: Re bangodi	203
Mantaha	205
Labobedi	210
Laboraro	216
Labone	223
Labohlano	227
Beke 9 Mokotaba: Dintho tse re tshosang	231
Mantaha	233
Labobedi	239
Laboraro	246
Labone	252
Labohlano	256
Beke 10 Mokotaba: Dintho tse re tshosang	261
Mantaha	263
Labobedi	268
Laboraro	274
Labone	281
Labohlano	285

Dintlha tsa Tsamaiso

Diphetho tsa Thuto

Kotareng ena, baithuti ba tshwanetse ho fihlela diphetho tse latelang:

HO MAMELA LE HO BUA

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho tseba kapa ho bina diraeme ka dipina tse 4
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho ka nka karolo dipuisanong ka phaposiburutelong ho abela tsebo ya pejana
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho buisana ka pale e badilweng ka kopanelo, ba sebedisa foreimi ya dipuisano ho tataisa.
- 4 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho iqapela dipale tsa bona bakeng sa mosebetsi wa pale ya boiqapelo
- 5 Baithuti ba tshwanetse ho qoqa ka seo ba se ngotseng
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho utlwisisa mme ba kgone ho sebedisa tlotlontswe e latelang

ikwetlisa	lekanya	hloka botsitso	sisinya	ikemiseditse	inehela
tlontlolehile	atleha	hloleha	phephetsa	rametsu	nepahetse
nepahalo	korola	thoriso	tsitlallelo	ikgantsha	babatsa
mobabatsi	tshomo	tsotella	tsotellang	phaphethe	etsahatsa
sitisehile	tsepamisitse maikutlo	ema tlekelele	sela	borotho bo tjhesitsweng	mamellang
mamello	tshibollo	atlehileng	ikemiseditse	laela	ditaelo
tsitlallelo	tetema	tsitsisa	swabileng	korotla	mmohi
sehloho	senyehile	imollohileng	tiribola	hlaba ntlha	ya nang le talente
moditjhab	mojaki	puo	mokgwa wa ho qapodisa mantswa	ho iqeaqea	iphapanya
tshehetso	inotshi	jewa ke budutu	lefokisi	ho tseba se itseng	bukana
fuputssa	phuputso	belatsa	mongolo	moharo	molaetsa
qapa	boqapi	thekenoloji	tempele	thoriso	mongodi
rekota	letlapana	lematjana	letsopa	ho botsha maikutlo a itseng	toro
toro e tshosang	kgodumodumo	tshohile	tsamaya ka ditsetsekwane	ngwapa	otlanya

thothomela	modidietso	hlahile kapele	hanghang	hlasela	madi
e madi	tiehiso	potilwe	tshoha	ka thabo	bonamelo
letshoho	fehelwa	fehelwa ha pelo			

TLHOKOMEDISO YA MEDUMO LE MEDUMO

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho ka kgetha medumo ka kutlo
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho hlokomela medumo e latelang ka boiketsetso
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho arola le ho kopanya medumo e latelang

ae	oa	ea	ua	oe	oi
tsh	mph	nkg	ntj	nng	ngw
nts	nth	ntl	tjh		

Baithuti ba tshwanetse ho ka arola mantse a latelang ka medumo

maema	phaella	maele	maeto	moalo	moabi
moahi	moalosi	moaparo	moahisane	mealo	seaparo
moetapele	moeti	moepa	poelano	moedi	moemedi
moloi	koloi	baloi	loile	tshela	tshola
tshelela	tshomo	tshutshu	tshukudu	mphoqa	mphehela
mphile	nkgono	nkgina	nkgoka	nkgella	ntjella
ntjamela	ntjesa	dintja	bonngwe	songngwe	nngolla
nngala	nngwapa	ngwana	ngwanana	ngwetsi	ngwale
ntseba	ntsipa	ntsebisa	ntsoma	ntsipile	nthula
nthola	ntlola	ntlola	ntlela	nthunya	nthetsa
ntlama	ntlisa	tjhaba	tjhele	letjhoba	tjhutjhumakgala

HO BALA

Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho qapodisa mantse a latelang

maema	phaella	maele	maeto	moalo	moabi
moahi	moalosi	moaparo	moahisane	mealo	seaparo
rua	bua	sua	moetapele	moeti	moepa
poelano	moedi	moemedi	moloi	koloi	baloi
boi	loile	tshela	tshola	tshelela	tshomo
tshutshu	tshukudu	mphoqa	mpha	mphehela	mphile

mpho	nkgo	nkgono	nkgina	nkgoka	nkgella
ntja	ntjella	ntjamela	ntjesa	dintja	nngwe
bonngwe	sonngwe	nngolla	nngala	nngwapa	ngwana
ngwanana	ngwetsi	ngwale	ntsu	ntseba	ntsipa
ntsebisa	ntsoma	ntsipile	ntho	nthula	nthola
nthunya	nthetsa	ntlo	ntlola	ntlola	ntlela
ntlama	ntlisa	tjhaba	tjhele	letjhoba	tjhutjhumakgala

Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho bala mantswa a latelang ka ho a sheba

Bheki	rekela	baesekele	palama	metswalle	Lie Jie
rametsu	korola	tsebahala	bokgoni	Sibongile	hlokomela
toustu	kitjheneng	Sipho	Candice	Carla	nkgono
baesekele	tshehla ruta	Jojo	sekolong	setjha	bashanyana
hlorisa	Timeo	mosebetsing	bahlorisi	hlahoetsa	hohle
Mandu	makunutu	behang	bukatsatsi	phodisa	bangodi
dilemong	sibollwa	setshwantsho	taka	John	Robert
kgaleha	tlwaelehang	kgwara	Todd	lewatile	sefa
didolofene	maqhubu				

Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho bala seratswana se kopantsweng jwaloka ka mohlala o latelang:

Ke badile dipale tse ngata tse buwang ka baloi. Baloi ke batho ba kgopo, ba pelo di mpe, ba etsa ketso tse mpe. Ke badile pale enngwe e neng e buwa ka moloi e mong. Jwalo fela ka baloi ba bang, moloi enwa o ne a le kgopo, a bile a na le pelo e mpe. Moloi enwa o ne a loile ngwanana e mong a motle. Balo ba hae ngwananeng eo bo ne bo etsa hore a se ke a tsofala. O ne a dula a le tshwana le motjha. Ke a ipotsa hore na baloi ba teng lefatsheng na? Kapa baloi ke ba ditshomong fela na? Nna ke boi. Ha ke batle ho kopana le moloi.

KUTLWISISO

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho noha/lepa seratswana ka ho bala ditshwantsho
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho hopola diketsahalo tsa seratswana
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho tseba ho pheta seratswana
- 4 Baithuti ba tshwanetse ho tseba ho pheta diketsahalo tsa seratswana ka tatelano
- 5 Baithuti ba tshwanetse ho qala ho utlwisisa hore ho bolela eng ho iketsetsa setshwantsho ka hlohong, ho amahanya diketsahalo ho ya ka boiphihlelo ba hao, ho akanya ka dintho tse o di bonang empa o sena bonnete ba tsona le ho nahana ka seratswana
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho nahanisisa ka seratswana ba sebedisa foreimi ya dipuisano

- 7 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho araba dipotso tsa kutlwisiso tse ngotsweng ka seratswana
- 8 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho bopa kakaretso ka seratswana

MONGOLO

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho taka setshwantsho se bontshang moelelo
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho ngola sehloho kapa tse pedi ka ditshwantsho tsa bona
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho tlatsa foreimi ya mongolo e kgutshwane
- 4 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho ngola diratswana tse 1 ba sebedisa foreimi ya ho ngola kapa moralo
- 5 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho ngola: lenane/ lengolo.

HO BALA KA TATAISO YA SEHLOPHA

- 1 Baithuti ba tshwanetse ho kgona balla hodimo dibuka tsa kereiti ya bona ka bokgoni ba bona le sehlopha mmoho le titjhere
- 2 Baithuti ba tshwanetse ho sebedisa tlhokomediso ya medumo, ditlhahiso le elellwa mantswa a sebediswang kgafetsa ha ba bala.
- 3 Baithuti ba tshwanetse ho kgona ho qala ho hlokomela temoho ya matswe ka bona le kutlwisiso ya bo bona.

Disebediswa le thepa eo o e fumantshitsweng

Ela hlooko hore disebediswa tsohle tseo o di fumantshitsweng ke tsa sekolo.

Disebediswa di tla sebediswa hang feela mme di lokela ho hlokomelwa le ho anela bohle.

Kotareng ya 1, matitjhere a tla fumantshwa disebediswa tse latenag:

1 Ditjhate tsa Papatso tse 4

Sebedisa ditjhate tsena ho rala mosebetsi wa hao wa beke. Beke le beke, bapatsa medumo le mantswa; mantswa a sebediswang kgafetsa, tlotlontswa ya mokotaba; ditshwantsho; mmoho le foreimi ya ho ngola.

2 Ditjhate tsa Mongolo

Bapatsa ditjhate tsena ka pele phaphosing ya boithutelo, e le hore di bonahale ho baithuti. Matitjhere a kereiti 1 le 2 a tla fumantshwa ditjhate tsa mongolo o sa kopanang. Matitjhere a kereiti 2 le 3 a tla fumantshwa ditjhate tsa mongolo o kopaneng le mongolo o sa kopanang.

3 Kotara ya 2 Moralo wa Thuto 1

Sebedisa moralo ona wa thuto ho elellwa seo o tshwanetseng ho se ruta letsatsi ka leng. Mekgwa e fapaneng ya ho ruta e tla o thusa hore o rute jwang thuto ka nngwe. Bekeng tse pedi tse qalang kotareng ya 1, o tla latela lenane la tlwaetso.

4 Kotara ya 2 Tereka

Sebedisa tokomane ena ho tlatsa le moralo wa selemo wa ho ruta mmoho (ATP) le wa kotara. Bontsha ka ho tshwaya le ho beha letsatsi ha tekanyetso ya mosebetsi e fedile. Nahanisisa hantle ka tseo o di rutileng.

5 Kotara ya 2 Buka e Kgolo

Sebedisa buka e kgolo ya dipale ka nako ya dithuto tsa ho bala ka kopanelo. Kotara ena le dipale tse robedi – pale e le nngwe ka beke.

6 Kotara ya 2 Pokello ya Disebediswa

Pokello ya disebediswa e nale tse latelang:

- **Dipapetla tsa Mantswe tse** sebediswang bakeng sa tlotlontswe ya mokotaba, mantswe a sebediswang kgafetsa, medumo le mantswe. Di sehe mme o di behe hantle ka tatelano. Sebedisa dipapetla tsa mantswe mmoho le ditjhate tsa papatso ya mantswe.
- **Ditshwantsho tsa tlotlontswe ho tswa mokotabeng:** di sehe hantle mme o di behe hantle ka tatelano. Sebedisa dipapetla tsena tsa mantswe mmoho le ditjhate tsa papatso ya mantswe.
- **Meqephe a tshebetso a dipale tsa boiqapelo:** o a fuwe bakeng sa mokotaba ka mong. Ho na le ditshwantsho tse 3 kapa tse 4 tse buang ka pale. Ho na le maqephe a 10 a tokomane – e le nngwe bakeng sa sehlotshwana sa bana. Eketsa ha ho hlokeha.
- **Maqephe a mosebetsi wa tekanyetso** o a fuwe bakeng sa dipheto tsa baithuti le ntlha tsa bohlokwa tsa kotara.

7 Kotara ya 2: Leqephe la tshebetso la ho bala

O fuwe maqephe a tshebetso a ho bala a robedi bakeng sa kotara e le nngwe ka beke ho tloha bekeng ya 3 ho isa bekeng ya 10. Sebedisa maqephe ana a tshebetso le baithuti kaofela ka nako ya ho bala ka tataiso ya sehlopha. O na le maqephe a tshebetso a ho bala a 20. Eketsa ha ho hlokeha.

Tsamaiso ya Beke le Beke: Dihora tse 7

- 1 Lenaneo la thuto le latela tsamaiso ya tlwaelo e tshwanang beke le beke.
- 2 Hona ho nolofaletsa baithuti le matitjhere ho latela tlwaelo ya tsamaiso ya beke.
- 3 Baithuti ba kgona ho itokisetsa mosebetsi o latelang ha ba se ba tlwaetse tsamaiso ya beke.
- 4 Tlwaelo ena ya tsamaiso e itshetlehile ho nako e lekantsweng ya Puo ya Lapeng ya CAPS: dihora tse 7 ka beke.
- 5 Tlwaelo ena ya tsamaiso e entswe ele karolo ya lenaneo la dipuo tse pedi mmoho le PSRIP EFAL ya lenaneo la thuto le hlophisitsweng.
- 6 Ka kopo bapatsa tlwaelo ena ya tsamaiso ka phaphosiburutelong mme o leke ka matla ho e tseba ka hlooho.

MANTAHA		LABOBEDI		LABORARO		LABONE		LABOHLANO	
Mosebetsi wa molomo	15			Mosebetsi wa molomo	15			Mosebetsi wa molomo	15
		Medumo	15	Medumo	15	Medumo	15	Medumo	15
Mongolo	15	Mongolo	15	Mongolo	15				
Ho bala ka kopanelo	15	Ho bala ka kopanelo	15			Ho bala ka kopanelo	15	Ho bala ka kopanelo	15
Ho ngola	30			Ho ngola	30				
Ho bala ka tataiso ya sehlopha	30	Ho bala ka tataiso ya sehlopha	30	Ho bala ka tataiso ya sehlopha	30	Ho bala ka tataiso ya sehlopha			30
1.45		1.15		1.45		1.00		1.15	

Boitokiso ba beke

Ho bohlokwa ho hopola hore lenaneo la Puo Ya Lapeng le fokoleditse matitjhere tlhokeho ya ho rala, empa BOITOKISO e sa le ntlha ya bohlokwa! Ha nngwe ka beke, motsheare wa mantsiboya kopanang le basebetsi-mmoho (matitjhere ohle a foundation Phase), le hlophise boitokiso mmoho.

Ha o ithlopisa/ itokisa hopola ho:

- 1 Badisisa hantle Moralo wa Thuto wa beke.
- 2 Etsa bonnete bahore o utlwisa le ho tseba mekgwa e fapaneng e tshwanetseng ho sebediswa. Ha ho se jwalo, eya karolong e bitswang 'Mekgwa e fapaneng ya ho ruta' mme o e bale ka moo o ka hlohang.
- 3 Kamorao ho seo, sheba hore ke dipapetla le ditshwantsho dife tse tla hlokahala bakeng sa bakeng sa tlotlontswe ya mokotaba, mantswe a sebediswang kgafetsa, medumo le foreimi ya ho ngola. Lokisa dipapetla tsa mantswe le ditshwantsho ka tsela e latelang:
 - a Seha dipapetla kapa ditshwantsho
 - b Leka ho di kgomaretsa pampering kapa lebokoseng
 - c Ha ho kgoneha, di lamineite kapa o di kwahele ka polasitiki.
 - d Dipapetla tsa thuto e itseng di kenye ka hara enfelopo kapa o di tlame ka kgwele ya rekere.
- 4 Bokelletsa di sebediswa tsohle tseo o ka di hlohang, ditshwantsho kapa dintho tsa nnete tse tshwarehang.
- 5 Etsa bonnete ba hore Buka e Kgolo e lokile.
- 6 Badisisa hantle mesebetsi e tshwanetseng e phethwa ka hara buka ya Tshebetso ya DBE.
- 7 Etsa bonnete ba hore Tereka ya hao e maamong a nepahetseng mme e bontshe kgatelopele eo o seng o e entse.

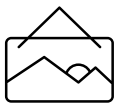
Mokotaba le Lenane la ho Bala

NOMORO YA BEKE	MOKOTABA	PALE YA HO BALA KA KOPANELO	LEQEPHE LA MOSEBETSI LA HO BALA
1	Ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo!	Baesekele ya Bheki e ntjha	1
2	Ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo!	Lie Jie, Rametsu ya babatsehang	2
3	Lelapa le ya tsotellana	Borotho bo tjhesitsweng bo tseleng!	3
4	Lelapa le ya tsotellana	Tshibollo e kgolo ya Candice le Carla	4
5	Bohlorisi	Sekolong se setjha sa Jojo	5
6	Bohlorisi	Timeo o thusa ba lelapa la hae	6
7	Re bangodi	Buka ya diketsahalo tsa letsatsi le letsatsi ya Mandu	7
8	Re bangodi	Bangodi ba pele lefatsheng	8
9	Dintho tse re tshosang	Ho na le kgodumodumo ka khaboteng yaka	9
10	Dintho tse re tshosang	Pholoso ya didolofene	10

Kotara 1 Lenaneo la Tekanyetso

Lenaneo la tekanyetso le bopilwe ho latela Karolo 4 ya CAPS e amohetsweng. Sena se ka fumanwa kamora Teraka ya kotara e nngwe le e nngwe.

Papatso ka Phaphosiburutelong

DITJHATE TSA PAPATSO

- 1 O tla fumantshwa ditjhate tsa papatso tse nne tse mmala e fapaneng, ele karolo lenaneo lena.
- 2 Tjhate ya mmala ka nngwe e tla sebedisetswa ho bapatsa mantswa a fapaneng a beke.
- 3 Sebedisa ditjhate ka tsela ena e latelang:
 - a **Tjhate e mmala o motala** – e bapatsa tlotlontswa ya mokotaba le ditshwantsho tsa beke.
 - b **Tjhate e mmala o bolou** – e bapatsa mantswa asebediswang kgafetsa a beke.
 - c **Tjhate e mmala o mosehla** – e bapatsa medumo le mantswa a beke.
 - d **Tjhate ya mmala o mopinki** – e bapatsa foreimi ya ho ngola ya beke.

- 4 Mantswe a ditjhateng tsena a lokelwa ho ntjhafatswa/ tjhentjhuwa beke le beke.
- 5 Ka kopo o se ke wa tlohela tlotlontswe ya mokotaba le ditshwantsho selemo kaofela. Dipapatso di lokela ho tsamaelana le mokotaba o rutwang. Ha phaphosi ya borutelo e tletse ka mantswe le ditshwantsho, baithuti ba ka hloleha ho ellelwa mantswe le ditshwantsho tse ntjha.
- 6 Ha o qeta ho tlosa mantswe le ditshwantsho tse itseng, di bokelle mme o di behe hantle ka faeleng.
- 7 Hlokomela mantswe ana molemong wa ho a sebedisa selemong se lateng.

TAFOLE YA MOKOTABA

- 1 Leka ho iketsetsa tafole ya mokotaba ka phaphosiborutelong.
- 2 Sebedisa sebaka sena ho bapapatsa ditshwantsho le dintho tsa nnete tse tsamaelanang le mokotaba.
- 3 Ngola/ leibola dintho tsena mabitso, e le hore baithutia batle ba ithute tlotlontswe ena.

Mekgwa ya Mantlha ya ho Ruta

Botsamaisi ba Phaposiborutelo

Maano a mang a botsamaisi ba phaposiborutelo a kentswe e le “mekgwa ya mantlha ya ho ruta”. Ke maano a sebediswang ka nako tsohle lenaneong lena, ka hoo ho bohlokwa hore titjhere e a utlwisise hantle.

Sepheo: Ho ntlafatsa nako e sebediswang nakong ya mosebetsi, boitshwaro ba moithuti le tshebedisano mmoho pakeng tsa baithuti. Ho fokotsa ditshitiso thutong. Ho kenyeletsa le karolo ya papadi thutong.

BODULO LE DIHLOTSHWANA TSE NYANE.

- 1 Ho bohlokwa ho hlophisa nako le ho ela hloko tsela eo o hlophang tsela eo baithuti ba dulang ka yona ka phaposiburutelong
- 2 Ha o etsa sena, ela hloko dinthla tse latelang:
 - a **Dudisa baithuti ho ya ka bokgoni bo fapaneng** – O seke wa beha baithuti ba sokolang mmoho, le sebetsang hantle mmoho. Kopanya baithuti hore phaposi yohle e be sebaka sa bokgoni bo fapaneng.
 - b **Dudisa baithuti ka leano la ho fokotsa ditshitiso kapa lerata le fetelletseng.** O seke wa dudisa baithuti ba kgathatsanang mmoho. O seke wa dudisa baithuti ba ratang ho bua ka phaposing mmoho.
- 3 Lenaneong lena la thuto, ho na le mesebetsi e tla hloka baithuti ba e etse ka dihlotshwana tse nyane.
- 4 E kaba dihlotshwana tsa baithuti ba 3–4, ba dutse mmoho. Etsa seo hore ha o bolella baithuti ho sebetsa ka “dihlotshwana tse nyane” ba kopane ka pele ka mokgwa o kgethehileng ntle le tshitiso.
- 5 Ha baithuti ba dutse ka mela, tsela e bonolo ya ho etsa dihlotshwana ke hore ba babedi ba dutseng ka pele ba retolohe ba shebane le ba ka morao ho bopa sehlopha kapele.
- 6 O seke wa tlohella baithuti ho etsa hlophiso ena ka bo bona. Haebe wena ya nkang qeto ka ho etsa dihlotshwana ka paposing le ho ruta baithuti ho bopa dihlopha tsena ka pele ka kgutso.
- 7 Ha o bona tshebetso ya sehlopha e se ntle, etsa diphethoho ho sehlopha. O seke wa qobella baithuti ho sebetsa mmoho.

TSAMAISO YA DIPUISANO TSA DIHLOPHA

- 1 Ka hara lenaneo tsamaiso la thuto, hona le mesebetsi e mmalwa e hloakang hore baithuti ba be le therisano ya dihlopha.
- 2 Kwetlisa baithuti ho etsa tse latelang:
 - a Qalong baithuti ba tshwanetse ho bopa dihlotshwana.

- b** Ka morao ho moo, baithuti ba eellwe potso kapa foreimi eo batlileng ho rerisanang ka yona.
- c** E be moithuti e mong le e mong o fumana monyetla wa ho araba potso e nngwe le e nngwe.
 - Moithuti wa 1 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 2 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 3 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 4 o araba potso ya 1
 - Moithuti wa 1 o araba potso ya 2
 - Moithuti wa 2 o araba potso ya 2
 - Moithuti wa 3 o araba potso ya 2
 - Moithuti wa 4 o araba potso ya 2
 - Jwalo jwalo
- 3** E kaba mohopolo o motle ho sebedisa thupa / lejwe / ntho.
 - a** Neha sehlopha ka seng ntho e mebala jwaloka thupa kapa lejwe.
 - b** Motho ya tshwereng ntho o ya bua mme ba bang bohle ba ya mamela.
 - c** Ha moithuti wa pele a se a buile, o tshwanetse ho fetisetsa ntho eo ho motho e mong.
- 4** Haeba dihlopha di tshwanetse fana ka tlaleho, baithuti ba se ba arabile kaofela, sehlopha se ka kgetha dikarabo tse nepahetseng bakeng sa potso e nngwe le enngwe.

MESEBETSI YA PHETOHO YA HO BALA

- 1** Ka nako ya ho bala ka tataiso ya sehlopha, titjhere o sebetsa le dihlopha tse pedi
- 2** Pakeng tsa dihlopha tsena tse pedi, ho bohlokwa honka “kgefutso” pele o lokisa bodulo ba baithuti ba ho sebetsa leqephe la mosebetsi le latelang.
- 3** Etsa hona ka mokgwa o latelang:
 - a** Ha o qetile ho sebetsa le dihlopha, laela sehlopha sa pele ditulong tsa bona.
 - b** Laela baithuti ho mamela ka hlooko
 - c** Etsa Mosebetsi wa phetoho ya ho bala le baithuti bohle.
 - d** Netefatsa hore baithuti ba maamong a ho bala leqephe la mosebetsi
 - e** Hlalosa mosebetsi o tla latela leqephe la mosebetsi
 - f** Hopotsa baithuti hore ba tshwanetse ho qeta mosebetsi wa bona pele ba etsa mosebetsi o latelang – ba nke nako ya bona ho etsa mosebetsi ba sa potlake.
 - g** Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa le wena.
- 4** Kotareng ya 1, re kgothalletsa hore o sebedise mekgwa ena e 4 ya mosebetsi wa phetoho ya ho bala le baithuti:

Mosebetsi wa 1: Titjhere ore

- 1 Bolella baithuti hore ba eme.
- 2 Hlalosa hore o tlo etsa ditshitshinyeho tse fapaneng, jwaloka: ama hlooho; fofisa khaethe; swenya nko; tlola ha raro.
- 3 Qala ka hore 'titjhere ore', ebe baithuti ba etsa tshitshinyeho e boletsweng.
- 4 Ha o sa qala ka hore 'titjhere ore', baithuti ha ba etse letho, ba ema feela.
- 5 Ha moithuti a ka sisinyeha titjhere a sa qala ka hore 'titjhere ore', moithuti eo o dula fatshe ha a sa nka karolo.
- 6 Mohlodi ke moithuti ya salang a eme.

Mosebetsi wa 2: Mokitjana wa ho tjeke

- 1 Bolella baithuti hore ba eme.
- 2 Hlalosa hore o tlile ho bapala mmimo founung ya hao.
- 3 Ha baithuti ba utlwa mmimo, ba tjeke.
- 4 Hang ha mmimo o kgutsa, baithuti ba eme tsi!
- 5 Letsa o tima mmimo ka makgetlo, e le hore baithuti ba tjeke le ho ema feela ka makgetlo.

Mosebetsi wa 3: Tsoka, tsoka, ema

- 1 Bolella baithuti hore ba eme.
- 2 Ere: tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, tsoka, ema!
- 3 Baithuti ba pheta se bolelwang ke titjhere, ba ntse ba tsoka mmele ya bona.
- 4 Ha ba fihla ho 'ema' ba tshwanetse ba eme tsi! ba kgutse.
- 5 Pheta sena ka makgetlo.

Mosebetsi wa 4: Nna le setulo saka

- 1 Bolella baithuti hoe ma pela ditulo tsa bona. Ho be le sebaka pela bona.
- 2 Efa baithuti ditaello tseo ba tshwanetseng ho di latela – sena ba se etse ka pele mme ba kgutsitse.
- 3 Ditaello tsena tsohle di amana le ditulo tsa bona mme ba ithuta tshebediso ya maetelli.
- 4 Fana ka ditaello tse kang:
 - ema kamora setulo sa hao
 - phahamisa setulo sa hao
 - palama hodima setulo sa hao
 - tlola setulo sa hao
 - jwalo, jwalo.

Mesebetsi ya ho bua ya molomo

Qalong ya thuto ya Sesotho ka Mantaha, Laboraro le Labohlano titjhere o tla etsa mosebetsi wa molomo. Tsena ke karolo ya ho mamela le ho bua ya lenane la thuto. Di radilwe ka hlooko ho neha moithuti ka mong monyetla wa ho bua.

Ho ruta tlotlontswe ya mokotaba

Sepheo: Ho eketsa tsebo, menahano, le tlotlontswe ya thuto ho matlafatsa kutlwisiso ya ho bala le tsebo kakaretso. Ho thusa baithuti ka puo e batlehang e tla sebediswa ka Intermediate Phase.

- 1 Ruta baithuti mantswe a 3 a matjha a tlotlontswe ya mokotaba.
- 2 Sebedisa mokgwa wa 'PATS' ha o ruta tlotlontswe e ntjha.
- 3 PATS e hlalosa Supa, Etsa, Jwetsa le Bua.
- 4 Ha ho bonolo ho ruta mekgwa ena kaofela ka nako e le nngwe, etsa eo o ka e kgonang.
 - a Supa – setshwantsho kapa ntho e itseng ha ho hlokeha
 - b Bontsha ka mmele moelelo wa lentswe.
 - c Bolella baithuti hore mokotaba ke eng. Fana ka mohlala o bonolo.
 - d Sebedisa lentswe polelong.
- 5 Hang ha o se o rutila tlotlontswe ya mokotaba bekeng, maneha mantswe ao tjhateng ya papatso ya mantswe mmoho le a ditshwantsho.
- 6 Ha se baithuti bohle ba tla hopola tlotlontswe ena ka pele. O seke wa tshwenywa ke sena mme o se ke wa pheta phetisa baithuti mantswe ana kgafetsa
- 7 Baithuti ba utlwa mantswe a matjha hangata ha mokotaba o ntse o rutwa, mme ba tla ba le monyetla wa ho iketsetsa tlotlontswe ya bona.

Pina kapa Raeme

Sepheo: Ho matlafatsa tsebo ya tlotlontswe e ntjha ya baithuti. Ho ithuta ka ho bapala

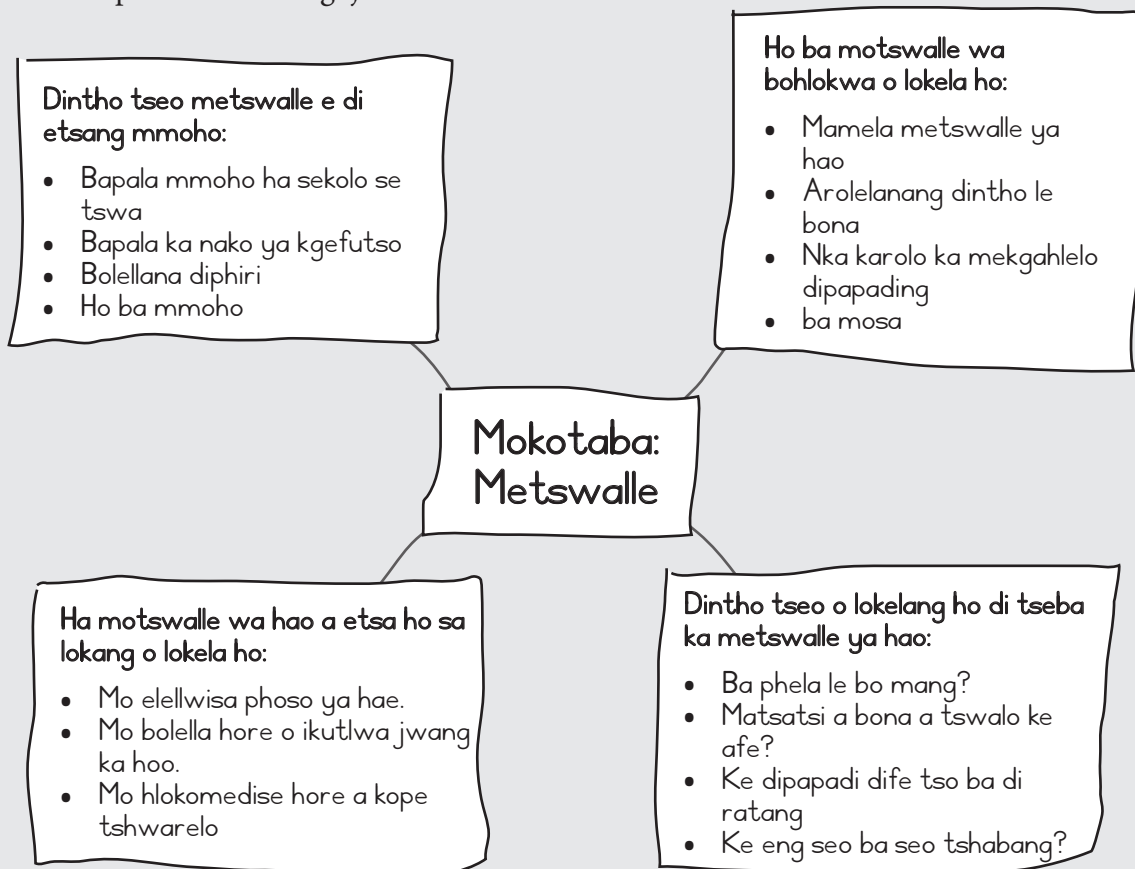
- 1 Pina kapa Raeme eo o tlo e ruta baithuti e ngotswe ka hare ho Moralo wa Thuto.
- 2 Ha nako e ntse eya baithuti ba tla tseba dipina kapa diraeme tsena, mme ba tla ipinela ka bolokolohi.
- 3 Ha o qala ho tsebisa baithuti pina kapa raeme ba rute mantswe, diketso le morethetho. (ha o le teng)
- 4 Ruta baithuti pina kapa raeme mola ka mola ka mokgwa o latelang:
 - a Binela kapa o balle baithuti pina kapa raeme kaofela o ntse o hlalosa mantswe ha ho hlokeha.
 - b Bina kapa o bale mola o qalang mme baithuti ba o sale morao.
 - c Bina kapa o bale mola wa bobedi mme baithuti ba o sale morao

- d Bina kapa o bale mola wa pele lewa bobedi mmoho mme baithuti ba ho sale morao.
 - e Tswela pele ka mpkgwa ona ho fihlela baithuti ba utlwisisa pina kapa raeme kaofela.
- 5 Kamehla hopola ho etsa diketso ha o bina pina kapa o bala raeme.
- 6 Kopa baithuti ho bina pina eo ba e ratang pheletsong ya letsatsi. Ena ke tsela e monate ya ho bona ho kenya lerato la puo.

Tsebisana ka Mokotaba: Phuputso ya tsebo ya sethatong/ kgale

Sepheo: Ho fuputsa le ho ananela tsebo ya sethatong ya baithuti ka mokotaba o tlileng ho rutwa le ho eketsa tsebo hoe o ba seng ba ena le yon aka ha mokotaba ... Ho bontsha ka moo thuto e ka ralwang ka teng ho sebediswa mmapa wa kelello.

- 1 Mosebetsing ona titjhere o qala ka ho etsa mmapa wa kelello tlapangollong.
- 2 Titjhere o taka sedikadikwe tlapangollong ebe o ngola mokotaba ka hara sedikadikwe seo.
- 3 Jwale e be titjhere o botsa hore: Ke eng seo le seng le se tseba ka mokotaba ona?
- 4 Titjhere o ngola dintlha tsa baithuti ho potoloha mmapa wa kelello. Titjhere o bokella dikarabo tse tshwanang mmoho.ho. Mohlala: Haeba mokotaba ke 'Metswalle' o tla ba le mmapa o shebahalang tjena:

- 5 Bekeng ya bobedi titjhere o tla sebedisa mmapa wa kelello ho hopotsa baithuti ka seo ba ithutileng sona bekeng ya pele.

- 6 Titjhere o tla botsa baithuti tjena: Ke dintho difeng tse ntjha tse thabisang tseo re ithutileng tsona ka mokotaba ona ho fihlela ha kana.?

Pale ya Boiqapelo Beke ya 1

Sepheo: Ho fa baithuti monyetla wa ho sebedisa puo e ntjha ka nepo, le ho sebedisa tsebo ya bona ya sehlooho le boiqapelo ho etsa pale e nang le moelelo. Ho aha tsebo ya baithuti ya ho aha tatelano ya dintlha. Ho fa baithuti monyetla wa sebedisa mmoho ka kutlwano ka dihlopha tse nyane.

- 1 Mosebetsi ona o fa baithuti monyetla wa ho sebedisa boinahanelo le boiqapelo ba tlotlontswe ya mokotaba le bokgoni ba tatelano ya dintlha ho iketsetsa pale e ntjha.
- 2 Bolella baithuti ho bopa dihlopha tse nyane.
- 3 Neha sehlopha ka seng leqephe la tshebetso la mokotaba. Leqephe lena o tla le fumana ka pokelletsong ya disebediswa.
- 4 Maqephe ana a na le tatelano ya 3–4 ya ditshwantsho tse ka sebediswang ho bopa pale e tsamaelanang le mokotaba.
- 5 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelana le ditshwantsho.
- 6 Efa baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 7 Ka mora moo moithuti ka mong sehlopheng o fumana monyetla wa ho phehisa ka seo a se nahanang.
- 8 Tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho mamela ha baithuti ba ntse ba bua ka pale ya bona.
- 9 Phutha Maqephe a tshebetso kaofela mme o a behe/boloke hantle bakeng sa ho a sebedisa bekeng e latelang.
- 10 Kgothaletsa baithuti ho phetela ba lelapa la habo bona dipale tsa bona.

Pale ya Boiqapelo Beke ya 2

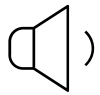
Sepheo: Neha baithuti monyetla wa ho sebedisa puo e ntjha ka nepo le ho sebedisa tsebo ya sehlooho ho qapa pale e nang le moelelo. Ho aha bokgoni ba baithuti ba tatelano ya dintlha. Ho fa baithuti monyetla wa ho sebedisanammoho le ka kutlwano ka sehlotshwana se senyane.

- 1 Hlophisa baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha se seng le se seng leqephe la tshebetso la mokotaba.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng ba entse dipale tsa bona ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba lokela ho sebeta ka dihlopha ho nka qeto ka pale ya sehlopha.
- 5 Hopotsa baithuti hore dipale tsa bona e lokela ho ba tsa boiqapelo, empa di tsamaellane le ditshwantsho.
- 6 Bitsa phaposi yohle ho tsepamisa maikutlo.
- 7 Kopa dihlopha 1–2 ho arolelana dipale tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dipale tsa bona.

Puisano mabapi le ho Bala ka Kopanelo

Sepheo: Ho ruta baithuti bohlokwa ba ho nahana le tsebo ya ho akaretsa le ho ba neha monyetla wa ho hodisa tsebo ya bona. Ho aha boitshepo ba baithuti ka ho ba neha monyetla wa ho ikutlwahatsa ka bolokolohile ho ithuta le ho ba neha monyetla wa ho ikutlwahatsa ka bolokolohi, ho hlahloba, ho amanya diketsahalo ho ya ka boiphihlelo ba bona, ho nka qeto ka dintho tseo o di bonang empa o sena bonnete ba tsona. Ho neha baithuti monyetla wa ho sebedisana mmoho le ka kutlwano ka sehlotshwana se senyane.

- 1 Dipuisano tsa ho bala ka kopanelo di etswa ka Labohlano.
- 2 Qala ka ho ngola foreimi ya dipuisano tlapangollong.
- 3 Ebe o bala le ho hlalositse baithuti foreimi ya puisano.
- 4 Baithuti ba lokela ho utwisisa hore ha hona kgahlano ho dipotso tse bulehileng. s – dikarabo tse fapaneng le maikutlo a fapaneng di amohelehile.
- 5 Qetellong ya thuto, beha baithuti maemong a ho mamela ka hlooko.
- 6 Metsotsong ya ho qetela botsa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha sa baithuti ho fana ka dikarabo tsa bona.
- 7 Leboha baithuti ka ho fana ka dikarabo le diphehiso.
- 8 Ha dikarabo di fosahetse, kapa di hloka tlhalosetso e batsi, araba baithuti kapa botsa dipotso tsa tlhakisetso.

Tlhokomediso ya medumo le medumo/Mongolo

Kereiti ya 1&2 (Ho fihlela lenaneo la medumo le qetilwe)

Tlhokomediso ya medumo le medumo le mosebetsi wa Mongolo di ya amana leanong lena.

Matlafatso ya Medumo le Mantswe a fetileng: Mantaha wa beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho hlahloba temoho ya baithuti ya medumo le ho hopola medumo le mongolo o rutilweng. Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya medumo le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho sebedisa ditebello tsa tekanyetso ho fana ka lesedi la tekanyetso e tswelang pele.

- 1 Ka Mantaha ka nako ya mongolo baithuti ba tla ikwetlisetsa mongolo wa bona ka ho phetha medumo, dinoko le mantswe ao ba ithutileng bekeng e fetileng.
- 2 Laela baithuti ba bule dibuka tsa bona mme ba ngole letsatsi.
- 3 Kamora moo bolella baithuti ho mena leqephe mahareng mme ba ngole dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng (margin), le 6–10 moleng o mahareng a leqephe. (Palo ya medumo, dinoko le mantswe di tla fapana ho ya ka thuto e nngwe le e nngwe)

- 4 Bolella baithuti ho ngola modumo, senoko kapa lentswe ha o le bitsa – ba ngole ka thoko ho nomoro e nepahetseng. Ha ba sa kgone ho ngola modumo kapa lentswe ba ngole letshwao la deshe (-).
- 5 Hopotsa baithuti hore ena ke tshebetso e potlakileng ho lekola hore ba ntse ba hopola ho ngola medumo, dinoko le mantswe ao ba ithutileng ona.
- 6 Bolella baithuti hore ba tlo lekola difoniki le mongolo wa bona.
 - Ba tlameha ho lekola hore ba tseba ho ngola modumo, senoko kapa lentswe ka nepo.
 - Ba tlameha le ho lekola hore ba bopa ditlhaku tsa bona ka nepo.
- 7 Qapodisa medumo, dinoko le mantswe a ka moralong wa thuto.
- 8 Laela baithuti hore ba nke pensele e le nngwe ya mmala ba e sebedise ho lokisa mesebetsi ya bona.
- 9 Ngola dikarabo tse nepahetseng tlapangolong, o bitsa modumo ebile o hlalosa mohato wa ho ngola.
- 10 Bolella baithuti hore ha ba ile ba thatafallwa ke ho hopola modumo kapa ho ngola tlhaku, ba sebedise matsatsi ao a beke ho matlafatsa bokgoni ba bona ba mosebetsi oo.
- 11 Phutha dibuka tsa baithuti qetellong ya letsatsi, mme o ngole mabitso a baithuti ba hlokgang thuso.

Thuto ya Modumo o Motjha le Mantswe: Labobedi le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele bokgoni ba moithuti ba temoho ya difoneme. Ho ruta baithuti difoniki le dinoko tsa puo ya lapeng ka mokgwa o hlakileng le o itlhopileng, le ho itlwaetsa ho lemoha le ho sebedisa difoniki le dinoko tse rutuweng.

Tsebisiso ya modumo o motjha

- 1 Qapodisa modumo mme o phahamise papetla ya modumo: /p/
- 2 Qapodisa modumo mme o laele baithuti ho phetha modumo ha 3.
- 3 Buisana le baithuti kamoo modumo /p/ o tshwanang Puong ya lapeng le Puong ya Senyesemane. /le kamoo o fapaneng Puong ya lapeng le Puong ya Senyesemane.
- 4 Bakeng sa tuma-notshi, bontsha baithuti modumo oo tihateng ya alfabeto.
- 5 Botsa baithuti hore: Na o ka hopola mantswe a mang a qalang ka modumo ona /p/?
- 6 Sekaseka/buisana le baithuti ka mantswe a mang, jwaloka: **pere, apole,**
(**mantse a mane**)

Tsebisiso mantswe a matjha

- 1 Qapodisa lentswe ka leng hodimo le ka ho hlaka o bontsha baithuti papetla: **pere, apole,**
(**mantse a mane**)
- 2 Kopa baithuti ba phethe lentswe leo o hatella modumo o wa beke o ka sehloohong.
- 3 Beha dipapetlana tsa mantswe tihateng ya papatso ya medumo.

Ho ngola Tlhaku/Ditlhaku tse Ntjha le Mantswe: Labobedi le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele bokgoni ba baithuti ba ho ngola kerafeme (grapheme) tse tsamaellanang le foneme e rutilweng.

- 1 Ruta baithuti ho bopa ditlhaku tsa medumo e rutilweng ka nepo.
- 2 Bontsha baithuti ka ho ngola modumo oo tlapangollong – hlalosa o bontshe mohato wa ho bopa tlhaku eo.
- 3 Bolella baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi ba behe dihloho ditafoleng tsa bona.
- 4 Ema o furalletse baithuti, mme o phahamise letsoho le letona.
- 5 Bolella baithuti ba sebedisang letsoho le letona ba o latele/etsise ha o ngola tlhaku moyeng.
- 6 Phetha mokgwa ona le baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi.
- 7 Bolella baithuti ho sebetsa le metswalle ho ngola modumo/tlhaku mekokotlong ya bona ka menwana ya bona.
- 8 Ka mora moo, bolella baithuti ho ngola medumo ditafoleng tsa bona ka menwana ya bona.
- 9 Qetellong, bontsha baithuti hape mohato wa ho bopa tlhaku/ditlhaku le mantswe tlapangollong.
- 10 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona.
- 11 Baithuti ba sehelle mola ka tlasa modumo o rutilweng lentsweng kapa polelong e nngwe le e nngwe e ngotsweng.

Ho arola le ho kopanya mantswe: Labone la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele temoho ya baithuti ya difoneme, le bokgoni ba ho arola le ho kopanya difoneme le dinoko tse rutilweng. Hona, ho tla ba thusa ho bala le ho ba bangodi ba ikemetseng. Ho eketsa bokgoni ba ho lemoha difoneme le dinoko ha bonolo.

Ke a etsa...

- 1 Qala ka lentse le tswang thutong ya Labobedi.
- 2 Qapodisa lentse: **pere**
- 3 Arola lentse ho ya ka medumo ya lona: /p/e/r/e/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentse: /p/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /e/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentse: /r/
- 7 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentse: /e/
- 8 Ngola lentse lena tlapangollong: **pere**
- 9 Bontsha baithuti ka ho supa hore o kopanya jwang medumo ho etsa lentse.
- 10 Kamora moo, qapodisa senoko sa pele ya lentse. /pe/

- 11 Ho latele senoko sa bobedi ya lentswe: /re/
- 12 Supa o bontshe baithuti ho kopanya dinoko ho etsa lentswe: /pe/-/re/
- 13 Phetha sena ka lentswe le leng la thuto ya Laboraro.

Seo re se etsang...

- 1 Qala ka lentswe le tswang thutong ya Labobedi.
- 2 Qapodisa lentswe apole: **apole**
- 3 Botsa baithuti hore: Modumo wa pele lentsweng lena ke ofe? /a/
- 4 Botsa baithuti hore: Modumo wa bobedi lentsweng lena ke ofe? /p/
- 5 Botsa baithuti hore: Modumo wa boraro lentsweng lena ke ofe? /o/
- 6 Botsa baithuti hore: Modumo wa bone lentsweng lena ke ofe? /l/
- 7 Botsa baithuti hore: Modumo wa ho qetela lentsweng lena ke ofe? /e/
- 8 Kopa baithuti ho arola lentswe ka ka medumo eo le bopilweng ka yona: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/
- 9 Ngola lentswe tlapangolong: **apole**
- 10 Kopa baithuti ba o thuse ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/
- 11 Botsa baithuti hore: Senoko sa pele lentsweng lena ke sefe? /a/
- 12 Botsa baithuti hore: Senoko sa bobedi ke sefe? /po/
- 13 Botsa baithuti hore: Senoko sa ho qetela ke sefe? /le/
- 14 Laela baithuti ho kopanya dinoko ho etsa/bopa lentswe: /a/-/po/-/le/ = **apole**
- 15 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro.

Fumana Lentswe: Labohlano la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho fa baithuti monyetla wa ho matlafatsa tsebo ya bona ya medumo. Ho fa baithuti monyetla wa ho ntshetsa pele tsebo ya bona ya ho bopa mantswa. Ho eketsa bokgoni ba bona ba ho lemoha/elellwa medumo ha bonolo.

Taka tafole ena e latelang tlapangolong. Netefatsa hore e kentse medumo eo baithuti ba ithutileng yona ka Labobedi le Laboraro.

th	l	o
nn	p	a
nk	e	m

Bontsha (Model)

- 1 Hopotsa baithuti medumo ya beke, mohlala: /p/ le /m/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Hlalosetsa baithuti hore ba tla fumana fela metsotso e meraro ho fumana mantswa a mangata eo ba ka a bopang ba sebedisa medumo le didumammoho tse ka hara mabokose.

- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka::
/p/ – /m/
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ba sebedisa medumo e meng le e meng e ka mabokosong. Ha ba a tlameha ho sebedisa feela /p/ le /m/
- 6 Bontsha baithuti ho etsa lentswe le leng, jwaloka: /m/ – /o/ – /th/ – /o/
- 7 Hopotsa baithuti hore ba ka etsa mantswe ba sebedisa modumo wa beke, jwaloka ka **pelo**, kapa ba sebedisa modumo o mong le o mong e ba o ratang, jwaloka **nkela**.

Ho etswang ke baithuti

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona mme ba ngole sehlooho: **p, m**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **peo, palo, pelo, poma, ema, thapo, monna, nko**

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo/Mongolo

Kereiti 2&3 (hang ha lenaneo la medumo le qetilwe)

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo le Mongolo di ya amana lenaneong lena.

KEREITI 2 KOTARA 3-4

MONGOLO

Mantswe a fetohang: Mantaha wa beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya difoniki le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho ntshetsa pele bokgoni ba ho bala ka ho thusa baithuti ho sheba diphethoho tse ka fetolang moelelo wa lentswe kapa wa polelo.

Hlokomela: Qalong baithuti ba lokela ho etsa mosebetsi ona ka mongolo o sa kopanang. Ha ba se ba ithutile bongata ba mongolo o kopaneng, ba laele hore ba etse mosebetsi ona ka **MONGOLO O KOPANENG**.

- 1 Ka Mantaha o mong le o mong ka nako ya Mongolo, baithuti ba tla matlafatsa bokgoni ba bona ha ho ngola ka mongolo o kopaneng ka ho phetha medumo le mantswe a ithutilweng bekeng tse fetileng.
- 2 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona mme ba ngole letsatsi.
- 3 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng, ba tlola mola pele ho nomoro e nngwe le e nngwe.
- 4 Ngola polelo eo ho fanweng ka yona ka moralong wa thuto tlapangollong pela nomoro ya 1, ka tsela ena:

- Ke batla buka.
- 5** Laela baithuti ho kopolla dipolelo dibukeng tsa bona.
- 6** Latela ka ho laela baithuti ho ngola maemedi a fapaneng pela dinomoro ka tsela ena:
- Ke
 - Le
 - Re
 - Ba
- 7** Laela baithuti ho ngololla dipolelo, ba sebedisa e nngwe le e nngwe ya maemedi.
- 8** Hopotsa baithuti hore ena ke tshebetso ya potlako ho sheba hore na ba ntse ba hopola ho ngola medumo le mantswe ao ba seng ba ithutile ona.
- 9** Tsebisa baithuti hore ba lekola tsebo ya bona ya difoniki le mongolo.
- 10** Qetellong ya thuto, ngola dipolelo ka nepo tlapangolong, o bitsa medumo ebile o hlalosa tsela/mohato wa mongolo o kopaneng ha o etsa jwalo.
- 11** Botsa baithuti ho tshwaya paterone eo ba e bonang, jwaloka: moo polelo e fetohang teng.
- 12** Sehella paterone e nngwe le e nngwe mola:
- Ke batla buka.
 - Le batla buka.
 - Re batla buka.
 - Ba batla buka.
- 13** Laela baithuti ho sebedisa pensele ya mmala itokisetsa mosebetsi.
- 14** Bollella baithuti hore ha ba ile ba thatafalla ho hopola medumo kapa ho ngola tlhaku ka mongolo o kopaneng, ba sebedise matsatsi a bekeng eo no ntlafatsa mosebetsi oo.
- 15** Qetellong ya letsatsi phutha dibuka tsa baithuti mme o ngole mabitso a baithuti ba hlokang thuso. Baithuti ba bang ba ka hlolwa ke difoniki ha ba bang ba ka hlolwa ke mongolo o kopaneng.

KEREITI 3 KOTARA 1-2

MONGOLO

Mantswe a Bonngwe le Bongata: Mantaha wa beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho phekola kapa ho matlafatsa tsebo ya baithuti ya difoniki le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho ntlafatsa tsebo ya ho bala ka ho thusa baithuti ho lekola dipaterone tse fetolang lentswe ho ya ka sehlongwa pele sa lebitso

Hlokomela: Qalong baithuti ba lokela ho etsa mosebetsi ona ka mongolo o sa kopanang. Ha mongolo wa baithuti o kopaneng o se o kgotsofatsa ba laele hore ba qetele mosebetsi ona ka mongolo o kopaneng.

- 1 Ka Mantaha o mong le o mong ka nako ya Mongolo, baithuti ba tla ikwetlisetsa mongolo o kopaneng ka ho phetha mantswe a rutuweng dibekeng tse fetileng.
- 2 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona mme ba ngole letsatsi le sehlooho **Bonngwe le Bongata ba Mantswe.**
- 3 Ka mora moo, bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng ba etse sena ba tlola mela pele ho nomoro e nngwe le e nngwe.
- 4 Hopotsa baithuti hore ona ke mosebetsi wa potlako ho lekola hore ba tseba ho ngola medumo le mantswe ao ba seng ba ithutile ona.
- 5 Bolella baithuti hore ba tlo lekola mosebetsi wa bona wa difoniki le mongolo.
- 6 Bitsa mantswe a bonngwe ho tswa moralong wa thuto. Baithuti ba lokela ho ngola mantswe ana pela dinomoro tseo ba di ngotseng ka tsela ena.
 - motho
 - lesapo
 - seeta
 - nonyana
 - bohobe
- 7 Kamora mona, laela baithuti ho ngola bongata ba mantswe ana.
- 8 Metsotsong e mehlano ya ho qetela ya thuto, ngola dikarabo tlapangollong, o bitsa medumo ebile o hlalosa mokgwa/tsamaiso ya mongolo o kopaneng.
- 9 Botsa baithuti ho supa paterone eo ba e bonang, jwaloka moo mantswe a fetohang.
- 10 Seha mola ka tlasa dipaterone ka tsela ena.

Mantswe a Bonngwe le Bongata

- 1 motho
batho
- 2 lesapo
masapo
- 3 seeta
dieta

- 4 nonyana
dinonyana
- 5 bohobe
mahobe
- 11 Bolella baithuti ho nahana ka moo mantswe ana a fetohang ka teng ha ba bala le ha ba ngola.
- 12 Laela baithuti ho sebedisa pensele ya mmala ho tshwaya mosebetsi wa bona.
- 13 Bolella baithuti hore ha ba thatafalletswe ke ho hopola medumo kapa ho ngola tlhaku ka mongolo o kopaneng, ba sebedise matsatsi a bekeng eo ho ikwetlisetsa mosebetsi ona.
- 14 Phutha dibuka tsa baithuti qetellong ya letsatsi, mme o ngole mabitso a baithuti ba hlokang thuso. Baithuti ba itseng ba ka thatafallwa ke medumo, ha ba bang ba ka thatafallwa ke mongolo o kopaneng!

KEREITI YA 3 KOTARA YA 3-4

MONGOLO

Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata: Mantaha o mong le o mong.

Sepheo: Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya difoniki le mongolo ka mokgwa wa ho itokisa. Ho ntshetsa pele bokgoni ba ho bala ka ho thusa baithuti ho lemoha tsela eo mantswe a fetohang ka yona dipolelong ho ya ka mofuta wa lebitso.

Hlokomela: Qalong baithuti ba lokela ho etsa mosebetsi ona ka mongolo o sa kopanang. Ha mongolo wa baithuti o kopaneng o se o kgotsafatsa, ba laele hore ba etse mosebetsi ona ka mongolo o kopaneng.

- 1 Ka Mantaha o mong le o mong ka nako ya mongolo, baithuti ba tla ikwetlisetsa mongolo o kopaneng ka ho phetha mantswe eo ba ithutileng ona bekeng tse fetileng.
 - 2 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona ba ngole letsatsi le sehlooho
- Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata**
- 3 Ka mora moo, ba bolelle hore ba ngole dinomoro 1-5 ka pela mola o ka thoko bukeng ba tlole mela pakeng tsa dinomoro.
 - 4 Hopotsa baithuti hore ona ke mosebetsi wa potlako ho lekola hore na ba ntse ba hopola ho ngola mantswe eo ba ithutileng ona.
 - 5 Bolella baithuti hore ba tlo lekola medumo le mongolo wa bona.
 - 6 Bitsa dipolelo tsa bonngwe ho tswa moralong wa thuto. Baithuti ba ngole dipolelo tsena pela dinomoro tseo ba di ngotseng.
- Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata**
- 1 Ho na le motho ka tlung.
 - 2 Ntja e ja lesapo.
 - 3 Seeta sa ka se lahlehile.
 - 4 Nonyana e fofela hodimo.

- 5 Mme o rekile bohobe bo monate.
- 7 Ka mora mona, laela baithuti ba ngole dipolelo tsena ba fetola mantswe a bonngwe ho bongata.
- 8 Metsotsong ya ho qetela ya thuto, ngola dipolelo tse nepahetseng tlapangollong, o bitsa medumo ebile o hlalosa mokgwa le tsela ya ho ngola mongolo o kopaneng.
- 9 Kopa baithuti ho supa paterone e nngwe le e nngwe eo ba e bonang, jwaloka ka moo lentswe le fetohang teng.
- 10 Seha mola ka tlasa dipaterone tsena ka tsela ena:
Dipolelo tsa Bonngwe le Bongata
 - 1 Ho na le motho ka tlung.
Ho na le batho ka tlung.
 - 2 Ntja ya ka e ja lesapo.
Ntja ya ka e ja masapo.
 - 3 Seeta sa ka se lahlehile.
Dieta tsa ka di lahlehile.
 - 4 Nonyana e fofela hodimo.
Dinonyana di fofela hodimo
 - 5 Mme o rekile bohobe bo monate.
Mme o rekile mahobe a monate.
- 11 Bolella baithuti ho ehlwa dipaterone tsena ha ba ngola kapa ha ba bala.
- 12 Laela baithuti ba nke pensele ya mmala ba tshwaye mosebetsi wa bona.
- 13 Bolella baithuti hore ha ba thatafalletswe ke ho hopola modumo kapa ho ngola tlhaku ka mongolo o kopaneng, ba sebedise matsatsi a beke eo ho matlafatsa bokgoni ba bona ba mosebetsi ona.
- 14 Phutha dibuka tsa baithuti qetellong ya letsatsi o ngole mabitso a baithuti ba hlohang thuso. Baithuti ba itseng ba tla thatafallwa ke difoniki ha ba bang ba tla thatafallwa ke mongolo o kopaneng.

MEDUMO

Ho Phetha medumo ka mokgwa wa ho Arola le ho Kopanya: Labobedi le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe.

Sepheo: Ho ntshetsa pele tlhokomediso ya medumo le bokgoni ba ho kopanya le ho arola difoneme le dinoko tse rutuweng, hore ba be le bokgoni ba ho bala ka boikemelo. Ho eketsa bokgoni ba baithuti ba ho lemoha medumo le dinoko ha bonolo.

Seo ke se etsang...

- 1 Qala ka lentswe le tswang thutong ya Labobedi.
- 2 Bitsa lentswe: **apole**
- 3 Arola lentswe ka medumo, ka tsela ena: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /a/

- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /p/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /o/
- 7 Qapodisa modumo wa bone wa lentswe: /le/
- 8 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentswe: /e/
- 9 Ngola lentswe tlapangolong: **apole**
- 10 Supa o bontshe baithuti ho kopanya medumo ho etsa lentswe: /a/-/p/-/o/-/l/-/e/= apole
- 11 Ka mora moo, qapodisa senoko sa pele sa lentswe: /a/
- 12 Qapodisa senoko sa bobedi sa lentswe: /po/
- 13 Qapodisa senoko sa boraro sa lentswe: /le/
- 14 Bontsha ka ho supa le ho kopanya dinoko ho bopa lentswe: /a/-/po/-/le/
- 15 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro.

Seo re se etsang...

- 1 Qala ka lentswe le le leng la thuto ya Labobedi
- 2 Qapodisa lentswe: **pere**
- 3 Botsa baithuti hore: Modumo wa pele ke ofe? /p/
- 4 Botsa baithuti hore: Modumo wa bobedi ke ofe? /e/
- 5 Botsa baithuti hore: Modumo wa boraro ke ofe? /r/
- 6 Botsa baithuti hore: Modumo wa ho qetela ke ofe? /e/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /p/-/e/-/r/-/e/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **pere**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /p/-/e/-/r/-/e/
- 10 Botsa baithuti hore: Senoko sa pele sa lentswe ke sefe? /pe/
- 11 Botsa baithuti hore: Senoko sa bobedi ke sefe? /re/
- 12 Bolella baithuti ho kopanya dinoko ho bopa/etsa lentswe: /pe/-/re/ = pere
- 13 Pheta hona o sebedisa lentswe ho hlaha thutong ya Laboraro.

O a etsa (moithuti)

- 1 Bolella baithuti ba ntshe dibuka tsa bona ba ngole letsatsi le sehlooho: **Mantswe a p**
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ba ngole dinomoro 1–5 pela mola o ka thoko bukeng
- 3 Bitsa dinoko tse hlano kapa mantswe ho tswa moralong wa thuto.
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ana pela nomoro e nepahetseng. Ba sebedise tsebo ya bona ya ho arola le ho kopanya ho ba thusa ho peleta mantswe ana.
- 5 Baithuti ba sehe mola ka tlasa modumo o ka sehloohong.
- 6 Metsotsong e mebedi e qetelang ya thuto, ngola mantswe a nepahetseng tlapangolong, ebe o sehella modumo o ka sehloohong.
- 7 Bolella baithuti ho tshwaya mesebetsi ya bona ka pensele ya mmala.
- 8 Hlalosetsa baithuti hore ba tla ithuta ho ngola modumo o na ka mongolo o kopaneng thutong e latelang.

Kantle ho karolo e hodimo e tshwailweng, mosebetsi ona o tshwana le wa Kereiti 1–2 wa Labone le leng le le leng.

MONGOLO

Ho ngola tlhaku/ditlhaku le mantswe a matjha: Mantaha le Laboraro la beke e nngwe le e nngwe

Sepheo: Ho ntshetsa pele bokgoni ba baithuti ba ho ngola dikerafeme tse nyalanang le difoneme tse seng di rutilwe.

- 1 Ruta baithuti ho bopa ditlhaku tsa modumo o seng o rutilwe ka mongolo o kopaneng ka nepo.
- 2 Ruta boholo le bonnyane ba tlhaku e nngwe le e nngwe.
- 3 Bontsha o ngola modumo tlapangollong, hlalosa tsela/mohato eo tlhaku e bopuwang ka yona.
- 4 Bolella baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi ba behe dihloho tsa bona ditafoleng tsa bona.
- 5 Ebe, o ema o furalletse baithuti o phahamisitse letsoho la hao le letona.
- 6 Bolella baithuti bana ba sebedisang letsoho le letona ho o latela/etsisa ha o ngola tlhaku/ditlhaku moyeng.
- 7 Ka mora mona, pheta ketso ena le baithuti ba sebedisang letsoho le letshehadi.
- 8 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane ba bona ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwanwa.
- 9 Kamora sena bolella baithuti ho ngola ditlhaku ditafoleng tsa bona ka menwanwa.
- 10 Qetellong, bontsha baithuti ho bopa tlhaku/ditlhaku le mantswe tlapangollong.
- 11 Baithuti ebe ba ngola medumo/mantswe/dipolelo dibukeng tsa bona.
- 12 Ha o bontsha ketso ya ho ngola, hatella ka moo ditlhaku tsa mongolo o kopaneng di harelanang kapa di tshwaranang ka teng.
- 13 Baithuti ba sehelle modumo lentsweng kapa polelong e nngwe le e nngwe mola.

Kantle ho polelo ya bo 12, mosebetsi ona o tshwana hantle le wa Kereiti ya 1–2.

MEDUMO

Ho fapanya ditlhaku: Labone la beke e nngwe le e nngwe:

Sepheo: Ho phekola le ho matlafatsa tsebo ya difoniki. Ho ntshetsa pele bokgoni ba ho bala ka ho thusa baithuti ho lemoha le ho supa phethoho e le nngwe lentsweng e fetolang moelelo wa lentse.

Ke a etsa(titjhere)

- 1 Hlalosa hore kajeno, re tlo matlafatsa bokgoni ba rona ba ho fumana dipheho tse nnyane mantsweng. Sena se re thusa ho ntshetsa pele bokgoni ba rona ba ho bala.
- 2 Ngola mantswe a mabedi eo ho fanweng ka yona moralong wa thuto tlapangollong, jwaloka: pere, bere

- 3 Hlalosa hore re tlo leka ho supa hore ke modumo ofe o le mong o fapaneng mantsweng ana a mabedi.
- 4 Bontsha barutwana ha o supa phapang ya mantswa: pere, bere
- 5 Hlalosa hore a fapane kae, mohlala: /p/ le /b/ medumo ena e fapane empa e meng kaofela lentsweng e ya tshwana.

Re a etsa...(titjhere le baithuti)

Karolo ya 1

- 1 Ngola mantswa a mabedi eo o a filweng ho tswa moralong wa thuto tlapangollong, mohlala: sela, sala
- 2 Botsa baithuti: Mantswa ana a mabedi a fapane kae?
- 3 Bitsa moithuti a le mong ho tlo sehella seo mantswa ana a mabedi se fapanang ka sona, mohlala: sela, sala
- 4 Hlalosa phapang pakeng tsa mantswa ana a mabedi.

Karolo ya 2

- 1 Ngola lentswa le o le filweng ho tswa moralong wa thuto tlapangollong, mohlala: bela
- 2 Botsa baithuti: **Ke modumo ofe o ka o fetolang lentsweng lena ho le etsa lentswa le letjha?**
- 3 Ngola lenane la mantswa a fapaneng a matjha eo bathuti ba o fang ona, mohlala: bula, bala, pula, fula, sela

Ke a etsa...

- 1 Ngola lentswa le o le filweng ho tswa moralong wa thuto tlapangollong, mohlala: mela
- 2 Botsa baithuti sena: **Ke modumo ofe o le mong e o ka o fetolang lentsweng lena ho etsa lentswa le letjha?**
- 3 Laela baithuti ho etsa mantswa a mang a mangata a matjha, ba fetola fela modumo o le mong lentsweng leo.
- 4 Qetellong ya thuto, bitsa baithuti ka bonngwe.
- 5 Bitsa baithuti hore ba tlo ngolla mantswa a bona a matjha tlapangollong.
- 6 Bala mantswa kaofela, o hlalose hore ke modumo o feng o fetotsweng lentsweng le leng le le leng. **bela, pela, mala, fela**

MEDUMO

Bopa/Fumana lentswa: Labohlano la beke e nngwe le e nngwe.

Sepheo: Ho fa baithuti monyetla wa ho matlafatsa tsebo ya bona ya difoniki tse rutuweng. Ho fa baithuti monyetla ba ho matlafatsa bokgoni ba ho bopa mantswa. Ho eketsa temoho e bonolo ya mantswa:

Taka tafole ena tlapangollong. Ngola medumo eo ba ithutileng yona nako e fetileng mmoho le medumo ya thuto ya Labobedi. E ka kenyetse le dihlongwapele.

ph-	i	p	ntl-
th-	b	a	u
l	e	m	t

Etsa ka ho bontsha

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /**ph**/ le /**th**/
- 2 Etsa boikgoptsa ba medumo yohle le ho e kopanya tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang ka ho sebedisa medumo le ho kopanya medumo e ka hodimo.
- 4 Bontsha baithuti hore ba ka bopa mantswe ka modumo o korotsweng, jwaloka: /th/-/i/-/b/-/a/ = thiba
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe ka ho sebedisa medumo ofe kapa ofe – ha ho hlokehe hore ba sebedise /th/ le /ph/ feela.
- 6 Bontsha baithuti hore ba ka bopa lentse le leng jwang, jwaloka: /b/-/u/-/l/-/a/=bula
- 7 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa mantswe a mang ba sebedisa medumo ya beke jwaloka, “phetha” kapa mantswe a senang modumo wa beke, “leba”

Ho etswang ke baithuti

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla ebe ba ngola sehloho sena: ph, th
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe ka bongata kamoo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho tshwaya mosebetsi wa bona. Bontsha baithuti tsela ya ho bopa mantswe ana (le amang): **pheta, phala, phela, thiba, thebe, thepa, thuba, thula, matha, phutha lema, leba, lepa, ntle, mantle.**

Kantle le mosebetsi o tshwailweng, mosebetsi ona o tshwana le wa Gr 1–2 Labohlano la beke e nngwe le e nngwe.

Ho Bala ka Kopanelo le Maano a Kutlwisiso.

Pale e tjha ya ho bala ka kopanelo e balwa beke le beke.

Ho bala ka kopanelo ho etswa ka mokgwa o latelang.:

Mantaha Boitokisetso pele o bala

Labobedi Padiso ya pele.

Labone Padiso ya bobedi

Labohlano Diketsahalo/mesebetsi kamora ho bala

Ha o itokisetsa ho bala ka kopanelo, etsa bonnete ba hore baithuti ba dutse hantle moo ba tla kgonang ho bona buka e kgolo hantle.

Hopotsa baithuti ka seo o se lebelletseng ka nako ya ho bala ka kopanelo jwaleka:

- Dula hantle o kgutsitse.
- **Beha matsoho a hao pakeng tsa dirope / (phutha matsoho a hao).**
- **Tadima ka hlooko o nahane ka pale.**
- **Kgutsang (bontsha ka ho beha monwana molomong)**

Sepheo sa bohlokwa sa ho bala ka kopanelo lenaneong lena, ke se latelang:

- 1** *Baithuti ba ba le boiphihelo ba hore ho jwang ho bala pale e boima, ba bile ba e bala kaofela ba le bang. Hobane baithuti ha ba na taba le tataiso kapa tsamaiso e nepahetseng ya ho bala, ba ka tsepamisa maikutlo a bona dikateng tsa pale le dibapadi. Baithuti ba ka natefelwa ke dipale, le ho ba le lerato la ho bala.*
- 2** *Ha titjhere a ntse a balla pale hodimo, 'O kgona le ho ka bontsha bokgoni kapa boiphihlelo ba ho bala ho tloha leqhepeng le qalang ho isa leqhepeng la ho qetela, O bala ho tloha hodimo leqhepeng ho ya tlase, a boele a bale ho tloha letsohong le letshehadi ho ya ho le letona. O elellwa le ho hlalosa matshwao ohle a puo, hape o bala ka thello, ka nako e nepahetseng, hape o bontsha ka maikutlo ho totobatsa moelelo wa pale. Baithuti ba bokella tsebo e ngata ba sa elellwe ha ba mametse mmadi ya balang ka thello.*
- 3** *Ha titjhere antse a bala, O kenyelletsa le ho fana ka tlhaloso ya mantswa ka ho: Ho supa karolo ya setshwantsho, ka ho bontsha ka diketso, a bile a sebedisa sehalo sa hae. Titjhere hape o hlalosa se bolelwang, a bontsha ka diketso ha a hlalosa lentswe kapa polelo paleng. Ho mamela titjhere le ho mo shebella, baithuti ba iphumanela bokgoni le boqhetseke ba puo e ntjha.*
- 4** *Ntho ya bohlokwa, ka nako ya ho bala ka kopanelo, titjhere o lokela ho ruta baithuti ho nahana ka pale, le ka moo ba ka bopang kutlwisiso ya bona ya pale. Lenaneng lena, re kgethile ho bopa bokgoni ba kutlwisiso ka ho bontsha le ho ruta mekgwa e fapaneng ya kutlwisiso. Mekgwa ena e fapaneng ya kutlwisiso, e a sebediswa:*
 - *Ho lepa*
 - *Ho bopa setshwantsho ka hlohong*
 - *Fuputsa seratswana*
 - *Ho akaretsa*
 - *Ho nahana ka seratswana (Ke a ipotsa)*
 - *Ho amanya/kopanya dintlha*
 - *Ho etsa qeto ka dintho tseo o senang bonnete ba tsona.*
 - *Ho lekola/ Tekolo/Hlahloba*

MAANO AHO BALA KA KUTLWISISO

Tafole e ka tlase e fana ka tlhahisoleseding ka leano le leng le le leng:

Leano la 1: ho lepa/noha	
Tlhaloso	Ha baithuti ba lepa kapa ba noha, ba bua ka seo ba nahanang hore se tla etsahala paleng. Baithuti ba noha se tla etsahala ba shebile ditshwantsho bukeng. Hape ba ka noha se tla etsahala kamorao ho hore ba bale leqephe le le leng la pale. Qetellong, baithuti ba ka lepa le hore ebe pale ena e tla fella jwang.
<i>Sepheo:</i>	<i>Hore baithuti ba kgone ho noha, o ba thusa hore ba nahane ka pale le pele ba e bala. Baithuti ba lokela ho sebedisa lesedi le itseng ho leka ho fumana hore dibapadi ke bo mang, le hore ke diketsahalo dife tse tla etsahala. Ka ho noha baithuti ba kgona ho bontsha kutlwisiso ya bokgoni ba ho nahana ka pale.</i>
Mehato: (<i>Ho noha pale ka ditshwantsho</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1 Sheba setshwantsho 2 Botsa baithuti hore: O nahana hore ho etsahala eng moo? 3 Neha baithuti sebaka sa ho nahana ka potso. 4 Ha baithuti ba sa kgone ho fana ka dikarabo, ba etsetse mohlala wa 5 karabo ya potso eo. 6 Bontsha ka moo ditshwantsho di kgonang ho hokahana le ho bontsha kopano ya ho bopa pale.
Mehlala (<i>Ho lepa ka ditshwantsho</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1 O nahana hore ho etsahala eng mona? 2 Ebe o nahana hore sebakadi sena se ikutlwa jwang? Hobaneng o nahana jwalo? 3 O nahana hore o tlo bona eng setshwantshong se latelang?
Mehato <i>Ho lepa ka diketsahalo tsa seratswana</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala leqephe la pale 2 Botsa baithuti hore: O nahana hore ho tlo etsahalang kamora mo? 3 Neha baithuti sebaka sa ho nahana ka dipotso. 4 Ha baithuti ba sa kgone ho araba, ba fe mohlala wa karabo ya potso.
Mehlala <i>Ho lepa ka diketsahalo tsa seratswana</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 O nahana hore se tla etsahala ka mora ho mona ke sefe? 2 Ha o nahana, sebakadi sena se tla etsang kamora moo? 3 O nahana hore pale ena e tla fella jwang?
Leano la 2: Ho bopa setshwantso ka hlohong	
Tlhaloso	Ha baithuti ba iketsetsa setshwantsho ka hlohong tsa bona, ba lokela ho nahana ka se etsahalang paleng jwaleka ketsahalo ho tswa papading ya kalaneng/baesekepoko. Ba leke ho bona ketsahalo ya pale dikelellong tsa bona.
<i>Sepheo</i>	<i>Ho iketsetsa setshwantsho ka hlohong ho thusa ho fana ka ditlhaloso tsa mantswe a hlahellang leqepheng ka ho di fetolela papading e tshwanang le baesekepoko ka hlohong ya moithuti. Ebile e thusa baithuti ho bona ka moo diketsahalo tse latelang di kopanang ka hokahanang kaofela. Hona ho thusa ho bo le kutlwisiso ya pale ka kakaretso ntle le ho ho bona leqephe le leqephe.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana leqepheng. 2 Bua tjena: Jwale re tlilo nahana le ho ipopela setshwantsho sa pale dikelellong tsa rona jwaleka ha eka re shebile baesekepoko. 3 Laela baithuti ho tutubala. Hlalosetsa baithuti ho mamela mantswe, ebe a bapala baesekepoko ka dikelellong tsa bona. 4 Bala seratswana hape. 5 Bolella baithuti hore ba iketsetse setshwantsho ka dikelellong tsa bona (Ba bontshe hore ba etseng)

	<p>6 Botsa baithuti: Le bona eng? (Ho etsahetse eng baesekopong)?</p> <p>7 Mamela dikarabo tsa baithuti le ho buisana tsona. Etsa bonnete ba hore dikarabo tsa bona di tsamaisana le se etsahetseng paleng.</p>
Mehlala.	<p>E kare ya mmona Joe a hlola lebelo. Ke bona hantle ha mofufutso o tswa phatleng ya hae, o fofela hohle. Ke bona mahlo a shebile palong ya qetelo, le mmele o sebitsang ka thata ka moo o ka kgonang,</p> <p>O ipopetse setshwantsho sefe kelellong ya hao? Ho etsahetse eng baesekopong ya hao.</p>
<p>Leano la 3: Ho fuputsa Seratswana</p>	
Tlhaloso	<p>Dipotso tse fuputswang, ke dipotso tsa mantlha tse bobebe/amohelehileng tse hlahellang seratswaneng sa kutlwisiso. Tsena ke dipotso tse thusang baithuti ho nahana kapa ho sheba mantswe leqepheng leo ba le badileng ho ka ikgopotsa ditaba kapa molaetsa wa teng.</p>
Sepheo	<p><i>Tsena ke dipotso tse bobebe tse ho thusang ho hlokomela/ ho bontsha kutlwisiso ya mantswe leqepheng leo o le balang. Leano lena le bontsha baithuti hore o ka elellwa le ho fuputsa /batla mantswe a bohlokwa jwang a tlang ho o thusa ho araba dipotso.</i></p>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana leqepheng. 2 Botsa baithuti potso ka tlhahisoleseding ho tswa seratswaneng, jwaleka: Ebe Joe o ne a batla ho hlola mang? 3 Dumella baithuti ho araba dipotso. 4 ELA HLOOKO: Thusa baithuti ho fumana dikarabo ho elellwa mantswe a sehlooho a bohlokwa le ho fuputsa mantswe ao seratswaneng. Hona hot la ba thusa ho fihlella dikarabo.
Mehlala	<ol style="list-style-type: none"> 1 Ke mang eo Joe a batlang ho mo hlola mabelong? 2 Ke eng seo Joe a se entseng pele ho mabelo? 3 Joe o kwetliseditse mabelo neng? 4 Mabelo a ne a tshwaretswe hokae?
<p>Leano la 4: Kakaretso</p>	
Tlhaloso	<p>Ha baithuti ba akaretsa, ba nahana ka tse etsahetseng paleng. Hape ba ka nahana ka dintho tse kang:</p> <p>Ke eng seo ba se ratileng ka pale ena? Ba ithutileng eng paleng ena?</p>
Sepheo	<p><i>Kakaretso e bontsha hore baithuti ba nahanne le ho utlwisisa tsohle ka pale. Ho kopa baithuti ho akaretsa pale, ke tsela e lokileng ya ho bona hore ba utlwisisa ha kae.</i></p>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana. 2 Hopotsa baithuti: Ha re akaretsa, re nahana ka dikarolo tsa bohlokwa tsa pale. Re ka nahana hape ka tseo re di ratileng paleng, le hore re ithutile eng paleng ena. 3 Neha baithuti motsotso ho nahana ka pale. 4 Laela baithuti ho qoqa ka bobedi ba arolelana kakaretso ya pale le motswalle.
	<ol style="list-style-type: none"> 5 Qetellong, o ka kopa baithuti ho ngola kakaretso ya bona ya pale, ba sebedisa foreimi ya ho ngola ho ba tataisa.
Mehlala	<p>Pale: Joe o hapa lebelo.</p> <p>Baithuti ba ka akaretsa pale tjena:</p> <p>Pale ena e bua ka: Moshanyana ya bitswang Joe ya batlang ho hlola, moshanyana ya neng a matha ho feta bohle sekolong, eleng Sizwe. Joe o ne a ikwetlisa kamehla, qetellong a kgona ho hlola Sizwe.</p>

	<p>Ke ratile karolo eo Joe a kgaolang thapo ya tlhoho ha a fihla qetellong ya lebelo. Ho ne ho thabisa haholo.</p> <p>Ke ithutile hore ha o sebetsa ka thata o sa nyahame, o tla atleha qetellong.</p>
Leano la 5: Nahana ka seratswana.(Ke a ipotsa)	
Tlhaloso	Ha titjhere a ipotsa, o ipotsa a buela hodimo ka seratswana O batla baithuti ba utlwe seo a nahanang ka sona kaseratswana.
Sepheo	<p><i>Ha bontsha ka ho etsa, ho nahana/ho ipotsa ka seratswana ho ruta baithuti dintho tsena tse pedi. Ya pele, re ruta baithuti hore babadi ba hlwahlwa ha ba bale mantswa feela, empa ba nahana ka seo ba se balang. Ya bobedi, re bontsha baithuti mekgwa e fapaneng ya menahano ya babadi ba hlwahlwa ka seratswana seo ba se balang.</i></p> <p><i>Ka ho etsa jwalo, re ruta baithuti ho ba le bokgoni ba ho ka iqapela le ho seholla seratswana. Ha nako e ntse e tsamaya, baithuti ba tla kgona ho iketsetsa tsena ka bo bona.</i></p>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana tse leqepheng 2 Nahana ka potso kapa mohopolo oo mmadi ya balang ka thello a ka bang le ona ha a bala seratswana. (Mehopolo ho se ho fanwe ka yona padisong ya pele le ya bobedi, ha ho balwa mabolokong a Moralo wa Thuto. 3 Bua tjena: Ke bona/ ke hlokomela-- 4 Bua tjena: Ke ipotsa hore? 5 Baithuti ha ba hloke ho araba dipotso.
Mohlala	<p>Ke bona Sizwe a tsheha, ha Joe a kenela lebelo.</p> <p>Ke ipotsa hore, ebe sena se ke ke sa utlwisa Joe bohloko na?</p>
Leano la 6: Ho amanya diketsahalo	
Tlhaloso	Ha baithuti ba kopanya/amanya dintlha, Ba bapisa pale le diketsahalo tse etsahetseng bophelong ba bona.(maphelong a bona) kapa ba e bapisa le seo ba kileng ba se bala.(bapisa tema le tema e nngwe) kapa ntho e nngwe e etsahetseng kae kae (lefatsheng.)
Sepheo	<i>Ho kopanya/amanya dintlha ho thusa baithuti ho utlwisa seratswana ka botebo le ho kopanya dintho tse ding tse seng di le teng tse etsahetseng ho bona. Ho bontsha baithuti hore b aka etsa papiso ya pale le pale e nngwe, pale wa e bapisa le bophelo ba hao, kapa wa e bapisa le diketsahalo tse teng mona lefatsheng- -- kapa tlhahisoleseding e tsejwang lefatsheng lohle.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana leqepheng. 2 Botsa baithuti potso ena: Ke nakong efe moo o neng o labalabela ho ba mohlodi? 3 Bontsha le ho fana ka mohlala wa ho araba potso, e tshwanang le ena: Ha Joe o ne a labalabela ho ka hlola lebelong, O ile a nkgopotsa ka moo re neng re hlodisana le moholwane wa ka sekolong ka teng. Kamehla moholwane o ne a fumana matshwao a hodimodimo dithutong tsohle, batswadi ba rona ba ne ba ikgantsa ka yena. Le nna ke ne ke batla hore ba ikgantshe ka nna.
Mehlala	<ol style="list-style-type: none"> 1 Wena, sena se ho hopotsa eng ka bophelo ba hao? 2 Bolela nako eo sena kapa se tshwanang le sona se neng se etsahale ho wena? 3 Haeba o ne o le Joe, o nahana hore o ne o ka etsang ha Sizwe a ho tsheha? 4 O nahana hore Sizwe o ile a ikutlwa jwang hoba Joe a mo hlole? 5 Ebe ke sebakadi sefe seo o se tsebang se ho hopotsang ketso ena?

Leano la 7: Ho nka qeto ka dintho tseo o di bonang, empa o se na bonnete ba tsona.	
Tlhaloso	<p>Ho nka qeto ka dintho tse o di bonang empa o sena bonnete ba tsona, le ho sebedisa seo o se tsebang, le seo o ntseng o se bala, moo o nang le bokgoni ba ho ka lepa kapa ho noha (guess) se leng sio paleng. Sena se bolela hore o kgona ho ka bala pakeng tsa mela, e leng ho elellwa ketso kapa taba e itseng eo ho sa bueng ka yona paleng ena.</p> <p>Ka nako e nngwe, mongodi ha a ngole ditaba kaofela ka botebo, empa o siya ditaba tse ding di sa fella, e le hore mmadi a iketsetse qeto le ho iphumanela dikarabo ka bo yena.</p>
Sepheo	<i>Baithuti ba hloka ho sebetsana le dikarolo tsa pale ba tle ba kgone ho ka bala dipakeng tsa mela. Hore ba fihlele sena, ba lokela ho sebedisa seo ba se badileng mmoho le seo ba se tsebang ho iphumanela taba e sa ngolwang empa ho buuwa ka yona kapa e sa ngolwang mona paleng.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana leqepheng 2 Botsa baithuti: Ke eng seo o se tsebang ka sena? Ebe seratswana sona se bolelang? 3 Botsa baithuti: Ke eng seo re ka se nohang hape ka seratswana sena? Ebe ho na le seo seratswana se sa re bolelleng sona? 4 Botsa baithuti: Ke eng eo re ka e bolelang/nahanang ka Joe ho ya ka tsela eo a neng a ikwetlisa ka yona? 5 Botsa baithuti: Mamela le ho buisana ka dikarabo tsa baithuti. Etsa bonnete ba hore dikarabo tsa baithuti di a utlwahala le hore di na le kelello. 6 Ha baithuti ba sokola kapa ba na le bothata ba ho ka araba, ba fe mohlala oo ba ka o bapisang le seo ba se tsebang 7 Sebedisa tse latelang, Foreimi ya dipolelo ho ka thusa: 8 E itshetlehile hodima ... Ke nahana hore ...
Mohlala	<p>Seratswana</p> <p>Moholwane wa ka o ile a etsa kopo yah o ya Yunibesiting. Ha ke fihla hae, ke fumana maholwane a tshwere lengolo abile a bobosela. Mme yena o ne a lla a bile a bososela, a mo hakile.</p> <p>Papiso/ ho amanya</p> <p>Ka mabaka a hobane Moholwane/Abuti o kentse kopo ya sebaka mane Univesiting, le hore o tshwere lengolo a thabile haholo, ke noha hore kopo ya hae e amohetswe.</p>
Leano la 8: Ho etsa hlahlobo/Tekolo	
Tlhaloso	Ha re lekola pale ena, o ka lekola le ho hlahloba karolwana ka nngwe ya pale ena.
Sepheo	<i>Baithuti ba tshwanetse ho rutwa ho lekola le ho hlahloba seratswana, le ho fana ka mabaka a tekolo kapa hlahlobo ya bona.</i>
Mehato	<ol style="list-style-type: none"> 1 Bala seratswana se leqepheng. 2 Botsa baithuti potso e lekolang, ba kope ho fana ka mabaka a dikarabo tsa bona. Mohlala: Ebe o nahana hore X o entse ntho e nepahetseng? Hobaneng ha o rialo? Fana ka mabaka a karabo ya hao. 3 Mamela le ho buisana ka dikarabo tsa baithuti. Etsa bonnete ba hore dikarabo tsa baithuti di a utlwahala le hore di na le kelello. 4 Haeba baithuti ba a sokola, arolelana/sebedisa tekolo ya hao e le mohlala: Ke nahana hore X o entse ntho e nepahetseng hobane X

Mohlala

Dipotso tse ding tsa Tekolo di qala tjena:

- 1 O nahana hore----
- 2 O dumellana le--
- 3 maikutlo a hao ke---
- 4 Ebe o rata----

Ka tlase ke ditlhaloso tsa mekgwa ya ho ruta mohato o mong le o mong wa ho bala ka kopanelo.

Thuto: **Pele o bala**; Padiso ya pele; Padiso ya bobedi le ka morao ho ho bala.

Tlhaloso ena e thusa hore ho be le kutlwisiso e utlwahalang e etsang hore padiso e tsamaye mmoho le thuto e nngwe le e nngwe e rutwang.

HO BALA KA KOPANELO: BOITOKISETSO PELE O BALA.**HO BALA KA KUTLWISISO: LEANO: HO LEPA/HO NOHA.**

Ha re itokisetsa ho bala, re bopa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ka ho ruta baithuti ho nahana ka pale, pele ba bala.

- 1 Bolella baithuti hore kajeno ba tlile ho shebana le ditshwantsho tse hlahellang paleng., ebe ba nahana ka pale.
- 2 Bolella baithuti hore ka lebaka la seo ba se bonang, ba tla lepa/noha ka diketsahalo paleng. Hona ho bolela hore ba tlile ho sebedisa ditshwantsho tse bukeng ho leka ho noha seo pale e buang ka sona.
- 3 Hlalosetsa baithuti hore ba se shebe setshwantsho ka seng bukeng. Ba shebe ka moo ditshwantsho kaofela tsa buka di amanang, e le ho fumana hore di kopana jwang kapa di tsamaelana jwang. Setshwantsho ka seng se lokela hoba le kopano le ditshwantsho tsohle tse bukeng, mme di leke ho bontsha kopano/ tsamaelano ya pale kaofela.
- 4 Bontsha baithuti bokantle ba buka le ho bala Sehlooho sa buka o balla hodimo.
- 5 Botsa baithuti hore: Ha o nahana ho etsahala eng paleng ena?
- 6 Ka mora moo: Sheba setshwantsho ka seng sa pale, ebe o botsa baithuti dipotso.
 - a Ebe o bona eng mona setshwantshong?
 - b O nahana hore ho etsahala eng moo?
 - c O nahana hore hot la etsahala eng kamorao ho moo?
- 7 Haeba baithuti ba sokola ho kopanya diketsahalo kapa dintlha, ba thuse hore ba fihlelle sena.
- 8 Mohlala: Ebe o sa hopola hore moshanyana enwa o ne a etsang leqepheng le fetileng? O etsang jwale? O nahana hore ho etsahala eng jwale?
- 9 Ha o fihla setshwantshong sa ho qetela bukeng, botsa baithuti hore: Ebe o nahana hore pale ena e tla fella jwang (e tlabo potso e lokelang ho ya ka setshwantsho)
- 10 Leboha baithuti k aka tshebetso ya bona ya ho lepa.
- 11 Haeba o na le nako, bala pale ntle le kgefutsa kgetlo le le leng.

HO BALA KA KOPANELO: PADISO YA PELE.

MOKGWA WA HO BALA KA KUTLWISISO: ONA KE MOKGWA O SEBEDISWANG LE HO ELELLWA MORALONG WA THUTO.

Ho Padiso ya pele, re qala ka ho bopa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ha o bala ebile o hlalosa pale ho baithuti. Hape re bontsha ka ketso hore o nahana jwang ka pale. Pele ho ho bala, bolella baithuti hore o tlilo etsa eng. *Bua tjena: Baithuti, ke nako ya ho bala ka kopanelo. Hopola hore ha re bala kapa re mametse pale ho bohlokwa kamehla ho nahana ka pale. Kajeno, ke tlile ho le bontsha kamoo ke nahanang ka teng ka pale. Ke tlo le bontsha sena ka homohlala) iketsetsa setshwantsho ka kelellong ya ka. Ho na ho bolela hore, ha o ntse o bala, o iketsetsa baesekopo ka hloohong ena ya hao.*

- 1 Bala leqephe ka leng ka bo qhetseke le ka thello. Ha o ntse o bala, sebedisa mekgwa e thusang ho hlalosa ho bala, sebedisa diketso, pontsho tse fapaneng tsa sefahleho le lentswe la hao o le theola le ho le phahamisa ho bontsha kutlwisiso e le ho hlalosa diketsahalo.
- 2 Ha ho kgonahala, kgefutsa mme o hlalose lentswe kapa polelo ho baithuti.
- 3 Ka yona nako eo, ya padiso ya pele, re boetse re tsepamisa maikutlo ho bontsheng le ho ruta maano a ho bala ka kutlwisiso ho baithuti.
- 4 Qetellong ya ho leqephe le leng le le leng, o tla bona mabokose a mmala a mabedi, mme a ngotswe tjena: Palo ya pele le Palo ya bobedi.
- 5 Ha o qetile ho balla baithuti leqephe, kgefutsa mme o bontshe hore o nahana ka se ka lebokoseng. Ha o etsa sena o bontsha ka ketso hore o nahana eng ka pale. Ho bohlokwa ho utlwisisa seo o se buang – ha seo se balang se sa utlwahale, se ke sa utlwahala le ho baithuti.
- 6 Leqepheng la ho qetela la pale, ho na le dipotso tse mmalwa tsa Padiso ya pele le ya bobedi ka hara lebokose.
- 7 Dumella baithuti ba fapaneng ho araba dipotso tseo.
- 8 Bontsha baithuti hore ho ka ba le dikarabo tse fapaneng bakeng sa potso e le nngwe, le hore baithuti ba a fapana ka maikutlo,

HO BALA KA KOPANELO: PADISO YA BOBEDI.

LEANO LA KUTLWISISO: LEANO LE SEBEDISWANG LE TLA FUMANWA KA HARA MORALO WA THUTO.

Ho Padiso ya bobedi, re tswella ka ho bopa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ha o balla baithuti, le ho bontsha ka ho etsa ka moo o ka nahanng ka pale. Boela o bolella baithuti hore o tlilo etsa eng. *Bua tjena: Baithuti, ena ke nako ya ho bala ka kopanelo. Hopola hore kamehla ha re bala kapa re mametse pale hobohlokwa ho nahana ka pale. Kajeno, ke batla ho le bontsha hhore o ka nahana ka pale jwang. Ke tlilo etsa tjena, (Mohlala) ke tlilo bopa setshwantsho ka kelellong ya ka ka pale. Hona ho bolela hore ha ke ntse ke bala ke tla iketsetsa baesekopo ka hlohong kapa kelellong ya ka.*

- 1 Ha morao bala leqephe le leng le le leng ka thello le boqhetseke. Ha o ntse o bala, sebedisa diketso, pontsho ya sefahleho, sebedisa le lentswe la hao o le theola o le nyolla ho bontsha kutlwisiso e le ho hlalosa diketsahalo.
- 2 Ka yona nako eo. Ha o bala padiso ya bobedi, O ka bontsha ka ho etsa hore o nahana jwang ka pale.
- 3 Qetellong ya ho bala leqephe, o tla bona mabokose a mmala a mabedi, mme a ngotswe tjena: Palo ya pele le Palo ya bobedi.
- 4 Ha o qetile ho balla baithuti leqephe la pele, kgefutsa mme o bontshe hore o a nahana ka ho bala kapa ho bolela se ka lebokoseng. Ha o etsa sena o bontsha ka ketso hore o *nahana jwang ka pale*. Ho bohlokwa ho utlwisisa seo o se buang- – ha seo se balang se sa utlwahale, se ke ke sa utlwahala le ho baithuti.
- 5 Ka leqepheng la ho qetela la pale, ho na le dipotso tsa Padiso ya pele le ya bobedi ka hara mabokose.
- 6 Neha baithuti ba fapaneng sebaka sa ho araba dipotso.
- 7 Qetellong, laela baithuti ho iketsetsa dipotso ka pale.
 - a Kopa baithuti ho sebetsa ka bonngwe ho nahana ka dipotso tseo ba ka di botsang ka pale eo.
 - b Ha ho hlokahala/kgonahala, hopotsa baithuti ka dipotso tse ding tsa mantswa kapa dipolelo. Mohlala; Mang; Neng; Ho kae; Jwang le Hobaneng; fana ka maikutlo a hao; O nahana hore; lenane jwalojwalo.
 - c Bolella baithuti ho qoqa le ho buisana ba be ba arolelane dipotso.
 - d Ebe o kopa baithuti ho arolelana dipotso le baithuti bohle.
 - e Neha baithuti sebaka sa ho araba dipotso.

HO BALA KA KOPANELO: KA MORAO HO HO BALA

Lebaka la hoba le mesebetsi kamora ho bala, ke ho neha baithuti monyetla wa ho kopanya kutlwisiso ka pale, le ho sebedisa puo e ntjha eo ba ithutileng yona.

Kamorao ho bala ka kopanelo, o tla etsa o mong wa mesebetsi e latelang:

- 1 Ho taka setshwantsho sa pale
- 2 Ho etsa papadi ka pale
- 3 Ho qoqa kapa pheta pale ka molomo.
- 4 Ho araba dipotso ka pale e le ho hlahloba kutlwisiso.

TAKA SETSHWANTSHO KA PALE.

- 1 Laela baithuti ho dula madulong a bona, ba ntshe dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, dipensele le dikeraone
- 2 Bolella baithuti hore ba tlo iketsetsa ditshwantsho ka dikelellong tsa bona ka pale. Hopotsa moithuti hore ha a iketsetsa setshwantsho ka hlohong ya hae, o nahana ka hore ntho ena e shebahala jwang, e nkgwa jwang, ha o e tswara e jwang ebile e utlwahala jwang. Ba bile ba ba le pono ya hore ba ikutlwa jwang ka sebakadi sena, mosebetsi kapa ntho e itseng e fumanwang paleng.

- 3 Botsa baithuti ho tutubala mme ba iketle. Ba balle seratswana hape.
- 4 Ha o qetile, kopa baithuti ho bula mahlo a bona, ebe o mamela setshwantsho seo ba iketseditseng sona dikelellong tsa bona. Baithuti baka ngola hore setshwantsho sena sa bona se shebshala jwang, se nkgang jwang, tatso ya sona e jwang. jj
- 5 Ebe, baithuti ba sebedisa qaleho ya polelo / e le ho ngola polelo kapa tse pedi ka setshwantsho seo ba ipopetseng sona aka kelellong tsa bona.
- 6 Qetellong, dumella baithuti ho buisana le ho arolelana ka dipono tsa bona le balekane.

HO TSHWANTSHISA PALE (HO QAPA PAPADI KA PALE)

- 1 Beha baithuti mmateng kapa kante moo ho kgutsitseng.
- 2 Bolella baithuti hore kajeno, ba tlilo tshwantsha le ho bapala dikarolo tse itseng tsa pale eo ba e badileng.
- 3 Phahamisa buka e kgolo, hore baithuti ba e bone, ebe o bala leqephe le qalang.
- 4 Laela baithuti ho qapa papadi efe ho tswa paleng
- 5 Tshwantsha/ Bontsha ketso eo le baithuti.
- 6 Pheta hape leqephe ka leng
- 7 Kwetlisa baithuti ho hlokomela matshwao a bontshang hore ba tshwanetse ho kgutsa mme ba mamele ha tithjere e ntse e balaleqephe ha a ntse a ba bontsha ka diketso

MOSEBETSI WA HO NGOLA KAPA HO QOQA KA PALE

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona mme ba mamele ka hloko.
- 2 Latela mehato e moralong wa thuto ho pheta / qoqa pale le baithuti.
- 3 Qalong o tla bontsha ka ho pheta ho hong ho tswang paleng.
- 4 Kamora moo o tla bolella baithuti ho nahana ka ho hong ho tswa paleng –baithuti ba seke ba koposa seo titjhere e se qoqileng
- 5 Ebe baithuti ba BUISANA le balekane ka seo baka se phetang ho tswa paleng.
- 6 Qetellong o tla kopa baithuti ba mmalwa ho pheta meqoqo ya bona ho tswa paleng.
- 7 Haeba thuto ena ke mosebetsi o ngolwang, baithuti bat la rala/ngola mosebetsi dibukeng tsa bona.

NGODISO YA KUTLWISISO

- 1 Pele ho thuto, ngola sehlooho sa seratswana tlapangollong.
- 2 Jwale o ka ngola dipotso tse batlang kutlwisiso tlapangollong, hammoho le qaleho ya dipolelo e le dikarabo (moo ho hlokahalang)
- 3 Laela baithuti ho bula dibuka tsa bona ba ngole sehlooho.
- 4 Bolella baithuti hore kajeno, ba tlile ho nahana le ho ngola dikarabo tsa dipotso tseo.
- 5 Bala dipotso mmoho le baithuti, mme o hlalose moo ho hlokahalang.
- 6 Bolella baithuti hore ba se ke ba ngola dipotso, ba ngole dikarabo feela.
- 7 Tsamatsamaya pakeng tsa baithuti ho thusa ba nang le bothata/ba sokolang
- 8 Metsotsong e mmedi ya ho qetela, sheba dikarabo tsa baithuti mme o ba dumelle ho etsa ditokiso tsa mosebetsi moo ba fositseng.

Ho Bala ka Tataiso ya Sehlopha

Sepheo: Ho mamela moithuti ka mong a balla hodimo, le ho aha, ho totobatsa bokgoni ba ho bala ka kutlwisiso ha moithuti ka mong. Ho dumella le ho fa baithuti bohle ka phaposing monyetla wa ho ikwetlisetsa ho bala medumo ya mantswe, mantswe a hlahang kgafetsa le a makgutshwane, ho arola mantswe a dipolelo tse arohaneng pele a qetela ho ngola mosebetsi wa tsebo kutlwisiso ka bo yena.

Ho molemo ho mamela moithuti ka mong ha a bala bonyane hang ka beke.

SEO O LOKELANG HO SE ETSA LE BAITHUTI BA SA NKENG KAROLO HO BALANENG:

- 1 Pele o qala ka ho bala ka tataiso ya sehlopha, titjhere o lokela ho fa baithuti ba sa nkeng karolo mosebetsi oo ba lokelang ho o etsa ho tswa dibukeng tsa bona, kapa maqepheg a tshebetso.
- 2 Etsa bonnete ba hore Maqephe a bona a tshebetso a sireletsihile ho a boloka ka hara faele kappa mokotlana wa polasitiki.
- 3 Kwetlisa baithuti ka tlwaelo ya ho bala Sesotho ka Tataiso ya sehlopha ka mokgwa o latelang:
 - a Dudisa baithuti mmoho le maqephe a bona a tshebetso a ho bala.
 - b Hlalosetse baithuti ka leqephe la pele la mosebetsi oo ba lokelang ho o etsa.
 - c Bitsa sehlopha ho tlilo o balla.
 - d Hang ha baithuti ba qetile ho bala ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
 - e Laela baithuti ho etsa mosebetsi wa phetoho jwaleka: Titjhere o re; Tlola tlola, itsoke, tsoke, ema! Kapa setulo sa ka le nna.
 - *Ela hloko: 30 metsotso ke nako e telele ho bana ba ba nyenyane ho dula ba sebetsa ba kgutsitse, ka hoo ba lokela ho etsa diphetoho ka ho etsa dihlokiso ho kgatholla mmele.*
 - f Dudusa baithuti hantle le maqephe a bona a tshebetso.
 - g Hlalosetsa baithuti leqephe la tshebetso le latelang leo ba lokelang ho le sebedisa.
 - h Bitsa sehlopha se latelang ho tlilo o balla.
- 4 Ke ntho e ntle ho dudisa baithuti ba senang bokgoni ba ho bala mmoho le ba kgonang hore ha ba bala maqephe a tshebetso ebe moo ba kgonang ho thusanang.

SEBOPEHO SA HO BALA LEQEPHE LA TSHEBETSO:

- 1 Leqephe le leng le le leng la tshebetso le na le mosebetsi e 10 (leshome) beke le beke. Ho na le dihlopha tse 10 tsa ho bala ka tataiso ya sehlopha ka beke. Le ha ho le jwalo sehlopha se seng le se seng se na le monyetla wa ho sebetsa le titjhere hang ka beke. Hona ho bolela hore baithuti ba tla qeta mosebetsi ona ka nako ya dikarolo tse 9.
- 2 **Matshwao a hopotsang baithuti ka seo ba lokelang ho se etsa le tsatsi le letsatsi:**
 - a Molomo o ba hopotsa ho qapodisa mantswe.
 - b Leihlo le ba hopotsa ho bala mantswe.
 - c Ngwana a le mong o ba hopotsa ho bala ka bonngwe.
 - d Bana ba babedi ba hopotsa baithuti ka ho bala ka bobedi.

- e Letsoho le tshwereng pene le ba holopotsa hore ba lokela ho taka kapa ho ngola.
- 3 Lenane la sehlooho la medumo le mantswe a sebediswang kgafetsa a rutwang a lokela ho bolokwa ka hlooko. Dipale tse ntjha di behilwe ka mokgwa wa sebopeho sa medumo le mantswe a tlwaelehileng a beke le beke, mme a kenyelletsa medumo le mantswe a tlwaelehileng a sebedisitsweng nako e fetileng. Hona ho hlalosa hore baithuti ba keke ba bala mantswe ao ba sa a rutwang.

HO ABELA DIHLOPHA SERATSWANA BAKENG SA HO BALA KA TATAISO YA SEHLOPHA.

- 1 Bekeng tse pedi tse qalang tsa sekolo, mamela moithuti ka mong a bala ka. Sebedisa ruburiki e ka tlase bakeng sa ho beha bana ho ya ka bokgoni ba bona. Arola baithuti ho ya ka dihlopha tsa bokgoni bo tshwanang.
- 2 Lenaneng lena ho na le dikarolo tse 10 tsa ho mamela baithuti ha ba bala. Hona ho hlalosa hore o ka etsa dihlopha tse 10. Haeba o etsa dihlopha tse ka tlase ho 10 o tla sebedisa nako e ekeditsweng ho thusa baithuti ba sokolang/nang le mathata.
- 3 Ka hare ho tereka o tla fumana foromo eo o tla ngola mabitso a bana ho ya ka dihlopha, le sebaka se tla o dumella ho tereka tshebetso ya bona ya ho bala ho ya ka dihlopha.
- 4 **Ela hloko:** ruburiki ena e arotse bana ho ya ka bokgoni ba bona ba ho bala.
- 5 Ha ho ena le bana ba bongata boemong bo tshwanang, o ka sebedisa tsebo kutlwisiso e le mokgwa o mong wa ho bopa dihlopha hoy a ka bokgoni bah o bala.
- 6 **Ka phaposing ya baithuti ba 40, ho ka ba le:**
 - Ha ho na sehlopha boemong ba 1, ke sehlotshwana sa baithuti feela.
 - 1 sehlopha boemong ba 2
 - 2 kapa 3 dihlopha boemong ba 3
 - 2 kapa 3 dihlopha boemong ba 4
 - 1 kapa 2 boemong ba 5

Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 1	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 2	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 3	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 4	Ke nahana hore moithuti o bala ka boemo ba 5
<ul style="list-style-type: none"> Moithuti ha a tsebe kapa o tseba mantswe a mmalwa. Moithuti ha a elellwe medumo le tswalano ya ditlhaku. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba mantswe a mmalwa a tlwaelehileng. Moithuti o bonahala a sa elellwe ditlhaku le medumo ya mantswe. Kapa o hloka tataiso ya medumo e fetileng. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba mantswe a mangata a tlwaelehileng. Moithuti o hloka tataiso ho qhaqholla ditlhaku tsa mantswe ao ba sokang ba a bona. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba bongata ba mantswe a tlwaelehileng. Mme o kgona le ho qhaqholla ditlhaku tsa mantswe ao ba so kang ba ithuta ona. Moithuti o hloka tataiso ya sewelo ho qapodisa mantswe a thata. Moithuti o bala ka thello. 	<ul style="list-style-type: none"> Moithuti o tseba mantswe a mangata a tlwaelehileng. Moithuti o kgona ho qapodisa mantswe ka nepo. Moithuti o bala ka bokgeleke le ka kutlwisiso. Enwa ke moithuti ya tsebang ho bala ho feta baithuti bohle.

SEO O LOKELANG HO SE ETSA NAKONG YA HO BALA KA TATAISO YA SEHLOPHA:

- 1 Bitsa sehlopha ho tllilo ho balla.
 - a Etsa bonnete ba hore baithuti ba na le pale / seratswana se nepahetseng.
 - b Dudisa sehlopha ka mokgwa wa sedikadikwe.
 - c Hopotsa baithuti ka mantswe a tlwaelehileng ao ba ithutileng ona bekeng. Bontsha baithuti dipapetla tsa mantswe mme ba ithute ho a bala.
 - d Ka mora moo neha baithuti metsotswana ya ho bala pale /seratswana ka bonngwe le ka kgutso.
 - e Botsa baithuti ho balla karolo ya seratswana hodimo ka bo bona.
- 2 Nakong ya ho bala ka Tataiso ya Sehlopha, ho molemo ho ho hopola:
 - a **Supa mantswe ohle a tlwaelehileng.** Hopotsa baithuti hore ho na le mantswe a mang a hlahang kgafetsa, ao re lokelang ho a bala ka bo mong.
 - b **Ho bopa bokgoni ba ho qapodisa mantswe.** Haeba ngwana a sa kgone ho bala lentswe o se mo thuse hang, mo kgothaletse ho le qapodisa medumo ya lentswe e be o mo kopa ho le kopanya ho bopa lentswe leo hape.
 - c **Thoholetsa le ho kgothaletsa baithuti.** Etsa ho bala ka tataiso ya sehlopha e be karolo e bohlokwa ho baithuti mme e ahe boitshepo baithuting.
 - d **Bopa ho bala ka thello. Thusa baithuti ho ntlafatsa ho bala ka thello.** Tsebisa baithuti hore ho bala ha bona ho be jwaleka ha e ka ba a bua. Bontsha ka ho bala ka thello mme baithuti ba o sale morao.
 - e **Aha ho bala ka kutlwisiso.** Bolella baithuti hore ba lokela ho nahana ka mehla ka seo ba tllileng ho se bala. Ruta baithuti ho kgefutsa, ba kgutlele morao, ba phete

seo ba se badileng haeba ba sa utlwisise seo ba se balang. Ruta baithuti ho iketsetsa setshwantsho ka hlohong ha ba ntse ba bala le ho aha baesekopo dikelellong tsa bona ka seo ba se balang. Ruta baithuti ho hopola seo ba se badileng hape ba kgothaletse ho botsa dipotso haho na le seo bas a se utlwising.

TLHOKOMELO YA MAQEPHE A TSHEBETSO A HO BALANG:

- 1 Ke mokgwa o motle ho boloka maqephe a tshebetso ka hare ho faele kapa mokotlana wa polasitiki nakong eo baithuti ba di sebedisang.
- 2 Hlokomela maqephe ana a tshebetso ka makgethe, o a behe ka hantle ha baithuti ba qetile ho a sebedisa.
- 3 O tla kgona ho sebedisa maqephe ana dilemo tse ngata, hobane baithuti ha ba ngolle ho tsona, ba ngola dibukeng tsa bona.

FAPANYETSANO YA HO BALANG KA TATAISO YA SEHLOPHA.

Hopola hore ntlha ya ho balang ka Tataiso ya Sehlopha ke ho mamela moithuti ka mong a balang, ele ho bopa tsebo le bokgoni ba ho balang. Haeba o sena sebaka se lekaneng ka phapusing, kapa o sa kgone ho laola maemo a baithuti ka phapusing nakong eo ba balang ka yona ho na le mokgwa o mong.

Nakong ya ho balang ka Tataiso ya Sehlopha, dudisa baithuti bohle ditulong le maqephe a bona a tshebetso mme o etse se latelang::

- 1 Hlalosa leqephe la tshebetso leo ba tlang ho le sebedisa.
- 2 Jwale, bitseta moithuti ka mong ho wena hore a tlo ho balla hodimo.
- 3 Mamela moithuti ka mong a balang karolo e loketseng bokgoni ba hae.
- 4 Bopa bokgoni ba baithuti ba ho balang.
- 5 Ka mora metsotso e 15, laela baithuti ho etsa phetoho ya mosebetsi.
- 6 Jwale dudisa baithuti ditulong tsa bona mmoho le maqephe a bona a tshebetso.
- 7 Hlalosa mosebetsi o latelang oo baithuti ba tlang ho o etsa.
- 8 Tswela pele ho bitsa baithuti ho tla ho wena ho tlo ho balla.

Haeba o nka qeto ya ho sebedisa mokgwa ona wa ho phapanyetso wa ho mamela ho balang, etsa bonnete ba ho mamela moithuti e mong le e mong bonyane hang ka beke.

Tshebetso ya ho ngola

Sepheo: Ho ruta baithuti ho ngola menahano ya bona ya sethathong ba ntse ba fumana thuso ho titjhere. Ho bontsha baithuti hore ha ba latela mokgwa o itseng wa ho ngola ba na le monyetla wa ho fetola, ho lokisa le ho ba le mehopolong e meng e metjha ntle le ho ngola ka nepo hang ha ba qala ho ngola feela.

Mokgwa wa ho ngola o na le mehato ena, moralo, mothalo, tokiso ya diphoso, phatlalatso le ho hasa. Mehato ena e mene ya ho ngola e rutwa le ho latelwa dikereiting tse tharo, ho kgothaletsa bokgoni ba ho ngola ba baithuti.

RALA MOSEBETSI WA NGOLA

- 1 Lenaneong lena, moralo o ruta baithuti mokgwa wa ho rala ba sebedisa:
 - a Lanane
 - b Mmapa wa monahano
- 2 Pele baithuti ba etsa meralo ya bona, titjhere o tshwanetse ho ba bontsha moralo wa hae tlapangollong hore ba tsebe hantle seo ba tshwanetseng ho se etsa. Moralo wa Thuto o ho bontsha hantle seo o tshwanetseng ho se etsa.
- 3 Hlalosetsa baithuti hore ka mehla o NAHANA ka seo o tlang ho se ngola. O hlalose menahano ya hao o buela hodimo hore baithuti ba utlwe hantle.
- 4 Sebedisa sebopeho sa moralo ho bopa moralo wa hao wa ho ngola.
- 5 Ka mora moo neha baithuti metsotswana ya ho nahana ka seo ba tlileng ho se ngola.
- 6 Dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka seo ba se nahanang.
- 7 Qetellong bontsha le ho thusa baithuti ha ba ntse ba sebedisa sebopeho sa moralo ho phethela meralo ya bona

MOTHALO WA BONGODI

- 1 Pele thuto ya ho ngola e qala, ngola foreimi ya moralo wa hao hape o tswang thutong ya MANTHA tlapangollong.
- 2 Ngola foreimi ya ho ngola tlapangollong
- 3 Ka mora moo hlalosa ha kgutshwanyane mme o bontshe baithuti ka moo b aka sebedisang meralo ya bona ho etsa mothalo.
- 4 Bontsha baithuti sebopeho sa foreimi ya ho ngola e tla ba thusa.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba phethela methalo ya bona, tsamatsamaya ka phaposing ho thusa ba ntseng ba sokola.

TOKISO YA DIPHOSO BONGODING

- 1 Ngola tlapangollong lenane la hlahlobo le tswang moralong wa thuto.
- 2 Bala lenane mme o hlalosetse baithuti tsela eo le tla sebediswa ka yona.
- 3 O ka nna wa bontsha baithuti tokiso ya phoso e tlwaelehileng.
- 4 Dumella baithuti nako ya ho lokisa mosebetsi wa bona ba sebedisa lenane la hlahlobo

PHATLATSO LE KGASO YA BONGODI

- 1 Laela baithuti ho ngola ka bohleweki mosebetsi wa bona wa qetelo.
- 2 Neha baithuti monyetla wa ho fapanya le ho bala dibuka tsa balekane.

- 3 Neha baithuti ba fapaneng monyetla wa ho balla bana ba bang kaofeela ka phaposing
- 4 Kopa baithuti ba mmalwa ho ngololla mosebetsi wa bona maqepheng a hlwekileng, ho taka le ho o saena.
- 5 Bokella dibuka tsa baithuti. O lokela ho tshwaya feela mesebetsi e mmedika kotarao sebedisa diruburiki tseo o di neuweng.
- 6 Hape, boitshepo ke karolo ya bohlokwa ho hodisa botsebi ba bongodi.

Maano a ho ngola

Sepheo: Ho matlafatsa baithuti ka maano a ho fetolela menahano ya bona ho bongodi ba sethathong.

- 1 Latela Moralo wa Thuto ho phethela mosebetsi wa ho ngola wa beke le beke.
- 2 Moralong wa thuto, o tla eellwa hore ho latelwa mokgwa o itseng ka nako tsohle. Hona ho thusa baithuti hore ba tsebe seo b aka se lebellang thutong tsa ho ngola.
- 3 Otlala eellwa hore maano a fapaneng a rutwa baithuti ha nyane ha nyane hore ba kgone ho phethela diforeimi tsa dipolelo tsa bona ka nepo.
- 4 Sepheo ke hore baithuti ba kgone ho sebedisa maaano ana ka mokgwa o itaolang.
- 5 Maano ana a thusa bana hoba le boitshepo ka bongodi ba bona ka ho ba bontsha hore hona le mehato e latelwang ya bongodi.

LEANO LA 1: TITJHERE O BONTSHA KA HO NGOLA PELE

- a Titjhere o bontsha baithuti pele (o bontsha baithuti hantle seo ba tlileng ho se etsa). Ka ho bona seo titjhere e se etsang, baithuti ba tseba hantle se lebelletsweng ho bona.

LEANO LA 2: BANGODI BA NAHANA PELE BA NGOLA

- a Bongodi ke ketso ya ho ngola mehopolo ya hao pampiring / bukeng
- b Hona ho bolela hore bangodi ba tshwanetse ho nahana pele ba nka qeto ya seo ba tlang ho ngola ka sona
- c Hona ho bolela hape horeha hona karabo e nepahetseng kapa e sa nepahalang bongoding – mongodi e mong le e mong o ngola ka seo a ratang ho ngola ka sona.
- d Kamehla fana ka sebaka sa hore baithuti ba nahae ka seo ba batlang ho ngola ka sona

LEANO LA 3: BANGODI BA SEHELA LENTSWE LE LENG LE LE LENG MOLA

- a** Baithuti ba nahana ka dipolelo tseo ba batlang ho di ngola mme ba buella hodimo.
- b** Ba bala hore mantswe a makae polelong, ebe ba seha mela bakeng sa lentswe ka leng.
- c** Mela e sehwa ho tloha letsohong le letshehadi ho ya ho le letona, le ho tloha hodimo leqepheng ho ya tlase.
- d** Mela e tshwanetse hoba bolelele ba lentswe ka leng.
- e** Ho be le sebaka pakeng tsa mantswe
- f** Qetellong ya polelo baithuti ba kenye kgutlo.
- g** Ha mela e se e seuwe, baithuti ba ngola mantswe ao ba a tsebang, kapa ba leke ho ngola medumo ya mantswe e qalang pele ba ka batla thuso ho titjhere.
- h** Hona ho fana ka sebopeho bongoding ba moithuti, le ho hodisa boitshepo. Le baithuti ba sokolang ba ka qala ho ngola ka mokgwa ona.

LEANO LA 4: BANGODI BA SEBEDISA DISEBEDISWA HO NGOLA MANTSWE

- a** Ruta baithuti hore ba se ke ba kopa thuso ha ba ngola mantswe ao ba sa tsebeng. Ba tshwanetse ho sebedisa disebediswa tse teng ho fumana tsela ya ho ngola lentswe leo ba sa le tsebeng. Mohlala
 - Mantswe a leboteng
 - Dibuka tse ding
 - Lenane la piletso
 - Ba ka botsa le balekane ba bona ka phaposing

LEANO LA 5: BANGODI BA SEBEDISA MEHOPOLO YA BONA HO NGOLA MANTSWE

- a** Baithuti ba lokela ho hopola mantswe ao ba ithutileng ona, le hore ba kgone ho a ngola ao tswa kelellong tsa bona.

LEANO LA 6: BANGODI BA BUA MANTSWE BUTLE JWALOKA KGUDU

- a** Ruta baithuti ho bua lentswe leo ba sa le tsebeng ka boiketlo hore ba kgone ho utlwa medumo e fapaneng ya lentswe leo.
- b** Ka moraho ho moo, ruta baithuti ho ngola modumo o mong le o mong oo ba o utlwang. (Ba kanna ba se ngole lentswe ka nepo, feela hona e tla be e le qaleho ya bona ya ho ngola mantswe ao ba sa a tsebeng. Mohlala **metsi** a ka ngolwa jwaleka **mitsii**. Titjhere e ka sebedisa hona ho bopa lentswe le nepahetseng.)
- c** Leka ho bala mongolo wa bana wa fonetiki, ebe o thoholetse baithuti ha ba sebedisitse tsebo ya bona ya fonetiki ho bopa mantswe. Ena ke tsebo e tshwanetseng ho kgothaletswa baithuti.

LEANO LA 7: BANGODI BA BALA SEO BA SE NGOLANG

- a** Baithuti ba ipalla dipolelo tsa bona hodimo kapa ba balla balekane ba bona. Ho bala ha mosebetsi wa molekane ho etsa tshebetso ya ngola e be le moelelo.
- b** Ha ba ntse ba bala jwalo ba ele hlooko hore ha ho mantswe ao ba a siyang morao.
- c** Ba ele hlooko le hore tatalano ya mantswe e nepahetse.
- d** Ho bohlokwa haholo ke hore o latele moralo ona hore baithuti ba natefelwe ke mokgwa ona wa ho bala, ba be motlotlo ka seo ba se ngotseng

LEANO LA 8: BANGODI BA BUISANA/QOQA KA BOBEDI

- a** Ha thuto e ntse e tswelapele, neha baithuti monyetla wa ho buisana ka bobedi, ba qoqelane ka seo ba se ngotseng
- b** Hona ho ka sebediswa ele monyetla wa ho arolelana dikgopolo ka seo se tla ngolwa, ho bala seo ba se ngotseng, ho qoqa ka ditshwantsho tsa bona le ho etsa bonnete ba hore ba utlwisisa seo ba tshwanetseng ho se etsa.
- c** Ruta baithuti ho shebana le ho buisana ka kgutso ha ba ntse ba shebane.

LEANO LA 9: TSHWARA DIKOPANONYANA

- a** Lena ke leano la bohlokwa le ka sebediswang ha baithuti ba ntse ba ngola.
- b** Tsama-tsamaya ka phaposing mme o thuse moo baithuti ba sokolang.
- c** Tshwara kopanonyana le moithuti ya sokolang.
- d** Sheba mosebetsi wa moithuti, mamela moithuti mme o mo nehe thuso eo a e hlokang.
- e** Hopola ho neha baithuti bohle nako e ikgethileng, ho thoholetsa boiteko ba bona le tswelopele ya bona.

Kereiti 3
KOTARA 2
Beke
1

MOKOTABA:
Ho ikwetlisa ho
ntlafatsa tsebo!

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le e nngwe netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO, mme o tlose dintho tsohle tseo o sa di hlokeng mmeo di boloke hantle.
- 3 Ebe o hlophisa dipapetla tsa mantšwe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla baithuti, jwaloka: pale ya dikgalala tse tummeng tsa dihlopha tsa dikolo tse phahameng, pale tsa sebini se tummeng se ithuta hi bina, jj.
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: ditshwantsho tsa baatlete ba tummeng e sale bana ba ikwetlisetsa dipapadi tseo ba tummeng ka tsona kapa ditshwantsho tsa dibini tse tummeng dikhwaereng tsa kereke, jj.
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.
- 8 Lokisa dihlopha tsa hao tsa “ho bala ka tataiso ya dihlopha” ha ho hlokahala.
- 9 Rala tekanyetso ya hao e fomale le e lokolohileng.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi iwa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsiwa 1: Buka yatshebetsoya DBE 1: Leqephe 22 & 23,, Ha re baleng

Mosebetsiwa 2: Buka yatshebetsoya DBE 1: Leqephe 24 & 25, Ha re ngoleng

Mosebetsiwa 3: Buka yatshebetsoya DBE 1: Leqephe 26, Ha re baleng

Mosebetsiwa 4: Taka setshwantsho sa hao o ikwetlisetsa ho itseng

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

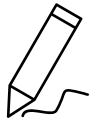
TSEBISA MOKOTABA: FUMANA DINTLHA TSA TSEBO YA PELE.

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa pele sa buka e kgolo: Baesekele ya Bheki e ntjha
- 2 Bolella baithuti hore re qala mokotaba o motjha o bitswang: Ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo
- 3 Taka sedikadikwe o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangollong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, baetelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Ke ditho dife tseo re ikwetlisetsang tsona?
 - b Ke eng seo re tshwanetseng ho ikwetlisetsa sona hore re atlehe sekolong?
 - c Ke eng seo re ikwetlisetsang sona kantle ho sekolo?

TLOTLONTSWEYAMOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - ikwetlisa
 - lekanya
 - hloka botsitso
 - sisinya

Raeme kapa Pina	Diketso
Ka sejatlhapi ho thwe "Practise makes Perfect"	
Ha ke batla ho atleha ho ngoleng, ho baleng, le dipalong.	<i>Etsa ekare o a ngola, o bala buka, ebile o bala ka menwana.</i>
Ke tlamehile ho etsa dihlakiso.	
Ha ke batla ho ba dipapading ke tlamehile ho ikwetlisa.	<i>Etsa ekare o etsa papadi e itseng.</i>
O tlamehile ho sebetsa ka thata hore o atlehe bophelong.	
Dihlakiso le boikwetliso di tswala katleho.	<i>Phahamisetsa matsoho hodimo o etse feisi ho bontsha katleho.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho nomora ho thoha ho 1–5 ka hara mola o ka thoko.
- 3 Ngola polelo e latelang tlapangollong pela nomoro 1: Ke rata ho tantsha ka tlung yaka.
- 4 Ho tloha moo, ngola maemedi a latelang pela dinomoro 2–5:
 - 2 O
 - 3 Re
 - 4 O
 - 5 Ba
- 5 Bolella baithuti ho ngola polelo e qalang ka lentswe leo ba le neilweng.
- 6 Ha ho setse metsotso e 5, ngola polelo e nepahetseng tlapangollong, o qapodisa medumo o bile o hlalosa mokgwa wa tsamaiso wa mongolo o kopaneng ha o tse o ngola.
- 7 Ebe, o laela baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo polelo e fetohang.
- 8 Seha mola ka tlasa paterone jwaloka:
 - 1 Ke rata ho tantsha ka tlung yaka.
 - 2 O rata ho tantsha ka tlung ya hae.
 - 3 Re rata ho tantsha ka matlung a rona.
 - 4 O rata ho tantsha ka tlung ya hao.
 - 5 Ba rata ho tantsha ka matlung a bona.
- 9 Laela baithuti ho nka dipene tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Baesekele ya Bheki e ntjha
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.

- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moeleloo motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sakgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

ho rala le ho thala

SEHLOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikwetlisetsa ho tseba ntho e itseng e ntjha kapa ho ntshetsa tsebo ya hao pele ka ho se itseng.

MOSEBETSI: Ngola seratswana sa bonyane ba dipolelo tse 10.

MOKGWA WA HO RALA: Ngola lenane

TSEBISA SEHLOHO SA MONGOLO

- 1 Bontsha baithuti hore o **nahana pele o ngola**.
- 2 Ka molomo, hlalosa dintlha ka mokotaba, jwaloka:
Ke nahana ke tla ngola ka ho taka. Ke tla ngola ka kamoo ke ileng ka ikwetlisa mafelo a beke e nngwe le enngwe dibakeng tse fapaneng. Ke tla ngola ka kamoo ke ileng ka ikwetlisa nako e telele mme ka nako enngwe ke ikutlwe ke ferekane, feela ka tswela pele hobane ke ne ke batla ntshetsa tsebo yaka pele. Kgabareng, ka bona ho taka haka ho qala ho ntlafala.

BONTSHA MOKGWA WA HO RALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangollong.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Dipotso tsa moralo

Seratswana sa 1

- 1 O ne o batla ho ithuta eng kapa o ntlafaditse tsebo ya hao kae?
- 2 O ikwetlisitse jwang?
- 3 O ikwetliseditse hokae?
- 4 O ikwetlisitse neng?
- 5 O ne o ikwetlisa hakae?

Moralo

Seratswana sa 1

- 1 ho taka
- 2 mafelo a mang le a mang a beke, ke ne ke iketlwise ho taka
- 3 kante ho ntlo ka pensile le pampiri kapa ka tlung tafoleng ka phaposing ya ho phehela
- 4 hoseng
- 5 mafelo a mang le a mang a beke.

Dipotso tsa ho rala	Rala
Seratswana sa 1 1 O ne o batla ho ithuta eng kapa o ntlafaditse tsebo ya hao kae? 2 O ikwetlisitse jwang? 3 O ikwetliseditse hokae? 4 O ikwetlisitse neng? 5 O ne o ikwetlisa haka?	Seratswana sa 1 1 ho taka 2 mafelo a mang le a mang a beke, ke ne ke iketlwa ho taka 3 kantle ho ntlo ka pensile le pampiri kapa ka tlung tafoleng ka phaposing ya ho phehela 4 hoseng 5 mafelo a mang le a mang a beke..
Seratswana sa 2 1 O ne o ikutlwa jwang ha o ntse o ikwetlisa? 2 Ke eng se entseng o seke wa nyahama? 3 O ile wa ikutlwa jwang qetellong ha o atlehile mosebetsing ona? 4 O ithutile eng ketsahalong ena?	Seratswana sa 2 1 ka nako e nngwe ke thabile, empa ka nako enngwe ke tenehile hobane ho nka nako e telele ho ntlafatsa tsebo. 2 Ke ne ke ikemiseditse ho ntlafatsa tsebo yaka! 3 Ke bona ho taka haka ho ntlafetse, feela ke sa tswela pele ho ikwetlisa – ke tsebe ho tseba ho feta mona. 4 Hore ka ho ikwetlisa, nka ntlafatsa tsebo yaka pele ho feta

BAITHUTI BA SEBEDISA MOKGWA WA HO RALA (SEO O SE ETSANG)

- 1** Bolella baithuti ho tutubala le ho nahana ka ka ntho e itseng eo ba ikwetliseditseng yona hore ba ithute ntho e ntjha kapa ho ntlafatsa tsebo ya bona nthong e itseng.
- 2** Ka mora moo, bolella baithuti ho buisana le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3** Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4** Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5** Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6** Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikopanonyana.

Moralo

Seratswana 1

1. Ho bina
2. Tsatsi le leng le le leng pele ho nako
ya sekolo le kamora nako ya sekolo,
ke ne ke hlakisa ho bina.
3. Kantle tshimong kapa ka hare
phaposing ya ka ya borobalo
4. Hoseng le motsheare wa mantsiboya
5. Tsatsiytsatsing le leng le le leng

Seratswana 2

1. Thabo le nyakallo
2. Toro ya ka ke ho ba sebini se tummeng
3. Bokgoni ba ka ba ho bina bo
ntlafetse empa ke ntse ke itlhakisa
4. Uta ke etsa ditlhakiso ka thata
ke tla fihlella ditoro tsa ka.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 1**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsiwa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ae**
- 2 Qapodisa lentswe: **maema**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /m/-/ae/-/m/-/a/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /m/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /ae/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe /m/
- 7 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentswe /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **maema**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /m/-/ae/-/m/-/a/ = **maema**
- 10 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /mae/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /ma/
- 12 Bontsha ka ho etsa o supe moo medumo e kopanang ho etsa lentswe: /mae/-/ma/ = **maema**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ae**
- 2 Qapodisa lentswe: **maele**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /m/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /ae/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /l/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe /e/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /m/-/ae/-/l/-/e/
- 8 Ngola lentswe: **maele**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /m/-/ae/-/l/-/e/ = **maele**
- 10 Botsa baithuti: Ke modumo ofe o qalang lentswe? /mae/
- 11 Botsa baithuti: Ke modumo ofe wa bobedi wa lentswe? /le/
- 12 Bolella baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /mae/-/le/ = **maele**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **ae**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1-5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:

- 1 **maema**
- 2 **phaella**
- 3 **maele**
- 4 **maeto**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangolong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

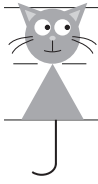

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku /mantswe /dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **ae**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangolong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

a e *a e*

maema

phaella

maele

maeto

Tumo o phaella dijo.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

15 Minutes

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Baesekele ya Bheki e ntjha</u></p> <p>Metswalle ya Bheki kaofela e ne e na le dibaesekele. Bheki o ne a ya sekolong a le mong a tsamaya ka maoto hobane metswalle ya hae kaofela e ne e palama dibaesekele tsa bona ho ya sekolong. Hape Bheki o ne a bapala a le mong sekolong hobane kamora nako ya sekolo, metswalle ya hae kaofela e ne e palama dibaesekele tsa bona. "Ke labalabela hore le nna ke be le baesekele!" Bheki a nahana ha a bona metswalle ya hae e feta ka dibaesekele tsa bona.</p>	<p>Ke noha hore Bheki o batla baesekele hobane metswalle ya hae kaofela e na le dibaesekele! Bheki o ikutlwa e le mokgelo hobane metswalle ya hae kaofela e palama mmoho mme yena ha a kgone ho palama le bona.</p>
<p>Bheki o ile a rapela batswadi ba hae hore ba mo rekele baesekele, empa ba ne ba dula bare tjhehe.</p> <p>"Ha re na tjhelete e dutseng fela ya ho reka baesekele," mme wa hae a mo bolella.</p> <p>"Mohlomong ka tsatsi le leng?" ntate wa hae a tlatsa</p> <p>Letsatsing leo Bheki a neng a keteka dilemo tse robedi, o ile a theohela tlase ditepising mme a fumana baesekele e bokgubedu bo phatsimang! "Ke a leboha, Mme! Ke a leboha Ntate!" Bheki a hweletsa.</p>	<p>Ke noha hore Bheki o batla baesekele hore a kgone ho palama le metswalle ya hae. Ke noha hore jwale o thabile hobane o tla kgona ho palama le metswalle ya hae.</p>
<p>Bheki o ile a ntshetsa baesekele ya hae kante. O ile a e tlolela ke thabo. O ile a phahamisa maoto a hae a leka ho terapa, empa baesekele e ile ya wa. Bheki o ile a leka makgetlo a mangata, empa lekgetlo le leng le le leng ha a phahamisetsa maoto a hae diterapeng, o ne a wa.</p>	<p>Ke noha hore ke lekgetlo la pele Bheki a palama baesekele. Ke noha hore o ne a sa tsebe o hloka nako e ngata ithuta ho palama baesekele!</p>
<p>Bheki o ile a sutumeletsa baesekele ya hae ka hare. O ne a sa batle metswalle ya hae e fete, o ne a sa batle hore ba tsebe hore o na le baesekele e ntjha eo a sa tsebeng ho e palama!</p> <p>"Metswalle ya ka e tla nahana eng ka nna ha ba ka tseba hore ha ke tsebe ho palama baesekele?" Bheki a ipotsa. O ile a nka qeto ya hore ha ho na motho eo a tlo mmolella hore o na le baesekele.</p>	<p>Ke noha hore Bheki o tshwenywa ke hore metswalle ya hae e tla mo tsheha ha e bona hore ha a tsebe ho palama baesekele. Ke noha hore metswalle ya hae e na le bokgoni ba ho palama dibaesekele hobane ba di palama ka nako tsohle.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>“Hobaneng o sa lo palama le metswalle ya hao?” mme wa Bheki a mmotsa. “Ke ntse ke etsetsa baesekele ya ka hutara e ntjha.” Bheki a araba.</p> <p>Eitse ha Bheki a ntse a sebetsana le hutara, o ile a nahana ka makgetlo kaofela a weleng ka ona.</p> <p>“Ke tlo ithuta jwang ho palama baesekele?” Bheki a nahana.</p>	<p>Ke noha hore mme wa Bheki ha a tsebe hore Bheki ha a tsebe ho palama baesekele ya hae e ntjha. Ke a ipotsa hobaneng Bheki a ne a batla baesekele a sa tsebe ho e palama? Ebe ke hobane metswalle ya hae kaofela e ne e na le tsona!</p>
<p>Bosiung boo, Bheki o ne a paqame betheng ya hae, a shebile kantle. O ile a ba le leano! “Ke a tseba!” Ha ke ithuta ho palama baesekele bosiu, ha ho na motho ya tla mpona!” Bheki a nahana. O ile a kgukgunela tshimong moo ho senang motho ya tla mmona ha a wa. O ile a leka, mme a leka, empa o ne a sa kgone ho tsitsa!</p> <p>“Ke tlo ithuta jwang ho palama baesekele?”</p>	<p>Bheki o ne a batla baesekele ho palama le metswalle ya hae. Empa ke noha hore o ne a sa tsebe hore ho palama baesekele ho ne ho tlo mo thatafalla! Ke a ipotsa hore na o ntse a thabetse baesekele ya hae e ntjha?</p>
<p>Honahona moo, moahisane wa hae Jane o ile a mo hweletsa. “Bheki, e re ke o tshwarele baesekele hore e dule e eme!” Hona ho tla o thusa hore o se ke wa.</p> <p>“Tjhehe!” Bheki a nahana. “Ke ne ke sa batle ho be le motho a tsebang!” Empa Bheki o ile a nahana ka moo Jane a seng a mo bone ka makgetlo a wa.</p> <p>“Ho lokile, ke a leboha, Bheki a araba.</p>	
<p>Jane o ile a tshwara baesekele yaba o matha kamora Bheki. Baesekele e ne e tsitsinyeha e sa tsitsa, empa Bheki ha a ka a wa. Bheki o ile a eketsa lebelo Jane a tshwere baesekele.</p>	<p>Ke noha hore Jane o a tseba ho palama baesekele. Ke noha hore ho na le motho ya thusitseng Jane ho ithuta ho palama jwale fela ka ha a thusa Bheki.</p>
<p>Eitse ha a se a palame ka lebelo le lekaneng, Jane a tlohella baesekele! “O se kgona ho palama baesekele jwale!” Jane a hweletsa.</p> <p>“Joo! Bheki a hweletsa a ba a eketsa lebelo. Ba ile ba tswela pele ba nna ba hlakisa ho fihlela Bheki a se a sa hloke thuso ya Jane ho hang.</p> <p>“Hosane ke ya sekolong ka baesekele ya ka! Ke a leboha Jane!” Bheki a bua ka boitshepo.</p>	<p>Ke noha hore Bheki o se a thabetse baesekele ya hae hape. O thabile hobane o tla kgona ho palama le metswalle ya hae jwalo ka ha a ne a labalabetse.</p>
<p>Tsatsing le hlahlamang, Bheki o ntsheditse baesekele ya hae ka ntle e sa le hoseng.</p> <p>“Nkemeleng!” a hweletsa metswalle ya hae ha e feta e palame dibaesekele.</p> <p>“O na le baesekele!” ba thoholetsa.</p> <p>Bheki o ile a palama le metswalle ya hae ho fihla sekolong. Ha a ka a wa le ha e le ha nngwe!</p>	

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Bheki o ile a fumana eng ka letsatsi leo a neng a ba dilemo tse 8?	O fumana baesekele e ntjha.
Bheki o bolella mang hore ha a tsebe ho palama baesekele?	Ha ho na motho ya mo bolellang.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Bheki a ne a kopa batswadi ba hae baesekele?	<ul style="list-style-type: none">Hobane o ne a batla ho palama le metswalle ya hae.Hobane metswalle ya hae kaofela e ne e kgona ho palama dibaesekele.Hobane o ne ikutlwa ekare ke mokgelo ka ho se be le baesekele.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetsoya ho Bala la 1.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

BEKE 1

TLOTLONTSWEYAMOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - ikemiseditse
 - inehela
 - tlontlolehile

Raeme kapa Pina	Diketso
Ka sejatlhapi ho thwe "Practise makes Perfect"	
Ha ke batla ho atleha ho ngoleng, ho baleng, le dipalong.	<i>Etsa ekare o a ngola, o bala buka, ebile o bala ka menwana.</i>
Ke tlamehile ho etsa dihlakiso.	
Ha ke batla ho ba dipapading ke tlamehile ho ikwetlisa.	<i>Etsa ekare o etsa papadi e itseng.</i>
O tlamehile ho sebetsa ka thata hore o atlehe bophelong.	
Dihlakiso le boikwetliso di tswala katleho.	<i>Phahamisetsa matsoho hodimo o etse feisi ho bontsha katleho.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelanang le ditshwantsho.
- 4 Dumella baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso yahae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsaba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlatsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oa**
- 2 Qapodisa lentswe: **moahi**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /**m**/-**oa**/-**h**/-**i**/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**m**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**oa**/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro: /**h**/
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentswe /**i**/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **moahi**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /**m**/-**oa**/-**h**/-**i**/ = **moahi**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**moa**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**hi**/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /**moa**/-**hi**/ = **moahi**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oa**
- 2 Qapodisa lentswe: **moabi**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**m**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**oa**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /**b**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe /**i**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**m**/-**oa**/-**b**/-**i**/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **moabi**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**m**/-**oa**/-**b**/-**i**/ = **moabi**
- 10 Botsa baithuti: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**moa**/
- 11 Botsa baithuti: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**bi**/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**moa**/-**bi**/ = **moabi**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho.
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **moalo**
 - 2 **moabi**
 - 3 **moahi**
 - 4 **moalosi**
 - 5 **moaparo**
 - 6 **moahisane**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehela mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

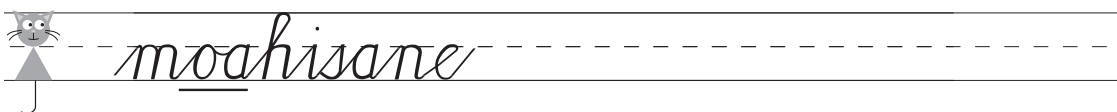
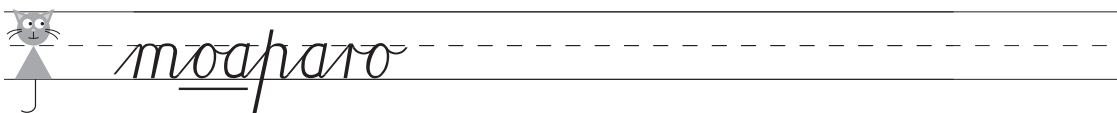
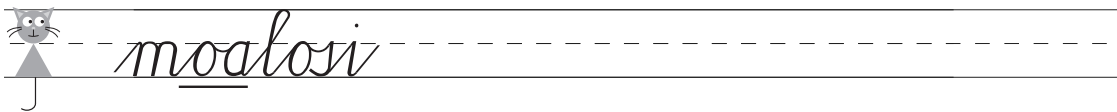
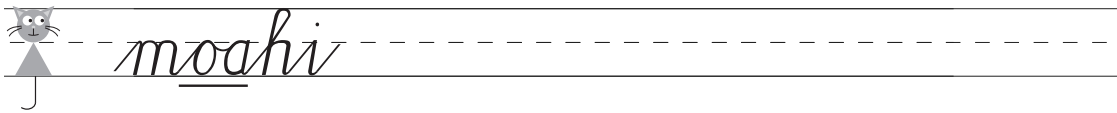
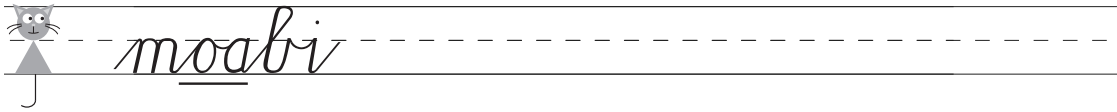
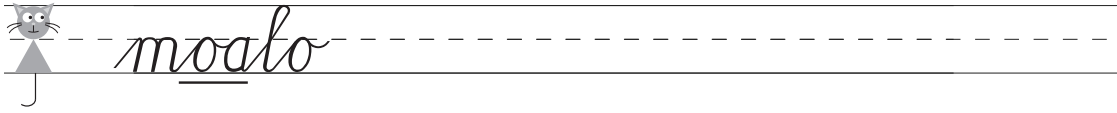
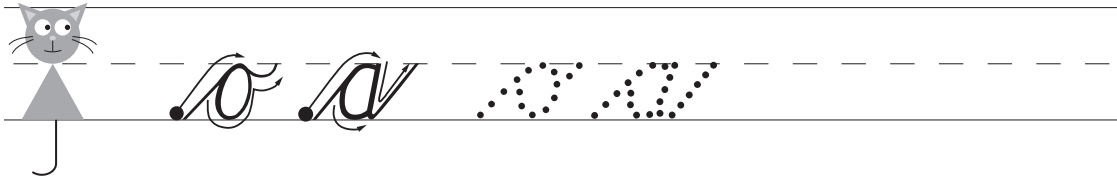
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku /mantsewe /dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **oa**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho thala

BEKE 1

SEHLOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikwetlisetsa ho tseba ntho e itseng e ntjha kapa ho ntshetsa tsebo ya hao pele ka ho se itseng.

MOSEBETSI: Ngola seratswana sa bonyane ba dipolelo tse 10.

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ke ne ke batla ho... e le kannete

Ke ya tseba ke ne hloka ho ...

Ke ikwetlisitse ...

Ha ke ntse ke ithuta ...

Ke ile ka dula ke ikwetlisa hobane...

Ke ithutile hore...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangolong.

HO BONTSHA KA HO ETSATSAMAI SOYA HO THALA (SEOKE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangolong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wahao, jwaloka: **Ke ne ke batla** ho ba setaki se hlwahlwa. **Ke ne ke tseba hore** ke hloka ikwetlisa kamehla. **Ke ikwetlisitse** mafelo a beke enngwe le enngwe. Ka nako tse ding ke ne ke ikwetlisetsa ka tlung tafoleng e ka phaposi ya ho phehela. Ka nako enngwe, ke ne ke ikwetlisetsa ka ntle hodima jwang.
Ha ke ntse ke ithuta ho ba setaki se hlwahlwa, ka nako enngwe ke ne ke utlwa eka ke nka nako e telele ho fihlella tabatabelo yaka. **Ke ile ka tswelapele ho ikwetlisa** ho le jwalo, hobane ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo. Kamora dikgwedi tse mmalwa, ke ile ka bona ditshwantsho tsaka di ntlafala. Ho fihlila kajeno, ke ntse ke ikwetlisa ke ntshetsa tsebo yaka pele. **Ke ithutile hore** ka ho ikwetlisa, nka ntlafatsa tsebo yaka nthong tsohle!

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAI SO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 **Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: Ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo: Moralo**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sana le nako.

- 6 Hopotsa baithuti ka mekgwa eo ba ka e sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

Ke ne ke batla ho etsa dithakiso tsa ho binda.

Ke ne ke tseba hore ke tlamehle ho ntlafatsa bokgoni ba ka, ha ke batla ho ba sebini se tummeng ka tsatsi le leng.

Ke ne ke etsa dithakiso tsatsi le leng le leng pele ho nako ya sekolo le kamora nako ya sekolo.

Ka nako eo ke neng ke ithuta ke ikutlwila ke thabile ebile ke nyakalletse hobane ke ne ke tseba hora bokgoni ba ka bo ne bo ntlafala.

Ke ile ka tswela pele ka etsa dihlakiso hobane ke ne ke batla ho fihlella toro ya ka ka le leng la matsatsi. Ke ithutile hora ho bohlokwa ho ba le toro, le ho sebetsa ka thata hora o e fihlelle.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

BEKE 1

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala la 1**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa phethoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tlilo ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswe ana tlapangolong: **maele, maema**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **maele, maema**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /le/ le /ma/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswe ana a mabedi tlapangolong: **moabi, moahi**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswe ana?
- 3 Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: **moabi, moahi**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 Jwale, ngola lentse lena tlapangolong: **maema**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentse lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentse le letjha?
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka **phema, rema, hema, ema, lema**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Ngola lentse lena tlapangolong: **phaella**
- 2 Laela baithuti ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 3 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tlilo ngola lentse le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 4 Bala mantswe mme o hlalose baithuti ka medumo e fapanyeditse. **kgella, nngolla, nkgella, ntjella, rwalla, kolla**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi**MAANO A HO BALA: HO AKANYA DINTHO TSE O DI BONANG EMPA O SENA BONNETE BA TSONA**

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Baesekele ya Bheki e ntjha</u></p> <p>Metswalle ya Bheki kaofela e ne e na le dibaesekele. Bheki o ne a ya sekolong a le mong a tsamaya ka maoto hobane metswalle ya hae kaofela e ne e palama dibaesekele tsa bona ho ya sekolong. Hape Bheki o ne a bapala a le mong sekolong hobane kamora nako ya sekolo, metswalle ya hae kaofela e ne e palama dibaesekele tsa bona. "Ke labalabela hore le nna ke be le baesekele!" Bheki a nahana ha a bona metswalle ya hae e feta ka dibaesekele tsa bona.</p>	<p>Ke noha hore Bheki o ikutiwa a le boduto ha e le yena feela a senang baesekele.</p>
<p>Bheki o ile a rapela batswadi ba hae hore ba mo rekele baesekele, empa ba ne ba dula bare tjehe.</p> <p>"Ha re na tjehele e dutseng fela ya ho reka baesekele," mme wa hae a mo bolella.</p> <p>"Mohlomong ka tsatsi le leng?" ntate wa hae a tlatsa</p> <p>Letsatsing leo Bheki a neng a keteka dilemo tse robedi, o ile a theohela tlase ditepising mme a fumana baesekele e bokgubedu bo phatsimang! "Ke a leboha, Mme! Ke a leboha Ntate!" Bheki a hweletsa.</p>	<p>Ke a kgolwa Bheki o nahanne ho bontsha metswalle ya hae baesekele ya hae e ntjha!</p>
<p>Bheki o ile a ntshetsa baesekele ya hae kantle. O ile a e tlolela ke thabo. O ile a phahamisa maoto a hae a leka ho terapa, empa baesekele e ile ya wa. Bheki o ile a leka makgetlo a mangata, empa lekgetlo le leng le le leng ha a phahamisetsa maoto a hae diterapeng, o ne a wa.</p>	<p>Ke noha hore Bheki o ne a sa tsebe letho ka ho palama baesekele ha a ne a kopa batswadi ba hae ho mo rekela yona. Ke noha hore o ne a nahanne ha a ka ipona a palame le metswalle ya hae, empa o ne a sa nahana hore ho tla nka nako e kae ho ithuta ho palama baesekele!</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Bheki o ile a sutumeletsa baesekele ya hae ka hare. O ne a sa batle metswalle ya hae e fete, o ne a sa batle hore ba tsebe hore o na le baesekele e ntjha eo a sa tsebang ho e palama!</p> <p>“Metswalle ya ka e tla nahana eng ka nna ha ba ka tseba hore ha ke tsebe ho palama baesekele?” Bheki a ipotsa. O ile a nka qeto ya hore ha ho na motho eo a tlo mmolella hore o na le baesekele.</p>	<p>Ke noha hore metswalle ya Bheki kaofela ba na le bokgoni ba ho palama dibaesekele. Ke noha hore ba etsa hore ho bonahale ekare ho bonolo! Bheki o ikutlwa a swabetse hore ha a kgone ho etsa ntho e bonahalang e le bobebe metswalleng ya hae.</p>
<p>“Hobaneng o sa lo palama le metswalle ya hao?” mme wa Bheki a mmotsa. “Ke ntse ke etsetsa baesekele ya ka hutara e ntjha.” Bheki a araba.</p> <p>Eitse ha Bheki a ntse a sebetsana le hutara, o ile a nahana ka makgetlo kaofela a weleng ka ona.</p> <p>“Ke tlo ithuta jwang ho palama baesekele?” Bheki a nahana.</p>	<p>Ke noha hore Bheki o ikutlwa a swabile hore ha a kgone ho palama baesekele. Ha a batle ho be le motho ya tsebang, hape ha a batle ho kopa thuso. Ho thata ho ithuta ho etsa ntho e ntjha ha re ikutlwa re swaba ho kopa thuso! Ke a ipotsa hore na Bheki o tlo etsa eng?</p>
<p>Bosiung boo, Bheki o ne a paqame betheng ya hae, a shebile kantle. O ile a ba le leano! “Ke a tseba!” Ha ke ithuta ho palama baesekele bosiu, ha ho na motho ya tla mpona!” Bheki a nahana. O ile a kgukgunela tshimong moo ho senang motho ya tla mmona ha a wa. O ile a leka, mme a leka, empa o ne a sa kgone ho tsitsa!</p> <p>“Ke tlo ithuta jwang ho palama baesekele?”</p>	<p>Bheki o batla fela ho palama baesekele ya hae lefifing, hona ho etsa hore ke nohe hore o swabiswa ke hore ha a kgone ho palama baesekele jwaloka metswalle ya hae.</p>
<p>Honahona moo, moahisane wa hae Jane o ile a mo hweletsa. “Bheki, e re ke o tshwarele baesekele hore e dule e eme!” Hona ho tla o thusa hore o se ke wa.</p> <p>“Tjhehe!” Bheki a nahana. “Ke ne ke sa batle ho be le motho a tsebang!” Empa Bheki o ile a nahana ka moo Jane a seng a mo bone ka makgetlo a wa.</p> <p>“Ho lokile, ke a leboha, Bheki a araba.</p>	<p>Ke noha hore Bheki ha a batle le hore Jane a tsebe hore ha a kgone ho palama baesekele. Ke noha hore o ne a swabetse hore Jane o mmone a leka mme a sa atlehe.</p>
<p>Jane o ile a tshwara baesekele yaba o matha kamora Bheki. Baesekele e ne e tsitsinyeha e sa tsitsa, empa Bheki ha a ka a wa. Bheki o ile a eketsa lebelo Jane a tshwere baesekele.</p>	<p>Ke noha hore ho bonolo ho ithuta ho palama baesekele ha ho na le motho ya o thusang! Ke nahana ho thata ho ithuta ho palama baesekele ha ho sena motho ya o thusang.</p>
<p>Eitse ha a se a palame ka lebelo le lekaneng, Jane a tlohella baesekele! “O se kgona ho palama baesekele jwale!” Jane a hweletsa.</p> <p>“Joo! Bheki a hweletsa a ba a eketsa lebelo. Ba ile ba tswela pele ba nna ba hlakisa ho fihlela Bheki a se a sa hloke thuso ya Jane ho hang.</p> <p>“Hosane ke ya sekolong ka baesekele ya ka! Ke a leboha Jane!” Bheki a bua ka boitshepo.</p>	<p>Jane o thabile hore Bheki o se a kgona ho palama baesekele! Ke noha hore o thabetse ho mo thusa! Ho monate ho thusa motho ho ithuta ntho e ntjha.</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Tsatsing le hlahlamang, Bheki o ntsheditse baesekele ya hae ka ntle e sa le hoseng.</p> <p>“Nkemeleng!” a hweletsa metswalle ya hae ha e feta e palame dibaesekele.</p> <p>“O na le baesekele!” ba thoholetsa.</p> <p>Bheki o ile a palama le metswalle ya hae ho fihla sekolong. Ha a ka a wa le ha e le ha nngwe!</p>	<p>Ke a ipotsa hore ho ka be ho etsahetse eng ha Bheki a ne a kopile metswalle ya hae e mo thuse? Ha ke nahane hore ba ne ba tlo mo tsheha. Ke nahana hore ba ne ba tlo thabela ho mo thusa.</p>
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Qetellong Bheki o ithutile jwang ho palama baesekele?</p> <p>Ke dintho dife tse o ka di akanyang le ha o sena bonnete ba tsona ka ho ithuta ho palama baesekele?</p>	<p>O ile a leka ho ithuta bosiu tshimong, mme moahisane wa hae Jane o ile a mo thusa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ho thata ho ithuta ho palama baesekele. • Ho ithuta ho palama baesekele ho nka nako!
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng Bheki a ne a sa batle hore metswalle ya hae e bone hore ha a tsebe ho palama baesekele?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane kaofela ha bona ba ne ba tseba ho palama dibaesekele. • Hobane o ne ba sa tsebe hore na metswalle ya hae e ne e tlo nahana eng ha ba ka tseba hore ha a tsebe ho palama baesekele. • Hobane metswalle ya hae e ne e etsa ho palama baesekele ho shebahale ho le bonolo. • Hobane o ne a swabetse hore ha a tsebe ho palama baesekele jwale ka metswalle ya hae.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotsoe 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 1.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlophat seo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

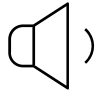
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - atleha
 - hloleha
 - phephetsa

Raeme kapa Pina	Diketso
Ka sejatlhapi ho thwe "Practise makes Perfect"	
Ha ke batla ho atleha ho ngoleng, ho baleng, le dipalong.	<i>Etsa ekare o a ngola, o bala buka, ebile o bala ka menwana.</i>
Ke tlamehile ho etsa dihlakiso.	
Ha ke batla ho ba dipapading ke tlamehile ho ikwetlisa.	<i>Etsa ekare o etsa papadi e itseng.</i>
O tlamehile ho sebetsa ka thata hore o atlehe bophelong.	
Dihlakiso le boikwetliso di tswala katleho.	<i>Phahamisetsa matsoho hodimo o etse feisi ho bontsha katleho.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
Paleng ena...
Re ka hlalosa Bheki a le...hobane...
Ke molaetsa wa pale ena ke hore ...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetlawa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo yamantswe

Ngola lenane tlapangollong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. Le kenyeletsa le dihlong wapele.

ae	oa	a
l	o	m
h	i	e
s	k	b
p	t	r

BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /ae/ le /oa/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangollong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo baka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangollong.
- 4 Bontsha baithuti ka moo b aka bopang mantswe a **korotsweng jwaloka**: /m/ - /ae/ - /t/ - /o/ = **maeto**
- 5 Hopotsa baithuti hore b aka bopa lentswe ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise /ae/ kapa /oa/
- 6 Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentswe le leng le jwaloka /m/ - /o/ - /l/ - /a/ = **mola**

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **ae, oa**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopo mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
maema, phaella, maele, maeto, moalo, moabi, moahi, moalosi, moaparo, mola, mela, bala, hoko, phoka, mokola

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO

NGODISO YA HO BALA KA KUTLWISISO

- 1 Pele thuto e qala, ngola dihlooho tse latelang, dipotso le dipolelo tlapangollong
- 2 Bala dipotso le baithuti o be o di hlalose ha ho hlokahala.
- 3 Laela baithuti ho buisana le balekane ka dipotso tseo.
- 4 Ka mora moo, baithuti ba bule dibuka tsa bona, ba ngole letsatsi le sehlooho, e be ba araba dipotso.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, buisana le baithuti ka dikarabo tse lebelletsweng, o ba dumelle ho lokisa diphoso tsa bona.

BAESEKELE YA BHEKI E NTJHA

- 1 Mmala wa baesekele e ntjha ya Bheki o ne o le jwang?
Baesekele e ntjha ya Bheki ene e le mmala o...
- 2 Hobaneng ha Bheki a ne a batla baesekele?
Bheki o ne a batla baesekele e ntjha hobane...
- 3 Hobaneng ha Bheki a phoqehile?
Bheki o ne a tlontlolehile hobane...

BAESEKELE YA BHEKI E NTJHA - DIKARABO

- 1 Mmala wa baesekele e ntjha ya Bheki o ne o le jwang
Baesekele e ntjha ya Bheki ene e le mmala o kgubedu e kganyanag.
- 2 Hobaneng ha Bheki a ne a batla baesekele?
Bheki o ne a batla baesekele e ntjha hobane metswalle ya hae e ne ena le dibaesekele/hobane a ne a sa battle ho tsamaya a le mong ho ya sekolong.
- 3 Hobaneng ha Bheki a phoqehile?
Bheki o ne a tlontlolehile hobane o ne a sa tsebe ho palama baesekele, empa metswalle ya hae e tseba ho palama.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 3**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyese mane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: science (flasks, beakers, globes, atoms), mathematics (calculators, rulers, compasses, triangles), arts (pencils, paint palettes, brushes), and general education (books, graduation caps, lightbulbs, speech bubbles).

Kereiti 3 KOTARA 2 Beke 2

**MOKOTABA:
Ho ikwetlisa ho
ntlafatsa tsebo!**

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebotla la phaposi la mokotaba tse tla kgahla baithuti, jwaloka: kopa batswadi ba baithuti ho ngolla ha kgiutshwane ka seo ba ileng ba tshwanela hore ba ikwetlisetse sona seo bas eng ba le hlwahlwa ka sona hona jwale (jwaloka ho lema meroho, ho pheha, ho bina, jj)
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: dipale tsa batho ba tummeng ba ileng ba hloleha ho se itseng pele ba atleha ho sona – jwaloka Michael Jordan a sa kenyeletswe sehlopheng sa baseketebolo ya sekolo se phahameng seo a neng a kena ho sona.
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 27 & 28, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 29, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 30, Ha re baleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa ntho e ntjha eo o ka ratang ho qala ikwetlisetsa yona (hore o tle o be hlwahlwa ho yona nakong e tlang!)

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

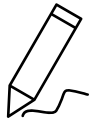
AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG.

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa Li Jie a thunya metsu ya seqha bukeng e kgolo: Lie Jie, Rametsu ya babatsehang
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Ho ikwetlisa ho ntlafatsa tsebo
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole mokotaba ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Ha baithuti ba sokola, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Ke maikutlo afe ao re bang le ona ha re ikwetlisa?
 - b Re ka ikutlwa re ferekane neng?
 - c Re ka ikutlwa re le motlotlo neng?
 - d Ke mang ya hlokang ho ikwetlisetsa dintho?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - rametsu
 - nepahetse
 - nepahalo
 - korola

Raeme kapa Pina	Diketso
Ka sejatlhapi ho thwe "Practise makes Perfect"	
Ha ke batla ho atleha ho ngoleng, ho baleng, le dipalong.	<i>Etsa ekare o a ngola, o bala buka, ebile o bala ka menwana.</i>
Ke tlamehile ho etsa dihlakiso.	
Ha ke batla ho ba dipapading ke tlamehile ho ikwetlisa.	<i>Etsa ekare o etsa papadi e itseng.</i>
O tlamehile ho sebetsa ka thata hore o atlehe bophelong.	
Dihlakiso le boikwetliso di tswala katleho.	<i>Phahamisetsa matsoho hodimo o etse feisi ho bontsha katleho.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla, ba be ba ngole mantswe a **Bonngwe le bongata**.
- 2 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5, ba tlole mela dipakeng tsa dinomoro.
- 3 Bitsetsa baithuti mantswe a bonngwe ka tsela e latelang. Baithuti ba tshwanetse ho ngola mantswe ka thoko ho nomoro.

Bonngwe le Bongata

- 1 poreima
- 2 buka
- 3 lebekere
- 4 leino
- 5 leoto
- 4 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangollong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 6 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 7 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:

Bonngweng ho ya Bongateng ba Mantswe

- 1 poreima
diporeima
- 2 buka
dibuka
- 3 lebekere
mabekere
- 4 leino
meno
- 5 leoto
maoto
- 8 Bolella baithuti ho nahana ka paterone ha ba bala kapa ba ngola.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Lie Jie, Rametsu ya babatsehang
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng ontse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

Hlophiso

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikwetlisetsa ho tseba ntho e itseng e ntjha kapa ho ntshetsa tsebo ya hao pele ka ho se itseng.

MOSEBETSI: Ngola seratswana sa bonyane ba dipolelo tse 10.

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisa tlapangolong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangolong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka bang pedi.

LENANE LA HLOPHISO:

- 1 Na ke sebedisitse lekgathe lefitile?
- 2 Na ke sebeditse motho wa pele ('ke' and 're') ?
- 3 Na diketsahalo tsaka di ka tatelano jwaloka ha di etsahetse?
- 4 Na ebe kena le bonyane ba dipolelo tse 10 tse felleletseng tse arotsweng ka diratswana tse pedi?
- 5 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 6 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 7 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.

- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti ho bala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemoso baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehilengt lapangollong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

Ke ne ke batla ho etsa dithakiso tsa ho binda.

Ke ne ke tseba hore ke tlamehle ho ntlafatsa bokgoni ba ka, ha ke batla ho ba sebini se tummeng ka tsatsi le leng.

Ke ne ke etsa dithakiso tsatsi le leng le leng pele ho nako ya sekolo le kamora nako ya sekolo.

Ka nako eo ke neng ke ithuta ke ikutlwile ke thabile ebile ke nyakalletse hobane ke ne ke tseba hore bokgoni ba ka bo ne bo ntlafala.

Ke ile ka tswela pele ka etsa dihlakiso hobane ke ne ke batla ho fihlella toro ya ka ka le leng la matsatsi. Ke ithutile hore ho bohlokwa ho ba le toro, le ho sebetsa ka thata hore o e fihlelle.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 2**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswa.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ea**
- 2 Qapodisa lentswa: **mealo**
- 3 Arohanya lentswa ho ya ka medumo: /m/-/ea/-/l/-/o/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswa: /m/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswa: /ea/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentwe: /l/
- 7 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentswa /o/
- 8 Ngola lentswa tlapangolong: **mealo**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswa: /m/-/ea/-/l/-/o/ = **mealo**
- 10 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswa: /mea/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswa: /lo/
- 12 Bontsha ka ho etsa o supe moo medumo e kopanang ho etsa lentswa: /mea/-/lo/ = **mealo**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ea**
- 2 Qapodisa lentswa: **seaparo**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswa? /s/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /ea/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /p/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswa? /a/
- 7 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswa? /r/
- 8 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswa? /o/
- 9 Kopa baithuti ho arola lentswa ka medumo eo le bopilweng ka yona: /s/-/ea/-/p/-/a/-/r/-/o/
- 10 Ngola lentswa: **seaparo**
- 11 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswa: /s/-/ea/-/p/-/a/-/r/-/o/= **seaparo**
- 12 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswa? /sea/
- 13 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /pa/
- 14 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /ro/
- 15 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /sea/-/pa/-/ro/ = **seaparo**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **ea**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **mealo**
 - 2 **seaparo**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANELO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

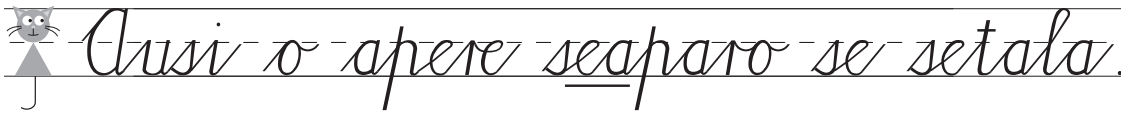
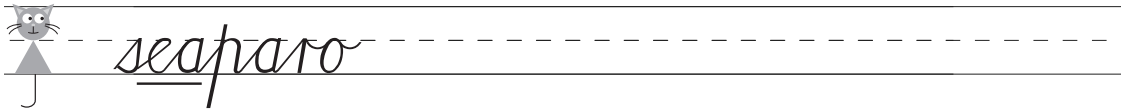
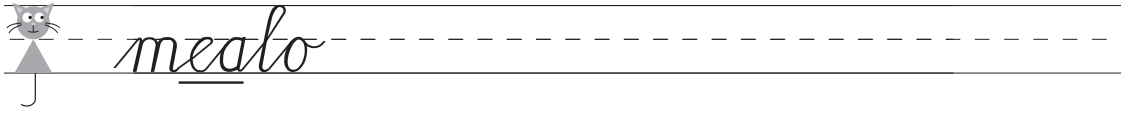
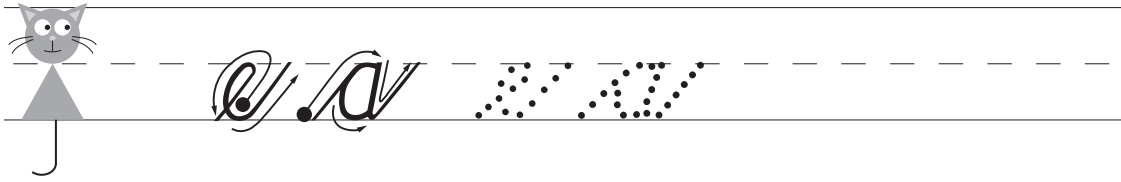

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **ea**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO NAHANA (KE YA IPOTSA / E TSA TEKOLA)

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Lie Jie, Rametsu ya babatsehang</u> <i>Pale ena e tshheditswe tshomong ya China.</i></p>	<p>“Tshomo” ke pale e qoquweng makgetlo a mangata nakong e telele. Dits homo di ngoletswe ho re ruta dithuto tse itseng. Ke a ipotsa hore na, ke thuto efe eo tshomo ena e tlo re rutang yona?</p>
<p>Kgalekgale motseng wa China, ho ne ho dula rametsu ya bitswang Li Jie. O ne a tsebahala naheng ka bophara ka bokgoni ba hae ba ho korola a sa fose. Ha a ne a tsamaya mmileng, o ne a utlwa ho hweshetswa.</p> <p>“Ha ho na ya mo fetang!” ha hweshetsa banna.</p> <p>“Ha re so bone bokgabane bo tjena!” ha sebaseba basadi.</p>	<p>Ke a lohotha hore na Lie Jie e bile rametsu a hlwahlwa jwang?</p>
<p>Li Jie o ne a tseba hore o ne a babatseha. O ne a tsamaya ka nko ya hae moyeng.</p> <p>“Ha ho na ya babatsehang ho mpheta!” a nahana.</p>	<p>Hona ho etsa hore ke lohotha hore na Lie Jie e bile rametsu enwa ya hlwahlwa nako e kae? Ke a epotsa hore na o hlahile ka bokgoni bona na></p>
<p>Ka tsatsi le leng ha a ntse a ikwetlisa korola metsu sebeong. Letshwele la batho le ile la bokane ho shebella Li Jie. Eitse ha a phahamisla motsu wa hae, o ile a utlwa ho hweshetsa.</p> <p>“Ha ho ya babatsehang ho mo feta!” banna be hweshetsa.</p> <p>“Ha re so bone bokgabane bo tjena!” basadi ba sebaseba.</p>	<p>Ke a lohotha hore na Lie Jie o ne a na le morupelli na, kapa o ithutile ho thunya metsu ka ho etsa dihlakiso na?</p>
<p>Ha motsu wa Lie Jie o betsa bohare ba sebeo seo a neng a se korotse, letshwele le ile la opa diatla. Lie Jie o ile a retoloha ho bona balatedi ba hae mme a leboha. Eitse ha a re o a retoloha, a bona monna ya tsofetseng a rekisa oli. Monna eo o ne a shebelletse, empa ha a ka a opa diatla.</p>	<p>Ke a lohotha hobaneng monnamoholo a sa opela Lie Jie diatla?</p>
<p>Li Jie o ne a kgolwa hore motho e mong le e mong o a mo babatsa. O ile a ya ho monnamoholo eo.</p> <p>“Ke o bone o ntjhebelletse empa o sa ope diatla. O kile wa bona rametsu a nang le bokgoni bo fetang ba ka?” a botsa</p> <p>“Tjhehe, ha ke so mmone!” monnamoholo a araba.</p>	<p>Monnamoholo ha a bonahale a kgahlwa ke Lie Jie. Ke a lohotha hobaneng a sa opele Lie Jie diatla?</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>“Jwale hobaneng o sa nkopele diatla?” Lie Jie a botsa a kgenne.</p>	
<p>Monnamoholo a thola nakonyana.</p> <p>Yaba o a araba, “Ha o mohale. Ha o Modimo. O bile le bokgoni ba ho ba rametsu ena e o leng yena ya hlwahlwa hobane o ikwetlisa. Ke kgahlwa ke tsitlallelo ya hao ho feta bokgoni ba hao ba ho korola.</p> <p>Lie Jie o ne a sa kgolwe ditsebe tsa hae. O ne a nahana hore motho e mong le e mong o tlamehile ho mo akgotsa.</p> <p>“Ke eng seo wena o kgonang ho se etsa? Ke eng eo o nang le yona e etsang hore o se ke wa kgahlwa ke bokgoni ba ka ba ho korola?” a mmotsa, a phahamiseditse lentswe la hae hodimo</p>	<p>Monnamoholo ha a ka a opa diatla hobane o kgolwa hore motho e mong le e mong a etsang dihlakiso tsa ho korola jwaloka Lie Jie ka ba le bokgoni ba ho korola ka metsu. Ha a nahane hore Lie Jie o ikgethile.</p>
<p>Monnamoholo ha a ka a araba. O ile a nka botlolo tafoleng ya hae a e beha fatshe. Yaba, o nka tjhelete ya koporo mme a e beha lesobeng la botlolo eo. Ka mora moo, monnamoholo o ile a nka kgaba e tshwanang le eo re e sebedisang ho tshola sopho mohopeng wa hae o moholo, a e phahamisa mme a qalella ho tlatsa botlolo oli e feta lesobeng le lenyenyane la tjhelete eo ya koporo.</p>	<p>Ke a lohotha hore na ebe Lie Jie o kgahluwe ke bokgoni ba monnamoholo?</p>
<p>Letshwele le ne le shebelletse ka ho makala. Ha oli e ntse e tlala Lie Jie o ile a utlwa mohweshetso.</p> <p>“Ha ho na ya nang le bokgoni bo fetang bona!” banna ba hweshetsa.</p> <p>Ha re so bone nepo e tjena!” basadi ba sebaseba.</p>	<p>Ke a lohotha hore na Lie Jie o tla ikutlwa jwang ha a utlwa batho ba bua dintho ka bokgoni ba monnamoholo tse tshwanang le tseo ba neng ba di bua ka bokgoni ba hae ba ho korola ka metsu.</p>
<p>Monnamoholo o ne a sa nahane hore o a babatseha. O ne a sa ikgohomose.</p> <p>“Ha ho na letho le kgethehileng,” a rialo. “Ke na le tsebo ena hobane ke ikwetlisa kamehla. Ha o dula o sebetsana le ntho e itseng ka mamello, ka nako tsohle o tla ba le bokgoni bo tshwanang le ba ka.”</p> <p>Ka mora mantswa ao, a tsamaya.</p>	<p>Ke a lohotha hore na monnamoholo o ne a batla ho ruta rametsu eng? Ke a kgolwa o ne a batla ho mo ruta hore a se ke a ikgohomosa ka bokgoni ba hae. A elellwe hore re ba le bokgoni boo re bang le bona ha re etsa dihlakiso le ha re sebetsa ka thata.</p>
<p>Lie Jie a sala lebaleng, a tebisa maikutlo. Letshwele le ne le setse ka thoko ho lebala le hweshetsa.</p> <p>“Ke nahanne hore ha ho na monna kapa mosadi a ka bang le bokgoni bo tshwanang le ba ka!” Lie Jie a nahana.</p>	<p>Qalong ya pale ena ke ne ke lohotha hore na ebe thuto eo tshomo ena e tlo re rutang yona ke efe? Ke nahana hore thuto ke hore kaofela ha rona re ka kgona ho ba le bokgoni bo hlwahlwa nthong e itseng ha feela re itlhakisetsa yona.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>“Mohlomong le rona ha re ka ithuta ra ikwetlisa ho betsa metsu, re tla ba le bokgoni!” banna ba hweshetsa.</p> <p>“Mohlomong ha re so bone bokgoni bo tjena le nepo e tjena hobane ha ho na motho a kileng a sebetsa ka thata hakana!” basadi ba sebelana.</p> <p>Ho tloha tsatsing leo. Batho ba naha eo ba ne ba bona bohlokwa ba ho sebetsa ka thata le ba ho ikwetlisa ho feta ntho tsohle.</p>	
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Jie Lie o na le bokgoni ba ho etsa eng?	O na le bokgoni ba ho korola ka metsu.
Monnamoholo o bona bohlokwa ba eng?	O bona bohlokwa ba ho etsa dihakiso ho feta bokgoni
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng monnamoholo a sa opela Lie Jie diatla?	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane o ne a sa nahane hore Lie Jie ke mohale kapa Modimo • Hobane o ne a elellwa hore Lie Jie e bile rametsu ya hlwahlwa ka baka la ho sebetsa ka thata. • Hobane o ne a sa kgahlwe ke Lie Jie. • Hobane motho e mong le e mong a ka ba le bokgoni bo hlwahlwa ha a itlhakisa a bile a sebetsa ka thata.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 2.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1** wa **Labobedi**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - thoriso
 - tsitlallelo
 - ikgantsha

Raeme kapa Pina	Diketso
Ka sejatlhapi ho thwe "Practise makes Perfect"	
Ha ke batla ho atleha ho ngoleng, ho baleng, le dipalong.	<i>Etsa ekare o a ngola, o bala buka, ebile o bala ka menwana.</i>
Ke tlamehile ho etsa dihlakiso.	
Ha ke batla ho ba dipapading ke tlamehile ho ikwetlisa.	<i>Etsa ekare o etsa papadi e itseng.</i>
O tlamehile ho sebetsa ka thata hore o atlehe bophelong.	
Dihlakiso le boikwetliso di tswala katleho.	<i>Phahamisetsa matsoho hodimo o etse feisi ho bontsha katleho.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng, ba iqapetse dipale tsa bona ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba lokela ho sebetsa ka dihlopha ho nahana ka pale ya bona.
- 5 Hopotsa baithuti hore pale ya bona e be ya boiqapelo e hohelang le hore e tsamayelane le ditshwantsho.
- 6 Bolella baithuti ho mamela ka hlooko.
- 7 Kopa dihlopha 1-2 ho abelana ka dintlha tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: /**ua**/
- 2 Qapodisa lentswe: hlapa
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /**r/-/ua**/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**r**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**ua**/
- 6 Ngola lentswe tlapangolong: **rua**
- 7 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /**r/-/ua**/ = **rua**
- 8 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**rua**/
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /**rua**/ = **rua**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ua**
- 2 Qapodisa lentswe: **bua**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**b**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**ua**/
- 5 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**b/-/ua**/
- 6 Ngola lentswe tlapangolong: **bua**
- 7 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**b/-/ua**/ = **bua**
- 8 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**bua**/
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**bua**/ = **bua**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: mantswe a **ua**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **rua**
 - 2 **bua**
 - 3 **sua**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollongo be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.

- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

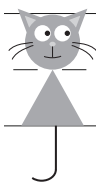

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **ua**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

ua ua

ua

ua

sua

O ka rua mohlape wa dinku

LENANELO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho phatlalatsa le ho hlahisa

SEHLOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikwetlisetsa ho tseba ntho e itseng e ntjha kapa ho ntshetsa tsebo ya hao pele ka ho se itseng.

MOSEBETSI: Ngola seratswana sa bonyane ba dipolelo tse 10.

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ke ne ke batla ho...e le kannete

Ke ne ke tseba hore ke hloka ho...

Ke ikwetlisitse ho...

Ha ke ntse ke ithuta ...

Ke ile ka dula ke ikwetlisa hobane...

Ke ithutile hore...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

BONTSHA TSAMAISO YA HO PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha le sebedisitse lenane ho hlophisa methalo ya lona.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti hore kajeno ba tlilo bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo ba o ngotseng.
- 3 Bontsha baituti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao, ona le sehlooho le letsatsi.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 **Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: Nako eo ke ileng ka ikwetslisetsa...**
- 3 Bolella baithuti ho ngololla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo ka o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti ba ena le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba sengotseng.
- 4 Bapatsa mosebetsi wa baithuti moo e mong le e mong a tla o bona ele hore ba kgone ho bala se ngotsweng ke ba bang.

Ke ne ke batla ho etsa ditlhakiso tsa ho binda.

Ke ne ke tseba hore ke tlamehile ho ntlafatsa bokgoni ba ka, ha ke batla ho ba sebinj se tummeng ka tsatsi le leng.

Ke ne ke etsa ditlhakiso tsatsi le leng le leng pele ho nako ya sekolo le kamora nako ya sekolo.

Ka nako eo ke neng ke ithuta ke ikutlwile ke thabile epile ke nyakalletse hobane ke ne ke tseba hore bokgoni ba ka bo ne bo ntlafala.

Ke ile ka tswela pele ka etsa dihlakiso hobane ke ne ke batla ho fihlella toro ya ka ka le leng la matsatsi. Ke ithutile hore ho bohlokwa ho ba le toro, le ho sebetsa ka thata hore o e fihlelle.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetsola ho Bala la 2.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa phethoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tlilo ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswa ana tlapangolong: **sua, bua**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **sua, bua**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /s/ le /b/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswa ana a mabedi tlapangolong: **rua, bua**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswa ana?
- 3 Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: **rua, bua**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 Jwale, ngola lentswa lena tlapangolong: **mealo**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentswa le letjha?
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka: **baloi, moalosi, moalo, lenyalo**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Ngola lentswa lena tlapangolong: **sua**
- 2 Laela baithuti ho bopa mantswa a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 3 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tlilo ngola lentswa le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 4 Bala mantswa mme o hlalose tse baithuti ka medumo e fapanyeditsweng. **morui, ruile, rula, rua**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi**MAANO A HO BALA: HO NAHANA (KE YA IPOTSA / ETSA TEKOLO)**

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Lie Jie, Rametsu ya babatsehang</u> <i>Pale ena e tshheditswe tshomong ya China.</i></p> <p>Kgalekgale motseng wa China, ho ne ho dula rametsu ya bitswang Li Jie. O ne a tsebahala naheng ka bophara ka bokgoni ba hae ba ho korola a sa fose. Ha a ne a tsamaya mmileng, o ne a utlwa ho hweshetswa.</p> <p>“Ha ho na ya mo fetang!” ha hweshetsa banna.</p> <p>“Ha re so bone bokgabane bo tjena!” ha sebaseba basadi.</p>	<p>Ke a lohotha hore na ho jwang ho utlwa batho ba bua ntho tseo ka wena? Ke nahana hoo ho ka etsa hore motho a ikgohomose.</p>
<p>Li Jie o ne a tseba hore o ne a babatseha. O ne a tsamaya ka nko ya hae moyeng.</p> <p>“Ha ho na ya babatsehang ho mpheta!” a nahana.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Lie Jie o a ikgohomosa hobane batho ba dula ba re o a babatseha!</p>
<p>Ka tsatsi le leng ha a ntse a ikwetlisa korola metsu sebeong. Letshwele la batho le ile la bokane ho shebella Li Jie. Eitse ha a phahamisa motsu wa hae, o ile a utlwa ho hweshetsa.</p> <p>“Ha ho ya babatsehang ho mo feta!” banna be hweshetsa.</p> <p>“Ha re so bone bokgabane bo tjena!” basadi ba sebaseba.</p>	<p>Lie Jie o utlwa hore o a babatseha ka nako tsohle. Ke a lohotha hore na ebe o nahana hore ha ho motho ya ka bang le bokgoni bo tshwanang le ba hae ba ho korola ka motsu?</p>
<p>Ha motsu wa Lie Jie o betsa bohare ba sebeo seo a neng a se korotse, letshwele le ile la opa diatla. Lie Jie o ile a retoloha ho bona balatedi ba hae mme a leboha. Eitse ha a re o a retoloha, a bona monna ya tsofetseng a rekisa oli. Monna eo o ne a shebelletse, empa ha a ka a opa diatla.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Lie Jie o rata dithoriso tseo a di tholang hobane o a retoloha ho boha batho ba mo opelang diatla.</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Li Jie o ne a kgolwa hore motho e mong le e mong o a mo babatsa. O ile a ya ho monnamoholo eo.</p> <p>“Ke o bone o ntjhebelletse empa o sa ope diatla. O kile wa bona rametsu a nang le bokgoni bo fetang ba ka?” a botsa</p> <p>“Tjhehe, ha ke so mmone!” monnamoholo a araba.</p> <p>“Jwale hobaneng o sa nkopele diatla?” Lie Jie a botsa a kgenne.</p>	<p>Ke nahana hona ho bontsha ka moo Lie Jie a leng ka teng, ha a kgone ho utlwisa hore hobaneng ho ka ba le motho a sa kgahlweng ke yena.</p>
<p>Monnamoholo a thola nakonyana.</p> <p>Yaba o a araba, “Ha o mohale. Ha o Modimo. O bile le bokgoni ba ho ba rametsu ena e o leng yena ya hlwahlwa hobane o ikwetlisa. Ke kgahlwa ke tsitlallelo ya hao ho feta bokgoni ba hao ba ho korola.</p> <p>Lie Jie o ne a sa kgolwe ditsebe tsa hae. O ne a nahana hore motho e mong le e mong o tlamehile ho mo akgotsa.</p> <p>“Ke eng seo wena o kgonang ho se etsa? Ke eng eo o nang le yona e etsang hore o se ke wa kgahlwa ke bokgoni ba ka ba ho korola?” a mmotsa, a phahamiseditse lentswe la hae hodimo</p>	<p>Ke a lohotha hore na Lie Jie o ikutlwa jwang ha monnamoholo a re ha se mohale kapa Modimo? Ke nahana hore o maketse hobane o nahana hore o betere ho feta batho ba bang!</p>
<p>Monnamoholo ha a ka a araba. O ile a nka botlolo tafoleng ya hae a e beha fatshe. Yaba, o nka tjhelete ya koporo mme a e beha lesobeng la botlolo eo. Ka mora moo, monnamoholo o ile a nka kgaba e tshwanang le eo re e sebedisang ho tshola sopho mohopeng wa hae o moholo, a e phahamisa mme a qalella ho tlatsa botlolo oli e feta lesobeng le lenyenyane la tjhelete eo ya koporo.</p>	
<p>Letshwele le ne le shebelletse ka ho makala. Ha oli e ntse e tlala Lie Jie o ile a utlwa mohweshetso.</p> <p>“Ha ho na ya nang le bokgoni bo fetang bona!” banna ba hweshetsa.</p> <p>Ha re so bone nepo e tjena!” basadi ba sebaseba.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Lie Jie o tla ikutlwa a tarakane hlooho, hobane balatedi ba hae ba se ba rorisa monnamoholo ka tsela e tshwanang le eo ba neng ba mo rorisa ka yona!</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Monnamoholo o ne a sa nahane hore o a babatseha. O ne a sa ikgohomose.</p> <p>“Ha ho na letho le kgethehileng,” a rialo. “Ke na le tsebo ena hobane ke ikwetlisa kamehla. Ha o dula o sebetsana le ntho e itseng ka mamello, ka nako tsohle o tla ba le bokgoni bo tshwanang le ba ka.”</p> <p>Ka mora mantswe ao, a tsamaya.</p>	<p>Monnamoholo o na le bokgoni bo hlwahlwa ba ho tshela oli, jwalo feela ha Lie Jie e le rametsu ya hlwahlwa. Empa Lie Jie o a ikgohomosa mme monnamoholo yena ha a ikgohomose. Ke a lohotha hobaneng ho le jwalo?</p>
<p>Lie Jie a sala lebaleng, a tebisa maikutlo. Letshwele le ne le setse ka thoko ho lebala le hweshetsa.</p> <p>“Ke nahanne hore ha ho na monna kapa mosadi a ka bang le bokgoni bo tshwanang le ba ka!” Lie Jie a nahana.</p> <p>“Mohlomong le rona ha re ka ithuta ra ikwetlisa ho betsa metsu, re tla ba le bokgoni!” banna ba hweshetsa.</p> <p>“Mohlomong ha re so bone bokgoni bo tjena le nepo e tjena hobane ha ho na motho a kileng a sebetsa ka thata hakana!” basadi ba sebelana.</p> <p>Ho tloha tsatsing leo. Batho ba naha eo ba ne ba bona bohlokwa ba ho sebetsa ka thata le ba ho ikwetlisa ho feta ntho tsohle.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore boiphihlelo ba Lie Jie le monnamoholo bo tla etsa hore ho ikgohomosa ho ye tlase.</p>
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Monnamoholo o na le bokgoni ba ho etsa eng?</p>	<p>O na le bokgoni ba ho tshela oli ka hloko.</p>
<p>Ke eng seo bolellang seo o ka etsang evaluation ka sona hore Lie Jie o a ikgohomosa?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Re etsa evaluation ena hobane: • O ne a kgalwa hore o a babatseha. • O ne a tsamaya a phahamiseditse nko moyeng. • O ne a kgenne ha a bona monnamoholo a sa mo opele diatla. • O ne a nahana hore motho e mong le e mong o tlamehile hore a kgahlwe ke ena.
Potso ‘hobaneng’/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng Lie Jie a maketse ha monnanoholo a sa mo opela diatla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane o tlwaetse ho opelwa diatla ke motho e mong le e mong. • Hobane o tlwaetse ho kgahla motho e mong le e mong ka bokgoni ba hae ba ho korola ka metsu. • Hobane o nahana hore ke mampodi. • Hobane ha a nahane hore monnamoholo o kile a bona motho e mong a mo fetang ka bokgoni.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 2**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - babatsa
 - mobabatsi
 - tshomo

Raeme kapa Pina	Diketso
Ka sejatlhapi ho thwe "Practise makes Perfect"	
Ha ke batla ho atleha ho ngoleng, ho baleng, le dipalong.	<i>Etsa ekare o a ngola, o bala buka, ebile o bala ka menwana.</i>
Ke tlamehile ho etsa dihlakiso.	
Ha ke batla ho ba dipapading ke tlamehile ho ikwetlisa.	<i>Etsa ekare o etsa papadi e itseng.</i>
O tlamehile ho sebetsa ka thata hore o atlehe bophelong.	
Dihlakiso le boikwetliso di tswala katleho.	<i>Phahamisetsa matsoho hodimo o etse feisi ho bontsha katleho.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong.
Paleng ena...
Ho ya ka nna, Li Jie o...
Ke nahana monnamoholo o ne a batla Li Jie a tsebe hore...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa potsong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. E kenyelletsa le tse ding tsa dihlongwapele.

ea	ua	e
b	a	p
o	l	s
m	r	n

BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /**ea**/ le /**ua**/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangolong
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- 4 Bontsha baithuti ka moo ba ka bopang mantswe a **korotsweng jwaloka**: /s/ - /ua/ = **sua**
- 5 Hopotsa baithuti hore b aka bopa lentse ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise /**ea**/ kapa /**ua**/
- 6 Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentse le leng le jwaloka: /l/-/e/-/m/-/a/ = **lema**

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **ea, ua**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
mealo, seaparo, rua, bua, sua, lema, lona, mela, mola, loma

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO

KAKARETSO YA PALE KA HO NGOLA KAPA KA MOLOMO

- 1 Hlalosetsa baithuti hore ba *tla nahana ka karolo tse bohlokwa tsa pale e badilweng.*
- 2 *Ba tla boela ba nahane ka seo re tshwanetseng ho ithuta sona ho tswa paleng.*
- 3 Ngola foreimi ya kakaretso tlapangolong.
- 4 Laela baithuti ho sebedisa foreimi ho araba dipotso:
Seratswana sena se mabapi le... (dipolelo tse 2–3)
Ke ratile ha...
Ke nahana pale e ngotswe ho nthuta hore ...
- 5 Hlalosetsa baithuti hore ba keke ba kgona ho bua sohle ka seratswana – ba tla tshwanela ho kgetha karolo tse bohlokwa.
- 6 Bontsha ka ho etsetsa baithuti mohlala wa hao ka mokgwa ona: ***Pale ena e ka Li Jie eo e neng e le rametsu ya tsotegang. Ke ratile ha monnamoholo a qhatsetsa oli ka hloko lesobeng. Ke nahana hore pale ena e ngolletswe ho nthuta hore re ka ba ditsebi dintho tse fapaneng ha re ikwetlisa.***
- 7 Efa baithuti monyetla wa ho nahana ka karolo tse bohlokwa tsa seratswana.
- 8 Laela baithuti hore ba sebedise foreimi ho akaretsa dintlha tsa bona.
- 9 Bitsa baithuti ho kgobokana.
- 10 Kopa baithuti ba 1–2 ho arolelana le baithuti ba bang dikakaretso tsa bona.
- 11 Kopanyanang kakaretso ya phaposiburutelo, ka mokgwa ona: ***Pale ena e mabapi le tsatsi leo Li Jie a ithutang thuto. Re ratile ha Li Jie a halefela hore monnamoholo ha a mo opele matsoho. Re nahana hore pale ena e ngotswe hore re ruta hore ho ikwetlisa ho bohlokwa ka ho fetisisa hore o be le bokgoni!***

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 2.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Labohlano.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

**Kereiti 3
KOTARA 2
Beke
3**

**MOKOTABA:
Lelapa le
ya tsotellana**

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le e nngwe netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO, mme o tlose dintho tsohle tseo o sa dihlokeng mmeo di boloke hantle.
- 3 Ebe o hlophisa dipapetla tsa mantswa le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla baithuti, jwaloka: kopa baithuti hore ba tle le ditshwantsho (kapa ho taka ditshwantsho) tsa malapa a bona, mme ngole polelo kamoo batho lelapeng la habo ba kgathallanang kapa ba thusanang ka teng
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: Mefuta e fapaneng ya diphoofolo e hlokomela ditho tsa lelapa la tsona jwang.
- 6 Etsa bonnete ba hore buka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore buka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maamong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.
- 8 Lokisa dihlopha tsa hao tsa “ho bala ka tataiso ya dihlopha” ha ho hlokahala.
- 9 Rala tekanyetso ya hao e fomale le e lokolohileng.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 31 & 32, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 36, Ha re baleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 37 & 38, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa lelapa la heno.

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: FUMANA DINTLHA TSA TSEBO YA PELE

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa Sibongile a tsholela mme wa hae borotho bo tjhesitsweng bukeng e kgolo: Borotho bo tjhesitsweng bo tseleng!
- 2 Bolella baithuti hore re qala mokotaba o motjha o bitswang: Lelapa le ya tsotellana
- 3 Taka sedikadikwe o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangollong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Ho bolela eng ho tsotella motho?
 - b Ke tsela dife tse fapaneng tsa ho tsotella motho?
 - c Batho lelapeng leno ba tsotellana jwang?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tjhateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - tsotella
 - tsotellang
 - phaphethe

Raeme kapa Pina	Diketso
Ha ke morui, ha ke mofutsana	Baithuti ba etsa diketso ka mmele ya bona
Empa feela ke batla ho thusa	
Seo ke batlang ho o bontsha sona ke lerato	
Ho thusa ba bang ha ho tswa fesheneng.	
Basotho ba re: Matsoho a hlatswana.	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla, ba be ba ngole mantswe a **Bonngwe le bongata**.
- 2 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5, ba tlole mela dipakeng tsa dinomoro.
- 3 Bitsetsa baithuti mantswe a bonngwe ka tsela e latelang. Baithuti ba tshwanetse ho ngola mantswe ka thoko ho nomoro.

Bonngwe le Bongata ba Dipolelo

- 1 Ke tla ja poreima.
- 2 Ke rata ho dula ke bale buka.
- 3 Lebekere le tjhwatlehile.
- 4 Leino le bohloko.
- 5 Seeta sena se utlwisa leeto laka bohloko.
- 4 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangollong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 6 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 7 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:

Bonngwe le Bongata ba Dipolelo

- 1 Ke tla ja poreima.
Ke tla ja diporeima.
- 2 Ke rata ho dula ke bale buka.
Ke rata ho dula ke bale dibuka.
- 3 Lebekere le tjhwatlehile.
Mabekere a tjhwatlehile
- 4 Leino le bohloko.
Meno aka a bohloko.
- 5 Seeta sena se utlwisa leeto laka bohloko.
Dieta tsena di utlwisa maoto aka bohloko.
- 8 Bolella baithuti ho nahana ka paterone ha ba bala kapa ba ngola.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Borotheo bo tjesitsweng bo tseleng!
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

ho rala le ho thala

SEHLOHO: Ngola pale eo o iqapetseng yona ka ditho tsa lelapa la heno tse tsotellanang.

MOSEBETSI: Ngola pale ya bonyane ba dipolelo tse 10 ho phehisa bukeng ya phaposi e bitswang: Malapa a tsotellana.

LEANO LA HO RALA: Etsa mmapa wa kelello

TSEBISA MOKOTABA

- 1 Bontsha baithuti hore o **nahana pele o ngola**.
- 2 Ka molomo, hlalosa dintlha ka mokotaba, jwaloka:
Ke tlile ho ngola pale ka ausi ya tsotellang moenae ka ho mo thusa ka mosebetsi wa lapeng wa dipalo. O mo ruta hobane a sokola.

BONTSHA MOKGWA WA HO RALA (SEO KE SE ETSANG)

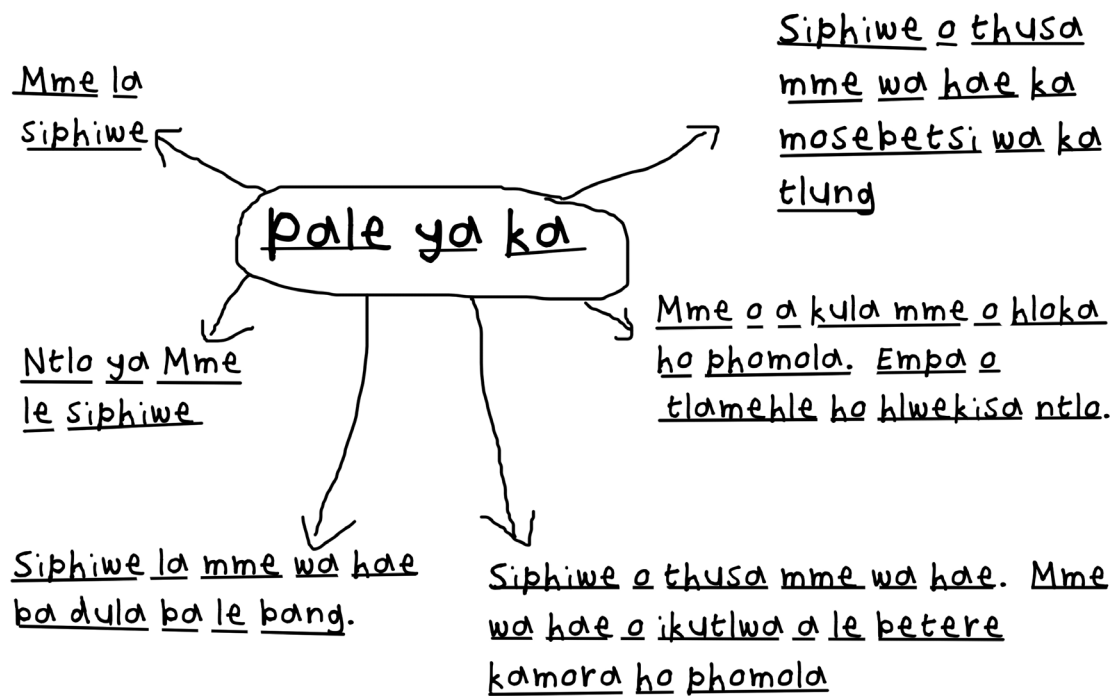
- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangollo.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Moralo wa mmapa wa kelello			Mmapa wa kelello		
Ke bo mang baphetwa paleng ya hao?		Re o bona jwang mohopolo wa lelapa le tsotellanang?	Ithabeleng ke ausi e moholo, Thabo ke abuti wa hae e monyane		Ithabeleng o ruta Thabo dipalo
	Pale yaka	Bothata ke eng paleng ya hao?		Pale yaka	Thabo o hloka thuso. Bohle ba maphatephate ho ka mo thusa
Pale ya hao e etsahala hokae?	Na ebe ho na le dintlha tse ding tsa bohlokwa?	Bothata bo rarollwa jwang?	Lapeng	Ithabeleng o lokela dula ho fihlela bosiu haholo hore a kgone ho etsa mosebetsi wa hae wa lapeng	Ithabeleng o bona hore Thabo o ferekane mme o ya mo thusa

BAITHUTI BA SEBEDISA MOKGWA WA HO RALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala le ho nahana ka dintho tsa bohlokwa tseo motho a tshwanetseng ho di etsa hore e be motswalle wa nnete.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho **buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikopanonyana.

Moralo wa mmapa wa kelello

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oe**
- 2 Qapodisa lentswe: **moeti**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /**m**/-/**oe**/-/**t**/-/**i**/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**m**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**oe**/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /**t**/
- 7 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentswe: /**i**/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **moeti**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /**m**/-/**oe**/-/**t**/-/**i**/ = **moeti**
- 10 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**moe**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**ti**/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /**moe**/-/**ti**/ = **moeti**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oe**
- 2 Qapodisa lentswe: **moepa**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**m**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**oe**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /**p**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe /**a**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**m**/-/**oe**/-/**p**/-/**a**/
- 8 Ngola lentswe: **moepa**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**m**/-/**oe**/-/**p**/-/**a**/ = **moepa**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**moe**/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**pa**/
- 12 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**moe**/-/**pa**/ = **moepa**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **oe**.
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetsa mantswe a latelang:

- 1 **moetapele**
 - 2 **moeti**
 - 3 **moepa**
 - 4 **poelano**
 - 5 **moedi**
 - 6 **moemedi**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
 - 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollongo be o sehele mela medumo e korotsweng.
 - 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
 - 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

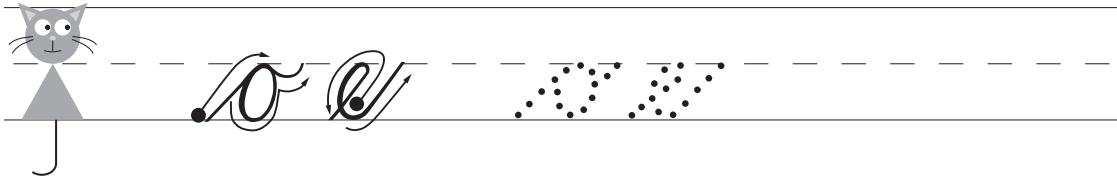

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane ka mongolo o kopaneng: **oe**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

moetapele

moeti

moepa

moelano

moedi

moemedi

Moetapele o hlwa moepa.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

15 Minutes

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO NAHANA (KE YA IPOTSA)/ E TSA TEKOLA

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Borotho bo tjhesitsweng bo tseleng!</u></p> <p>Ha Sibongile a fihla hae ho tswa sekolong, o fumane mme wa hae a kula.</p> <p>“Ao Mama!” Sibongile a rialo, “Ke tlo o hlokomela!”</p>	<p>Ke a lohotha hore na ebe ke kgetlo la pele Sibongile a bona mme wa hae a kula?</p>
<p>Sibongile o ile a nahana ka ntho tsohle tseo mme wa hae a mo etsetsang tsona ha a kula.</p> <p>“Mama o nketsetsa bohobe bo tjhesitsweng ha ke kula!” Sibongile a nahana. O ile a ya ka kitjheneng ho etsetsa mme wa hae toustu.</p>	
<p>Ngwanabo Sibongile wa moshanyana Siph o ile a kena ka kitjheneng.</p> <p>“Mama o a re hlokomela ha re kula,” a bolella Siph o, “Jwale ke nako ya rona ya ho mo hlokomela! Nthuse ho etsa borotho bo tjhesitsweng!” Sibongile o ne a batla ho etsetsa mme wa hae ntho e ikgethileng.</p> <p>Ke tlameha ho lata ntho e itseng, ke a kgutla hona jwale!” Sibongile a rialo.</p>	<p>Ke a lohotha hore na ke eng e ikgethileng eo Sibongile a batlang ho e etsetsa mme wa hae? Ke a lohotha hore hobaneng a sebetsa ka thata ho etsetsa mme wa hae letsatsi le ikgethileng? Ke hobane mme wa hae o a mo hlokomela ha a kula!</p>
<p>“Sibongile o ile a lo batla kousu ya hae ya kgale, e nang le masoba. “Ena e phethahetse!” a nahana. O ile a nka kousu eo yaba o ilo lata dintho tse ding tseo a tlo di hlokanng.</p>	<p>Ke a lohotha hore na Sibongile o tlo etsa eng ka kausu ya hae ya kgale? Ke a lohotha hore na kausu eo e tlo thusa mme wa hae jwang?</p>
<p>O ile a kgutlela ka kitjheneng. Siph o ne a tlamehile hore o ntse a etsa borotho bo tjhesitsweng, empa o ne a ntse a bapala le ntjanyana ya bona. Bohobe bo ntse bo dutse ka hara toustara. E ne e bata!</p> <p>“Siph o! O tlamehile ho nthusa ho hlokomela Mama!” Sibongile a rialo. O ile a kenya dilae tse ntjha tsa bohobe ka hara toustara.</p> <p>“Ke kopa o shebe borotho boo! O isetse Mama bo ntse bo tjhesa!” a mmolella</p> <p>“Hona le ntho eo ke lo e lata, ke a kgutla hona jwale!” a rialo.</p>	

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Sibongile o ile a ya ka kamoreng ya mme wa hae. “Ke o etsetsa ntho e nngwe e ikgethileng, o rata dinoha kapa dimonsta ho feta? a botsa. “Dimonsta,” mme wa hae a araba. “Ho lokile! Ke a kgutla hona jwale!” Sibongile a mmolella</p>	<p>Ke a lohotha hore na Sibongile o etsa eng? Ke a lohotha hore na hobaneng a botsa mme wa hae hore o rata dimonsta kapa dinoha ho fetisisa.</p>
<p>O ile a kgutlela ka kitjheneng hape. Siph o ne a tlamehile ho etsa borotho bo tjhesitsweng, empa o ne a bala buka. Borotho bo ne bo dutse ka hara tousetara. E ne e bata! “Siph o! O tshwanetse ho nthusa ho hlokomela Mama!” Sibongile a mmolella. O ile a kenya dilae tse ding tse ntjha ka hara tousetara. O isetse Mama e ntse e tjhesa!” a mmolella</p>	
<p>Sibongile o ile a fumana dikerayone tsa hae tse mebala le pente. O ile a beha kousu e kgubedu tafoleng. O ile a taka nko le mahlo kousung. “Ke phaphete ya monsetara!” Sibongile a rialo, a kenya phaphete eo letsohong la hae a bile a mathela kamoreng ya mme wa hae.</p>	<p>Ke a lohotha hobaneng Sibongile a etsa phuphete? Ke a ipotsa hore o tlo etsa eng ka phuphete eo?</p>
<p>Ke tlo o etsetsa tshwantshiso ya phaphete!” Sibongile a mmolella. Sibongile o ile a etsa phaphete ya hae ya monster e bue e be e tjeke. O ne a thabile ha a bona mme wa hae a bososela ebile a tsheha. “Ke ratile tshwantshiso ya hao ya phuphete!” Mama a mmolella.</p>	<p>Ke a lohotha hore na Sibongile o nkile keello ya ho etsetsa mme wa hae tshwantshiso ya phuphete kae? Ke a lohotha hore na mme wa hae o kile a mo etsetsa tshwantshiso ya phuphete na?</p>
<p>“Ke ikutlwa ke lapile,” Mama a rialo, a leka ho ema. Sibongile a hwama! “Butle! Ke lebetse ke o etseditse borotho bo tjhesitsweng!” Sibongile a hweletsa. “Dula ka dikobong, ke tla e tlisa!”</p>	<p>Ke a lohotha hore na Siph o etsa eng? O ne a tlamehile ho sheba toustu!</p>
<p>Sibongile o ile a mathela kitjheneng. Siph o ne a taka ka dikerayone tsa hae. Borotho bo tjhesitsweng bo ne bo bata. Borotho bo ne bo fedile. “Ke a tshepa mme o rata toustu e batang,” Sibongile a nahana.</p>	<p>Ke a lohotha hore na mme wa Sibongile o tla ja toustu e batang na?</p>
<p>Toustu e ne e bata, empa e ne e lekanetse Mama, Sibongile, Siph le monsta!</p>	

Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Ke ntho tse fe tse ileng tsa sitisa Siphoo?	O sitiswa ke ntjanyana, buka le dikerayone tsa hae.
Sibongile o etsetsa mme wa hae mofuta ofe wa phaphete?	Phaphete ya monsetara.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Sibongile a ile a fa mme wa hae borotho bo tjhesitsweng bo batang?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane ngwanabo Siphoo o ne a tlamehile ho mo thusa empa o ne a dula a lebala ka borotho ka thouseteng. Hobane Sibongile o ne a sebetsana le tshwantshiso ya hae ya phuphete hoo a ileng a lebala thousetu. Hobane o entse toustu makgetlo a mangata bohobe bo ile ba fela.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 3.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

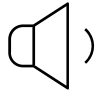
- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - etsahatsa
 - sitisehile
 - tsepamisitse maikutlo

Raeme kapa Pina	Diketso
Ha ke morui, ha ke mofutsana	Baithuti ba etsa diketso ka mmele ya bona
Empa feela ke batla ho thusa	
Seo ke batlang ho o bontsha sona ke lerato	
Ho thusa ba bang ha ho tswa fesheneng.	
Basotho ba re: Matsoho a hlatswana.	

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelanang le ditshwantsho.
- 4 Dumella baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlha tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oi**
- 2 Qapodisa lentswe: **koloi**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /k/-/o/-/l/-/oi/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /k/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /o/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /l/
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentswe: /oi/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **koloi**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /k/-/o/-/l/-/oi/ = **koloi**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /ko/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /loi/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /ko/-/loi/ = **koloi**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oi**
- 2 Qapodisa lentswe: **baloi**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /b/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /a/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /l/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /oi/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /b/-/o/-/l/-/oi/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **baloi**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /b/-/o/-/l/-/oi = **baloi**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /ba/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /loi/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /ba/-/loi/ = **baloi**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **oi**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **moloi**
 - 2 **koloi**
 - 3 **baloi**

4 boi

5 loile

- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollongo be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

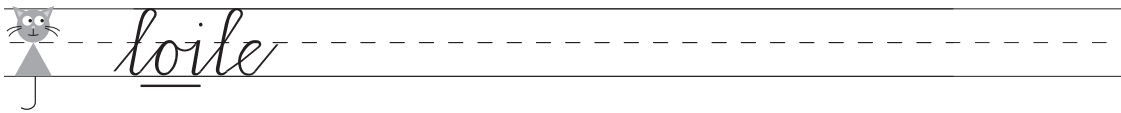
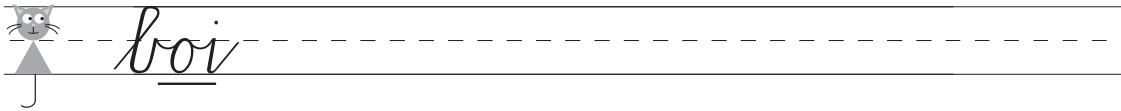
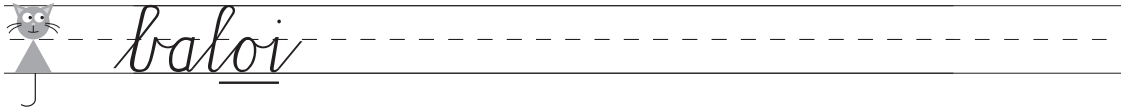
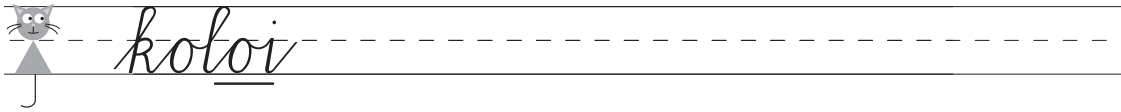
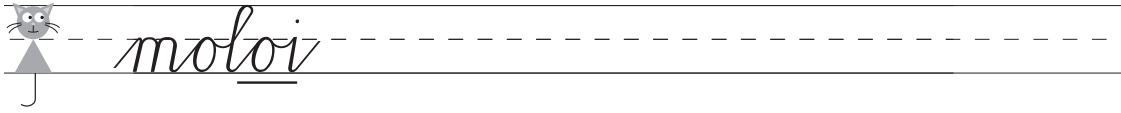
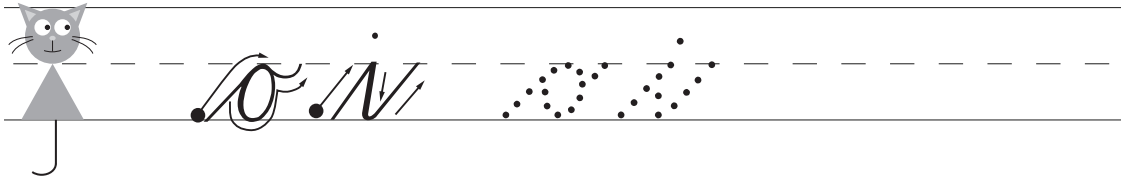

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **oi**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho thala

SEHLOHO: Ngola pale eo o iqapetseng yona ka ditho tsa lelapa la heno ba tsotellanang.

MOSEBETSI: Ngola pale ya bonyane ba dipolelo tse 10 ho phehisa bukeng ya phaposi e bitswang: Malapa a tsotellana.

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ho ne ho ena... (*re jwetse ka baphetwa ba pale le moo pale e etsahalang teng*)

O ne a... (*hlalosa bothata*)

Empa... (*hlalosa kamoo bothata bo rarollwang ka teng*)

Qetellong... (*moelelo wa pale ke eng?*)

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAIISO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangollong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha baithuti ka ho etsa hore o ngola polelo jwang o sebedisa **letshwao la ditsejana**.
- 5 Bontsha ka ho etsa hore o phethela polelo jwang o sebedisa foreimi ya ho ngola bakeng sa moralo wa hao, jwaloka:

Ho ne ho ena le moshemane ya bitswang Thabo. **O ne a** sokola e le kannete ho ithuta dipalo. O ne a batla ho matlafatsa tsebo ya hae, feela o ne a hloka thuso. O ile a kopa mme wa hae empa o ne a le maphatephate haholo ho mo thusa. O ile a kopa malome wa hae hore a mo thuse empa o ne a phathahane haholo ho mo thusa. O ne a sa tsebe hore a ka etsa eng.

Empa he, ausi wa Thabo, Ithabeleng, a utlwa Thabo a lla ka phaposing ya hae.

‘Molato ke eng?’ a botsa.

‘Ha ke tsebe ho ntshetsa bokgoni baka ba dipalo pele. Ha ho na motho ya ka nthusang!’
Ho rialo Thabo.

‘Ke tla o thusa,’ Ho bolela Ithabeleng.

Mantsibuya kamehla, Ithabeleng o ne a dula le Thabo dihora. O ile a mo thusa. Ere ha a eya ho robala, a etse mosebetsi wa hae wa lapeng.

Qetellong, Thabo o ile a matlafatsa tsebo ya hae ya dipalo ka lebaka la ausi wa hae.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 **Laela baithuti hongola etsatsi le sehlooho: Malapa a tsotellana.: ho thala**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sa na le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka mekgwa eo ba ka e sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

Ka tsatsi le leng ho ne ho end la ngwandana ya bitswang Siphewe le mme wa hae. Ba ne ba dula mmoho ntlwaneng ya bona e nyenyane.

Mme wa Simphiwe o ne a kula a hloka ho phomola, empa o ne a tlamehle ho hlwekisa ntlo.

Simphiwe o ile a bolella mme wa hae ho lo robala, yaba o mo thusa ho hlwekisa ntlo.

Qetellong mme o ile a ikutlwa a la petere kaholo mme ntlo yona e ne e hlwekile. Ho molemo ho thusa ba lelapa la hao.

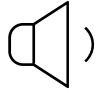
Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshibetsola ho Bala la 3.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa phetoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tliho ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantwe ana tlapangolong: **moloi, koloi**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **moloi, koloi**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /m/ le /k/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofeela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantwe ana a mabedi tlapangolong: **boi, loile**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantwe ana?
- 3 **Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: boi, loile**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 Jwale, ngola lentwe lena tlapangolong: **moetapele**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentwe le letjha?
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka: **tjhele, shwele, maele, moetapele, sekgele, jele, wele**

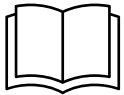
SEO O SE ETSANG...

- 1 Ngola lentwe lena tlapangolong: **moedi**
- 2 Laela baithuti ho bopa mantwe a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 3 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tliho ngola lentwe le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 4 Bala mantwe mme o hlalose tse baithuti ka medumo e fapanyeditsweng. **meedi, moemedi, mookamedi**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO NAHANA (KE YA IPOTSA)/ E TSA TEKOLO

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Borotho bo tjhesitsweng bo tseleng!</u></p> <p>Ha Sibongile a fihla hae ho tswa sekolong, o fumane mme wa hae a kula.</p> <p>“Ao Mama!” Sibongile a rialo, “Ke tlo o hlokomela!”</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Sibongile ke motho ya kgathallang ba bang. O batla ho hlokomela mme wa hae, jwalo fela ka ha mme wa hae a mo hlokomela.</p>
<p>Sibongile o ile a nahana ka ntho tsohle tseo mme wa hae a mo etsetsang tsona ha a kula.</p> <p>“Mama o nketsetsa bohobe bo tjhesitsweng ha ke kula!” Sibongile a nahana. O ile a ya ka kitjheneng ho etsetsa mme wa hae toustu.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Sibongile o na le tlhokomelo hobane mme wa hae ha a mo kopa hore a mo thuse, empa Sibongile o etsa qeto ya ho mo thusa a sa kopuwa. O batla hore mme wa hae a ikutlwe a ratwa ebile a hlokomelehile.</p>
<p>Ngwanabo Sibongile wa moshanyana Sipho o ile a kena ka kitjheneng.</p> <p>“Mama o a re hlokomela ha re kula,” a bolella Sipho, “Jwale ke nako ya rona ya ho mo hlokomela! Nthuse ho etsa borotho bo tjhesitsweng!” Sibongile o ne a batla ho etsetsa mme wa hae ntho e ikgethileng.</p> <p>Ke tlameha ho lata ntho e itseng, ke a kgutla hona jwale!” Sibongile a rialo.</p>	<p>Ke a lohotha hore na Sipho o na le mosa ebile o na le tlhokomelo jwalo ka ausiwa hae?</p>
<p>“Sibongile o ile a lo batla kousu ya hae ya kgale, e nang le masoba. “Ena e phethahetse!” a nahana. O ile a nka kousu eo yaba o ilo lata dinto tse ding tseo a tlo di hlokanang.</p>	
<p>O ile a kgutlela ka kitjheneng. Sipho o ne a tlamehile hore o ntse a etsa borotho bo tjhesitsweng, empa o ne a ntse a bapala le ntjanyana ya bona. Bohobe bo ntse bo dutse ka hara toustara. E ne e bata!</p> <p>“Sipho! O tlamehile ho nthusu ho hlokomela Mama!” Sibongile a rialo. O ile a kenya dilae tse ntjha tsa bohobe ka hara toustara.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Siphho ha a na tlhokomelo jwalo ka Sibongile. Siphho ha a ka a inehela ho thusa mme wa hae. O dula a lebala ho thusa Sibongile le ha a mo kopile hore a mo thuse!</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>“Ke kopa o shebe borotho boo! O isetse Mama bo ntse bo tjhesa!” a mmolella</p> <p>“Hona le ntho eo ke lo e lata, ke a kgutla hona jwale!” a rialo.</p>	
<p>Sibongile o ile a ya ka kamoreng ya mme wa hae.</p> <p>“Ke o etsetsa ntho e nngwe e ikgethileng, o rata dinoha kapa dimonsta ho feta? a botsa.</p> <p>“Dimonsta,” mme wa hae a araba.</p> <p>“Ho lokile! Ke a kgutla hona jwale!” Sibongile a mmolella</p>	
<p>O ile a kgutlela ka kitjheneng hape. Siph o ne a tlamehile ho etsa borotho bo tjhesitsweng, empa o ne a bala buka. Borotho bo ne bo dutse ka hara tousestara. E ne e bata!</p> <p>“Siph o tshwanetse ho nthusa ho hlokomela Mama!” Sibongile a mmolella. O ile a kenya dilae tse ding tse ntjha ka hara tousestara. O isetse Mama e ntse e tjhesa!” a mmolella</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Siph o sitiseha kapele! Qalong o ile a sitiswa ke ntjanyana, jwale o sitiswa ke buka! Ha a ikemisetsa ho thusa mme wa hae jwaloka Sibongile.</p>
<p>Sibongile o ile a fumana dikerayone tsa hae tse mebala le pente. O ile a beha kousu e kgubedu tafoleng. O ile a taka nko le mahlo kousung.</p> <p>“Ke phaphete ya monsetara!” Sibongile a rialo, a kenya phaphete eo letsohong la hae a bile a mathela kamoreng ya mme wa hae.</p>	
<p>Ke tlo o etsetsa tshwantshiso ya phaphete!” Sibongile a mmolella. Sibongile o ile a etsa phaphethe ya hae ya monster e bue e be e tjeke. O ne a thabile ha a bona mme wa hae a bososela ebile a tsheha. “Ke ratile tshwantshiso ya hao ya phuphete!” Mama a mmolella.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Sibongile ke motho ya nang le bokgoni ba botaki le ho etsa ditshwantshiso (creative)! O entse phuphete aba a etsa tshwantshiso.</p>
<p>“Ke ikutlwa ke lapile,” Mama a rialo, a leka ho ema. Sibongile a hwama!</p> <p>“Butle! Ke lebetse ke o etseditse borotho bo tjhesitsweng!” Sibongile a hweletsa. “Dula ka dikobong, ke tla e tlisa!”</p>	<p>Sibongile o sebeditse ka thata ho etsetsa mme wa hae letsatsi le ikgethileng. Ke a lohotha hore na o tlo ikutlwa a halefetse ngwanabo ha a sa mo thuse ho etsa toustu?</p>
<p>Sibongile o ile a mathela kitjheneng. Siph o ne a taka ka dikerayone tsa hae. Borotho bo tjhesitsweng bo ne bo bata. Borotho bo ne bo fedile. “Ke a tshepa mme o rata toustu e batang,” Sibongile a nahana.</p>	<p>Ke etsa tekolo ya hore Sibongile ke motho ya mosa ya nahanelang batho ba bang. Siph ha a mo thuse, empa ha a mo halefele kapa a mo omanyane! Ntho e le nngwe eo a batlang ho e etsa ke ho thusa mme wa hae.</p>
<p>Toustu e ne e bata, empa e ne e lekanetse Mama, Sibongile, Siph le monsta!</p>	

Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
O nahana hore Siphon ke motho ya jwang?	Ke etsa tekolo ya hore Siphon o hobane...
O nahana hore Sibongile ke motho ya jwang?	Ke etsa tekolo ya hore Sibongile o hobane...
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Sibongile a sebeditse ka thata hakana ho hlokomela mme wa hae?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane mme wa hae o dula a mo hlokomela ha a kula. Hobane o batla ho bontsha mme wa hae hore o a mo rata ebile o a mo kgathalla. Hobane ke motho a kgathallang batho ba bang. Hobane ke motho ya mosa ya nang le lerato. Hobane o batla hore mme wa hae a ikutlwe a le betere/ a fole.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka Leqephe **la Tshebetso la ho Bala la 3**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - ema tlekelele
 - selae
 - borotheo bo tjhesitsweng

Raeme kapa Pina	Diketso
Ha ke morui, ha ke mofutsana	Baithuti ba etsa diketso ka mmele ya bona
Empa feela ke batla ho thusa	
Seo ke batlang ho o bontsha sona ke lerato	
Ho thusa ba bang ha ho tswa fesheneng.	
Basotho ba re: Matsoho a hlatswana.	

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
Paleng ena...
Ke nahana Sibongile o...hobane...
Sibongile ore ruta ka mokotaba '*Lelapa le ya tsotellana*' hobane...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. Le kenyeletsa le dihlengwapele.

oe	oi	o
d	a	e
l	i	m
p	t	b

BONTSHA

- Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /oe / le /oi/**
- Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo baka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- Bontsha baithuti kamoo ba ka bopang mantswe a korotsweng jwaloka: /l/-/oi/-/l/-/a/ = **loila**
- Hopotsa baithuti hore ba ka bopa lentse ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise /oe/ **kapa** /oi/
- Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentse le leng le jwaloka: /m/ - /o/ - /l/ - /a/ = **mola**

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **oe, oi**
- Laela baithuti ho qala ho ngola.
- Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe a mangata kamoo ba ka kgonang.
- Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
moetapele, moeti, moepa, moedi, moemedi, moloi, baloi, boi, loile, mola, bala, dila, tola

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO/ E TSA DITEKOLO

MOQOQO WA MOLOMO KA PALE/SERATSWANA

- 1 Hlalosa hore baithuti bat la bua ka seo ba se ratileng paleng: Borotho bo tjhesitsweng bo tseleng!
- 2 Ba tla boela ba bue le ka tekolo eo ba entseng ka pale.
- 3 Bontsha ka moo baithuti ba ka buang ka dipolelo tse 1–2 ka seo **ba se ratileng** ka pale le seo ba ikamahanyang ka maikutlo le sona, jwaloka: **Ke ratile hore** Sibongile o batla ho hlokomela mme wa hae. **Ke etsa tekolo ya hore** Sibongile ke motho ya tsotellang haholo, **hobane** o batla ho etsetsa mme hae borotho bo tjhesitsweng le ketsahatso ya di phaphethe ka nako e le nngwe!
- 4 Phahamisa ditshwantsho ho tswa bukeng e kgolo. Laela baithuti ho sheba ditshwantsho mme ba nahanisise se etsahalang.
- 5 Laela baithuti ho nahana ka seo ba se **ratileng** le hore ba ka etsa **tekolo** efe ka pale.
- 6 Kopa baithuti ba 1–2 ho **abelana** le baithuti bohle. **Thusa** baithuti ho bopa dipolelo tse tletseng.
- 7 Hlalosa le ho lokisa diphoso tse tlwaelehileng.
- 8 Laela baithuti ho buisana le balekane ho abelana ka moqoqo wa bona wa sethatong. (Ba se ke ba bua ka seo titjhere e se buileng ,empa ba bue ka mehopollo ya bona ya sethatong)

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 3**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

**Kereiti 3
KOTARA 2
Beke
4**

**MOKOTABA:
Lelapa le
ya tsotellana**

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba tse tla kgahla baithuti, jwaloka: lenane la tsela tseo o ka bontshang hore o tsotella bana beno; lenane la tsela tseo re ka bontshang hore re tsotella batho ba re potileng
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: ho etsa phaphethe, jwaloka ka Sibongile a entse
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 40, Ha re baleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 41 & 42, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 43, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho ya tsela e le nngwe eo o bontshang hore e mong wa lelapa leno.

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG.

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa Candice a ruta Carla ho palama baesekele ya hae bukeng e kgolo: Tshibollo e kgolo ya Candice le Carla
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Lelapa le ya tsotellana
- 3 Taka sedikadikwe tlapangollong mme o ngole mokotaba ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangollong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Ha baithuti ba sokola, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Hobaneng malapa a tsotellana?
 - b Ke tsela dife tse monate tseo o ka bontshang hore o tsotella motho?
 - c Hobaneng ho le bohlokwa ho bontsha batho hore o ya ba tsotella?
 - d O ikutlwa jwang ha motho a tsotella?
 - e O ikutlwa jwang ha o tsotella motho e mong?

BEKE 4

TLOTLOTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - mamella
 - mamello
 - tshibollo

Raeme kapa Pina	Diketso
Ha ke morui, ha ke mofutsana	Baithuti ba etsa diketso ka mmele ya bona
Empa feela ke batla ho thusa	
Seo ke batlang ho o bontsha sona ke lerato	
Ho thusa ba bang ha ho tswa fesheneng.	
Basotho ba re: Matsoho a hlatswana.	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho nomora ho thoha ho 1–5 ka hara mola o ka thoko.
- 3 Ngola polelo e latelang tlapangollong pela nomoro 1: Ba tla ngola teko ya bona.

- 4 Ho tloha moo, ngola maemedi a latelang pela dinomoro 2–5:
 - 2 Ke
 - 3 Re
 - 4 O (moshanyana)
 - 5 O (ngwanana)
- 5 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 6 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangolong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 7 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 8 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:
 - 1 Ba tla ngola teko ya bona.
 - 2 Ke tla ngola teko yaka.
 - 3 Re tla ngola teko ya rona.
 - 4 O (moshanyana) tla ngola teko ya hae.
 - 5 O (ngwanana) tla ngola teko ya hae.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Tshibollo e kgolo ya Candice and Carla
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng ontse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

Hlophiso

SEHLOOHO: Ngola pale eo o iqapetseng yona ka ditho tsa lelapa la heno tse tsotellanang.

MOSEBETSI: Ngola pale ya bonyane ba dipolelo tse 10 ho phehisa bukeng ya phaposi e bitswang: Malapa a tsotellana.

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisa tlapangolong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangolong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka babang pedi.

LENANE LA HLOPHISO:

- 1 Na ke sebedisitse lekgathe lefitile?
- 2 Na ke sebedisitse monahano ho qapa pale e kgahlang?
- 3 Na ho na le bothata paleng yaka?
- 4 Na ebe bothata paleng yaka bo ya rarabolleha?
- 5 Na ke sebedisitse letshwao la puo la ditsejana ka nepo?
- 6 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 7 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 8 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti ho bala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemosana baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehileng tlapangolong.

7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

Ka tsatsi le leng ho ne ho end^e la ngwanana
ya bitswang Siphwe le mme wa hae. Ba ne
ba dula mmoho ntlwaneng ya bona e
nyenyane.

Mme wa Simphiwe o ne a kula a hloka ho
phomola, empa o ne a tlamehile ho hlwekisa
ntlo.

S
Simphiwe o ile a bolella mme wa hae ho lo
robala, yaba o mo thusa ho hlwekisa ntlo.

Qetellong mme o ile a ikutlwa a la^e petere
haholo mme ntlo yona e ne e hlwekile. Ho
molemo ho thusa ba lelapa la hao.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 4.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswa.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **tsh**
- 2 Qapodisa lentswa: **tshela**
- 3 Qapodisa modumo wa pele wa lentswa: /tsh/
- 4 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswa: /e/
- 5 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswa: /l/
- 6 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentswa /a/
- 7 Ngola lentswa tlapangolong: **tshela**
- 8 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswa: /tsh/-/e/-/l/-/a/ = **tshela**
- 9 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswa: /tshe/
- 10 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswa: /la/
- 11 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswa: /tshe/-/la/ = **tshela**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **tsh**
- 2 Qapodisa lentswa: **tshola**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswa? /tsh/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /o/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /l/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswa /a/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswa ka medumo eo le bopilweng ka yona: /tsh/-/o/-/l/-/a/
- 8 Ngola lentswa: **tshola**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswa: /tsh/-/o/-/l/-/a/ = **tshola**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswa? /tsho/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /la/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswa: /tsho/-/la/ = **tshola**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswa a **tsh**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswa a latelang:
 - 1 **tshela**
 - 2 **tshola**

- 3 tshelela
- 4 tshomo
- 5 tshukudu
- 6 tshutshu

- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

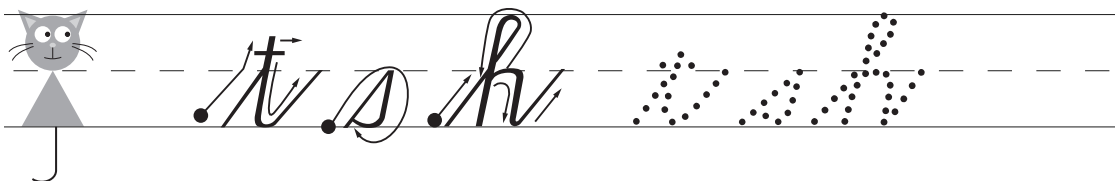
Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane ka mongolo o kopaneng: **tsh**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

tshela

tshola

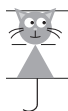
tshela

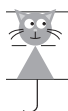
tshomo

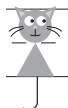
tshutshu

tshukudu

Mahlo ke diala a tshela

noka e tletse

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO AKANYA DINTHO TSEO DI BONANG EMPA O SE NA BONNETE BA TSONA

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Tshibollo e kgolo ya Carla le Candice</u></p> <p>E ne e le letsatsi la Carla la tswalo. Ausi wa hae Candice o ne a emetse letsatsi lena le fihle. Candice le nkgono wa hae ba ne ba kgethetse Carla baesekele e tshela ka mmala. Candice o ne a tatetse ho mo ruta ho palama baesekele</p>	<p>Ke noha hore Candice o se a tseba ho palama baesekele</p>
<p>Kamora dijo tsa mantsiboya, Nkgono o ile a dumella Candice a bidikolotse baesekele ka tlung. Ba ile ba e tlama ka leleme le leholo le lekgubedu. Yaba, Candice o bitsa Carla hore a tle. Candice o ne a sa kgone ho itshwara, o ne a tatetse ho bona pososelo ya Carla ha a bona baesekele ya hae e ntjha.</p>	<p>Ke noha hore Candice o nahana hore Carla o tla rata mpho ya hae e ntjha, hobane o lebelletse ho bona Carla a bososela.</p>
<p>Carla o ile a mathela ka phaposing. Sefahleho sa hae se ile sa kganya ha a bona baesekele eo e tshela. Empa pososelo ya hae e ile ya fokotseha hanyenyane.</p> <p>“Empa.... ha ke tsebe ho palama baesekele,” a rialo</p> <p>“Se ka tshwenyeha! Mpho ya ka ho wena ke ho o ruta ho palama baesekele!” Candice a mmolella.</p>	<p>Ke noha hore Candice o ne a se na tjelete ya ho rekela ngwanabo mpho. O ile a loha leano la mpho e na e molemo!</p>
<p>Hoseng ho latelang e ne e le Moqebelo. Candice o ile a tsosa Carla e sa le ka matjeke.</p> <p>“Ha re ye pakeng! Ke batla ho o ruta ho palama baesekele hore re kgone ho ba le tshibollo,” Candice a rialo.</p> <p>Candice o ile a palama baesekele ya hae. “Ntjhebe. O tla tseba hore na o etse eng,” a bolella ngwabo.</p> <p>Candice o ile a terapela baesekele ya hae hodimo le tlase tselenyaneng, Carla a mo shebile.</p> <p>“Jwale leka!” Candice a laela Carla.</p> <p>“Ke a tshaba!” Carla a rialo, “Ha nka wa mo?” a botsa.</p>	<p>Ke noha hore Candice o ne a nahana hore Carla o tla ithuta ka ho mo sheba fela. Empa Carla ha a utlwe a na le boitshepo ba ho leka kamora ho sheba Candice.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Candice o ne a nahana hore ho tlo ba bonolo ho ruta Carla. O ile a nahana tsela eo a ka rutang ngwanabo ho palama. Yaba o ba le leano.</p> <p>“Tloho, palama baesekele ya hao.” Candice a rialo. Yaba Candice o tshwara baesekele hore e seke ya tsamaya. Jwale leka ho terapa,” a bolella Carla.</p> <p>Carla o ile a beha maoto a hae diterapeng ha Candice yena a e tshwere a e tiisitse. O ile a terapa, a terapa. Kamora metsotso e mmalwa Candice o ile a nahana hore Carla o se a tshwareletse.</p> <p>“Jwale o tlamehile ho etsa ka bowena!” Candice a laela Carla. Candice o ile a tlohella baesekele.</p> <p>Carla o ile a phahamisetsa maoto a hae diterapeng empa o ile a utlwa baesekele e sa tsitsa. O ile a beha maoto a hae fatshe.</p> <p>“Ke a tshaba ho terapa ke le mong! Ha nka wa mo?” Carla a botsa.</p>	<p>Ke noha hore Carla o hloka ho ithuta nako e telele hore a kgone ho ba le boitshepo ba ho palama a le mong.</p>
<p>Candice o nahanne hore ho tla ba bonolo ho ruta Carla ho palama baesekele. Eitse ha a bona hore Carla o kgona ho terapa, o ile a nahana hore na a ka ruta ngwanabo jwang ho tsitsa baesekeleng. Yaba o ba le leano.</p> <p>“Tloho, palama baesekele ya hao,” a rialo Candice. Yaba Candice o tshwara kamorao baesekeleng. “Jwale leka ho tsitsa,” a bolella Carla. Candice o ile a tlohella baesekele.</p> <p>Carla o ile a utlwa baesekele e sa tsitsa yaba o beha maoto a hae fatshe.</p> <p>“Ke a tshaba, ha ke kgone ho tsitsa ka bonna! Ha nka wa mo?” Carla a botsa.</p>	<p>Ke noha hore Candice ha a so ka a ruta motho ho palama baesekele, hobane ha a elellwa hore ho nka nako hore motho a ikutlwe a na le boitshepo ba ho palama ka bo bona.</p>
<p>Candice o ile a elellwa hore tshibollo e kgolo ya dibaesekele ha e tlo etsahalang tsatsing lena.</p> <p>Candice o ile a tshwara kamorao baesekeleng hape. “Hona jwale ke nahana hore o tlameha ho sebetsana le ho tsitsa le ho terapa,” a bolella Carla.</p> <p>Ba ile ba nyolosa jwalo ba theosa dihora tse ngata, Carla a palame baesekele ya hae, mme Candice yena a matha ka mora hae.</p>	<p>Ke noha hore Candice o batla ho thusa ngwanabo ho ithuta ho palama baesekele hobane o matha kamora baesekele letsheare lohle a mo thusa.</p>
<p>Letsatsi le ile la qalella ho dikela. Candice o ne a kgathetse ke ho matha letsheare lohle. “Ha re ye hae,” a rialo</p>	<p>Ke noha hore Candice o ikutlwa a kgathetse hobane o lekile ho ruta Carla baesekele letsheare lohle, empa o ntse a sa kgone ho palama a le mong.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>"Kgetlo le leng hape," Carla a kopa.</p> <p>Candice a matha kamora hae, a tshwere, a tiisitse. Kamora metsotswana e itseng, Carla o ile a hweletsa, "Ntlohelle!"</p> <p>Candice o ile a tlosa letsoho la hae mme a shebella Carla a palame a le mong tselaneng. Candice o ile a opa diatla mme a thoholetsa ha a mo shebelletse.</p>	<p>Mamello ya Candice e thusitse Carla ho fumana nako e lekaneng ya ho itlhakisa. Ke noha hore Candice o motlotlo!</p>
<p>Qetellong letsatsi lena e bile yona tshibollo.</p>	<p>Ho ruta Carla, e qetelletse e le tshibollo, le ha eba e ne e se mofuta eo Candice a neng a o lebelletse.</p>
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Baesekele ya Carla e ntjha e ne e le ya mmala o jwang?</p>	<p>E ne e le tshela.</p>
<p>Mpho ya Candice ho Carla e ne e le efe?</p>	<p>Mpho ya hae e ne e le ho mo ruta ho kganna baesekele.</p>
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng Candice a ne a matha kamora baesekele ya ngwanabo letsheare lohle.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ne a batla ho mo ruta ho palama baesekele. Hobane ngwanabo o ne a tshaba ho palama baesekele ka boyena. Hobane o ne a nahana hore ho tla mo thusa hore a ithute ho terapale ho tsitsa. Hobane e ne e le ausi ya mosa le ya tsotellang ngwanabo.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 4.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - atlehileng
 - ikemiseditse
 - laela
 - ditaelo

Raeme kapa Pina	Diketso
Ha ke morui, ha ke mofutsana	Baithuti ba etsa diketso ka mmele ya bona
Empa feela ke batla ho thusa	
Seo ke batlang ho o bontsha sona ke lerato	
Ho thusa ba bang ha ho tswa fesheneng.	
Basotho ba re: Matsoho a hlatswana.	

BEKE 4

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/ bokgoni ba bona.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng, ba iqapetse dipale tsa bona ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba lokela ho sebetsa ka dihlopha ho nahana ka pale ya bona.
- 5 Hopotsa baithuti hore pale ya bona e be ya boiqapelo e hohelang le hore e tsamayelane le ditshwantsho.
- 6 Bolella baithuti ho mamela ka hlooko.
- 7 Kopa dihlopha 1-2 ho abelana ka dintlha tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantšwe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **mph**
- 2 Qapodisa lentšwe: **mphoqa**
- 3 Arohanya lentšwe ho ya ka medumo: **/mph/-/o/-/q/-/a/**
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentšwe: **/mph/**
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentšwe: **/o/**
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentšwe: **/q/**
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentšwe: **/a/**
- 8 Ngola lentšwe tlapangolong: **mphoqa**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentšwe: **/mph/-/o/-/q/-/a/ = mphaqa**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentšwe: **/mpho/**
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentšwe: **/qa/**
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentšwe: **/mpho/-/qa/ = mphaqa**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **mph**
- 2 Qapodisa lentšwe: **mpha**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentšwe? **/mph/**
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentšweng? **/a/**
- 5 Kopa baithuti ho arola lentšwe ka medumo eo le bopilweng ka yona: **/mph/-/a/**
- 6 Ngola lentšwe tlapangolong: **mpha**
- 7 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentšwe: **/mph/-/a/ = mpha**
- 8 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentšwe? **/mpha/**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentšwe: **/mpha/= mpha**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: mantswe a **mph**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **mphoqa**
 - 2 **mpha**
 - 3 **mphehela**
 - 4 **mphile**
 - 5 **mpho**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

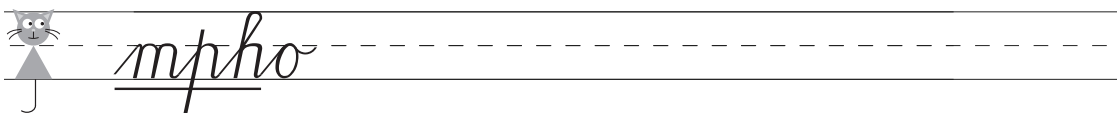
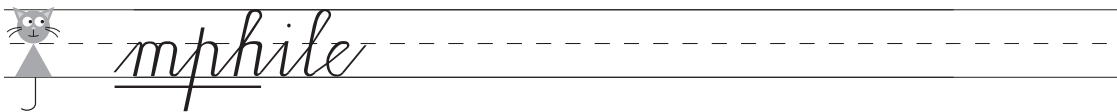
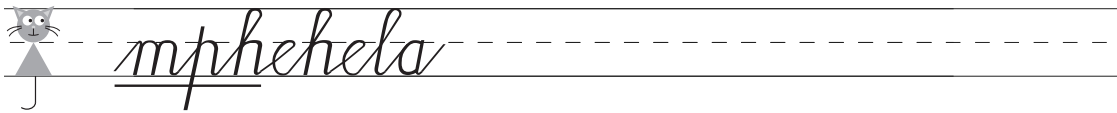
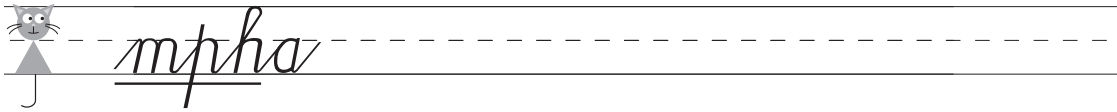
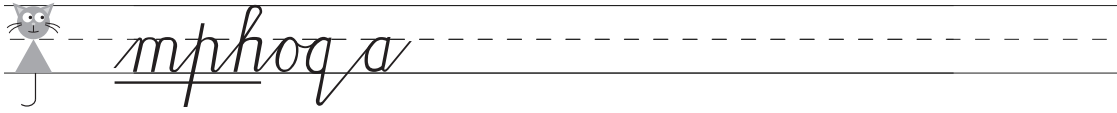
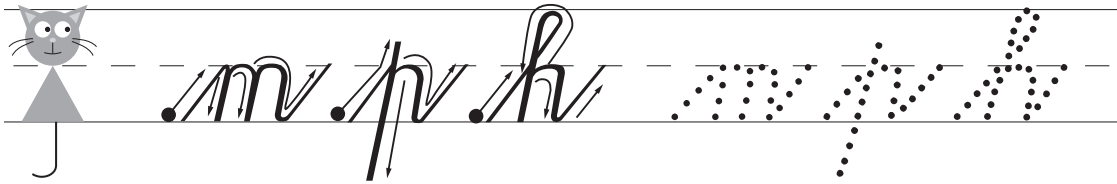
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **mph**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho phatlalatsa le ho hlahisa

SEHLOHO: Ngola pale eo o iqapetseng yona ka ditho tsa lelapa la heno ba tsotellanang.

MOSEBETSI: Ngola pale ya bonyane ba dipolelo tse 10 ho phehisa bukeng ya phaposi e bitswang: Malapa a tsotellana.

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ho ne ho ena... *(re jwetse ka baphetwa ba pale le moo pale e etsahalang teng)*

O ne a... *(hlalosa bothata)*

Empa... *(hlalosa kamoo bothata bo rarollwang ka teng)*

Qetellong... *(moelelo wa pale ke eng?)*

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangolong.

BONTSHA TSAMAIISO YAH O PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha le sebedisitse lenane ho hlophisa methalo ya lona.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti hore kajeno ba tliho bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo ba o ngotseng.
- 3 Bontsha baituti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao, ona le sehlooho le letsatsi.
- 4 Hlalosa hore ha baithuti ba ena le nako, ba kenye setshwantsho paleng ya bona. Setshwantsho se bontsha hantle se etsahalang paleng.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 **Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: ...tsotellana.**
- 3 Bolella baithuti ho ngololla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo ka o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti bana le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba sengotseng.

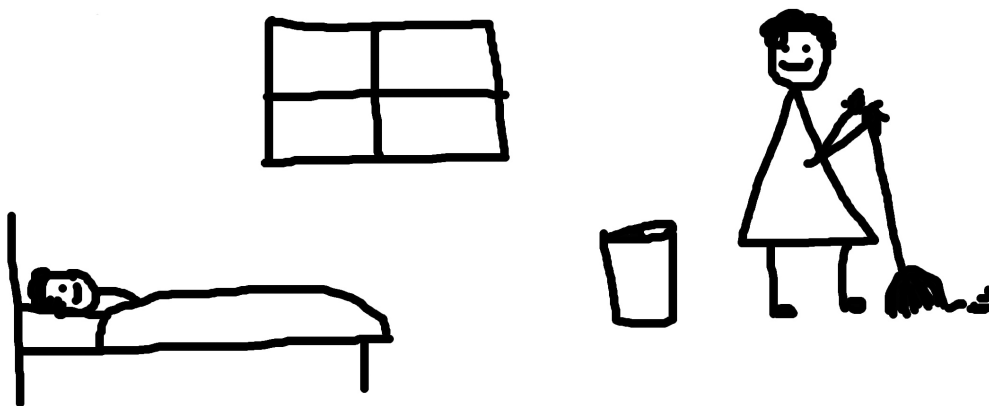
- 4 Bapatsa mosebetsi wa baithuti moo e mong le e mong a tla o bona ele hore ba kgone ho bala se ngotsweng ke ba bang.

Ka tsatsi le leng ho ne ho end le ngwanana
ya bitswang Siphwe le mme wa hae. Ba ne
ba dula mmoho ntlwaneng ya bona e
nyenyane.

Mme wa Siphwe o ne a kula a hloka ho
phomola, empa o ne a tlamehile ho hlwekisa
ntlo.

Siphwe o ile a bolella mme wa hae ho la
robala, yaba o mo thusa ho hlwekisa ntlo.

Qetellong mme o ile a ikutlwa a le petere
kaholo mme ntlo yona e ne e hlwekile. Ho
molemo ho thusa ba lelapa la hao.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetsola ho Bala la 4.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa phethoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tliho ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswa ana tlapangolong: **tshela, tshola**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **tshela, tshola**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /e/ **le** /o/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofeela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswa ana a mabedi tlapangolong: **tshutshu, tshukudu**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswa ana?
- 3 Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: **tshutshu, tshukudu**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 Jwale, ngola lentswa lena tlapangolong: **tshela**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa **lentswa le letjha?**
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka: **fela, qela, llela, mmela, imela, mela**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Ngola lentswa lena tlapangolong: **tshola**
- 2 Laela baithuti ho bopa mantswa a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 3 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tliho ngola lentswa le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 4 Bala mantswa mme o hlalose tse baithuti ka medumo e fapanyeditsweng **hlola, tlola, ngola, fola, hola, tola, mola**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi**MAANO A HO BALA: HO AKANYA DINTHO TSEO DI BONANG EMPA O SE NA BONNETE BA TSONA**

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Tshibollo e kgolo ya Carla le Candice</u></p> <p>E ne e le letsatsi la Carla la tswalo. Ausi wa hae Candice o ne a emetse letsatsi lena le fihle. Candice le nkgono wa hae ba ne ba kgethetse Carla baesekele e tshehla ka mmala. Candice o ne a tatetse ho mo ruta ho palama baesekele</p>	<p>Candice o tlamehile hore o thabetse ho ruta Carla ho palama baesekele hore ba tle ba kgone ho palama mmoho.</p>
<p>Kamora dijo tsa mantsiboya, Nkgono o ile a dumella Candice a bidikolotse baesekele ka tlung. Ba ile ba e tlama ka leleme le leholo le lekgubedu. Yaba, Candice o bitsa Carla hore a tle. Candice o ne a sa kgone ho itshwara, o ne a tatetse ho bona pososelo ya Carla ha a bona baesekele ya hae e ntjha.</p>	<p>Ke noha hore Candice ke ausi ya nang le lerato ya bileng a kgathallang ba bang, hobane o thabetse ho bona Carla a bososela.</p>
<p>Carla o ile a mathela ka phaposing. Sefahleho sa hae se ile sa kganya ha a bona baesekele eo e tshehla. Empa pososelo ya hae e ile ya fokotseha hanyenyane.</p> <p>“Empa.... ha ke tsebe ho palama baesekele,” a rialo</p> <p>“Se ka tshwenyeha! Mpho ya ka ho wena ke ho o ruta ho palama baesekele!” Candice a mmolella.</p>	<p>Ke noha hore Candice o mosa ebile o nahanela ngwanabo, hobane o rerile ho mo ruta ho palama baesekele.</p>
<p>Hoseng ho latelang e ne e le Moqebelo. Candice o ile a tsosa Carla e sa le ka matjeke.</p> <p>“Ha re ye pakeng! Ke batla ho o ruta ho palama baesekele hore re kgone ho ba le tshibollo,” Candice a rialo.</p> <p>Candice o ile a palama baesekele ya hae.</p> <p>“Ntjhebe. O tla tseba hore na o etse eng,” a bolella ngwabo.</p>	<p>Ke noha hore Candice o rata ho hlola le ngwanabo, hobane o batla ho mo ruta hore ba kgone ho ba leditshibollo mmoho!</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Candice o ile a terapela baesekele ya hae hodimo le tlase tselenyaneng, Carla a mo shebile.</p> <p>“Jwale leka!” Candice a laela Carla.</p> <p>“Ke a tshaba!” Carla a rialo, “Ha nka wa mo?” a botsa.</p>	
<p>Candice o ne a nahana hore ho tlo ba bonolo ho ruta Carla. O ile a nahana tsela eo a ka rutang ngwanabo ho palama. Yaba o ba le leano.</p> <p>“Tloho, palama baesekele ya hao.” Candice a rialo. Yaba Candice o tshwara baesekele hore e seke ya tsamaya. Jwale leka ho terapa,” a bolella Carla.</p> <p>Carla o ile a beha maoto a hae diterapeng ha Candice yena a e tshwere a e tiisitse. O ile a terapa, a terapa. Kamora metsotso e mmalwa Candice o ile a nahana hore Carla o se a tshwareletse.</p> <p>“Jwale o tlamehile ho etsa ka bowena!” Candice a laela Carla. Candice o ile a tlohella baesekele.</p> <p>Carla o ile a phahamisetsa maoto a hae diterapeng empa o ile a utlwa baesekele e sa tsitsa. O ile a beha maoto a hae fatshe.</p> <p>“Ke a tshaba ho terapa ke le mong! Ha nka wa mo?” Carla a botsa.</p>	
<p>Candice o nahanne hore ho tla ba bonolo ho ruta Carla ho palama baesekele. Eitse ha a bona hore Carla o kgona ho terapa, o ile a nahana hore na a ka ruta ngwanabo jwang ho tsitsa baesekeleng. Yaba o ba le leano.</p> <p>“Tloho, palama baesekele ya hao,” a rialo Candice. Yaba Candice o tshwara kamorao baesekeleng. “Jwale leka ho tsitsa,” a bolella Carla. Candice o ile a tlohella baesekele.</p> <p>Carla o ile a utlwa baesekele e sa tsitsa yaba o beha maoto a hae fatshe.</p> <p>“Ke a tshaba, ha ke kgone ho tsitsa ka bonna! Ha nka wa mo?” Carla a botsa.</p>	<p>Ke noha hore Candice o batla ho ba morupelli ya hlwahlwa. Ha a felle ngwanabo pelo. O na le mamello ebile o nahana mekga e mengata eo a ka thusang ngwanabo ka yona.</p>
<p>Candice o ile a elellwa hore tshibollo e kgolo ya dibaesekele ha e tlo etsahalang tsatsing lena.</p> <p>Candice o ile a tshwara kamorao baesekeleng hape. “Hona jwale ke nahana hore o tlameha ho sebetsana le ho tsitsa le ho terapa,” a bolella Carla.</p>	<p>Ke noha hore Candice o na le mamello, hobane o thusa Carla letsheare lohle le ha a ne a nahana hore o tla ithuta kapele!</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
Ba ile ba nyolosa jwalo ba theosa dihora tse ngata, Carla a palame baesekele ya hae, mme Candice yena a matha ka mora hae.	
Letsatsi le ile la qalella ho dikela. Candice o ne a kgathetse ke ho matha letsheare lohle. "Ha re ye hae," a rialo	
"Kgetlo le leng hape," Carla a kopa. Candice a matha kamora hae, a tshwere, a tiisitse. Kamora metsotswana e itseng, Carla o ile a hweletsa, "Ntlohelle!" Candice o ile a tlosa letsoho la hae mme a shebella Carla a palame a le mong tselaneng. Candice o ile a opa diatla mme a thoholetsa ha a mo shebelletse.	Ke noha hore Candice o motlotlo haholo ha a bona Carla a se a tseba ho palama baesekele ka ntle ho thuso. O opa diatla ebile o a thoholetsa. Ke kgolwa hore o ikutlwa a le motlotlo ka Carla le ka mosebetsi wa hae o thata.
Qetellong letsatsi lena e bile yona tshibollo.	Ho ruta motho ntho e ntjha e ka ba tshibollo e kgolo!
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
O tseba jwang hore Candice ke ausi ya mosa ya tsotellang ba bang.	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ele a rera ho ruta ngwanabo ho palama baesekele. Hobane o ne a tshwere baesekele ha ngwanabo a palame. Hobane o mathile kamora baesekele letsheare lohle. Hobane o ne a na le mamello ha ngwanabo a ne a tshaba ho palama ka ntle ho thuso. Hobane o ile a thoholetsa a ba a opa diatla ha Carla a se a tseba ho palama kante ho thuso ya hae.
Candice o ratile ngwanabo jwang?	<ul style="list-style-type: none"> O ile a tshwara baesekele ha ngwanabo a ithuta ho terapa. O ile a tshwara baesekele a ba a matha hore ngwanabo a kgone ho itlhakisa ho terapa le ho tsitsa.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Candice a ile a opa diatla a ba a thoholetsa ha a bona ngwanabo a palame baesekele ka ntle ho thuso ya hae?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane ngwanabo o ne a palama baesekele ya hae kgetlo la pele. Hobane o ne a le motlotlo ka ngwanabo. Hobane ngwanabo o sebeditse ka thata letsheare lohle. Hobane o sebeditse ka thata ho ruta ngwanabo. Hobane letsheare lohle, Carla o ne a tshaba ho palama a le mong, mme jwale o ne a se a leka ho palama a le mong. Hobane ke ausi ya mosa ya nang le lerato, o thabile ha a bona Carla a atlehile nthong e ntjha.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 4**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - tshibollo
 - tsitlallelo
 - tetema
 - tsitsisa

Raeme kapa Pina	Diketso
Ha ke morui, ha ke mofutsana	Baithuti ba etsa diketso ka mmele ya bona
Empa feela ke batla ho thusa	
Seo ke batlang ho o bontsha sona ke lerato	
Ho thusa ba bang ha ho tswa fesheneng.	
Basotho ba re: Matsoho a hlatswana.	

BEKE 4

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong.
Paleng ena...
Ke nahana Candice o...hobane...
Candice o re ruta ka mokotaba '*Lelapa le ya tsotellana*' hobane ...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa potsong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. E kenyelletsa le tse ding tsa dihlongwapele.

tsh	mph	a
l	e	k
g	m	u
h	i	o

BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /tsh/ le /mph/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangolong
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- 4 Bontsha baithuti ka moo ba ka bopang mantswe a **korotsweng jwaloka: /tsh/ - /o/ - /m/ - /o/ = tshomo**
- 5 Hopotsa baithuti hore b aka bopa lentse ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise /tsh/ kapa /mph/
- 6 Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentse le leng le jwaloka: /i/-/m/-/e/-/l/-/a/ =imela

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **tsh, mph**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
Tshela, tshola, tshelela, tshomo, tshutshu, mpha, mphehela, mphile, mpho, imela, mela, kama, hula, kgomo

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO / HO AKANYA DINTHO TSEO DI BONANG EMPA O SE NA BONNETE BA TSONA

NGODISO YA HO BALA KA KUTLWISISO

- 1 Pele thuto e qala, ngola dihlooho tse latelang, dipotso le dipolelo tlapangolong
- 2 Bala dipotso le baithuti o be o di hlalose ha ho hlokahala.
- 3 Laela baithuti ho buisana le balekane ka dipotso tseo.
- 4 Ka mora moo, baithuti ba bule dibuka tsa bona, ba ngole letsatsi le sehlooho, e be ba araba dipotso.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, buisana le baithuti ka dikarabo tse lebelletsweng, o ba dumelle ho lokisa diphoso tsa bona.

TSHIBOLLO E KGOLO YA CANDICE LE CARLA

- 1 Candice o rutile Carla jwang ho palama baesekele?
Candice o rutile Carla ho palama baesekele ka ho...
- 2 Re ka akanya jwang le ha re sena bonnete hore Candice ke ausi ya tsotellang?
Re ka akanya sena hobane ...
- 3 Hobaneng ha Candice a ile a nka qeto ya ho ruta Carla ho palama baesekele?
Candiceo nkile qeto ya ho ruta Carla ho palama baesekele hobane...

TSHIBOLLO E KGOLO YA CANDICE LE CARLA - DIKARABO

- 1 Candice o rutile Carla jwang ho palama baesekele?
Candice o rutile Carla ho palama baesekele ka ho tshwara baesekele ha a ntse a kganna ho ya pele /ka ho matha kamora baesekele a e tshwere.
- 2 Re ka akanya jwang le ha re sena bonnete hore Candice ke ausi ya tsotellang?
Re ka akanya sena hobane Candiceo na le mamellomme o thusa ausi wa hae letsheare lohle.
- 3 Hobaneng ha Candice a ile a nka qeto ya ho ruta Carla ho palama baesekele?
Candice o ile a nka qeto ya ho ruta Carla ho palama baesekele hobane a batla ba ye ditshibollong mmoho.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 4**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: books, pencils, globes, gears, lightbulbs, speech bubbles, and scientific equipment like flasks and test tubes. The icons are scattered across the page, creating a textured, academic atmosphere.

Kereiti 3

KOTARA 2

Beke

5

MOKOTABA:

Bohlorisi

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba le tafole tse tla kgahla baithuti, jwaloka: phousetara tse kgahlano le bohlorisi, disebediswa ka seo bana ba ka se etsang ha ba hloriswa.
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: dintho tse tlwaelehileng tseo bana ba hlorisetswang tsona, le kamoo le ka sebetsang mmoho kgahlano le bohlorisi ka phaposiburutelong ya hao.
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.
- 8 Lokisa dihlopha tsa hao tsa “ho bala ka tataiso ya dihlopha” ha ho hlokahala.
- 9 Rala tekanyetso ya hao e fomale le e lokolohileng.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 44, Ha re baleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 45 & 46, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 48, Ha re baleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa ntho e le nngwe eo o ka e etsang ha o bona motho a qholotswa kapa a hloriswa

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

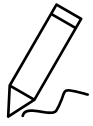
AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa Jojo a hloriswa bukeng e kgolo: **Sekolong se setjha sa Jojo**
- 2 Bolella baithuti hore re qala mokotaba o motjha o bitswang: **Bohlorisi**
- 3 Taka sedikadikwe o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangollong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Ke eng eo bahlorisi ba e etsang?
 - b Ke dintho dife tseo batho ba di hlorisetswang?
 - c Ke eng seo o tshwanetseng ho se etsa ha o tseba hore motho e mong o a hloriswa?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswa ya mokotaba
 - swabileng
 - korotla
 - mmohi

Raeme kapa pina	Diketso
Tlohela ho mpitsa mabitso a bohloko.	<i>Baithuti ba bontshe difahleho tse hlonameng be tebise maikutlo</i>
Tlohela ho ntshutusa le ho ntsheha.	
Ho wena ke papadi le metlae.	
Ho nna, ha se papadi le metlae.	
Ho nna ho bohloko	
Ka kopo, tlohella seo o se etsang.	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla, ba be ba ngole mantswe a **Bonngwe le bongata**.
- 2 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5, ba tlole mela dipakeng tsa dinomoro.
- 3 Bitsetsa baithuti mantswe a bonngwe ka tsela e latelang. Baithuti ba tshwanetse ho ngola mantswe ka thoko ho nomoro.

Mantswe a Bonngwe le Bongata

- 1 monna
 - 2 ngwana
 - 3 lekgansi
 - 4 motho
 - 5 tweba
- 4 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
 - 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangollong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
 - 6 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
 - 7 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:

Mantswe a Bonngwe le Bongata

- 1 monna
banna
 - 2 ngwana
bana
 - 3 lekgansi
makgansi
 - 4 motho
batho
 - 5 tweba
ditweba
- 8 Bolella baithuti ho nahana ka paterone ha ba bala kapa ba ngola.
 - 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: **Sekolong se setjha sa Jojo**
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

ho rala le ho thala

SEHLOOHO: Ngola pale ka motho ya hloriswang. Pale ena e kaba ka ya nnete kapa ya boiqapelo.

MOSEBETSI: Ngola tema ya dipolelo tse 10 bonyane.

MAANO A HO RALA: Etsa mmapa wa kelello

TSEBISA SEHLOOHO SA NGODISO

- 1 Bontsha baithuti hore **o nahana pele o ngola.**
- 2 Ka molomo, hlalosa dintlha tsa tema ya hao, jwaloka:

Ke tlile ho ngola ka moshemanyana ya bitswang Thina. O hloriswa hobane a le mmele o nonneng hahollo. Ngwanana ka phaposiburutelong ya hae ya bitswang Maya o mo qholotsa ka ho nona hwa hae.

HO BONTSHA LEANO LA MORALO (SEO KE SE ETSANG)

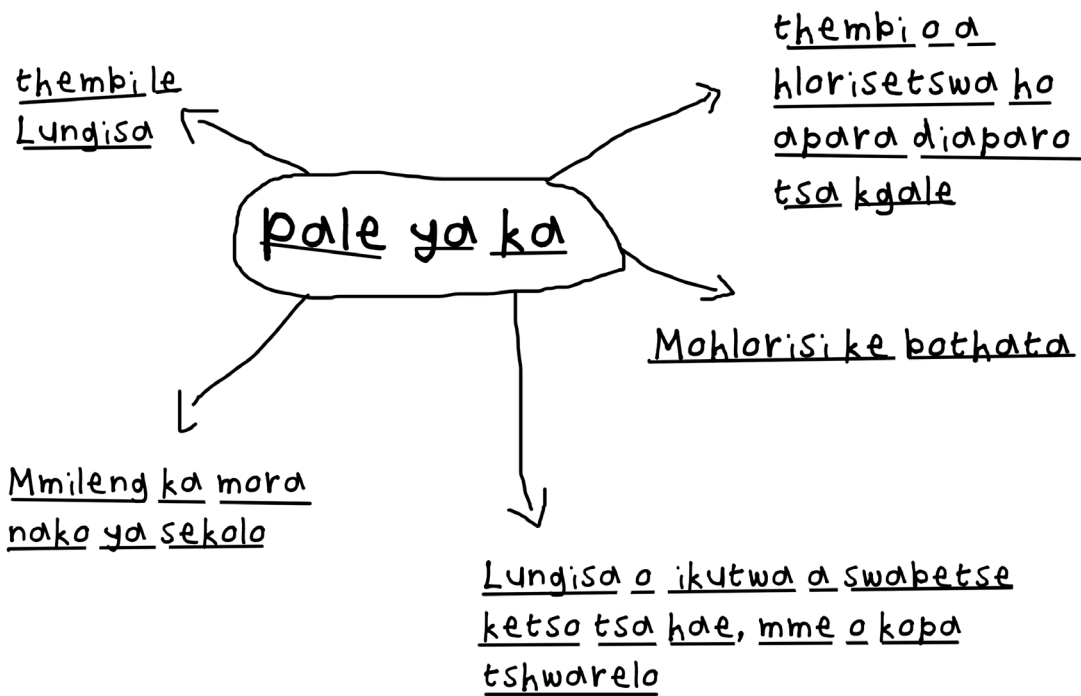
- 1 Ngola foreimi ya moralo ka thoko tlapangollong.
- 2 Bontsha baithuti mokgwa wa ho etsa mmapa wa kelello ka ho araba dipotso.
- 3 Phethela mmapa wa kelello ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Moralo wa mmapa wa kelello			Mmapa wa kelello		
Ke bo mang baphetwa paleng ya hao?		Hobaneng motho eo a ne a hloriswa?	Thembi le Maya		Thina o hlorisetswa ho ba le mmele o nonneng
	Pale yaka	Bothata ke eng paleng ya hao?		Pale yaka	Bohlorisi ke bona bothata
Pale ya hao e etsahala hokae?	Na ebe hona le dintlha tse ding tsa bohlokwa?	Bothata bo rarollwa jwang?	Sekolo – sekolo sa poraemari Afrika Borwa	Maya o kopa tshwarelo	Titjhere o dula fatshe le Maya mme o mo bolella bohlokwa ba ho hlopmpha maikutlo a batho ba bang

BAITHUTI BA SEBEDISA LEANO LA MORALO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala mme ba nahane ka baphetwa paleng tsa bona, mme ho ena le ya hloriswang.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti **ho buisana** le balekane ka dintlha tsa bona
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya ho rala tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopollo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana.

Moralo wa mmapa wa keello

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 5**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nkg**
- 2 Qapodisa lentswe: **nkgo**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: **/nkg/-/o/**
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: **/nkg/**
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: **/o/**
- 6 Ngola lentswe tlapangolong: **nkgo**
- 7 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: **/nkg/-/o/ = nkgo**
- 8 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: **/nkgo/**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: **/nkgo/ = nkgo**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nkg**
- 2 Qapodisa lentswe: **ngono**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? **/nkg/**
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? **/o/**
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? **/n/**
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? **/o/**
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: **/nkg/-/o/-/n/-/o/**
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **ngono**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: **/nkg/-/o/-/n/-/o/= ngono**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? **/nkgo/**
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? **/no/**
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentswe: **/nkgo/-/no/ = nkgo**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: mantswe a **nkg**.
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsets mantswe a latelang.
 - 1 **nkgo**
 - 2 **ngono**
 - 3 **nkgina**

- 4 nkgella**
5 nkgoka
- Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
 - Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
 - Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
 - Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

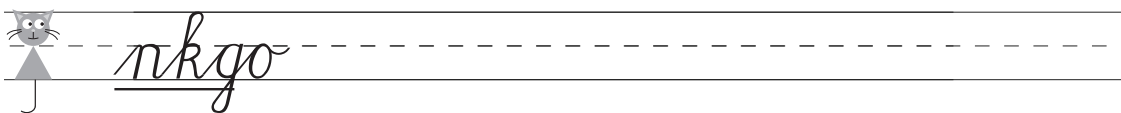
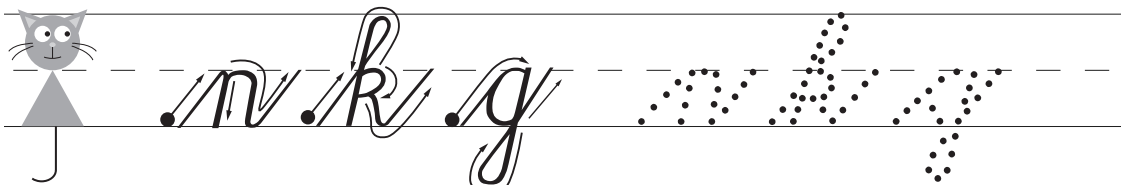

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane ka mongolo o kopaneng: **nkg**
- Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

 nkgono

 nkgina

 nkgoka

 nkgella

 Nkgono o nkgella metsi.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO NAHANA (KE YA IPOTSA) / BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Sekolong se setjha sa Jojo</p> <p>Jojo o ne a sa thaba sekolong sa hae se setjha. "Hobaneng ke ne ke tlameha ho kena sekolo sena?" A honotha ha a dula fatshe a beile matsoho sefahlehong sa hae. "Bana ba sekolo sa ka sa kgale ba ne ba se kgopo ka tsela ena!"</p>	<p>Ke ithuta hore Jojo o sekolong se setjha. Ke ithuta hore ha a thaba hobane bana ba bang ba a mo hlorisa.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Batswadi ba Jojo ba nkile qeto ya hore o tla fumana thuto e betetshana ha a dula le ntate wa hae Johannesburg. Jojo o ne a nyakalletse ho qala Kereiti ya 3 sekolong sa hae se setjha. Empa o ne a sa thabela ho siya mme wa hae le kgaitsemi ya hae morao. O ne a saretswe ke ho tsamaya sekolong sa hae se senyenyane le ho siya metswalle ya hae morao. Jwale ha a se a le Johannesburg, o ile a lakatsa eka e ka be a sa tsamaya.</p>	<p>Ke ithuta hore Jojo o dula Johannesburg le ntate wa hae. Ke ithuta hore batswadi ba Jojo ba dula dibakeng tse fapaneng. Ha ba dule mmoho</p>
<p>Jojo o ne a hloriswa ke sehlopha sa bashanyana ba baholo sekolong sa hae se setjha. Motsheareng o mong le o mong wa mantsiboya ba ne ba mmita mabitsobitso ebile ba lahlela dintho tsa hae. Kajeno, Bruce, e mong wa bashanyana ba baholo sekolong, o dihetse diborele tsa hae fatshe. A di phahamisa yaba o di lahlela ka tseleng. Ka mora moo ba baleha ba tsheha.</p>	<p>Ke mang a hlorisang Jojo? Ke ithuta mona hore Bashemane ba baholo ba a mo hlorisa. Ke ithuta hore ba a mo qala! Ke a lohotha hore hobaneng Bashemane ba baholo ba le lonya?</p>
<p>Jojo o ile a inama ho phahamisa diborele tsa hae. Eitse ha a phahama a sheba hodimo, o ile a bona ralebenkele wa lebenkele le rekisang diaparo tsa dipapadi a mo mathela. Jojo o ne a kgelletse dikeledi. O ne a sa batle ralebenkele a di bone. Jojo o ile a retoloha mme a qalella ho tsamaya a ya hae.</p> <p>“Ke bone bashanyana bane ba o qala!” Ralebenkele a hweletsa.</p> <p>“Ke maswabi! Ba kgopo! Ho lokile ho ultwa bohloko!” a bua ka lentswe le tletseng kutlwelo bohloko.</p> <p>“Ke na le leano! Mohlomong o qalella ho papadi kamora nako ya sekolo. Ho tla ba thata hore bashanyana bao ba o hlorise.”</p>	<p>Hobaneng ralebenkele a nahana hore Jojo o tlamehile ho nka karolo dipapading ka mora sekolo? Ke ithuta hore o nahana hore ho tla ba thata hore bashemane ba baholo ba mo hlorise.</p>
<p>Jojo o ile a fasa marapo a dieta tsa bolo tse mmala o motsho le bokgubedu.</p> <p>“Di ntekana hantle!” Jojo a rialo.</p> <p>“Ke tsa hao!” ha bua ralebenkele, “Ha feela o ntshepisa hore o tla papalla sehlopha sa bolo ya maoto mona sekolong!”</p>	<p>Ke ithuta hore ralebenkele o fa Jojo dibutsu tsa bolo ya maoto hore a papalle sehlopha sa bolo!</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Jojo o ne a le lehlohonolo hobane tsatsing le latelang ho ne ho na le boikwetliso ba bolo ya maoto. Kamora nako ya sekolo, Jojo o ile a fasa marapo a dibutsu tsa hae tse ntjha tsa bolo ya maoto yaba o ya lebaleng. O ne a ikutlwa a tshohile ha a hata lebaleng la bolo ya maoto. O ile a qamaka a bona babohi kaofela. Bahlorisi ba ne ba dutse ka thoko lebaleng ba mo supa ebile ba tsheha.</p> <p>Ka yona nako eo, bolo e ile ya tla ho yena. O ile a tiribolela dipalong. Yaba o raha bolo eo ka matla. Jojo o ile a hlaba ntlha! Babohi kaofela ba ile ba thoholetsa mme ba bitsa lebitso la hae, "Jojo, Jojo!"</p>	<p>Ke ithuta hore Jojo ke seapadi sa bolo ya maoto se nang le talente. O kgona ho tiribola ebile o hlabile dintlha tse ngata!</p>
<p>"O sehlopheng sa bolo sa A!" mokwetlisi a bolella Jojo kamora papadi. "Baithuti ba Kereiti ya 3 ha ba ke ba fumane monyetla wa ho bapala sehlopheng sa A! O na le talente!" a mmolella.</p> <p>Ditho tsa sehlopha seo ba ile ba atamelana ba thoholetsa.</p> <p>Jojo o ile a sheba bahlorisi. Ba ne ba sa tshehe ebile ba sa supe. "Ke nahana hore dintho di tla loka jwale," Jojo a nahana.</p>	<p>Ke ithuta mona hore Jojo o kgethelwa ho bapalla sehlopha sa bolo ya maoto sa A! O sehlopheng sa dipapadi tse hlwahlwa tsa bolo ya maoto, hobane o na le bokgoni!</p>
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
Jojo o falletse kae	O falletse Johannesburg ho dula le ntate wa hae.
Ke mang ya hlorisang Jojo?	Sehlopha sa bashanyana ba baholo sekolong sa hae se setjha.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Jojo a ile a kenela sehlopha sa bolo ya maoto?	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane ralebenkele o ile a re hona ho ka etsa ho be thata hore bashanyana ba baholo ba mo hlorise. • Hobane ralebenkele o mo file dibutsu tsa bolo ya maoto. • Hobane o rata bolo ya maoto. • Hobane o na le bokgoni ba ho bapala bolo ya maoto. • Hobane o hlabile dintlha tse ngata a be a kgethuwa hore a bapalle sehlopha sa A! • Hobane o ne a batla hore Bashemane ba baholo ba se ke ba mo hlorisa.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 5.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1** wa **Labobedi.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

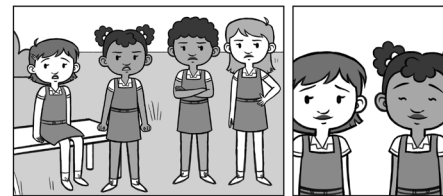
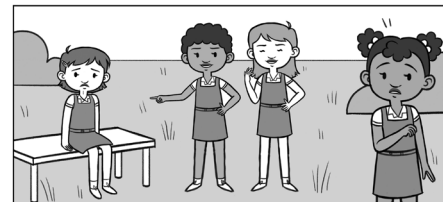
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

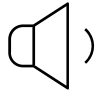
- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - sehloho
 - senyehile
 - imollohileng

Raeme kapa pina	Diketso
Tlohela ho mpitsa mabitso a bohloko.	<i>Baithuti ba bontshe difahleho tse hlonameng be tebise maikutlo</i>
Tlohela ho ntshutusa le ho ntsheha.	
Ho wena ke papadi le metlae.	
Ho nna, ha se papadi le metlae.	
Ho nna ho bohloko	
Ka kopo, tlohella seo o se etsang.	

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelanang le ditshwantsho.
- 4 Dumella baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlha tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswe

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ntj**
- 2 Qapodisa lentswe: **ntja**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka modumo: /**ntj**/-/a/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**ntj**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /a/
- 6 Ngola lentswe tlapangolong: **ntja**
- 7 Bontsha ka ho supa ho kopanya modumo ho boba lentswe: /**ntj**/-/a/ =**ntja**
- 8 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**ntja**/
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya modumo ho boba lentswe: /**ntja**/ = **ntja**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ntj**
- 2 Qapodisa lentswe: **ntjella**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**ntj**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /e/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /ll/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe? /a/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka modumo eo le bopilweng ka yona: /**ntj**/-/e/-/ll/-/a/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **ntjella**
- 9 Laela baithuti ho kopanya modumo le wena ho bopa lentswe: /**ntj**/-/e/-/ll/-/a/
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**ntje**/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /lla/
- 12 Laela baithuti ho kopanya modumo ho bopa lentswe: /**ntje**/-/lla/ = **ntjella**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: mantswe a **ntj**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang
 - 1 **ntjella**
 - 2 **ntja**
 - 3 **ntjamela**
 - 4 **ntjesa**
 - 5 **dintja**

- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangolong o be o sehele mela medumo e korotsweng
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka
MONGOLO O KOPANENG

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

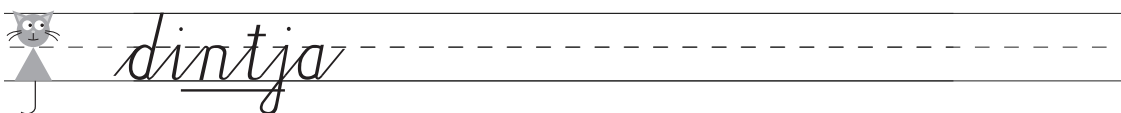
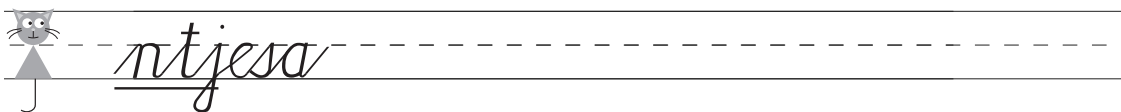
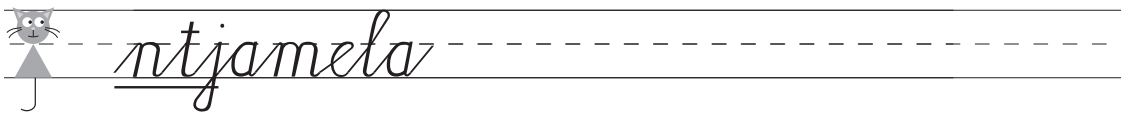
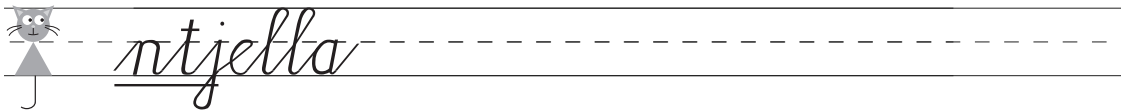
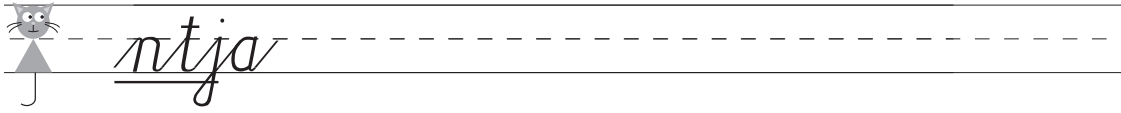
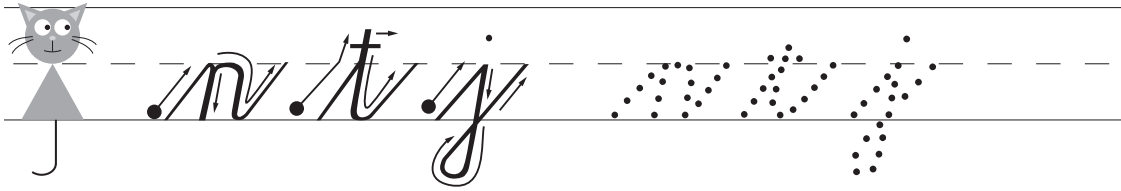

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **ntj**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangolong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho thala

SEHLOOHO: Ngola pale ka motho ya hloriswang. Pale ena e kaba ka ya nnete kapa ya bioqapelo.

MOSEBETSI: Ngola tema ya dipolelo tse 10 bonyane.

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ho ne ho ena... (*re jwetse ka baphetwa ba pale le moo pale e etsahalang teng*)

O ne a... (*hlalosa bothata*)

Empa... (*hlalosa kamoo bothata bo rarollwang ka teng*)

Qetellong... (*moelelo wa pale ke eng?*)

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAIISO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangollong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha baithuti ka ho etsa hore o ngola polelo jwang o sebedisa **letshwao la ditsejana**.
- 5 Bontsha ka ho etsa hore o phethela polelo jwang o sebedisa foreimi ya ho ngola bakeng sa moralo wa hao, jwaloka:

Ho ne ho na le moshemane ya bitswang Thina. O ne a ena le metswalle e mengata. Empa **one a** le mmele o nonneng ho feta bana ba bang ka phaposiburutelong ya hae. Ho na e ne e se bothata kante le hore ngwanana wa kereiti ya 4 o ne a qholotsa Thina kamehla. O ne a mo bitsa ka hore o motenya mme a etsa medumo ya kolobe ha feta pela hae.

Empa ka tsatsi le leng, titjhere ya Thina a mo bitsetsa ka phaposiburutelong ka nako ya kgefutso. 'ke bone hore Maya o ntse a o qholotsa – ke tla bua le yena.'

Ka lona tsatsi lona leo, Mme Moeng a bua le Maya. A bolella Maya hore ha se ntho e lokileng ho qholotsa motho e mong ka mmele wa hae. Ka thapama ya tsatsi lona leo, Maya a kopa tshwarelo ho Thina. Ho tloha tsating leo, Maya a kgaotsa ho qholotsa Thina.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: **Bohlorisi: ho thala**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sa na le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka maano ao ba ka a sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

Ka tsatsi le leng ho ne ho end le ngwanana ya bitswang thembi. O ne a le mose ebile a le bonolo/pelonolo.

O ne a tla sekolong a le makgethe empa diaparo tsa hae e ne e le tsa kgale ebile dile nyenyane. Lungisa o ne a dula a mo dala ebile a mo bitsa ngwanana wa lekotikoti la matlakala.

Ka tsatsi le leng ha ba le tseleng e yang hae, Lungisa o ile a elellwa hora mme wa Thembi ha a sebetse ebile ba futsanehile.

Qetellong Lungisa o ile a ikutlwa a swabetse matshwaro a hae mme a kopa tshwarelo. O ile a fa Thembi tse ding tsa diaparo tsa hae tseo a neng a se a sa diapare.

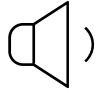
Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 15

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshibetsola ho Bala la 5.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa phetoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tllilo ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswa ana tlapangollong: **nkgō, nkgono**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **nkgō, nkgono**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /no/ le e fapane, empa ditlaku tse ding kaofeela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswa ana a mabedi tlapangollong: **ntjella, ntjesa**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswa ana?
- 3 **Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: ntjella, ntjesa**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 **Jwale, ngola lentsewena tlapangollong: ntjamela**
- 2 **Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentseweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentsewena le letjha?**
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangollong, jwaloka: **hlaahlela, fela, qela, mmela, llela, ntlela**

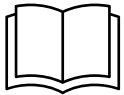
SEO O SE ETSANG...

- 1 Ngola lentsewena tlapangollong: **nkgoka**
- 2 Laela baithuti ho bopa mantswa a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 3 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangollong ho tllilo ngola lentsewena le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 4 Bala mantswa mme o hlalose baithuti ka medumo e fapanyeditseweng. **tsoka, phoka**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO NAHANA (KE YA IPOTSA) / BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Sekolong se setjha sa Jojo</p> <p>Jojo o ne a sa thaba sekolong sa hae se setjha. "Hobaneng ke ne ke tlameha ho kena sekolo sena?" A honotha ha a dula fatshe a beile matsoho sefahlehong sa hae. "Bana ba sekolo sa ka sa kgale ba ne ba se kgopo ka tsela ena!"</p>	<p>Hobaneng Jojo a dutse a beile sefahleho sa hae ka hara matsoho? Ke ithuta hore o hlona. Ke ithuta hore bana ba sekolong sa hae sa kgale ba ne ba se kgopo jwaleka bana ba sekolo sena se setjha.</p>
<p>Batswadi ba Jojo ba nkile qeto ya hore o tla fumana thuto e betetshana ha a dula le ntate wa hae Johannesburg. Jojo o ne a nyakalletse ho qala Kereiti ya 3 sekolong sa hae se setjha. Empa o ne a sa thabela ho siya mme wa hae le kgaitsemi ya hae morao. O ne a saretswe ke ho tsamaya sekolong sa hae se senyenyane le ho siya metswalle ya hae morao. Jwale ha a se a le Johannesburg, o ile a lakatsa eka e ka be a sa tsamaya.</p>	<p>Ke ithuta hore Jojo o hopotse sekolo sa hae sa kgale. Ke ithuta hore o labalabela hore a ka kgutlela sekolong sa hae sa kgale.</p>
<p>Jojo o ne a hloriswa ke sehlopha sa bashanyana ba baholo sekolong sa hae se setjha. Motsheareng o mong le o mong wa mantsiboya ba ne ba mmita mabitsobitso ebile ba lahlela dintho tsa hae. Kajeno, Bruce, e mong wa bashanyana ba baholo sekolong, o dihetse diborele tsa hae fatshe. A di phahamisa yaba o di lahlela ka tseleng. Ka mora moo ba baleha ba tseha.</p>	
<p>Jojo o ile a inama ho phahamisa diborele tsa hae. Eitse ha a phahama a sheba hodimo, o ile a bona ralebenkele wa lebenkele le rekisang diaparo tsa dipapadi a mo mathela. Jojo o ne a kgelletse dikeledi. O ne a sa batle ralebenkele a di bone. Jojo o ile a retoloha mme a qalella ho tsamaya a ya hae.</p>	<p>Hobaneng Jojo a kgelletse dikeledi? Ke ithuta hore ho hloriswa hona ho utlwisa Jojo bohloko. Ke ithuta hore bokgopo ba bashemane ba baholo bo etsa hore Jojo a lle.</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>“Ke bone bashanyana bane ba o qala!” Ralebenkele a hweletsa.</p> <p>“Ke maswabi! Ba kgopo! Ho lokile ho ultwa bohloko!” a bua ka lentswe le tletseng kutlwelo bohloko.</p> <p>“Ke na le leano! Mohlomong o qalella ho papadi kamora nako ya sekolo. Ho tla ba thata hore bashanyana bao ba o hlorise.”</p>	
<p>Jojo o ile a fasa marapo a dieta tsa bolo tse mmala o motsho le bokgubedu.</p> <p>“Di ntekana hantle!” Jojo a rialo.</p> <p>“Ke tsa hao!” ha bua ralebenkele, “Ha feela o ntshepisa hore o tla bapalla sehlopha sa bolo ya maoto mona sekolong!”</p>	
<p>Jojo o ne a le lehlohonolo hobane tsatsing le latelang ho ne ho na le boikwetliso ba bolo ya maoto. Kamora nako ya sekolo, Jojo o ile a fasa marapo a dibutsu tsa hae tse ntjha tsa bolo ya maoto yaba o ya lebaleng. O ne a ikutlwa a tshohile ha a hata lebaleng la bolo ya maoto. O ile a qamaka a bona babohi kaofela. Bahlorisi ba ne ba dutse ka thoko lebaleng ba mo supa ebile ba tsheha.</p> <p>Ka yona nako eo, bolo e ile ya tla ho yena. O ile a tiribolela dipalong. Yaba o raha bolo eo ka matla. Jojo o ile a hlaba ntlha! Babohi kaofela ba ile ba thoholetsa mme ba bitsa lebitso la hae, “Jojo, Jojo!”</p>	<p>Jojo o ikutlwa jwang? Ke ithuta hore Jojo o ne a ikutlwa a tshohile tshimolohong ya papadi! Empa ke ithuta hore o ile a hlaba dintlha tse ngata! Ke a lohotha hore na Jojo o ne a ikutlwa jwang qetellong ya papadi ha batho ba ne ba mo thoholetsa.</p>
<p>“O sehlopheng sa bolo sa A!” mokwetlisi a bolella Jojo kamora papadi. “Baithuti ba Kereiti ya 3 ha ba ke ba fumane monyetla wa ho papadi sehlopheng sa A! O na le talente!” a mmolella.</p> <p>Ditho tsa sehlopha seo ba ile ba atamelana ba thoholetsa.</p> <p>Jojo o ile a sheba bahlorisi. Ba ne ba sa tshehe ebile ba sa supe. “Ke nahana hore dintho di tla loka jwale,” Jojo a nahana.</p>	<p>Ke ithuta hore Bashemane ba baholo ha ba sa tshehe le ho mo supa. Ke ithuta hore Jojo o nahana hore dintho di tla loka. Ke a lohotha hore na ebe ralebenkele o ne a bua nnete, ha a re ho hloriswa ho tla fela?</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Jojo o ne a thoholetswa ke bomang?	Balatedi/Babohi kaofela kante ho bahlorisi.
O tseba jwang hore Jojo o na le talente ya bolo ya maoto?	O a tiribola, o hlaba dintlha tse ngata, o kgethwa ho ba sehlopheng sa A, baithuti ba Kereiti 3 ha ba ke ba kgethuwa ho bapalla sehlopha sa A sa bolo ya maoto.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
O nahana hore Jojo o ne a ikutlwa jwang ha a utlwa hore o kgethuwe ho bapalla sehlopha sa bolo ya maoto sa A?	<ul style="list-style-type: none"> • Ke nahana hore o ne a thabile haholo hobane mokwetlisi wa bolo o ile a mo bolella hore o na le talente. • Ke nahana hore o ne a thabile hobane Bashemane ba baholo ba ne ba se ba sa mo supe ba mo tsheha. • Ke nahana o ne a ikutlwa a thabile hobane batho kaofela ba ne ba mo thoholetsa. • Ke nahana hore o ne a ikutlwa a imolohile hobane ho ne ho bonahala ekare ho hloriswa ho ne ho tlo fela. • Jwalojwalo...

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka Leqephe **la Tshebetso la ho Bala la 5**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - tiribola
 - hlaba ntlha
 - ya nang le talente

Raeme kapa pina	Diketso
Tlohela ho mpitsa mabitsa a bohloko.	<i>Baithuti ba bontshe difahleho tse hlonameng be tebise maikutlo</i>
Tlohela ho ntshutusa le ho ntsheha.	
Ho wena ke papadi le metlae.	
Ho nna, ha se papadi le metlae.	
Ho nna ho bohloko	
Ka kopo, tlohella seo o se etsang.	

BEKE 5

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong
Pale ena e mabapi le...
Ke ratile/ha ke ya rata pale ena hobane...
Ke nahana hore Jojo o ikutlwa a le betere qetellong hobane...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. E kenyelletsa le tse ding tsa dihlolongwapele.

nkg	ntj	a
l	e	s
o	m	t
d	k	n

BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /nkg/ le /ntj/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo baka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- 4 Bontsha baithuti ka moo b aka bopang mantswe a **korotsweng jwaloka: /nkg/ – /o/ = nkgo**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa lentse ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise /nkg/ kapa /ntj/
- 6 Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentse le leng le jwaloka: /t/ – /s/ – /e/-/k/ – /a/ = tseka

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **nkg, ntj**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopo mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
nkgo, nkgono, nkgoka, nkgella ntja, ntjella, ntjamela, ntjesa, tseka, tola, nona, mokola, ntoma, tlama

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO/ BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

NGODISO YA HO BALA KA KUTLWISISO

- 1 Pele thuto e qala, ngola dihlooho tse latelang, dipotso le dipolelo tlapangollong
- 2 Bala dipotso le baithuti o be o di hlalose ha ho hloka-hala.
- 3 Laela baithuti ho buisana le balekane ka dipotso tseo.
- 4 Ka mora moo, baithuti ba bule dibuka tsa bona, ba ngole letsatsi le sehlooho, e be ba araba dipotso.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, buisana le baithuti ka dikarabo tse lebelletsweng, o ba dumelle ho lokisa diphoso tsa bona.

SEKOLO SE SETJHA SA JOJO

- 1 Sekolo se setjha sa Jojo se hokae?
Sekolo setjha sa Jojo se ne se se le...
- 2 Ke mang a neng a hlorisa Jojo?
...ba ne ba hlorisa Jojo.
- 3 Hobaneng ha ralebenkele a ile a fa Jojo dieta tse ntjha tsa ho raha bolo?
Ralebenkele o file Jojo dieta tse ntjha hobane...

SEKOLO SE SETJHA SA JOJO - DIKARABO

- 1 Sekolo se setjha sa Jojo se hokae?
Sekolo se setjha sa Jojo se ne se le Johannesburg.
- 2 Ke mang ya neng a hlorisa Jojo?
Bashemane ba baholo ba ne ba hlorisa Jojo
- 3 Hobaneng ha ralebenkele a ile a fa Jojo dieta tse ntjha tsa ho raha bolo?
Ralebenkele o file Jojo dieta tse ntjha hobane a ne a sa batle ha Jojo a hloriswa /o ile a nahana hore Jojo o tshwanetse ho bapala dipapadi kamora nako ya sekolo ho thatafalletsa bashemane ba baholo hore ba mo hlorise / hobane Jojo a ne a batla ho bapala bolo empa a sena dieta tsa ho bapala.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 5**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala,

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: science (flasks, beakers, globes, atoms), mathematics (calculators, rulers, compasses, triangles), arts (pencils, paint palettes, brushes), and general education (books, graduation caps, lightbulbs, speech bubbles).

Kereiti 3

KOTARA 2

Beke

6

MOKOTABA:

Bohlorisi

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlosetse o o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Eketsa dintho tse tsamayelanang le mokotaba tse tlakgahla baithuti, jwaloka: dibuka tsa bana ka bohlorisi
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: mesebetsi e tla aha kutlwelano bohloko ka phaposiburutelong ya hao.
- 6 Etsa bonnete bahore dibukatsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mesebetsi ya Tlatsetso

Mesebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mesebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsiwa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe la 49 & 50, Ha re ngoleng

Mosebetsiwa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe la 51, Ha re ngoleng

Mosebetsiwa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe la 52, Ha re baleng

Mosebetsiwa 4: Taka setshwantsho sa kamoo motho a ka ikutlwang ka teng ha a hloriswa

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

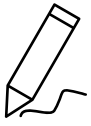
AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa kopano ya lelapa bukeng e kgolo: Timeo o thusa ba lelapa la hae
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Bohlorisi
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole mokotaba ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Ha baithuti ba sokola, baetellepele ka dipotso tse kang:
 - a Hobaneng batho ba hlorisa ba bang?
 - b O ka etsa eng ho thibela bohlorisi?
 - c O ka bua le mang ha hona le motho ya o hlorisang?

TLOTLONTSWEYAMOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - moditjhaba
 - mojaki
 - puo
 - mokgwa wa ho qapodisa mantswa

Raeme kapa pina	Diketso
Tlohela ho mpitsa mabitso a bohloko.	<i>Baithuti ba bontshe difahleho tse hlonameng be tebise maikutlo</i>
Tlohela ho ntshutusa le ho ntsheha.	
Ho wena ke papadi le metlae.	
Ho nna, ha se papadi le metlae.	
Ho nna ho bohloko	
Ka kopo, tlohella seo o se etsang.	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla, ba be ba ngole mantswe a **Bonngwe le bongata.**
- 2 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5, ba tlole mela dipakeng tsa dinomoro.
- 3 Bitsetsa baithuti mantswe a bonngwe ka tsela e latelang. Baithuti ba tshwanetse ho ngola mantswe ka thoko ho nomoro.

Bonngwe le Bongata ba Dipolelo

- 1 Monna o tla tsamaya ho ya lebenkeleng.
- 2 Ngwana o tla ya sekolong.
- 3 Lekgansi le tla lelekisa ngwana.
- 4 Motho yane o mekgwa e mebe.
- 5 Tweba e tla baleha e ipate.
- 4 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangollong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 6 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 7 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:

Bonngwe le Bongata ba Dipolelo

- 1 Monna o tla tsamaya ho ya lebenkeleng.
Banna ba tla tsamaya ho ya mabenkeleng.
- 2 Ngwana o tla ya sekolong.
Bana ba tla ya sekolong.
- 3 Lekgansi le tla lelekisa ngwana.
Makgansi a tla lelekisa bana.
- 4 Motho yane o mekgwa e mebe.
Batho bao ba mekgwa e mebe.
- 5 Tweba e tla baleha e ipate.
Ditweba di tla baleha di ipate.
- 8 Bolella baithuti ho nahana ka paterone ha ba bala kapa ba ngola.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Timeo o thusa ba lelapa la hae
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

Ho hlophisa

SEHLOOHO: Ngola pale ka motho ya hloriswang. Pale ena e kaba ka ya nnete kapa ya boiqapelo

MOSEBETSI: Ngola pale ya bonyane ba dipolelo tse 10

BOITOKISO:

- Ngola lenane la ho hlophisatlapangollongpelengodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangollong pele ho thuto. Kenya phoso e le nngwe kapa tse ka bang pedi.

LENANE LA HO HLOPHISA:

- 1 Na ke sebedisitse lekgathe lefitile?
- 2 Na ke sebedisitse monahano ho qapa pale e kgahlang?
- 3 Na ho na le bothata paleng yaka?
- 4 Na ebe bothata paleng yaka bo ya rarabolleha?
- 5 Na ke sebedisitse letshwao la puo la ditsejana ka nepo?
- 6 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 7 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 8 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo ka lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona.
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti ho bala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara dikopanonyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemosana baithuti mme o ngole diphoso tse tlwaelehileng tlapangolong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

Ka tsatsi le leng ho ne ho end le ngwanana
ya bitswang (Themi). O ne a le mose ebile
a le bonolo/pelonolo.

O ne a tla sekolong a le makgethe empa
diaparo tsa hae e ne e le tsa kgale ebile
di le nyenyane. Lungisa o ne a dula a mo
qala ebile a mo bitsa ngwanana wa
lekotikoti la matlakala.

Ka tsatsi le leng ha ba le tseleng e yang
hae, Lungisa o ile a eellwa ho^e mme wa
Themi ha a sebetse ebile ba futsanehile.

Qetellong Lungisa o ile a ikutlwa a
swabetse matshware a hae mme a kopa
tshwarelo. O ile a fa Themi tse ding tsa
diaparo tsa hae tseo a neng a se a sa
di apare.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetsoya ho Bala la 6.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsiwa 1 waMantaha.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 waMantaha.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantšwe.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nng**
- 2 Qapodisa lentšwe: **nngwe**
- 3 Arohanya lentšwe ho ya ka medumo: **/nng/-/w/-/e/**
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentšwe: **/nng/**
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentšwe: **/w/**
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentšwe: **/e/**
- 7 Ngola lentšwe tlapangolong: **nngwe**
- 8 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentšwe: **/nng/-/w/-/e/= nngwe**
- 9 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentšwe: **/nng/**
- 10 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentšwe: **/we/**
- 11 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentšwe: **: /nng/-/we/ = nngwe**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nng**
- 2 Qapodisa lentšwe: **nngala**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o pele lentšwe? **/nng/**
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o bobedi lentšwe? **/a/**
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o borarolentšwe? **/l/**
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentšwe? **/a/**
- 7 Ngola lentšwe: **nngala**
- 8 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentšwe: **/nng/-/a/-/l/-/a/ = nngala**
- 9 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentšwe? **/nnga/**
- 10 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentšwe: **/la/**
- 11 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentšwe: **/nnga/-/la/ = nngala**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **nng**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **nngwe**
 - 2 **bonngwe**
 - 3 **sonngwe**
 - 4 **nngolla**
 - 5 **nngala**
 - 6 **nngwapa**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

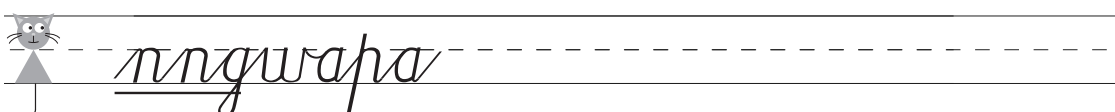
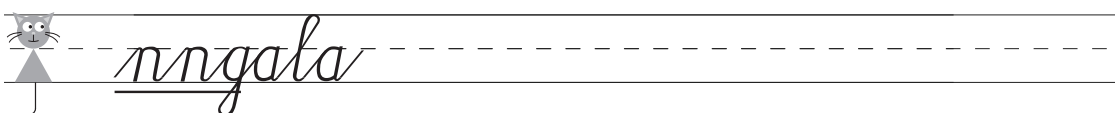
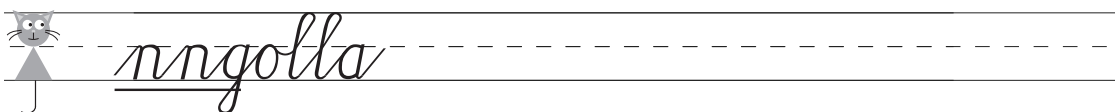
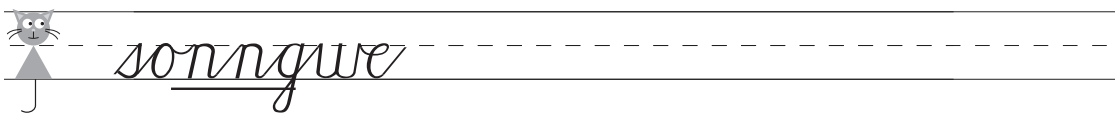
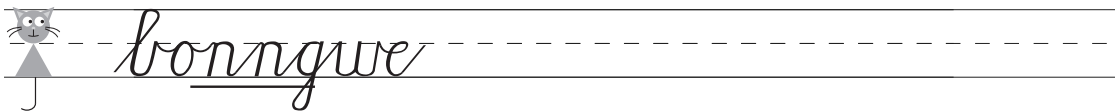
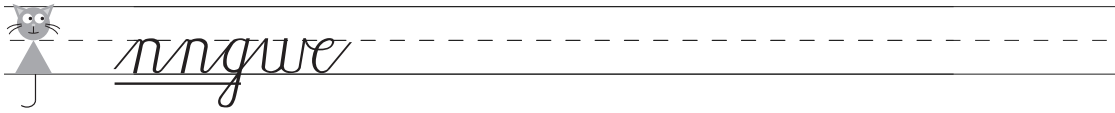
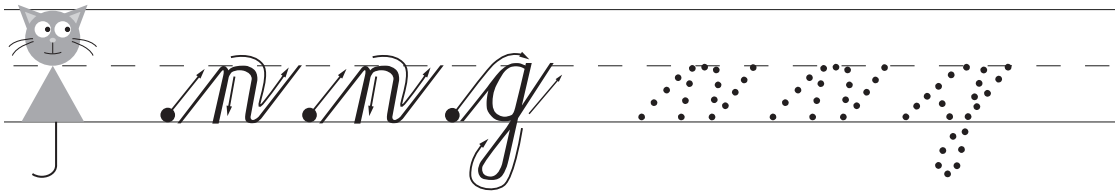
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku /mantšwe /dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane ka mongolo o kopaneng: **nng**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantšweng / kapa dipolelong tse ngotšweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO AMAHANYA DIKETSAHALO HO YA KA BOIPHIHLELO BA HAO

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Timeo o thusa ba lelapa la hae</u></p> <p>'Ho ne ho le jwang sekolong kajeno? "Timeo a botsa moradi wa hae Eva ha a kena monyako.</p> <p>Eva o ile a phahamisa mahetla a hae. "Ho ne ho le hantle," Eva a araba ka mahlonoko.</p> <p>"Ho na le bothata?" Timeo a botsa.</p> <p>"Ho na le ngwanana e mong a ratang ho nqala. O re ke motenya. "Ke motenya na?" Eva a botsa.</p> <p>"Mamela," Timeo a mo hlaloesetsa, "Bahlorisi ba hohle. Ka nako tse ding ntho eo o ka e etsang ke hore o iphanyane bona. O iphumanele metswalle le batho ba bang ba pelo dintle mme o hlole le bona.</p>	
<p>"Ho ne ho le jwang mosebetsing?" Timeo a botsa mosadi wa hae ha a kena monyako.</p> <p>Gloria o ile a tsitsinya hloho. "Ho ne ho le hantle feela," a araba ka mahlonoko.</p> <p>"Ho etsahetseng?" a botsa.</p> <p>Ho na le basadi ba bang ba reng ha ke a tlameha ho sebetsa. Ba re ke kgutlele hae. Ho a makatsa hobane re dutse mona dilemo tse 11. "Hase lehae la rona lena na?"</p> <p>"Mamela," Timeo a hlalosa, "Bahlorisi ba hohle. Ka nako tse ding seo o ka se etsang ke hore o iphanyane bona. O fumane batho ba pelo dintle, o hlole le bona.</p>	<p>Nka etsa kgokahanyo. Eva le Gloria ba ya hloriswa. Ke a bona hore bobedi boo bo a ipelaela ka baka la dipuo tse kgopo tse tswang melomong ya ba bang.</p>
<p>"Ho ne ho le jwang boikwetlisong ba bolo ya maoto?" Timeo a botsa mora wa hae Emmanuel ha a kena monyako.</p> <p>Emmanuel o ile a bidikolosa mahlo a hae. "Ho ne ho le hantle," a araba ka mahlonoko.</p> <p>"Ho etsahetseng?" a botsa.</p> <p>"Ka nako tse ding ho na le moshanyana ya nqalang. O re ha ke tsebe ho tiribola le ho fetisa bolo. Ebe ke sebakadi se sa tsebeng ho bapala bolo ya maoto ntate?" Emmanuel a botsa.</p>	<p>Emmanuele le yena o a hloriswa. Ke a ipotsa hore na Eva, Gloria le Emmanuele ba a tseba hore ba ikutlwa ba ipelaela ka lebaka la dipuo tsa ba bang na?</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>“Mamela,”Timeo a mo hlaloseisa, “Bahlorisi ba hohle. Ka nako enngwe ntho e o ka e etsang ke ho iphaphanya bona. Iphumanele metswalle ya hao le batho ba o tshwarang hantle ebile ba na le pelo tse ntle mme o hlale le bona.</p>	
<p>Timeo o ile a dula soufeng, a nahana ka thata. O ne a hloile ho bona ba lelapa la hae ba na le dipelaelo ka botho ba bona ka baka la bahlorisi. O ile a nka qeto ya ho bitsa kopano.</p>	<p>Timeo o hokahanya mathata a Eva, Gloria le Emmanuele hobane a ya tshwana! Ke nahana hore o ile a ba bitsa kopanong hore ba kgone ho etsa dikgokahanyo le bona.</p>
<p>Timeo o ile a etsa dithungthung yaba o bitsa ba lelapa la hae kitjheneng. Ba ile ba dula ba potolohile tafole. Gloria o ne a bonahala a tshwenyehile. “Ho na le ntho e empe e etsahetseng?” a botsa a maketse.</p> <p>Timeo o ile a ba sheba kaofela ka sefahleho se tiileng. “Ka matsatsi a mang, ho na le monna ya mphang bothata ha ke ya ofising ya hae ke isa dintho. O re ha a kgone ho nkutlwisisa ha ke bua ka baka la tsela eo ke buang ka yona. Ke ne ke dula ke belaela tsela eo ke buang Senyesemane ka yona. Ke ne ke dula ke ngongorehile ebile ke nahana hore ha ke a tlameha ho itshwenya ka ho bua Senyesemane. Ke ile ka etsa setswalle le Malome Themba le Malome Steven. Monna eo, o dula a ntse a bua ntho tseo tse nnyenyefatsang, empa dipuo tsa hae ha di sa ntshwenya hohang. Ke a tseba hore na metswalle ya ka ke bomang. Nkeke ka batla ho etsa setswalle le monna eo, le ha nka patalwa.” Timeo a ba bolella.</p>	<p>Ke kgona ho etsa kgokahanyo. Timeo o kile a tobana le tlhoriso, jwalo ka setho se seng le seng sa leloko la hae. Ke nahana hore o ba bitsa kopano hore ba kgone ho ikgokahanya, ho na le hore ba ikutlwe ba sena tsehetso.</p>
<p>Timeo o ile a sheba ba lelapa la hae hape. “Kaofela ha rona re kile ra ikutlwa meya ya rona e le fatshe. Kaofela ha rona re kile ra ipelaela. Kaofela ha rona re kile ra hloriswa. Empa ha re bang. Re ka tshhehetsana, mme ra hopotsana hore ha re batenya, ha re utswa mesebetsi ebile ha re dibapadi tsa bolo ya maoto tse senang bokgoni, kapa ditshila. Timeo o ba hlaloseisa</p> <p>Eva a bososela.</p> <p>Gloria a bososela.</p> <p>Emmanuele a bososela, a bile a tlatsa seatla sa hae ka dithungthung.</p>	<p>Kaofela ba ya bososela. Ke nahana hore kopane ya leloko e thusitse ditho ho ikutlwa di hokahane. Jwale ba a tseba hore bahlorisi ba ama motho e mong le emong. Ketso ena ha e etsahalle bona feela.</p>
<p>Tsatsing le hlahlamang, Timeo o ile a emela Eva ho fihla hae ho tswa sekolong.</p> <p>“Ho ne ho le jwang sekolong?” a botsa.</p> <p>“Ho ne ho le betere haholo,” Eva a bososela</p>	

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Timeo a emela Gloria ho fihla hae ho tswa mosebetsing.</p> <p>“Ho ne ho le jwang mosebetsing?” a mmotsa</p> <p>“Ho ne ho le betetshana,” Gloria a mo araba ka pososelo</p>	
<p>Qetellong Emmanuele a fihla hae ho tswa ikwetlisetsa bolo ya maoto.</p> <p>“Ho ne ho le jwang boikwetlisong ba bolo ya maoto?” a mmotsa.</p> <p>“Ho ne ntse ho le thata,” Emmanuele a araba ka sefahleho se tiileng, “Empa ke nahana hore ho tla loka.”</p>	<p>Ke etsa kgokahanyo. Eva, Gloria le Emmanuele ba bile le matsatsi a betere kamora kopano ya lelapa. Ke a ipotsa hore na ba ile ba mamela keletso ya Timeo?</p>
<p>Timeo o ile a dula soufeng a tebisa maikutlo ka lelapa la hae. O ne a tseba hore bothata ha bo so rarollwe, empa o ne a thabetse hore o ba thusitse ho ba le letsatsi le betere ho feta a mang.</p>	<p>Ke nahana hore ka ho hokahanya mathata eo lelapa la hae le neng le a tobile, le ho bua le bona ka ho hloriswa ha hae. Timeo o thusitse lelapa la hae. Ke nahana ba ikutlwile ba na le tshehetso.</p>
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Ke bo mang ba hloriswang paleng ena?	Ke ditho tsa lelapa la Timeo. (Eva, Gloria, Emmanuele) ba hloriswang.
Timeo o ile a etsa sejo se feng?	O ile a etsa dithungthung
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Timeo a ile a nka qeto ya ho bitsetsa ba lelapa la hae kopanong?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ne a nahana hore seo se ka thusa motho e mong le e mong ho tseba hore ha ba bang bothateng boo. Le hore bahlorisi ba ama motho e mong le e mong. Hobane o ne a batla ho tshehetsa ba lelapa la hae. Hobane o ne a batla hore ba ikutlwe ba le betere. Hobane o ne a batla ho bolella setho se seng le seng sa lelapa la hae hore le yena o na le ho hloriswa.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme basebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 6.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1** wa **Labobedi**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

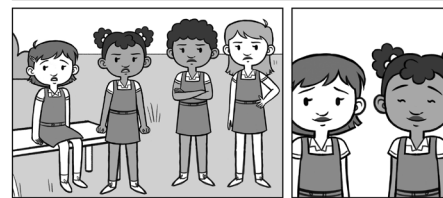
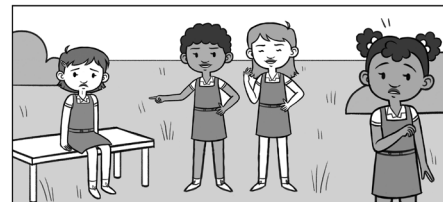
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - Ho iqeaqea
 - iphanya
 - tshehetso

Raeme kapa pina	Diketso
Tlohela ho mpitsa mabitsa a bohloko.	<i>Baithuti ba bontshe difahleho tse hlonameng be tebise maikutlo</i>
Tlohela ho ntshutusa le ho ntsheha.	
Ho wena ke papadi le metlae.	
Ho nna, ha se papadi le metlae.	
Ho nna ho bohloko	
Ka kopo, tlohella seo o se etsang.	

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng, ba iqapetse dipale tsa bona ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba lokela ho sebetsa ka dihlopha ho nahana ka pale ya bona.
- 5 Hopotsa baithuti hore pale ya bona e be ya boiqapelo e hohelang le hore e tsamayelane le ditshwantsho.
- 6 Bolella baithuti ho mamela ka hloko.
- 7 Kopa dihlopha 1–2 ho abelana ka dintlha tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlha tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba ho arola le ho kopanya mantswa

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ngw**
- 2 Qapodisa lentse: **ngwana**
- 3 Arohanya lentse ho ya ka medumo: /**ngw**/-/a/-/n/-/a/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentse: /**ngw**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /a/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentse: /n/
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentse: /a/
- 8 Ngola lentse tlapangolong: **ngwana**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentse: /**ngw**/-/a/-/n/-/a/ = **ngwana**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentse: /**ngwa**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /na/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentse: /**ngwa**/-/na/ = **ngwana**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ngw**
- 2 Qapodisa lentse: **ngwetsi**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentse? /**ngw**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentse? /**e**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentse? /**ts**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetela ya lentse? /**i**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentse ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**ngw**/-/e/-/ts/-/i/
- 8 Ngola lentse tlapangolong: **ngwetsi**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho boba lentse: /**ngw**/-/e/-/ts/-/i/ = **ngwetsi**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentse? /**ngwe**/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentse? /**tsi**/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho boba lentse: /**ngwe**/-/tsi/ = **ngwetsi**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: mantswe a **ngw**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **ngwana**
 - 2 **ngwanana**
 - 3 **ngwetsi**
 - 4 **ngwale**
 - 5 **mmangwane**
 - 6 **rangwane**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

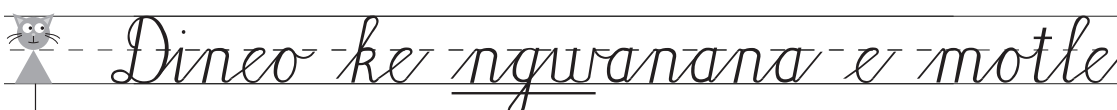
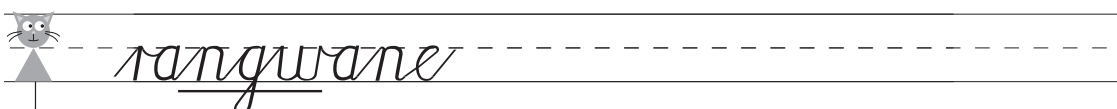
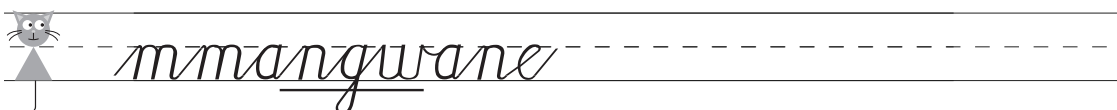
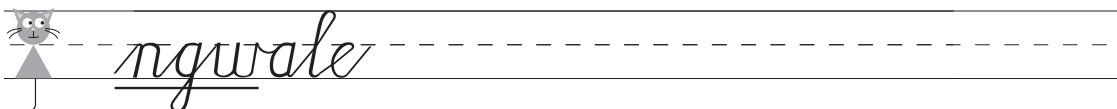
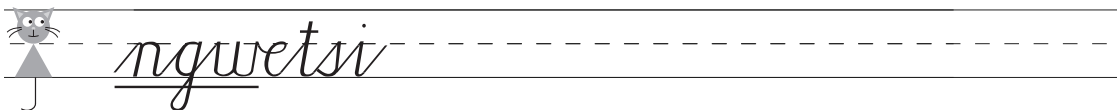
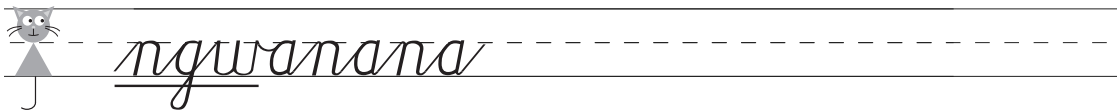
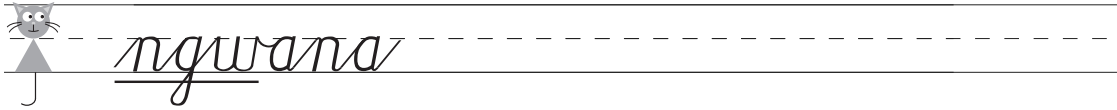
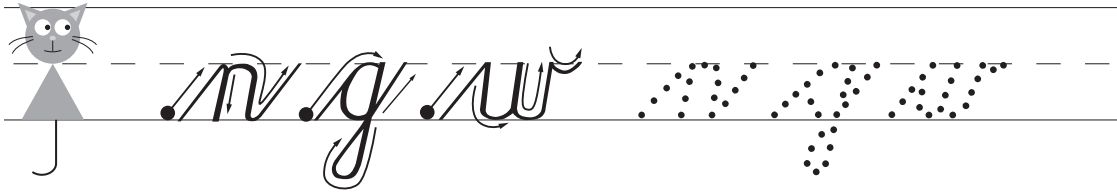
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **ngw**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho patlalatsa le ho hlahisa

SEHLOOHO: Ngola pale eo o iqapetseng yona ka ditho tsa lelapa la heno ba tsotellanang.

MOSEBETSI: Ngola pale ya bonyane ba dipolelo tse 10 ho phehisa bukeng ya phaposi e bitswang: Malapa a tsotellana.

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ho ne ho ena... *(re jwetse ka baphetwa ba pale le moo pale e etsahalang teng)*

O ne a... *(hlalosa bothata)*

Empa... *(hlalosa kamoo bothata bo rarollwang ka teng)*

Qetellong... *(moelelo wa pale ke eng?)*

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangolong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAI SO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha le sebedisitse lenane la hlophiso ho hlophisa methalo ya lona.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti hore kajeno ba tילו bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo ba o ngotseng.
- 3 Bontsha baituti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao, ona le sehlooho le letsatsi.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAI SO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola letsatsi le sehlooho: ... o ya hloriswa
- 3 Bolella baithuti ho ngolla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti bana le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA

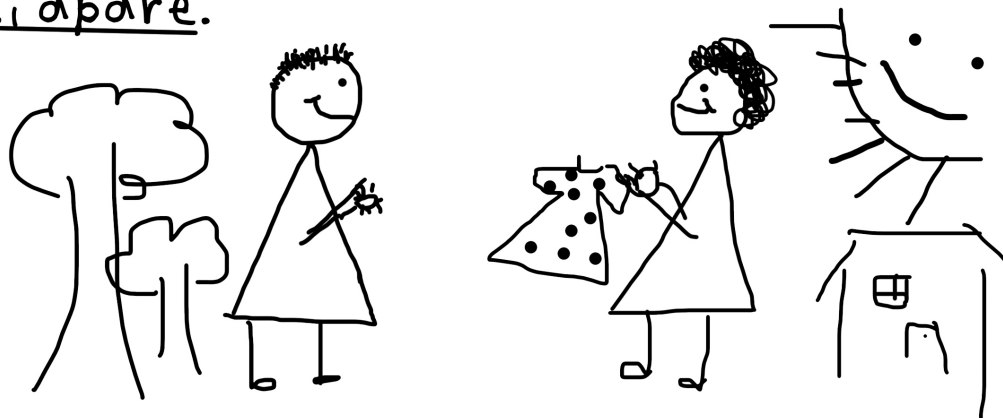
- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi ho bala seo ba se ngotseng.

Ka tsatsi le leng ho ne ho end le ngwanana
ya bitwang Themi. O ne a le mosa ebile
a le bonolo/pelonolo.

O ne a tla sekolong a le makgethe empa
diaparo tsa hae e ne e le tsa kgale ebile
dile nyenyane. Lungisa o ne a dula a mo
qala ebile a mo bitsa ngwanana wa
lekotikoti la matlakala.

Ka tsatsi le leng ha ba le tseleng e yang
hae, Lungisa o ile a elellwa hore mme wa
Themi ha a sebetse ebile ba futsanehile.

Qetellong Lungisa o ile a ikutlwa a
swabetse maitshwara a hae mme a kopa
tshwarelo. O ile a fa Themi tse ding tsa
diaparo tsa hae tseo a neng a se a sa
diapare.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetso la ho Bala la 6**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tliho ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswa ana tlapangolong: **bonngwe, sonngwe**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **bonngwe, sonngwe**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /b/ le /s/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswa ana a mabedi tlapangolong: **ngwana, ngwanana**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswa ana?
- 3 Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: **ngwana, ngwanana**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 Jwale, ngola lentswa lena tlapangolong: **ngwana**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentswa le letjha?
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka: **Seo o se etsang... morwetsana, lwana, bana, nana, nana**
- 4 Ngola lentswa lena tlapangolong: **ngwale**
- 5 Laela baithuti ho bopa mantswa a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 6 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tliho ngola lentswa le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 7 Bala mantswa mme o hlalose tse baithuti ka medumo e fapanyeditsweng **pale, bohlale, jwale**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO AMAHANYA DIKETSAHALO HO YA KA BOIPHILELO BA HAO

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Timeo o thusa ba lelapa la hae</u></p> <p>‘Ho ne ho le jwang sekolong kajeno? “Timeo a botsa moradi wa hae Eva ha a kena monyako.</p> <p>Eva o ile a phahamisa mahetla a hae. “Ho ne ho le hantle,” Eva a araba ka mahlonoko.</p> <p>“Ho na le bothata?” Timeo a botsa.</p> <p>“Ho na le ngwanana e mong a ratang ho nqala. O re ke motenya. “Ke motenya na?” Eva a botsa.</p> <p>“Mamela,” Timeo a mo hlalose, “Bahlorisi ba hohle. Ka nako tse ding ntho eo o ka e etsang ke hore o iphapanye bona. O iphumanele metswalle le batho ba bang ba pelo dintle mme o hlole le bona.</p>	<p>Ke a hopola hore Timeo le yena o hlorisitswe. Ke nahana hore o utlwisisa maikutlo a Eva hobane o kgona ho etsa kgokahanyo le se mo etsahelletseng.</p>
<p>“Ho ne ho le jwang mosebetsing?” Timeo a botsa mosadi wa hae ha a kena monyako.</p> <p>Gloria o ile a tsitsinya hloho. “Ho ne ho le hantle feela,” a araba ka mahlonoko.</p> <p>“Ho etsahetseng?” a botsa.</p> <p>Ho na le basadi ba bang ba reng ha ke a tlameha ho sebetsa. Ba re ke kgutlele hae. Ho a makatsa hobane re dutse mona dilemo tse 11. “Hase lehae la rona lena na?”</p> <p>“Mamela,” Timeo a hlalosa, “Bahlorisi ba hohle. Ka nako tse ding seo o ka se etsang ke hore o iphapanye bona. O fumane batho ba pelo dintle, o hlole le bona.</p>	
<p>“Ho ne ho le jwang boikwetlisong ba bolo ya maoto?” Timeo a botsa mora wa hae Emmanuel ha a kena monyako.</p>	<p>Ke nahana Timeo o hokahanya maikutlo a lelapa la hae ho yena. Ke nahana hore o kgona ho fana ka keletso hobane le yena o kile a ba le maikutlo a tshwanang le ao.</p>

BEKE 6

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Emmanuel o ile a bidikolosa mahlo a hae. “Ho ne ho le hantle,” a araba ka mahlonoko.</p> <p>“Ho etsahetseng?” a botsa.</p> <p>“Ka nako tse ding ho na le moshanyana ya nqalang. O re ha ke tsebe ho tiribola le ho fetisa bolo. Ebe ke seapadi se sa tsebeng ho bapala bolo ya maoto ntate?” Emmanuel a botsa.</p> <p>“Mamela,” Timeo a mo hlalose, “Bahlorisi ba hohle. Ka nako enngwe ntho e o ka e etsang ke ho iphanya bona. Iphumanele metswalle ya hao le batho ba o tshwarang hantle ebile ba na le pelo tse ntle mme o hlole le bona.</p>	
<p>Timeo o ile a dula soufeng, a nahana ka thata. O ne a hloile ho bona ba lelapa la hae ba na le dipelaelo ka botho ba bona ka baka la bahlorisi. O ile a nka qeto ya ho bitsa kopano.</p>	
<p>Timeo o ile a etsa dithungthung yaba o bitsetsa ba lelapa la hae kitjheneng. Ba ile ba dula ba potolohile tafole. Gloria o ne a bonahala a tshwenyehile. “Ho na le ntho e empe e etsahetseng?” a botsa a maketse.</p> <p>Timeo o ile a ba sheba kaofela ka sefahleho se tiileng. “Ka matsatsi a mang, ho na le monna ya mphang bothata ha ke ya ofising ya hae ke isa dintho. O re ha a kgone ho nkutlwisisa ha ke bua ka baka la tsela eo ke buang ka yona. Ke ne ke dula ke belaela tsela eo ke buang Senyesemane ka yona. Ke ne ke dula ke ngongorehile ebile ke nahana hore ha ke a tlameha ho itshwenya ka ho bua Senyesemane. Ke ile ka etsa setswalle le Malome Themba le Malome Steven. Monna eo, o dula a ntse a bua ntho tseo tse nnyenyefatsang, empa dipuo tsa hae ha di sa ntshwenya hohang. Ke a tseba hore na metswalle ya ka ke bomang. Nkeke ka batla ho etsa setswalle le monna eo, le ha nka patalwa.” Timeo a ba bolella.</p>	<p>Ke nahana hore Timeo o batla ho bolella ba leloko ka boiphihlelo ba hae hore ba tsebe hore hobaneng a ba file keletso ya ho iphanya bahlorisi ba hlole le metswalle ya bona. O batla hore ba ikgokahanye le boiphihlelo ba hae mme ba nkele keletso ya hae hlohong.</p>
<p>Timeo o ile a sheba ba lelapa la hae hape. “Kaofela ha rona re kile ra ikutlwa meya ya rona e le fatshe. Kaofela ha rona re kile ra ipelaela. Kaofela ha rona re kile ra hloriswa. Empa ha re bang. Re ka tshetsana, mme ra hopotsana hore ha re batanya, ha re utswa mesebetsi ebile ha re dibapadi tsa bolo ya maoto tse senang bokgoni, kapa ditshila. Timeo o ba hlalose</p> <p>Eva a bososela.</p> <p>Gloria a bososela.</p> <p>Emmanuele a bososela, a bile a tlatsa seatla sa hae ka dithungthung.</p>	<p>Ke nahana Timeo o batla hore leloko la hae le eellwe hore bohlorisi bo hohle mme ba se ke ba ikutlwa ekare ha ba na tshehetso. Ha ba ka utlwa dintho tse seng tsa nnete tseo bahlorisi bana ba di buang ho ba bang, ba ka fetola menahano ya bona ka seo bahlorisi ba se buang ho bona.</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Tsatsing le hlahlamang, Timeo o ile a emela Eva ho fihla hae ho tswa sekolong.</p> <p>“Ho ne ho le jwang sekolong?” a botsa.</p> <p>“Ho ne ho le betere haholo,” Eva a bososela</p>	
<p>Timeo a emela Gloria ho fihla hae ho tswa mosebetsing.</p> <p>“Ho ne ho le jwang mosebetsing?” a mmotsa</p> <p>“Ho ne ho le betetshana,” Gloria a mo araba ka pososelo</p>	
<p>Qetellong Emmanuele a fihla hae ho tswa ikwetlisetsa bolo ya maoto.</p> <p>“Ho ne ho le jwang boikwetlisong ba bolo ya maoto?” a mmotsa.</p> <p>“Ho ne ntse ho le thata,” Emmanuele a araba ka sefahleho se tiileng, “Empa ke nahana hore ho tla loka.”</p>	<p>Ke etsa kgokahanyo. Ho ka ba bonolo ho nka keletso ya motho ha ke tseba hore le yena o kile a etsahalla ke ntho e tshwanang le ya ka. Ke nahana hore Eva, Gloria le Emmanuele ba nkile keletso ya Timeo, hobane o ile a ba arolela boiphihlelo ba hae ba ho hloriswa.</p>
<p>Timeo o ile a dula soufeng a tebisa maikutlo ka lelapa la hae. O ne a tseba hore bothata ha bo so rarollwe, empa o ne a thabetse hore o ba thusitse ho ba le letsatsi le betere ho feta a mang.</p>	<p>Ke nahana hore Timeo o a tseba hore bahlorisi ba ka se fediswe, empa re ka leka laola maikutlo a rona a boipelaelo! Bahlorisi ba bua dintho tse kgopo, empa seo ha se bolele hore ke dinnete. Ke nahana hore o thusitse lelapa la hae ka ho hokahanya maikutlo a bona.</p>
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Timeo o nahana hore lelapa la hae le ka rarolla jwang maikutlo eo ba nang le ona a boipelaelo?</p>	<p>Ka ho iphapanya bahlorisi</p> <p>Ka ho iphumanela metswalle e lokileng, e pelo di ntle, le ho hlola le metswalle eo ka nako tsohle.</p>
<p>O ka etsa kgokahanyo? O kile wa qalwa kapa wa hloriswa? O ile wa etsa eng hore o ikutlwe o le betere?</p>	<p><i>Ke kgona ho etsa kgokahanyo. Ha ke ne ke qalwa/hloriswa, ke</i></p>
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng Timeo a ile a nka qeto ya ho bolella ba lelapa la hae hore le yena o a hloriswa mosebetsing?</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ne a batla ho etsa kgokahanyo ya seo se ba etsahalletseng. Hobane o ne a sa batle hore ba ikutlwe ba le bang bothateng boo, ba se na tshehetso. Hobane o ne a batla ba lelapa ba leke ditharollo tseo a di hlahisitseng.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotsoe 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka Leqephe **la Tshebetso la ho Bala la 6**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - inotshi
 - jewa ke budutu
 - tshehetso

Raeme kapa pina	Diketso
Tlohela ho mpitsa mabitsa a bohloko.	<i>Baithuti ba bontshe difahleho tse hlonameng be tebise maikutlo</i>
Tlohela ho ntshutusa le ho ntsheha.	
Ho wena ke papadi le metlae.	
Ho nna, ha se papadi le metlae.	
Ho nna ho bohloko	
Ka kopo, tlohella seo o se etsang.	

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong:
Paleng ena...
Baphetwa paleng ba hloriswa hobane...
Thuto eo ke ithutang yona paleng ena ke hore...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa potsong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. E kenyelletsa le tse ding tsa dihlolongwapele.

nng	ngw	r
e	l	m
n	o	p
a	f	s
b	i	t

BONTSHA

- Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /nng/ le /ngw/**
- Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangolong
- Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- Bontsha baithuti ka moo ba ka bopang mantswe a **korotsweng jwaloka: /ngw/ - /a/ - /l/ - /e/ = ngwale**
- Hopotsa baithuti hore b aka bopa lentswe ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise **/nng/ kapa /ngw/**
- Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentswe le leng le jwaloka **/n/ - /o/ - /n/ - /a/ = nona**

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **nng, ngw**
- Laela baithuti ho qala ho ngola.
- Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang.
- Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
nngwe, bonngwe, sonngwe, nngolla, nngala, nngwapa ngwana, ngwanana, ngwetsi, ngwale, mmangwane, rangwane, nona, mela, pana, fola, ntoma, tlama, tlola

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala**MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO / HO AMAHANYA DIKETSABALO HO YA KA BOIPHILELO BA HAO****PHETO YA PALE KA MOLOMO**

- 1 Hlalosa hore baithuti batla bua ka ntho tseo ba di **ratileng** paleng ena: Timeo o thusa ba lelapa la hae
- 2 Ba tla boela ba bue ka seo **ba ikamahanyang ka maikutlo** le sona ka pale.
- 3 **Bontsha** ka moo baithuti ba ka phetang ka dipolelo tse 1–2 **dintlha** tse itseng ka pale le seo **ba ikamahanyang ka maikutlo** le sona ka pale, jwaloka: **Ke ratile hore** Timeo o tsotella ho thusa lelapa habo haholo. **Ha** Timeo a botsa Eva hore letsatsi la hae le bile jwang, **ka hopola nna ha ke ne ke** ke tla hae mme ntate waka a mpotsa ka hore letsatsi laka le bile jwang. Ho etsa ke ikutlwe ke thabile.
- 4 Phahamisa ditshwantsho ho tswa bukeng e kgolo. Laela baithuti ho sheba ditshwantsho mme ba nahanisise se etsahalang.
- 5 Laela bithuti ho nahana ka seo **ba se ratileng** le seo ba **ikamahanyang ka maikutlo** le sona ka pale.
- 6 Kopa baithuti ba 1–2 ho **abelana** le baithuti bohle. **Thusa** baithuti ho bopa dipolelo tse tletseng.
- 7 Hlalosa le ho lokisa diphoso tse tlwaelehileng.
- 8 Laela baithuti ho buisana le balekane ho abelana ka moqoqo wa bona wa sethatong. (**Ba se ke ba bua ka seo titjhere e se buileng ,empa ba bue ka mehopolo ya bona ya sethatong**)

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 6**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: science (flasks, beakers, globes, atoms), mathematics (calculators, rulers, compasses, triangles), arts (pencils, paint palettes, brushes), and general education (books, graduation caps, lightbulbs, speech bubbles).

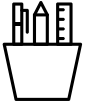
Kereiti 3

KOTARA 2

Beke

7

**MOKOTABA:
Re bangodi**

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba le tafole tse tla kgahla baithuti, jwaloka: ditshwantsho tse fapaneng tsa disebediswa tsa ho ngola (dikherayone, dipene, diphensele, dimakha, jj.) mmoho le mefuta e fapaneng ya dibuka tsa ho ngolla le dipampiri (bukana ya ditsehalo tsa letsatsi le letsatsi, maqhetjana a ho ngola, jj).
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: ke eng foromo ya cunei? Ke eng hieroglyphics?
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.
- 8 Lokisa dihlopha tsa hao tsa “ho bala ka tataiso ya dihlopha” ha ho hlokahala.
- 9 Rala tekanyetso ya hao e fomale le e lokolohileng.

Mesebetsi ya Tlatsetso

Mesebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 54 & 55, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 56, Ha re baleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 12, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa hao o ngola!

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG.

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa bukana ya diketsahalo tsa letsatsi le tsatsi ya Mandu bukeng e kgolo: Bukana ya diketsahalo tsa letsatsi le tsatsi ya Mandu
- 2 Bolella baithuti hore re qala mokotaba o motjha o bitswang: Re bangodi
- 3 Taka sedikadikwe o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangollo mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Re ngola eng?
 - b Re sebedisa eng ho ngola?
 - c Re ngolla hokae?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantsewe le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba
 - lefokisi
 - ho tseba ho itseng
 - bukana ya diketsahalo tsa letsatsi le letsatsi

Raeme kapa pina	Diketso
Maobane sekolong, ke ngotse lengolo	
Ke ithutile tse ngata ka ho ba mongodi	
Bangodi ba nahana pele ka seo ba se ngolang	<i>Beha monwana hlohong o etse ekare o a nahana.</i>
Bangodi ba bala seo ba se ngotseng	<i>Etsa buka ka matsoho o etse ekare o a bala</i>
Bangodi ba lokisa diphoso.	<i>Etsa ekare o a bala o lokisa diphoso.</i>
Bangodi ba arolelana seo ba se ngotseng.	<i>Etsa ekare o balla motswalle seo o se ngotseng</i>
Ha ke hopola tsena tsohle	
Ke tla ba mongodi ya hlwahlwa.	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho nomora ho thoha ho 1–5 ka hara mola o ka thoko.
- 3 Ngola polelo e latelang tlapangollong pela nomoro 1: Ke rata ho apara diaparo tsaka ho ya sekolong saka.
- 4 Ho tloha moo, ngola maemedi a latelang pela dinomoro 2–5:
 - 2 O (moshanyana)
 - 3 O (ngwanana)
 - 4 Ba
 - 5 Re
- 5 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 6 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangollong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 7 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 8 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:
 - 1 Ke rata ho apara diaparo tsaka tsa sekolo saka.
 - 2 O (moshanyana) rata ho apara diaparo tsa hae ho ya sekolong sa hae.
 - 3 O (ngwanana) rata ho apara diaparo tsa hae ho ya sekolong sa hae.
 - 4 Ba rata ho apara diaparo tsa bona ho ya sekolong sa bona.
 - 5 Re rata ho apara diaparo tsa rona ho ya sekolong sa rona.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Bukana ya diketsahalo tsa letsatsi le tsatsi ya Mandu
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.

- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

ho rala le ho thala

SEHLOOHO: Kgetha pale eo re e badileng selemong sena eo o tla e hlahlobisa

MOSEBETSI: Ngola hlahlobiso e kgutshwane ya buka

MAANO A HO RALA: Ngola lenane

TSEBISA SEHLOOHO SA NGODISO

- 1 Hlalosa hlahlobiso ya buka: *Ha re etsa hlahlobiso ya buka, re ngola seo re se nahanang ka buka kapa pale. Re ka ngola ka buka eo re e ratang e le hore batho ba bang ba tsebe ho e bala. Kapa, re ka ngola ka dibuka tseo re sa di rateng ho hlokomedisa batho hore ba seke ba senya nako ya bona.*
- 2 Bontsha baithuti hore **o nahana pele o ngola.**
- 3 Ka molomo, hlalosa mehopolo ya hao ka hlahlobiso ya buka, jwaloka: *Ke tla kgetha ho ngola ka pale eo ke ratileng. Pale eo ke e ratileng eo re badileng ke pale ya Li Jie. Ke ratile molaetsa wa pale.*

HO BONTSHA LEANO LA MORALO(SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya ho rala ka thoko tlapangollong.
- 2 Bontsha baithuti hore lenane le etswa jwang ka ho araba dipotso tse latelang.
- 3 Qetella moralo ka lehlakoreng le leng la tlapangollo.

Dipotso tsa moralo

- 1 O tlile ho ngola ka buka efe kapa pale efe?
- 2 O ratile eng ka pale?
- 3 Na ebe ho na le seo o sa se ratang ka buka ena?
- 4 Na ebe ho na le se kabeng se entse pale pale ena e be betere?
- 5 O nahana ke mang ya tla rata buka ena kapa pale ena? Hobaneng?
- 6 Hobaneng o kgothalletsa buka ena kapa hobaneng o ke ke wa kgothalletsa?

Moralo

- 1 Li Jie, rametsu ya tsotegang ya bileng a nang le talente
- 2 Molaetsa – ho se ikgantsho, le hore boikwetliso bo bohlokwa
- 3 Tjhe
- 4 Ke lakatsa eka e kabe se bile se telele
- 5 Ke nahana bohle ba ka e rata buka ena. Bohle re ithuta ntho tse ntjha bophelong.
- 6 Eya – hobane ho ithuta ho bohlokwa.

BAITHUTI BA SEBEDISA LEANO LA MORALO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala mme ba nahane ka
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti **ho buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 3 Bontsha baithuti foreimi ya mmapa wa keello tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 4 Neha baithuti dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 5 Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 6 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho tshwara Dikopanonyana.

1. 'Lelapa la Twit' e ngotswe ke Roald Dahl
2. Ke ratile tsela eo dinonyana di ileng tsa hlola ba lelapa la Twit ka teng, ho ne ho tshehisa e le ruri.
3. Tjhehe
4. Ke labalabela hora ditshwantsho e ka be e le tse mebala.
5. Ke nahana hore bana kaofela ba tla rata buka ena hobane e ya tshehisa.
6. E, hobane e re ruta ho ba mosa, ho seng jwalo dinto tse mpe di tla re etsahalla.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 7**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba medumo, ho arola le ho kopanya

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nts**
- 2 Qapodisa lentswe: **ntseba**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /nts/-/e/-/b/-/a/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /nts/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /e/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /b/
- 7 Qapodisa modumo wa qalang wa lentswe: /a/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **ntseba**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /nts/-/e/-/b/-/a/ = **ntseba**
- 10 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /ntse/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /ba/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: : /ntse/-/ba/ = **ntseba**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nts**
- 2 Qapodisa lentswe: **ntsoma**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o pele lentswe? /nts/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o bobedi lentswe? /o/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o borarolentswe? /m/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /a/
- 7 Ngola lentswe: **ntsoma**
- 8 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /nts/-/o/-/m/-/a/ = **ntsoma**
- 9 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /ntso/
- 10 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /ma/
- 11 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /ntso/-/ma/ = **ntsoma**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **nts**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.

- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
- 1 ntsu
 - 2 ntseba
 - 3 ntsipa
 - 4 ntsebisa
 - 5 ntsoma
 - 6 ntsipile
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

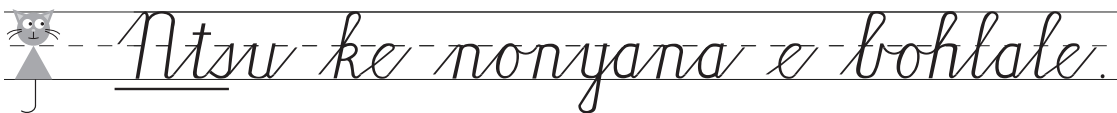
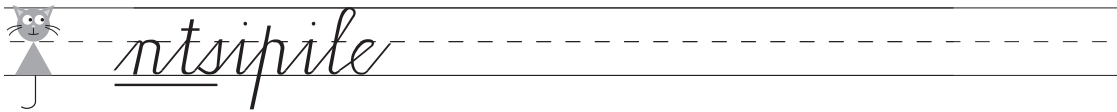
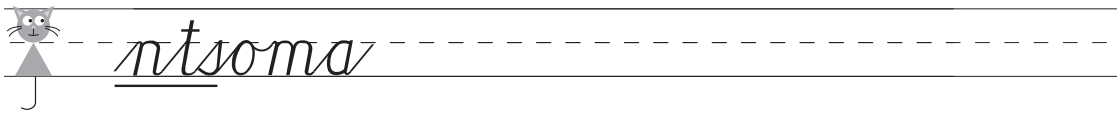
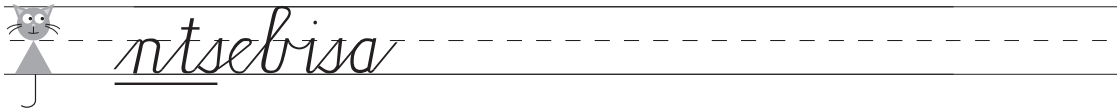
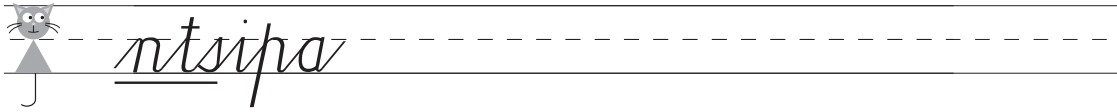
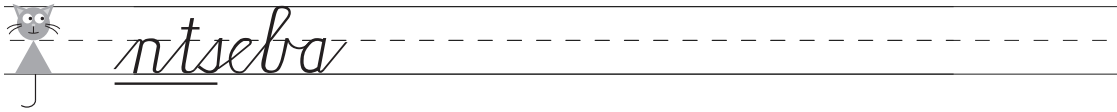
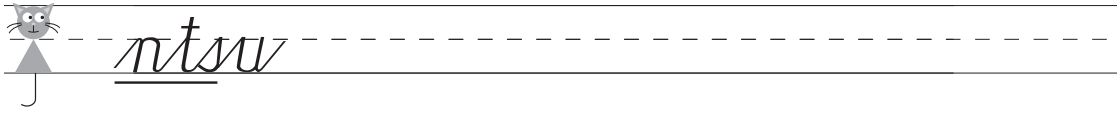
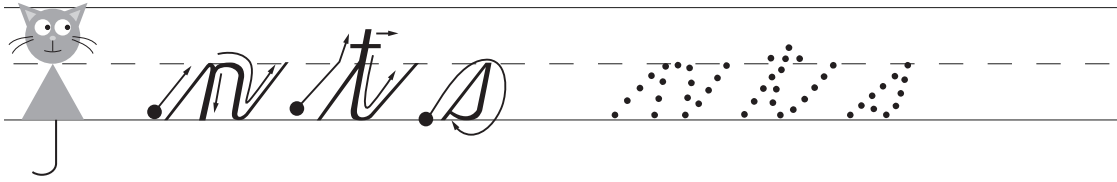

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane ka mongolo o kopaneng: **nts**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO AMAHANYA DIKETSAHALO HO YA KA BOIPHILELO BA HAO

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Buka ya diketsahalo tsa letsatsi le letsatsi ya Mandu</u></p> <p>Mandu o ne a rata ho ngola. O ne a rata ho ngola ka bukeng ya hae ya letsatsi. Tsatsi le leng le leng o ne a ngola seo a se entseng tsatsing leo. O ne a ngola makunutu a hae. Ho ngola ho ne ho mo thusa ho iphodisa hlooho. Ho ne ho mo thabisa.</p>	
<p>Mandu o ne a sa batle hore ho be le motho ya balang makunutu a hae, o ne a tseba hore o tlamehile ho batla sebaka se bolokehileng seo a tla beha Bukatsatsi ya hae teng. O ile a qamaka ka kamoreng ya hae a nahana ka sebaka se bolokehileng seo a ka e behang teng. Qetellong o ile a nahana ho e pata ka tlasa bethe ya hae. "Ha ho na motho ya tla e fumana moo!" a nahana</p>	<p>Ha motho a phenyekollotse dintho tsa ka ebile a badile Bukatsatsi ya ka e nang le makunutu a ka, nka swaba ka ba ka kgena! Ke nahana hore ke ka moo Mandu a neng a ikutlwa ka teng.</p>
<p>"Bathong! Bona Anna! Hona le motho a ntseng a bala Bukatsatsi ya ka!" a buela hodimo</p> <p>"Re tla batlisisa hore na ke mang!" Anna a rialo.</p> <p>"Re tla ba mafokisi a Bukatsatsi!"</p> <p>Mandu le Anna ba ile ba lekola Bukatsatsi.</p> <p>"Bona e na le dikgatiso tsa menwana e ditshila," Anna a bua. Hona ho fana ka lesedi le letle! Ke mang e o ka mo nahanang a ka bang le menwana e ditshila? Ke nahana hore ke ngwaneso wa moshanyana," Mandu a rialo.</p> <p>"Menwana ya Thabo e dula e le ditshila ha a tswa ho bapala ka ntle!"</p>	<p>Ha motho a ka phenyekolla dintho tsa ka, nka batla ho tseba hore na ke mang hore ke kgone ho tobana le yena.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>“Ha re lo mmatla. Re tlameha ho mmotsa dipotso ho etsa bonnete ba hore ke yena!” Anna a rialo.</p> <p>Mandu o ile a nahana Thabo a bala makunutu a hae kaofela. Empa o ile a hopola hore Thabo o na le dilemo tse hlano fela. Ha a so tsebe ho bala.</p> <p>“Butle pele! Ha ke nahane hore e ka ba yena! Ha a tsebe ho bala!” Mandu a rialo, a tsheha</p> <p>“Ha re batle lesedi le leng,” Anna a tlatsa. Mandu o ile a qala a lekola bukatsatsi, a phehla leqephe le leng le le leng.</p>	<p>Ke etsa kgokahanyo le maponesa. Anna le Mandu ba batlana le lesedi hore ba kgone ho rarolla bosenyi boo, jwalo fela ka maponesa.</p>
<p>“Sheba moriri o na o mosweu!” Mandu a rialo, a tshwarela qolo ya moriri oo o mosweu. “Lena ke lesedi le bohlokwa.” a rialo.</p> <p>“Motho ya nang le moriri o mosweu o badile Bukatsatsi ya ka. Motho e mong le e mong ka tlung o na le moriri o motsho. Ebe e ka ba mang? Ke mang e o mo tsebang a nang le moriri o mosweu?” a botsa a shebile moriri wa Anna o mosweu ka pelaelo.</p> <p>“Ha se nna! Ke a hlapanya!” Anna a mmolella. “Ebile moriri oo o mokgutshwane haholo. Moriri wa ka o motelele!”</p>	<p>Anna and Mandu ba bokelletsa lesedi le leng le le leng leo ba le fumanang hore ba kgone ho rarolla hore na ke mang a badileng bukatsatsi, jwalo fela ka ha maponesa a bokelletsa bopaki ho rarolla bosenyi.</p>
<p>“Re tla tlameha ho tjheha leraba ho leka ho tshwara motho a ntseng a bala Bukatsatsi ya ka. Mandu o ile a beha Bukatsatsi ya hae ka tlasa bethe. Yaba, o tshela folouru fulurung ka thoko ho bethe ya hae. “Ha motho a atamela pela bukatsatsi ya ka, re tla fumana dikgatiso tsa maoto folourung.” Mandu a hlalosa. Banana bana ba babedi ba ile ba ipata sekgutwaneng mme ba ema! Kamora metsotso e itseng, ba ile ba utlwa mokgwathatsa o tswa kamoreng.</p>	<p>Ha ba so fumane bopaki bo lekaneng hore ba tsebe hore na ke mang? Jwale ba tlamehile ho Batlisisa ka tsela e fapaneng, jwalo fela ka mateketifi.</p>
<p>Ba ile ba mathela ka kamoreng ya Mandu. “Re o tshwere!” Anna a hweletsa. Empa ho ne ho sena motho! Kantle ho ntja ya Mandu, Zola. Fuluru e ne e tletse maoto a ntja a nang le folouru. Nko ya Zola e le ka hara bukatsatsi ya Mandu!</p> <p>Mandu o ile a tsheha. “E ne e le moriri wa Zola o mosweu ka o neng o le ka hara Bukatsatsi ya ka! Zola o sele!” Anna a rialo. O tla hloka sebaka se seng se nepahetseng sa ho pata Bukatsatsi ya hao.</p> <p>“O nepile!” Mandu a rialo. “Empa ke tla se batla kamora nakwana, e tlamehile e be lekunutu, le wena ha o tlameha ho se tseba!”</p>	<p>Dipatlisiso tsa bona di ile tsa sebetsa! Ba ile ba fumana hore na ke mang ya entseng ketso eo, jwalofela ka mateketifi a mannete!</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletseng
Ke lesedi lefe leo Anna le Mandu ba ileng ba le fumana?	Ba ile ba fumana dikgatiso tsa menwana e ditshila, moriri o mosweu, le mehlala ya maoto ya folouru
Ke mang a neng a bala Bukatsatsi ya Mandu?	E ne e le ntja ya hae.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletseng
Hobaneng Mandu a ne a nahana hore Anna o badile Bukatsatsi ya hae?	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane o fumane moriri o mosweu. • Hobane ha ho na motho ya nang le moriri o mosweu ka tlung habo Mandu. • Hobane Anna a kgothaleitse ho mo thusa. Ho a belaetsa.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 7.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

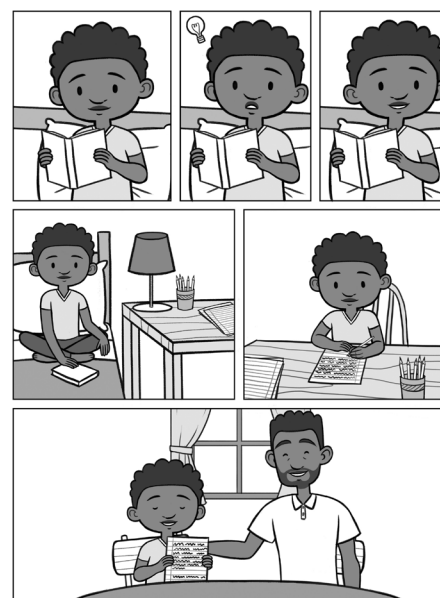
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

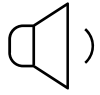
- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - fuputsa
 - phuputso
 - belaetsa

Raeme kapa pina	Diketso
Maobane sekolong, ke ngotse lengolo	
Ke ithutile tse ngata ka ho ba mongodi	
Bangodi ba nahana pele ka seo ba se ngolang	<i>Beha monwana hlohong o etse ekare o a nahana.</i>
Bangodi ba bala seo ba se ngotseng	<i>Etsa buka ka matsoho o etse ekare o a bala</i>
Bangodi ba lokisa diphoso.	<i>Etsa ekare o a bala o lokisa diphoso.</i>
Bangodi ba arolelana seo ba se ngotseng.	<i>Etsa ekare o balla motswalle seo o se ngotseng</i>
Ha ke hopola tsena tsohle	
Ke tla ba mongodi ya hlwahlwa.	

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelanang le ditshwantsho.
- 4 Dumella baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlha tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba medumo, ho arola le ho kopanya mantswe

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nth**
- 2 Qapodisa lentswe: **nthula**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /**nth**/-/**u**/-/**l**/-/**a**/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**nth**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**u**/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /**l**/
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentswe: /**a**/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **nthula**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /**nth**/-/**u**/-/**l**/-/**a**/ = **nthula**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**nthu**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**la**/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /**nthu**/-/**la**/ = **nthula**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nth**
- 2 Qapodisa lentswe: **nthetsa**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qala lentswe? /**nth**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**e**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /**ts**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetela ya lentswe? /**a**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**nth**/-/**e**/-/**ts**/-/**a**/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **nthetsa**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**nth**/-/**e**/-/**ts**/-/**a**/ = **nthetsa**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**nth**e/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**t**sa/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**nth**e/ - /**t**sa/ = **nthetsa**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: mantswe a **nth**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **ntho**
 - 2 **nthula**
 - 3 **nthola**
 - 4 **nthunya**
 - 5 **nthetsa**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANELO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

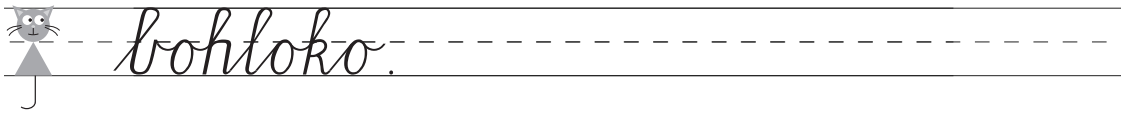
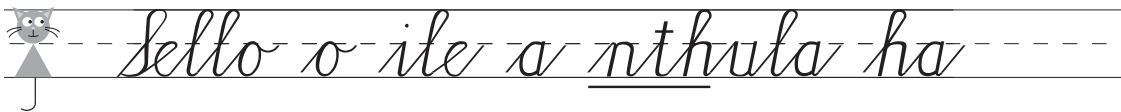
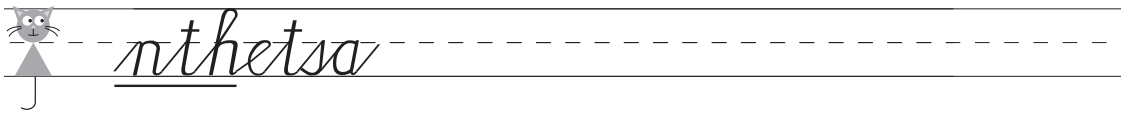
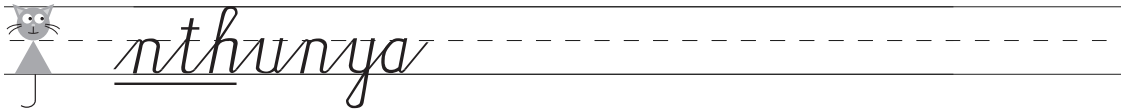
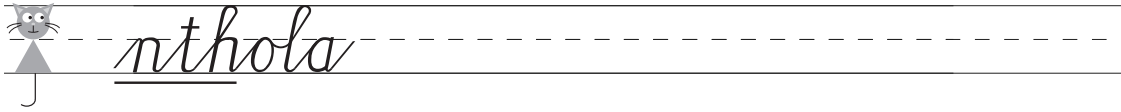
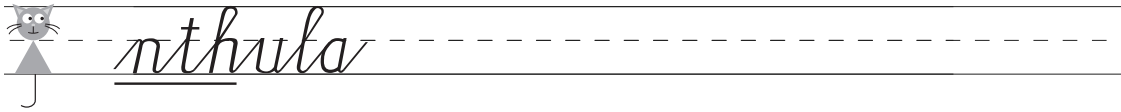
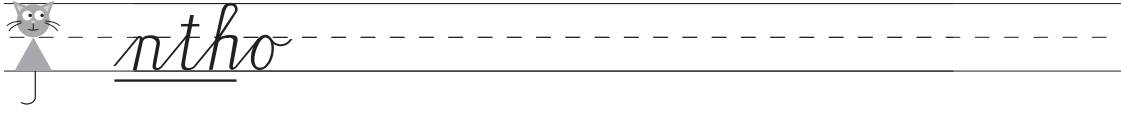
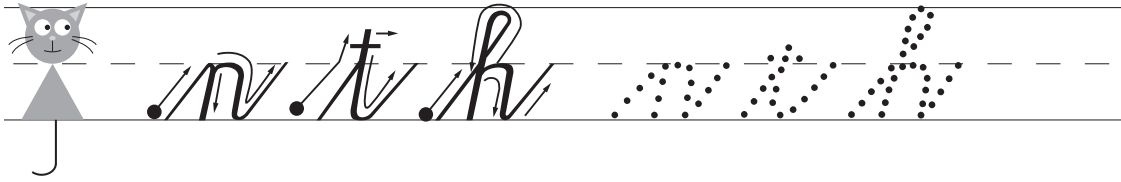

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **nth**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho thala

SEHLOOHO: Kgetha pale eo re e badileng selemong sena eo o tla e hlahlobisa

MOSEBETSI: Ngola hlahlobiso e kgutshwane ya buka

FOREIMI YA HO NGOLA:

Selemong sena, ke badile...

Pale ena e mabapi le...

Ke ratile...

Ha ke ya rata...

Ke nahana pale e ne e tla ba betere ha...

Ke nahana...a ka rata pale ena hobane...

Ka kakaretso...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong.

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAI SO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangollong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wa hao, jwaloka:
- 5 **Selemong sena, ke badile** Li Jie, rametsu ya tsotelang ebile a ena le talente. **Pale ena e mabapi le** rametsu ya hlwahlwa, empa feela o a ikgantsha. **Ke ratile** ha monnamoholo paleng a ruta Li Jie thuto e bohlokwa. O mo ratile hore ha se ntho e ntle ho ikgantsha. **Ke nahana pale e ka ba betere ha** ekaba teletshana! **Ke nahana** batho bohle **ba ka rata pale ena hobane** molaetsa o bohlokwa bakeng sa bohle. **Ka kakaretso** nka kgothalletsa buka ena ho metswalle yaka.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAI SO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola etsatsi le sehlooho: **Hlahlobiso ya buka: Moralo**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sa na le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka maano ao baka a sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

Selemong senda, ke badile buka e bitswang
"Lelapa la Twit, e ngotsweng ke Roald Dahl

Enda ke pale ya Monghadi le Mofumahadi
Twit ba neng ba le pelo dimpe. Ba ne ba la
kgopo bathong le diphoofolong.

Ke rata hora getellong dinonyana di ile tsa
hlola Monghadi le Mofumahadi twit, hona
ho ne ho tshehisa e le ruri.

Ke nahana pale enda e ne e tlo ntlafala ha
ditshwantsho di ne di na le mebala. Ke
nahana hore bana kaofela ba tla rata
pale enda hobane e ya tshehisa.

Ho tsenda kaofela pale enda e re ruta hora
re tlamehile ho dula re le masa re na le
lerato ho seng jwalo, dintso tse mpe di tla
re etsahalla.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetsola ho Bala la 7.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Laboraro.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa phethoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Laboraro.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tlilo ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswa ana tlapangolong: **nthola, nthula**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **nthola, nthula**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /o/ le /u/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofeela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswa ana a mabedi tlapangolong: **nthola, tlola**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswa ana?
- 3 Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: **nthola, tlola**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 Jwale, ngola lentswa lena tlapangolong: **nthula**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentswa le letjha?
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka: **Seo o se etsang... bula, dula, hula, rula, pula, phula**
- 4 Ngola lentswa lena tlapangolong: **ntsoma**
- 5 Laela baithuti ho bopa mantswa a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 6 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tlilo ngola lentswa le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 7 Bala mantswa mme o hlalose tse baithuti ka medumo e fapanyeditsweng **loma, ntoma, hloma, qhoma, ntoma, nthoma**

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO AMAHANYA DIKETSAHALO HO YA KA BOIPHILELO BA HAO

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Buka ya diketsahalo tsa letsatsi le letsatsi ya Mandu</u></p> <p>Mandu o ne a rata ho ngola. O ne a rata ho ngola ka bukeng ya hae ya letsatsi. Tsatsi le leng le leng o ne a ngola seo a se entseng tsatsing leo. O ne a ngola makunutu a hae. Ho ngola ho ne ho mo thusa ho iphodisa hlooho. Ho ne ho mo thabisa.</p>	<p>Ke kgona ho ikgokahanya le Mandu, hobane lenna ke rata ho ngola ho phodisa hlooho. Ha ke na le dintho tse ngata tseo ke tlamehileng ho di etsa, ebile ke ikutlwa ke ferekane, ke ngola lenane. Seo se nthusa ho phodisa hlooho jwalo ka Mandu!</p>
<p>Mandu o ne a sa batle hore ho be le motho ya balang makunutu a hae, o ne a tseba hore o tlamehile ho batla sebaka se bolokehileng seo a tla beha Bukatsatsi ya hae teng. O ile a qamaka ka kamoreng ya hae a nahana ka sebaka se bolokehileng seo a ka e behang teng. Qetellong o ile a nahana ho e pata ka tlasa bethe ya hae. "Ha ho na motho ya tla e fumana moo!" a nahana</p>	<p>Ke etsa kgokahanyo. Ha motho a Phenyekolla dintho tsa kante ho tumello, ke a kwata. Jwaloka tsatsi le leng ke fihla hae ke be ke fumana ouisi wa ka a bala di email tsa ka komporong. Sefahleho sa ka se ne se tjhesa, pelo ya ka e betsa kapele. Ke ile ka hweletsa jwalo fela ka Mandu.</p>
<p>"Bathong! Bona Anna! Hona le motho a ntseng a bala Bukatsatsi ya ka!" a buela hodimo</p> <p>"Re tla batlisisa hore na ke mang!" Anna a rialo.</p> <p>"Re tla ba mafokisi a Bukatsatsi!"</p> <p>Mandu le Anna ba ile ba lekola Bukatsatsi.</p> <p>"Bona e na le dikgatiso tsa menwana e ditshila," Anna a bua. Hona ho fana ka lesedi le letle! Ke mang e o ka mo nahanang a ka bang le menwana e ditshila? Ke nahana hore ke ngwaneso wa moshanyana," Mandu a rialo.</p> <p>"Menwana ya Thabo e dula e le ditshila ha a tswa ho babala ka ntle!"</p>	<p>Ha motho a ka phenyekolla dintho tsa ka, motho wa pele eo nka mo belaelang ke ngwaneso wa ngwanana. Sena se nkgopotsa Mandu hobane motho wa pele eo a mo belaelang ke ngwanabo wa moshemane.</p>
<p>"Ha re lo mmatla. Re tlameha ho mmotsa dipotso ho etsa bonnete ba hore ke yena!" Anna a rialo.</p> <p>Mandu o ile a nahana Thabo a bala makunutu a hae kaofela. Empa o ile a hopola hore Thabo o na le dilemo tse hlano fela. Ha a so tsebe ho bala.</p> <p>"Butle pele! Ha ke nahane hore e ka ba yena! Ha a tsebe ho bala!" Mandu a rialo, a tsheha</p>	

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>“Ha re batle lesedi le leng,” Anna a tlatsa. Mandu o ile a qala a lekola bukatsatsi, a phehla leqephe le leng le le leng.</p>	
<p>“Sheba moriri o na o mosweu!” Mandu a rialo, a tshwara qolo ya moriri oo o mosweu. “Lena ke lesedi le bohlokwa.” a rialo.</p> <p>“Motho ya nang le moriri o mosweu o badile Bukatsatsi ya ka. Motho e mong le e mong ka tlung o na le moriri o motsho. Ebe e ka ba mang? Ke mang e o mo tsebang a nang le moriri o mosweu?” a botsa a shebile moriri wa Anna o mosweu ka pelaelo.</p> <p>“Ha se nna! Ke a hlapanya!” Anna a mmolella. “Ebile moriri oo o mokgutshwane haholo. Moriri wa ka o motelele!”</p>	<p>Ke etsa kgokahanyo – karolo ena ya pale e nkgopotsa pale ya telebisheneng eo nkileng ka e shebella. Paleng eo ho ne ho ena le ngwanana ya neng a utsweditse sefaha. Motswalle wa hae o ile a inehela ho mo thusa ho batla leshodu. Ba ile ba batla, ba batla, empa qetellong ho ila ha hlahella hore yena motswalle eo wa hae ke yena a neng a utswitse sefaha seo. O ne a iketsa ekare o a thusa ho etsa hore ho se ke ha ba le motho ya nahanang hore ke yena. Ke a ipotsa hore na ebe ke Anna a badileng bukatsatsi? Mohlomong ke lona lebaka le etsang hore a kgathalle ho batlana le motho e mong eo a ka mo etselletsang, jwalo fela ka paleng eo e ke e shebelletseng.</p>
<p>“Re tla tlameha ho tjheha leraba ho leka ho tshwara motho a ntseng a bala Bukatsatsi ya ka. Mandu o ile a beha Bukatsatsi ya hae ka tlasa bethe. Yaba, o tshela folouru fulurung ka thoko ho bethe ya hae. “Ha motho a atamela pela bukatsatsi ya ka, re tla fumana dikgatiso tsa maoto folourung.” Mandu a hlalosa. Banana bana ba babedi ba ile ba ipata sekgutlwaneng mme ba ema! Kamora metsotso e itseng, ba ile ba utlwa mokgwathatsa o tswa kamoreng.</p>	
<p>Ba ile ba mathela ka kamoreng ya Mandu. “Re o tshwere!” Anna a hweletsa. Empa ho ne ho sena motho! Kantle ho ntja ya Mandu, Zola. Fuluru e ne e tletse maoto a ntja a nang le folouru. Nko ya Zola e le ka hara bukatsatsi ya Mandu!</p> <p>Mandu o ile a tsheha. “E ne e le moriri wa Zola o mosweu ka o neng o le ka hara Bukatsatsi ya ka! Zola o sele!” Anna a rialo. O tla hloka sebaka se seng se nepahetseng sa ho pata Bukatsatsi ya hao.</p> <p>“O nepile!” Mandu a rialo. “Empa ke tla se batla kamora nakwana, e tlamehile e be lekunutu, le wena ha o tlameha ho se tseba!”</p>	<p>Pale ena ha e tshwane le pale ya telebishene eo ke e shebelletseng. E ne e se Anna. E ne e le ntja ya Mandu Zola. Sena se nkgopotsa mohlantse ke ne ke nahana hore abuti wa ka o jele bohobe ba ka. Empa ke ile ka bona ntja ya ka e bo ja!</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Mandu o ne a belaela mang?	O ne belaela ngwanabo le Anna
Mandu le Anna ba ile ba fumana jwang hore ke mang a neng a bala Bukatsatsi?	Ba ile ba batla lesedi mme ba tjheha marabe
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng Mandu a ne a hloka sebaka se seng seo a ka patang bukatsatsi ya hae teng?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane Bukatsatsi e tlamehile ho ba lekunutu. Hobane ntja ya hae Zola e fumane moo a e patang teng. Hobane Anna o tseba moo Bukatsatsi e patuwang teng, ho bolelang hore ha e sa le lekunutu.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 7.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

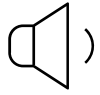
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - mongolo
 - moharo
 - molaetsa

Raeme kapa pina	Diketso
Maobane sekolong, ke ngotse lengolo	
Ke ithutile tse ngata ka ho ba mongodi	
Bangodi ba nahana pele ka seo ba se ngolang	<i>Beha monwana hlohong o etse ekare o a nahana.</i>
Bangodi ba bala seo ba se ngotseng	<i>Etsa buka ka matsoho o etse ekare o a bala</i>
Bangodi ba lokisa diphoso.	<i>Etsa ekare o a bala o lokisa diphoso.</i>
Bangodi ba arolelana seo ba se ngotseng.	<i>Etsa ekare o balla motswalle seo o se ngotseng</i>
Ha ke hopola tsena tsohle	
Ke tla ba mongodi ya hlwahlwa.	

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong
Pale ena e mabapi le...
Ntho eo ke ithutileng yona ke hore...
Ntho eo ke fumaneng e kgahlisa ke...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangollong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. E kenyelletsa le tse ding tsa dihlolongwapele.

nts	nth	b
a	e	i
p	s	o
m	l	u
n	y	t

BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /nts/ le /nth/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangollong
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangollong.
- 4 Bontsha baithuti ka moo ba ka bopang mantswe a **korotsweng jwaloka: /nts/-/i/-/p/-/a/ = ntsipa**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa lentswe ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise /nts/ **kapa** /nth/
- 6 Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentswe le leng le jwaloka /l/-/e/-/m/-/a/ = **lema**

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **nts, nth**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
ntseba, ntsipa, ntsebisa, ntsoma, ntsipile, ntho, nthula, nthola, nthunya, nthetsa, lema, yena, bana, ntoma, nyanya, tlama

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO / HO AMAHANYA DIKETSAHALO HO YA KA BOIPHILELE BA HAO

MOQOQO WA MOLOMO KA PALE/SERATSWANA

- 1 Hlalosa hore baithuti batla bua ka seo ba se ratileng paleng: Bukana ya diketsahalo tsa letsatsi le letsatsi ya Mandu
- 2 Ba tla boela ba bue le ka hore ba ka **ikamahanya ka maikutlo** jwang le pale.
- 3 Bontsha ka moo baithuti ba ka buang ka dipolelo tse 1–2 ka seo **ba se ratileng** ka pale le seo ba **ikamahanyang ka maikutlo** le sona, jwaloka: **Ke ratile hore** Mandu le Anna e ne e le mafokisi, ba batla ho tseba ho itseng. **Ha** Mandu a ikutlwa a halefile ka motho ya badileng bukana ya hae ya diketsahalo tsa letsatsi le letsatsi, **seo sa nkgopotsa nna ha** ha ausi waka a sebedisa khompiyutha yaka mme di-imeile tsaka di butswa! Ke ne ke halefile hobane ke ne ke nahana o badile ditaba tsaka tsa sephiri.
- 4 Phahamisa ditshwantsho ho tswa bukeng e kgolo. Laela baithuti ho sheba ditshwantsho mme ba nahanisise se etsahalang.
- 5 Laela baithuti ho nahana ka seo ba se **ratileng** le hore ba ka **ikamahanya ka maikutlo** jwang le pale.
- 6 Kopa baithuti ba 1–2 ho **abelana** le baithuti bohle. **Thusa** baithuti ho bopa dipolelo tse tletseng.
- 7 Hlalosa le ho lokisa diphoso tse tlwaelehileng.
- 8 Laela baithuti ho buisana le balekane ho abelana ka moqoqo wa bona wa sethatong. (**Ba se ke ba bua ka seo titjhere e se buileng ,empa ba bue ka mehopollo ya bona ya sethatong**)

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 7**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

Kereiti 3

KOTARA 2

Beke

8

MOKOTABA:

Re bangodi

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Eketsa dintho bakeng sa lebota la mokotaba le tafole tse tla kgahla baithuti, jwaloka: ditshwantsho tsa dingolwa tsa bohoholo, ditshwantsho tsa bonono tsa majwe tsa Afrika Borwa, ditshwantsho tsa disebediswa tsa ho ngola tsa bohoholo
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: kamoo ditsebi tsa setso le meetlo ba fumaneng mengolo ya bohoholo matlapeng kateng lefatshe ka bophara, le kamoo ba a badileng kateng.
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 59, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 60, Ha re baleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 61 & 62, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 4: Ngola bukaneng ya diketsahalo tsa letsatsi le letsatsi ya hao o hlalose boemo ba lehodimo kajeno.

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

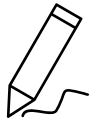
AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa matlapa a mengolo ya bohloholo bukeng e kgolo: Bangodi ba pele ba lefatsheng
- 2 Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Re bangodi
- 3 Taka sedikadikwe tlapangolong mme o ngole mokotaba ka hara sedikadikwe seo.
- 4 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangolong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho
- 6 Ha baithuti ba sokola, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Hobaneng re ngola?
 - b Ho ngola ho nolofatsa kapa ho ntlafatsa maphelo a rona jwang?
 - c Sepheo sa ho ngola ke sefe?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswa ya mokotaba.
 - qapa
 - boqapi
 - thekenoloji

Raeme kapa pina	Diketso
Maobane sekolong, ke ngotse lengolo	
Ke ithutile tse ngata ka ho ba mongodi	
Bangodi ba nahana pele ka seo ba se ngolang	<i>Beha monwana hlohong o etse ekare o a nahana.</i>
Bangodi ba bala seo ba se ngotseng	<i>Etsa buka ka matsoho o etse ekare o a bala</i>
Bangodi ba lokisa diphoso.	<i>Etsa ekare o a bala o lokisa diphoso.</i>
Bangodi ba arolelana seo ba se ngotseng.	<i>Etsa ekare o balla motswalle seo o se ngotseng</i>
Ha ke hopola tsena tsohle	
Ke tla ba mongodi ya hlwahlwa.	

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla, ba be ba ngole mantswe a **Bonngwe le bongata**.
- 2 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5, ba tlole mela dipakeng tsa dinomoro.
- 3 Bitsetsa baithuti mantswe a bonngwe ka tsela e latelang. Baithuti ba tshwanetse ho ngola mantswe ka thoko ho nomoro.

Mantswe a Bonngwe le Bongata

- 1 katse
- 2 ntja
- 3 pensele
- 4 founu ya sele
- 5 setulo
- 4 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangollong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 6 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 7 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:

Bonngweng ho ya Bongateng ba Mantswe

- 1 katse
dkatse
- 2 ntja
dintja
- 3 pensele
dipensele
- 4 founu ya sele
difounu tsa sele
- 5 setulo
ditulo
- 8 Bolella baithuti ho nahana ka paterone ha ba bala kapa ba ngola.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Bangodi ba pele ba lefatsheng
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

ho hlophisa

SEHLOOHO: Kgetha pale eo re e badileng selemong sena eo o tla e hlahlobisa

MOSEBETSI: Ngola hlahlobiso e kgutshwane ya buka

BOITOKISO:

- Nola lenane la ho hlophisa tlapangollong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangollong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka babang pedi.

LENANE LA HO HLOPHISA:

- 1 Na ke sebedisitse tlhaku tse kgolo lentsweng la pele la sehlooho sa buka kapa pale?
- 2 Na ke tsepamisitse maikutlo bukeng kapa paleng e le nngwe hlahlobisong yohle yaka?
- 3 Na ke hlalositse hore ke eng eo ke ratileng kapa eo ke sa e ratang ka buka kapa pale?
- 4 Na ke ngotse mantswe ohle ka nepo?
- 5 Na ebe polelo tsohle di qala ka tlhaku e kgolo?
- 6 Na ebe polelo tsohle di qetela ka kgutlo kapa letshwao la makalo?

BONTSHA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti ho bala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang.
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemosana baithuti mme o ngole diphoso tse tlwelehileng tlapangolong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

Selemong senda, ke badile buka e bitswang
"Lelapa la Twit, e ngotsweng ke Roald Dahl

Enda ke pale ya Monghadi le Mofumahadi
Twit ba neng ba le pelo dimpe. Ba ne ba la
kgopo bathong le diphoofolong.

Ke rata hore^e detellong dinonyana di ile tsa
hlola Monghadi le Mofumahadi^T Twit, hona
ho ne ho tshehisa e le ruri.

Ke nahana pale enda e ne e tlo ntlafala ha
ditshwantsho di ne di na le mebala. Ke
nahana hore bana kaofela ba tla rata
pale enda hobane e ya tshehisa.

Ho tsenda kaofela pale enda e re ruta hore^e
re tlamehile ho dula re le masa re na le
lerato ho seng jwalo, dinto^h tse mpe di tla
re etsahalla.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 8**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso bamedumo, ho arola le ho kopanya.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ntl**
- 2 Qapodisa lentswe: **ntlola**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /**ntl**/-/**o**/-/**l**/-/**a**/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**ntl**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**o**/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /**l**/
- 7 Qapodisa modumo wa qalang wa lentswe: /**a**/
- 8 Ngola lentswe tlapangollong: **ntlola**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /**ntl**/-/**o**/-/**l**/-/**a**/ = **ntlola**
- 10 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**ntlo**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**la**/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: : /**ntlo**/-/**la**/ = **ntlola**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ntl**
- 2 Qapodisa lentswe: **ntlama**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o pele lentswe? /**ntl**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o bobedi lentswe? /**a**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o borarolentswe? /**m**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**a**/
- 7 Ngola lentswe: **ntlama**
- 8 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**ntl**/-/**a**/-/**m**/-/**a**/ = **ntlama**
- 9 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**ntla**/
- 10 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**ma**/
- 11 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**ntla**/-/**ma**/ = **ntlama**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **ntl**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **ntlo**
 - 2 **ntlola**
 - 3 **ntlela**
 - 4 **ntlama**
 - 5 **ntlisa**
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

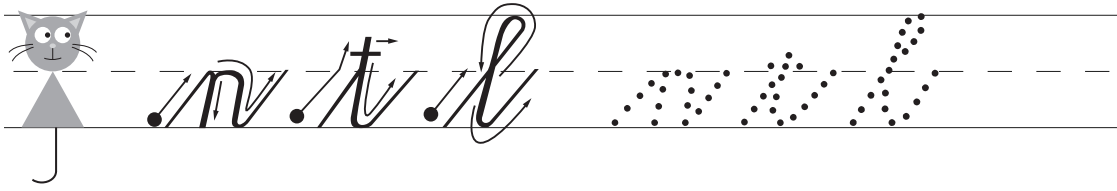
Mantswe: _____

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane ka mongolo o kopaneng: **ntl**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

 ntlo

 ntlola

 ntlela

 ntlama

 ntlisa

 Mookhukhu ke ntlo e

 entsweng ka masenke.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Bangodi ba pele lefatsheng</u></p> <p>Batho ba entse dintho tse ngata tse fapangeng tsa thekenoloji. Re bopile dikoloi, dikomporo le selefounu. Re entse diwaelese, diroboto le dihatsetsi. Empa enngwe ya dintho tse kgahlang haholo tsa thekenoloji ke ntho e bonolo e leng: mongolo.</p>	<p>Ke ithuta hore mongolo ke thekenoloji. Ne nka se nahane ka batho ba qapa mongolo.</p>
<p>Batho ba qadile ho ngola dilemong tse ka bang 5,000 tse fetileng. E nngwe ya sebaka seo ho sona mongolo o ileng wa sibollwa se ne se bitswa Sumer. Sumer e ile ya ba teng Iraq ya sejwalejwale. Sumer e ne e le e nngwe ya dibaka tsa pele lefatsheng moo batho ba qadileng ho dula ditoropong. Ho ba le batho ba bangata ba dulang sebakeng se le seng ho ile ha fetola tsela eo batho ba neng ba dula ka yona.</p> <p>Batho ba Sumer ba ahile ditempele ka hara mabota a toropo ho rapela medimo ya bona. Le ha ho le jwalo, ditempele tsena di ne di sa sebedisetswe feela ho rapela. Ditempele di ne di sebediswa jwaloka ditoro moo dintho kapa thepa tse fapaneng di ne di bolokwa teng. Bangodi ba ditempele ba ile ba tlameha ho tla ka mekgwa ya tshebetso ho tshwaya le hore na dintho tse bolokilweng ka tempeleng ke dife, ho etsetsa hore ba se di le bale. Mongolo o ile wa qala ka tsela ena.</p>	<p>Ke ithuta hore dilemo tse ka bang tse 5,000 tse fetileng batho ba ne ba sa tsebe ho ngola. Ke nahana hore bophelo bo fapane ka nako tseo.</p> <p>Ke ithuta mona hore dilemo tse 5,000 tse fetileng, ditempele di ne di sebedisetswa le ho boloka dintho tse ngata.</p>
<p>Nahana kamora sehla sa kotulo, moprista a batla ho boloka</p> <p>Dinkgo tse 10 tsa koro ka setorong. Mongodi o ne a tla taka setshwantsho se senyenyane sa koro, a be a etsa matshwao a 10 taboleteng ya hae ya letsopa.</p>	<p>Ke ithuta mona hore koro e ne e le enngwe ya dintho tse neng di bolokwa tempeleng. Ke nahana hore ba ne ba boloka dintho tse ngata tse fapaneng kamora nako ya kotulo.</p>
<p>Ebe, taboete ena ya letsopa e tla behwa letsatsing hore e ome. Ha e se e omme, ditaboete tsena di ne di beuwa e le direkoto tse ka balwang ka mora matsatsi, dibeke le dilemo.</p>	<p>Ke ithuta hore mongolo wa pele o ne o etsetswa letsopeng. Ke a lohotha hore na pampiri yona e ile ya sibollwa neng.</p>
<p>Mekgwa ya pele e ne e fapane le alfabete ya rona. E ne e le ditshwantsho tse nyenyane ho bontsha dintho tse fapaneng.</p>	<p>Ke ithuta hore mongolo wa pele e ne e le ditshwantsho tse nyenyane eseng ditlhaku.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Le ha ho le jwalo, ha dintho tse ngatangata di tliswa tempeleng, ditshwantsho di ile tsa fetohela matshwaong. Ha dintho tse ngatangata di ntse di tliswa tempeleng tsa motse, bangodi ba ile ba tlameha hore ba ngole ka potlako. Ba ne ba sena nako e ngata ya ho taka ditshwantsho tsa dikoro tse bonahalang le dintho tse ding tse fapaneng.</p> <p>Jwale, setshwantsho sa koro se ile sa fetolelwa letshwaong la koro le neng le takeha ha bonolo. Letshwao lena le ila la utlwisiswa le emetse koro, le ha le ne le se le sa bonahale jwalo ka koro.</p>	<p>Ke ithuta hore ka mora nako, ditshwantsho tse tse nyenyane di ele tsa fetohela matshwaong.</p>
<p>Baporista le bangodi ba ne ba sa hloke ho utlwisisa fela se neng se bolokilwe ka ditempeleng tsa bona, empa ba ne ba tlamehile ho tseba le mefuta e fapaneng ya dintho tseo ba neng ba na le tsona. Jwale, bangodi ba ditempele tse fapaneng Sumer ka bophara, ba ile ba tlameha ho ba le kopano e le ho tlo nka qeto ya matshwao ao kaofela ha bona ba neng ba tlo a sebedisa. Mokgwa ona wa ho ngola o bitswa "cuneiform".</p>	<p>Ke ithuta mona hore mokgwa wa pele wa mongolo o ne o bitswa cuneiform.</p>
<p>Mokgwa ona wa tsamaiso o etsahetse ditswelopeleng tse fapaneng lefatshe ka bophara – Egepete, Peru le China. Mongolo wa rona wa sekwalejwale o qotsitse mefuteng ena e fapaneng ya mengolo ya sekgalekgale.</p>	
<p>Ka boqapi ba mongolo, batho ba ne ba kgona ho rekota mehopolo le dipale. Re kgona ho aha dikgwebo le leruo. Re kgona ho romela melaetsa dibakeng tse hole. Boqapi ba mongolo bo fetotse seo batho ba ka se etsang ka ho sa feleng.</p>	<p>Ke ithuta hore mongolo o re thusa ho rekota dipale tsa rona.</p>
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Mongolo wa pele o sibollotswe kae?</p>	<p>Sumer, Iraq ya sekwalejwale.</p>
<p>Batho ba Sumer ba ne ba ngolla hodima eng?</p>	<p>Ba ne ba ngolla letsopeng.</p>
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng mongolo o ile wa sibollwa?</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hobane dithepa di ne di bolokwa ka ditempeleng, mme batho ba neng ba boloka dithepa tsa bona ba ne ba tlamehile ho hopola se bolokilweng. Hobane bangodi le baporista ba ne ba hloka ho tseba hore na ba na le dithepa tse kae?

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 8.**
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1** wa **Labobedi**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

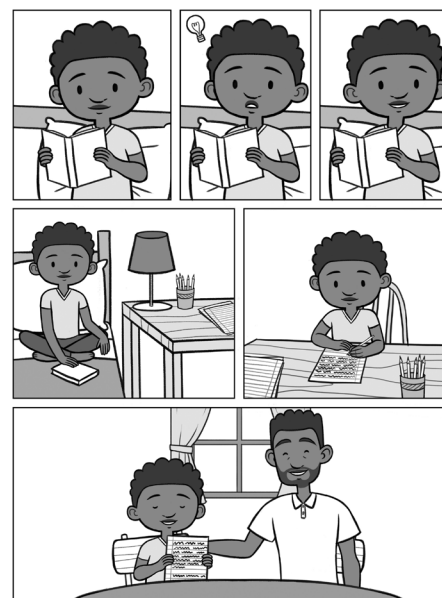
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

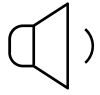
- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba.
 - tempele
 - thoriso
 - mongodi
 - rekota

Raeme kapa pina	Diketso
Maobane sekolong, ke ngotse lengolo	
Ke ithutile tse ngata ka ho ba mongodi	
Bangodi ba nahana pele ka seo ba se ngolang	<i>Beha monwana hlohong o etse ekare o a nahana.</i>
Bangodi ba bala seo ba se ngotseng	<i>Etsa buka ka matsoho o etse ekare o a bala</i>
Bangodi ba lokisa diphoso.	<i>Etsa ekare o a bala o lokisa diphoso.</i>
Bangodi ba arolelana seo ba se ngotseng.	<i>Etsa ekare o balla motswalle seo o se ngotseng</i>
Ha ke hopola tsena tsohle	
Ke tla ba mongodi ya hlwahlwa.	

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng, ba iqapetse dipale tsa bona ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba lokela ho sebetsa ka dihlopha ho nahana ka pale ya bona.
- 5 Hopotsa baithuti hore pale ya bona e be ya boiqapelo e hohelang le hore e tsamayelane le ditshwantsho.
- 6 Bolella baithuti ho mamela ka hlooko.
- 7 Kopa dihlopha 1–2 ho abelana ka dintlha tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlha tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba medumo, ho arola le ho kopanya

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **tjh**
- 2 Qapodisa lentswe: **tjhaba**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /**tjh**/-/**a**/-/**b**/-/**a**/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**tjh**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**a**/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe: /**b**/
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentswe: /**a**/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **tjhaba**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /**tjh**/-/**a**/-/**b**/-/**a**/ = **tjhaba**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**thja**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**ba**/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /**tjha**/-/**ba**/ = **tjhaba**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **tjhe**
- 2 Qapodisa lentswe: **tjhele**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o pele lentswe? /**tjh**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**e**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /**l**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetela ya lentswe? /**e**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**tjh**/-/**e**/-/**l**/-/**e**/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **tjhele**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**tjh**/-/**e**/-/**l**/-/**e**/ = **tjhele**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**thje**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**le**/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /**thje**/-/**le**/ = **tjhele**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: mantswa a **tjh**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswa a latelang:
 - 1 **tjhaba**
 - 2 **tjhele**
 - 3 **letjhoba**

4 tjhutjhumakgala

- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

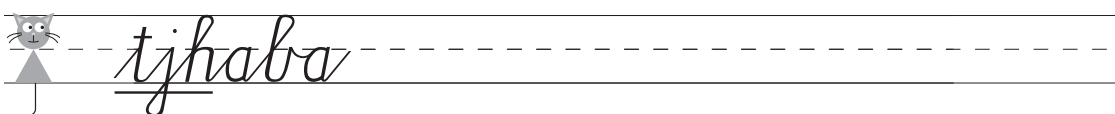
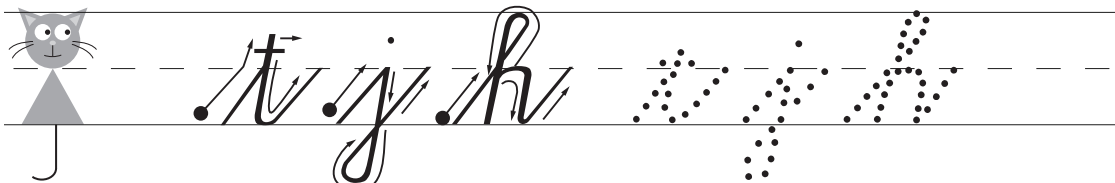

Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **tjh**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

tjhele

letjhoba

tjhutjhuma kgala

Naha e tjhele maobane.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho patlalatsa le ho hlahisa

SEHLOOHO: Kgetha pale eo re e badileng selemong sena eo o tla e hlahlobisa

MOSEBETSI: Ngola hlahlobiso e kgutshwane ya buka

FOREIMI YA HO NGOLA:

Selemong sena, ke badile...

Pale ena e mabapi le...

Ke ratile...

Ha ke ya rata...

Ke nahana pale e ne e tla ba betere ha...

Ke nahana...a ka rata pale ena hobane...

Ka kakaretso...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangolong.

BONTSHA KA HO E TSA TSAMAI SO YA HO PHATLALATSA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha ba sebedisitse lanane la ho hlophisa mothalo wa bona.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti hore kajeno ba tlilo bapatsa le ho hlahisa mosebetsi oo bao ngotseng.
- 3 Bontsha baithuti ka moo o ngolang hape of kenya sehlooho le letsatsi.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAI SO YA PHATLALATSO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 **Laela baithuti ho ngola etsatsi le sehlooho: Hlahlobiso ya...**
- 3 Bolella baithuti ho ngololla ka makgethe mosebetsi wa bona wa qetelo ka o senang diphoso.
- 4 Ha baithuti ba na le nako, ba ka taka setshwantsho kapele.
- 5 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang

BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi hob ala seo ba sengotseng.
- 4 Bapatsa mosebetsi wa baithuti moo e mong le e mong a tla o bona ele hore ba kgone hob ala se ngotsweng ke ba bang.

Selemong sena, ke badile buka e bitswang
"Lelapa la Twit, e ngotsweng ke Roald Dahl

Enda ke pale ya Monghadi le Mofumahadi
Twit ba neng ba le pelo dimpe. Ba ne ba le
kgopo bathong le diphoofolong.

Ke rata hore detellong dinonyana di ile tsa
hlola Monghadi le Mofumahadi Twit, hona
ho ne ho tshehisa e le ruri.

Ke nahana pale end e ne e tlo ntlafala ha
ditshwantsho di ne di na le mebala. Ke
nahana hore bana kaofela ba tla rata
pale enda hobane e ya tshehisa.

Ho tseba kaofela pale end e re ruta hore
re tlamehile ho dula re le masa re na le
lerato ho seng jwalo, dintho tse mpe di tla
re etsahalla.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshibetsola ho Bala la 8.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa phetoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tlo ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswa ana tlapangolong: **ntlola, ntlela**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **ntlola, ntlela**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /o/ le /e/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofeela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswa ana a mabedi tlapangolong: **ntlola, ntho**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswa ana?
- 3 Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: **ntlola, ntho**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 Jwale, ngola lentswa lena tlapangolong: **ntlama**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentswa le letjha?
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka: **Seo o se etsang... nama, kama, tlama, kgama**
- 4 Ngola lentswa lena tlapangolong: **tjhele**
- 5 Laela baithuti ho bopa mantswa a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 6 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tlo ngola lentswa le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 7 **Bala mantswa mme o hlalose tse baithuti ka medumo e fapanyeditsweng wele, jele, shwele, maele, pele**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswa: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Bangodi ba pele lefatsheng</u></p> <p>Batho ba entse dintho tse ngata tse fapangeng tsa thekenoloji. Re bopile dikoloi, dikomporo le selefounu. Re entse diwaelese, diroboto le dihatsetsi. Empa enngwe ya dintho tse kgahlang haholo tsa thekenoloji ke ntho e bonolo e leng: mongolo.</p>	<p>Ke ithuta hore mongolo ke e nngwe ya dintho tse bohlokwa tseo batho ba di qapileng!</p>
<p>Batho ba qadile ho ngola dilemong tse ka bang 5,000 tse fetileng. E nngwe ya sebaka seo ho sona mongolo o ileng wa sibollwa se ne se bitswa Sumer. Sumer e ile ya ba teng Iraq ya sekwalejwale. Sumer e ne e le e nngwe ya dibaka tsa pele lefatsheng moo batho ba qadileng ho dula ditoropong. Ho ba le batho ba bangata ba dulang sebakeng se le seng ho ile ha fetola tsela eo batho ba neng ba dula ka yona.</p> <p>Batho ba Sumer ba ahile ditempele ka hara mabota a toropo ho rapela medimo ya bona. Le ha ho le jwalo, ditempele tsena di ne di sa sebedisetswe feela ho rapela. Ditempele di ne di sebediswa jwaloka ditoro moo dintho kapa thepa tse fapaneng di ne di bolokwa teng. Bangodi ba ditempele ba ile ba tlameha ho tla ka mekgwa ya tshebetso ho tshwaya le hore na dintho tse bolokilweng ka tempeleng ke dife, ho etsa hore ba se di lebale. Mongolo o ile wa qala ka tsela ena.</p>	<p>Ke ithuta hore Sumer e ne e le enngwe ya dibaka tsa pele ya ho ba le toropo. Ke a ipotsa hore na ditoropo di fetotse tsela eo batho ba dulang ka yona ka tsela tse feng?</p> <p>Ke ithuta setshwantshong sena hore ditempele e ne e le dibaka tse kgolo. Ke a kgolwa ho ne ho na le dintho tse ngata tse fapaneng tse neng di bolokwa moo.</p>
<p>Nahana kamora sehla sa kotulo, moprista a batla ho boloka</p> <p>Dinkgo tse 10 tsa koro ka setorong. Mongodi o ne a tla taka setshwantsho se senyenyane sa koro, a be a etsa matshwao a 10 taboleteng ya hae ya letsopa.</p>	<p>Ke ithuta hore matshwao a balang dinomoro e ne e le karolo e bohlokwa ya bongodi ba pele.</p>
<p>Ebe, taboete ena ya letsopa e tla behwa letsatsing hore e ome. Ha e se e omme, ditaboete tsena di ne di beuwa e le direkoto tse ka balwang ka mora matsatsi, dibeke le dilemo.</p>	<p>Ke a lohotha hore pampiri e sibollotswe neng? Ba ne ba ngola letsopeng eseng pampiring.</p>
<p>Mekgwa ya pele e ne e fapane le alfabete ya rona. E ne e le ditshwantsho tse nyenyane ho bontsha dintho tse fapaneng.</p>	<p>Nahana ha ne re tlamehile ho ngola, ebe re taka ditshwantsho tse ngata tse nyenyane. Ho ne ho tlo nka nako e telele ho ngola polelo!</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Le ha ho le jwalo, ha dintho tse ngatangata di tlišwa tempeleng, ditshwantsho di ile tsa fetohela matshwaong. Ha dintho tse ngatangata di ntse di tlišwa tempeleng tsa motse, bangodi ba ile ba tlameha hore ba ngole ka potlako. Ba ne ba sena nako e ngata ya ho taka ditshwantsho tsa dikoro tse bonahalang le dintho tse ding tse fapaneng.</p> <p>Jwale, setshwantsho sa koro se ile sa fetolelwa letshwaong la koro le neng le takeha ha bonolo. Letshwao lena le ila la utlwiswa le emetse koro, le ha le ne le se le sa bonahale jwalo ka koro.</p>	<p>Ke ithuta hore ditshwantsho di fetohetse matshwaong hobane ditshwantsho di ne di nka nako e telele ho di taka!</p>
<p>Baporista le bangodi ba ne ba sa hloke ho utlwisisa fela se neng se bolokilwe ka ditempeleng tsa bona, empa ba ne ba tlamehile ho tseba le mefuta e fapaneng ya dintho tseo ba neng ba na le tsona. Jwale, bangodi ba ditempele tse fapaneng Sumer ka bophara, ba ile ba tlameha ho ba le kopano e le ho tlo nka qeto ya matshwao ao kaofela ha bona ba neng ba tlo a sebedisa. Mokgwa ona wa ho ngola o bitswa "cuneiform".</p>	<p>Ke ithuta hore baprista le bangodi kaofela ba ile ba tshwara kopano e kgolo moo ba ileng ba kgetha mokgwa o motjha wa ho ngola.</p>
<p>Mokgwa ona wa tsamaiso o etsahetse ditswelopeleng tse fapaneng lefatshe ka bophara – Egepeta, Peru le China. Mongolo wa rona wa sekwalejwale o qotsitse mefuteng ena e fapaneng ya mengolo ya sekgalekgale.</p>	<p>Ke ithuta hore mongolo o qapuwe dibakeng tse fapaneng, eseng sebakeng se le seng.</p>
<p>Ka boqapi ba mongolo, batho ba ne ba kgona ho rekota mehopolole dipale. Re kgona ho aha dikgwebo le leruo. Re kgona ho romela melaetsa dibakeng tse hole. Boqapi ba mongolo bo fetotse seo batho ba ka se etsang ka ho sa feleng.</p>	<p>Ke a lohotha hore lefatshe le ne le tlo ba jwang ha mongolo o ne o sa qapuwa?</p>
Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Mongolo o sibollotswe dilemong tse kae tse fetileng?</p>	<p>Mongolo o sibollotswe dilemo tse ka bang 5,000 tse fetileng</p>
<p>Mongolo o sibollotswe kae?</p>	<p>O sibollotswe Sumer / ditempeleng.</p>
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
<p>Hobaneng mongolo o ile wa fetoha le dinako?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hobane ditshwantsho di ne di nka nako e telele ho taka, bangodi ba ne ba tlameha ho ngola ka pele. • Mongolo o ile wa fetoha ha dithepa tse ngata di ntse di tlišwa ditempeleng. Bangodi ba ile ba tlameha ho ngola kapele. • Bangodi ba ne ba tlamehile ho bala mengolo ya bangodi ba ditempele tse ding tse fapaneng. Ba ile ba dula mmoho ba qapa matshwao eo ba neng ba ka a sebedisa

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka Leqephe **la Tshebetso la ho Bala la 8**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - letlapana
 - lematjana
 - letsopa

Raeme kapa pina	Diketso
Maobane sekolong, ke ngotse lengolo	
Ke ithutile tse ngata ka ho ba mongodi	
Bangodi ba nahana pele ka seo ba se ngolang	<i>Beha monwana hlohong o etse ekare o a nahana.</i>
Bangodi ba bala seo ba se ngotseng	<i>Etsa buka ka matsoho o etse ekare o a bala</i>
Bangodi ba lokisa diphoso.	<i>Etsa ekare o a bala o lokisa diphoso.</i>
Bangodi ba arolelana seo ba se ngotseng.	<i>Etsa ekare o balla motswalle seo o se ngotseng</i>
Ha ke hopola tsena tsohle	
Ke tla ba mongodi ya hlwahlwa.	

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangolong
Seratswana sena se mabapi le...
Ntho e le nngwe eo ke ithutileng yona...
Ke thabela pale tsa boiqapelo / pale tsa nnete hobane...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa potsong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le kenyang medumo e seng e rutilwe mmoho le eo e rutilweng ka Labobedi le Laboraro. E kenyelletsa le tse ding tsa dihlongwapele.

ntl	tjh	o
a	l	e
m	i	s
b	u	kg

BONTSHA

- 1 Hopotsa baithuti ka medumo ya beke: /ntl/ le /tjh/
- 2 Etsa boikgopotso ba medumo yohle le kopanyo ya mantswe a tlapangolong
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ya ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang ba sebedisa medumo le kopanyo ya mantswe a tlapangolong.
- 4 Bontsha baithuti ka moo ba ka bopang mantswe a **korotsweng jwaloka: /ntl/-/o/-/l/-/a/ = ntlola**
- 5 Hopotsa baithuti hore ba ka bopa lentse ba sebedisa modumo o mong le o mong-ha ho hlokahale hore ba sebedise /ntl/ kapa /tjh/
- 6 Bontsha baithuti ka moo baka bopang lentse le leng le jwaloka /l/-/e/-/m/-/a/ = lema

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona tsa ho ngolla mme ba ngole sehlooho: **ntl, tjh**
- 2 Laela baithuti ho qala ho ngola.
- 3 Neha baithuti metsotso e 3 ho fumana le ho bopa mantswe a mangata ka moo ba ka kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mosebetsi wa bona. Bontsha bana mokgwa wa ho bopa mantswe ana (le a mang).
ntlola, ntlola, ntlela, ntlama, ntlisa, tjhaba, tjhele, letjhoba, tjhutjhumakgala, lema, bala, mela, llela, kgomo, kgolo

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO / BATLISISA DIKARABO SERATSWANENG

NGODISO YA HO BALA KA KUTLWISISO

- 1 Pele thuto e qala, ngola dihlooho tse latelang, dipotso le dipolelo tlapangollong
- 2 Bala dipotso le baithuti o be o di hlalose ha ho hlokahala.
- 3 Laela baithuti ho buisana le balekane ka dipotso tseo.
- 4 Ka mora moo, baithuti ba bule dibuka tsa bona, ba ngole letsatsi le sehlooho, e be ba araba dipotso.
- 5 Ha ho setse metsotso e mehlano, buisana le baithuti ka dikarabo tse lebelletsweng, o ba dumelle ho lokisa diphoso tsa bona.

BANGODI BA PELE LEFATSHENG

- 1 Mongolo wa pele o qapilwe neng?
Mongolo wa pele o qapilwe...
- 2 Mongolo wa pele o qapetswe hokae?
Mongolo wa pele o qapetswe...
- 3 Hobaneng re se re sa sebedise ditshwantsho tse nyane ho ngola?
Ha re sa sebedisa ditshwantsho tse nyane hobane...

BANGODI BA PELE BA LEFATSHENG – DIKARABO

- 1 Mongolo wa pele o qapilwe neng?
Mongolo wa pele o qapilwe dilemo tse ka bang 5,000 tse fetileng.
- 2 Mongolo wa pele o qapetswe hokae?
Mongolo wa pele o qapetswe Sumer bohloholong.
- 3 Hobaneng re se re sa sebedise ditshwantsho tse nyane ho ngola?
Ha re sa sebedisa ditshwantsho tse nyane hobane ho nka nako e telele ho di ngola!

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 8.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Labohlano.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

**Kereiti 3
KOTARA 2
Beke
9**

**MOKOTABA:
Dintho tse
re tshosang**

Boitokisetso ba Phaposiburutelo

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Fumana o be o lokise dintho bakeng sa lebota la phaposi la mokotaba le tafole tse tla kgahla baithuti, jwaloka: mmampokisi tse tshosang, ditshwantsho tsa diphoofolo tse tshosang (dikgo, dinoha, dishaka)
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisa mokotaba. Mohlala: dipale tse tshosang ho tswa lefatshe ka bophara (tse boemong ba baithuti ba kereiti 3)
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maemong a lokileng ebile di beilwe ka nepo
- 8 Lokisa dihlopha tsa hao tsa “ho bala ka tataiso ya dihlopha” ha ho hlokahala.
- 9 Rala tekanyetso ya hao e fomale le e lokolohileng.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 63, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 64, Ha re baleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 66, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa ntho eo e o tshosang.

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

TSEBISA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG.

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa khavara ya buka e kgolo: Ho na le kgodumodumo ka khaboteng yaka
- 2 Bolella baithuti hore re qala mokotaba o motjha o bitswang: Dintho tse re tshosang
- 3 Taka sedikadikwe o ngole **mokotaba** ka hara sona mahareng a tlapangollo.
- 4 Botsa baithuti: *ke eng seo le seng le se tseba ka mokotaba ona?*
- 5 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangollong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 6 Ha baithuti ba sokola ho fana ka mehopolo ya bona, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Ke diphoofolo dife tse re tshosang?
 - b Ke batho bafe ba re tshosang?
 - c Ho etsahalang ha re ikutlwa re tshohile?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantswa le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba.
 - Ho bontsha maikutlo a itseng
 - toro
 - toro e tshosang
 - kgodumodumo

Raeme kapa pina	Diketso
Ke nna ngwana, Ke nna moshemane	<i>Ipetse sefubeng makgetlo</i>
Dintho di ngata, tseo ke di tshabang.	<i>Tona mahlo o iketse ekare o tshohile</i>
ke tshaba diphoofololo, tsa hae le tse hlaha	
Ke tshaba sekgo, se maoto a robedi	<i>Bontsha monwana e robedi</i>
Ha e le lefifi lona, ha ke batle ho le bona	<i>Kwala mahlo o iketse o tsamaye o phopholetsa</i>
Tjhehe mme, se time lebone	<i>Tsitsinya hloho.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla, ba be ba ngole mantswe a **Bonngwe le Bongata ba Dipolelo**
- 2 Ka mora moo bolella baithuti ho ngola dinomoro 1–5, ba tlole mela dipakeng tsa dinomoro.
- 3 Bitsetsa baithuti mantswe a bonngwe ka tsela e latelang. Baithuti ba tshwanetse ho ngola mantswe ka thoko ho nomoro.

Bonngwe le Bongata ba Dipolelo

- 1 Katse e iteka leoto la yona.
- 2 Ntja e bohola monna.
- 3 Ke dihela pensele yaka fatshe.
- 4 Founu ya sele e robehile.
- 5 Setulo se senyane bakeng sa mosadi.
- 4 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 5 Ha ho setse metsotso emehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangollong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 6 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 7 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:

Bonngwe le Bongata ba Dipolelo

- 1 Katse e leka leoto la yona.
Dikatse di leka maoto a tsona.
- 2 Ntja e bohola monna.
Dintja di bohola banna.
- 3 Ke dihela pensele yaka fatshe.
Ke dihela dipensele fatshe.
- 4 Founu ya sele e robehile.
Difounu tsa sele di robehile.
- 5 Setulo se senyane bakeng sa mosadi.
Ditulo di nyane bakeng sa basadi.
- 8 Bolella baithuti ho nahana ka paterone ha ba bala kapa ba ngola.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Ho na le kgodumodumo ka khaboteng yaka
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola:

Metsotso e 30

ho rala le ho thala

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikutlwa o tshohile

MOSEBETSI: Ngola bonyane ba polelo tse 10 tse hlophisitsweng ka diratswana tse pedi

MAANO A HO RALA: Ngola lenane

TSEBISA SEHLOOHO SA NGODISO

- 1 Bontsha baithuti hore **o nahana pele o ngola.**
- 2 Ka molomo, hlalosa menahano ya diratswana tsa hao, jwaloka:
Ke ne ke ikutlwa ke tshohile mohla motlakase o time ka tlung ke dutse ke le mong .Ha ke rate ho ba mong lefifing.

HO BONTSHA LEANO LA MORALO (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Ngola foreimi ya mmapa wa kelello ka thoko tlapangollo.
- 2 Bontsha baithuti mokgwa wa ho etsa mmapa wa kelello ka ho araba dipotso.
- 3 Phethela mmapa wa kelello ka lehlakoreng le leng la tlapangollo

<p><u>Dipotso tsa moralo</u></p> <p>Seratswana sa 1</p> <ol style="list-style-type: none">1 O ne o tshositswe ke eng?2 Ho etsahetseng hore o tshohe?3 O ne o le hokae?4 O ne o ena le mang? <p>Seratswana sa 2</p> <ol style="list-style-type: none">1 O ile wa etsa eng ha o ne o ikutlwa o tshohile?2 Ke eng e ileng ya etsa o ikutlwe o le betere?3 O ithutile eng ketsahalong ena?	<p><u>Moralo</u></p> <p>Seratswana sa 1</p> <ol style="list-style-type: none">1 Lefifi2 Motlakase o ne timme. Lanterene e ne e sa tihatjhwa.3 Ke ne ke le lapeng.4 Ke le mong <p>Seratswana sa 2</p> <ol style="list-style-type: none">1 Ke ile ka dula hodima soufa ka ikwahela ka kobo. Ke ne ke thothomela!2 Ke ile ka sebedisa founu ka letsetsa ausi waka. Ha ke utlwa lentswe la hae, ke utlwa ke se ke se mong. Ka ikutlwa ke le betere.3 Ke tshwanetse ke dule tihatjhile lanterene le founu yaka bakeng sa ha motlakas o tima!
--	---

BAITHUTI BA SEBEDISA LEANO LA MORALO (SEO O SE ETSANG)

- 1 Bolella baithuti ho tutubala mme ba nahane ka tulo eo e seng ya nnete paleng tsa bona.
- 2 Bolella baithuti ho nahana ka seapadi sa bohlokwa paleng, le hore ke bothata bofe boo seapadi se tla kopana le bona.
- 3 Ka mora moo, bolella baithuti **ho buisana** le balekane ka dintlha tsa bona.
- 4 Bontsha baithuti foreimi ya mmapa wa kelello tlapangolong, o be o ba bolelle ho sebedisa foreimi ena ho rala bongodi ba bona, jwaloka ha o entse.
- 5 Neha baithuti dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 6 Bolella baithuti ho ngola mehopolo ya bona – ba **seke** ba kopitsa moralo wa hao.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba sebeta, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana.

Moralo

Seratswana 1

1. Noha
2. Ke batlile ke hata noha.
3. Naheng pela ntlo yeso.
4. Abuti wa ka

Seratswana 2

1. Ke ne ke batle ho baleha.
2. Abuti wa ka o ile a nkokopetsa maikutlo.
3. Ke ithutile hore ke tlamehile ho sheba moo ke tsamayang/hatang teng, hape ke se mathe ha ke bona noha. Ke kgobe matshwafu ke tsamalele hole ke sa tata.

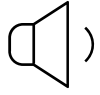
Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 9**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba medumo, ho arola le ho kopanya

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ae**
- 2 Qapodisa lentswe: **maema**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /**m**/-/**ae**/-/**m**/-/**a**/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**m**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**ae**/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentswe /**m**/
- 7 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentswe /**a**/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **maema**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /**m**/-/**ae**/-/**m**/-/**a**/ = **maema**
- 10 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /**mae**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /**ma**/
- 12 Bontsha ka ho etsa o supe moo medumo e kopanang ho etsa lentswe: /**mae**/-/**ma**/ = **maema**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oe**
- 2 Qapodisa lentswe: **moepa**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**m**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**oe**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /**p**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentswe /**a**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**m**/-/**oe**/-/**p**/-/**a**/
- 8 Ngola lentswe: **moepa**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /**m**/-/**oe**/-/**p**/-/**a**/ = **moepa**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /**moe**/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /**pa**/
- 12 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**moe**/-/**pa**/ = **moepa**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **ae**, **oe**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.

- 3 Ba bitsets mantswa a latelang:
- 1 **maema**
 - 2 **phaella**
 - 3 **maele**
 - 4 **moetapele**
 - 5 **moeti**
 - 6 **moepa**
- 4 Baithuti ba ngole mantswa ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswa tlapangolong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

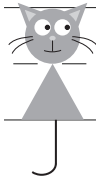

Mongolo:

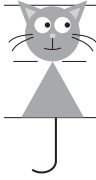
Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswa / dipolelo ka mongolo o kopaneng

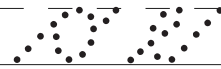
- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **ae, oe**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangolong hape hore ditlhaku le mantswa di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswa/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

a e

o e

maema

phaella

maele

moetapele

moeti

moepa

Tumo o phaella dijo.

Moetapele o hlwa moepa.

LENANELO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele

MAANO A KUTLWISISO: HO NAHANA (KE YA IPOTSA) / IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Ho na le <u>kgodumodumo ka khaboteng yaka</u></p> <p>“John, Robert!” mme wa John a ba bitsa “Behang Nintendo eo le robale hona jwale!”</p> <p>“Eya mme, empa ke batla ho qeta papadi ena!” John araba.</p> <p>“Tima papadi eo hona jwale!” ha rialo mme wa hae. “O tla bapala hape hosane.”</p> <p>“Ho lokile,” John a araba, a iketsa ekare o tima Nintendo.</p> <p>“Fonane!” ha rialo mmae, ha a tima lebone a bile a kwala lemati.</p>	<p>Ke na le pono ya John a patile Nintendo ya hae ka tlasa mealo ha mme wa hae a tlo mo fonanisa.</p>
<p>Eitse ha mme wa hae a qeta ho kwala lemati, John o ile a qalella a bapala hape.</p> <p>Robert o ile a kgaleha kapele. John o ile a bapala, ho fihlela eba bosiu bo boholo.</p>	<p>Ke na le pono ya John a bapala lefifing. O tsepamisa maikutlo papading ya hae, ebile ha a bone le hore Robert o robetse.</p>
<p>John o ile a tswela pele ka papadi ho fihlela a utlwa modumo o sa tlwaelehang. Kgware! Kgware!</p> <p>“Ke eng eo?” John a ipotsa a tshohile. Empa Robert ha a ka a araba, o ne a robetse.</p> <p>John o ile a dula betheng. Mahlo a hae a qamaka kamoreng e lefifi a leka ho sheba hore na ke eng seo se etsang modumo oo o tshosang. O ile a elellwa hore modumo oo o tswa ka khaboteng ya hae.</p>	<p>Ke na le pono ya John a tlosa mahlo papading ya hae. O a qamaka ho leka ho fumana hore modumo oo o tswa kae? Kamore e lefifi. Ke na le pono ya pelo ya John e qalella ho betsa ka pele.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Khabote e ne e tsitsinyeha. Ho ne ho na le ntho e neng e tula lemati. Thuu!! Kgware! Thuu! Thuu!</p> <p>“Kgodumodumo!” John a seba. “Ke mang ka moo?” a botsa ka lentswe le thothomelang.</p>	<p>Ke bona John a shebile khabote e tsitsinyeha. Ke utlwa ka moo pelo ya hae e betsang ka pele ka teng. Ke utlwa ka moo lentswe la hae le thothomelang ka teng. Ke bona sefahleho sa hae: molomo wa hae o bulehile ebile o fufuletswe.</p>
<p>Lemati la khabote le ile la buleha. John o ile a tloa ke ho tshoha a kgahlela lemati leo. Ka pelo a tshohile o ile a sututsa setulo, a se beha ka pela lemati la khabote. “Ke a tshepa ke tla robala jwale,” a nahana.</p> <p>Eitse ha a re o palama betheng, ho ila ha ba le motulo o mong le mating. Lekgetlong lena o ne o le hodimo o le lerata. Thuu! Thuu! Thuu! Thuu!</p> <p>“Iyowee!” Ke tllilo ho etsa jwang jwale?”</p>	<p>Ke bona ka moo John a mathelang Khaboteng ka teng. O tshohile o leka ho tloha kapele! O ntse a tshoha le ho feta moo ha a ntse a iketsetsa pono ya monster o tswa ka hara khabote.</p>
<p>Letswalo la hae le ile la etsa hore a tsose Robert.</p> <p>“Robert! Ho na le ntho ka khaboteng! Ke nahana hore ke kgodumodumo! Kapa daenaso!” a seba</p> <p>Ke a kgolwa o lorile toro e mpe!” Robert a mo araba ahatelletswe ke boroko.</p> <p>“Ke kgathetse! Ntlohelle ke robale!” a rialo, a fetohela lehlakoreng le leng.</p> <p>“E ne e se toro e mpe! Ho ne ho ena le medumo e tswang khaboteng! Lemati le ile la buleha!” John a mo hlaloesetsa.</p> <p>“Se ke wa swaswa, John. O lora ka papadi ya Nintendo!” Robert a mo bolella a bile a bidikisa mahlo a hae.</p> <p>“Ha o sa tshoha, bula lemati leo he!” John a mo laela.</p>	<p>Ke bona John a tsitsinya Robert a re, “Tshoha! Tsoha!” ka lentswe le thothomelang. E ka re ke a bona ha Robert a sutumeletsa letsoho la hae hole kwana.</p>
<p>Robert o ile a kga moya. A fata fata haufinyana a batla totjhe ya hae. O ile a leba khaboteng ka boitshepo. Empa, modumo oo o hodimo wa utlwahala hape ho tswa khaboteng. Thuu! Thuu! Thuu! Thuu!</p> <p>Robert o ile a ema a boela morao. Pelo ya hae ya qalella ho otlala ka potlako.</p> <p>“O a bona!” John a rialo. “Ke o boleletse!”</p> <p>“Ha re bule khabote re bone!” Robert a hweshetsa.</p> <p>“Tloho!” a laela John</p>	<p>Ke bona Robert ha a utlwa lerata, o a freeza! O a retoloha, molomo wa hae o bulehile, o bonahala a tshohile haholo.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>John le Robert ba ile ba tsamaela khaboteng ka dintsetse. John a bula lemati hanyenyane, ha Robert yena a ne a kgantsha ka totjhe ya hae mapatsong. Ho na le ntho e neng e leka ho sututsa lemati hore le bulehe.</p>	<p>Ke bona mahlo a mabedi a matala a benyang! Bashanyana bana ka bobedi ba na le pono ya monster o ferosang dibete, wa mahlo a matala o tllileng ho ba hlasela!</p>
<p>Ho tula le mokgwathatsa tsa utlwahala ho feta. Thuu! Kgwasha! Thuu! Kgwasha! Robert o ile a kga moya yaba o bula lemati hape. Sebopuwa se ile sa qhomela kantle sa feta pela bona ka lebelo.</p> <p>“Ke eng ntho eo?” John a hweletsa.</p> <p>“Ke katse ya hao!” Robert a rialo</p> <p>John le Robert ba ile ba shebana mme bobedi ba bona ba qalella ho tsheha.</p>	<p>Ke bona katse e tlolela moyeng. Ke bona John le Robert ba hweletsa. Ba nahana hore ke monster! Empa, ba eellwa hore ke katse. E kare ke a ba bona ba tsitsinya dihloho tsa bona, ba kwala mahlo a bona. Ba ikutlwa ba le silly ho nahana hore ke monster! Ke utlwa kamoo ba neng ba tsheha ka teng.</p>
<p>Eitse ha mme wa hae a qeta ho kwala lemati, John o ile a qalella a bapala hape.</p> <p>Robert o ile a kgaleha kapele. John o ile a bapala, ho fihlela eba bosiu bo boholo.</p>	<p>Ke na le pono ya John a bapala lefifing. O tsepamisa maikutlo papading ya hae, ebile ha a bone le hore Robert o robetse.</p>
<p>John o ile a tswela pele ka papadi ho fihlela a utlwa modumo o sa tlwaelehang. Kgware! Kgware! Kgware!</p> <p>“Ke eng eo?” John a ipotsa a tshohile. Empa Robert ha a ka a araba, o ne a robetse.</p> <p>John o ile a dula betheng. Mahlo a hae a qamaka kamoreng e lefifi a leka ho sheba hore na ke eng seo se etsang modumo oo o tshosang. O ile a eellwa hore modumo oo o tswa ka khaboteng ya hae.</p>	<p>Ke na le pono ya John a tlosa mahlo papading ya hae. O a qamaka ho leka ho fumana hore modumo oo o tswa kae? Kamore e lefifi. Ke na le pono ya pelo ya John e qalella ho betsa ka pele.</p>
<p>Khabote e ne e tsitsinyeha. Ho ne ho na le ntho e neng e tula lemati. Thuu!! Kgware! Thuu! Thuu!</p> <p>“Kgodumodumo!” John a seba. “Ke mang ka moo?” a botsa ka lentswe le thothomelang.</p>	<p>Ke bona John a shebile khabote e tsitsinyeha. Ke utlwa ka moo pelo ya hae e betsang ka pele ka teng. Ke utlwa ka moo lentswe la hae le thothomelang ka teng. Ke bona sefahleho sa hae: molomo wa hae o bulehile ebile o fufuletswe.</p>
<p>Lemati la khabote le ile la buleha. John o ile a tlola ke ho tshoha a kgahlela lemati leo. Ka pelo a tshohile o ile a sututsa setulo, a se beha ka pela lemati la khabote. “Ke a tshepa ke tla robala jwale,” a nahana.</p> <p>Eitse ha a re o palama betheng, ho ila ha ba le motulo o mong lemating. Lekgetlong lena o ne o le hodimo o le lerata. Thuu! Thuu! Thuu! Thuu!</p> <p>“Iyowee!” Ke tllilo ho etsa jwang jwale?”</p>	<p>Ke bona ka moo John a mathelang Khaboteng ka teng. O tshohile o leka ho tloha kapele! O ntse a tshoha le ho feta moo ha a ntse a iketsetsa pono ya monster o tswa ka hara khabote.</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletswang
John o ne a nahana hore ke eng ka khaboteng?	O ne a nahana hore ho na le ntho e tshosang ka khaboteng.
Mahlo ao a matala eo ba a boneng ka khaboteng, e ne e le a eng?	Mahlo matala a benyang e ne e le a katse ya John.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletswang
Hobaneng John a ne a nahana ho na le kgodumodumo ka khaboteng ya hae?	<ul style="list-style-type: none"> O ile a utlwa medumo e tswa khaboteng ya hae. Papadi e ile ya mo tshosa. O ne a nahana hore lerata leo ke la monster jwaloka papading ya hae. Lemati la khabote le ne le ipula. Ho ne ho na le ho tula, le mokgwathatsa ka hara khabote. Ho ne ho ena le mahlo a mabedi a matala ka khaboteng. Ho ne ho le lefifi ka kamoreng mme o ile a tshoha! O ne a sa nahane hore katse ya hae e ka ba ka khaboteng.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 9**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - tshohile
 - tsamaya ka ditsetsekwane
 - ngwapa
 - otlanya

Raeme kapa pina	Diketso
Ke nna ngwana, Ke nna moshemane	<i>Ipetse sefubeng makgetlo</i>
Dintho di ngata, tseo ke di tshabang.	<i>Tona mahlo o iketse ekare o tshohile</i>
ke tshaba diphoofololo, tsa hae le tse hlaha	
Ke tshaba sekgo, se maoto a robedi	<i>Bontsha monwana e robedi</i>
Ha e le lefifi lona, ha ke batle ho le bona	<i>Kwala mahlo o iketse o tsamaye o phopholetsa</i>
Tjhehe mme, se time lebone	<i>Tsitsinya hloho.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Bolella baithuti ho nahana ka pale e tla tsamaelanang le ditshwantsho.
- 4 Dumella baithuti motsotso kapa e mmedi ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 5 Kamorao ho seo, moithuti ka mong sehlotshwaneng a fumane monyetla wa ho phehisa kutlwisiso ya hae ka pale.
- 6 Hopotsa baithuti hore pale tsa bona di tshwanetse ho kgahlisa, le ho tsamaelana le ditshwantsho!
- 7 Hopotsa baithuti ho mamela dipale tsa ba bang ka hlooko.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlha tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba medumo, ho arola le ho kopanya mantswe

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oa**
- 2 Qapodisa lentswe: **moahi**
- 3 Arohanya lentswe ho ya ka medumo: /m/-oa/-h/-i/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /m/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /oa/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro: /h/
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentswe /i/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **moahi**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentswe: /m/-oa/-h/-i/ = **moahi**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentswe: /moa/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentswe: /hi/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentswe: /moa/-hi/ = **moahi**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **oi**
- 2 Qapodisa lentswe: **baloi**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /b/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /a/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentsweng? /l/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /oi/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentswe ka medumo eo le bopilweng ka yona: /b/-o/-l/-oi/
- 8 Ngola lentswe tlapangolong: **baloi**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /b/-o/-l/-oi/ = **baloi**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentswe? /ba/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentsweng? /loi/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentswe: /ba/-loi/ = **baloi**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. mantswe a **oa, oi**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantswe a latelang:
 - 1 **moalo**
 - 2 **moabi**
 - 3 **moahi**

4 moloji

5 koloi

6 baloi

4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.

5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangolong o be o sehela mela medumo e korotsweng.

6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.

7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANELO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

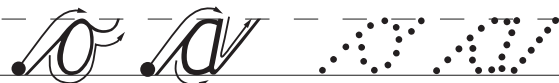
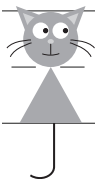

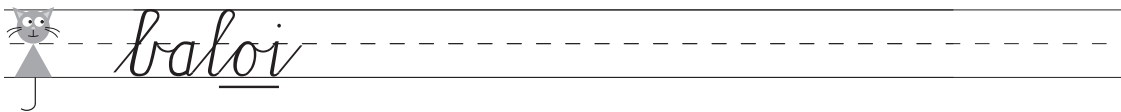
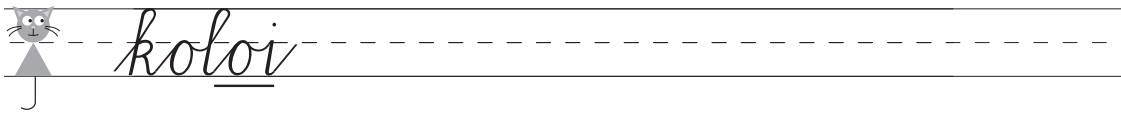
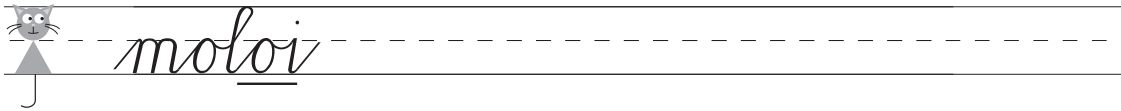
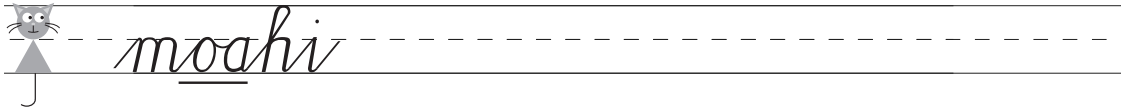
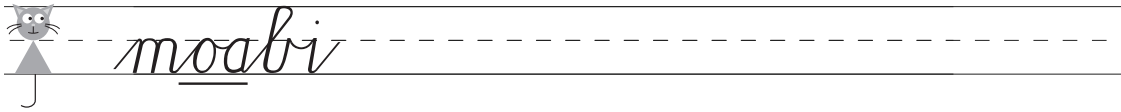
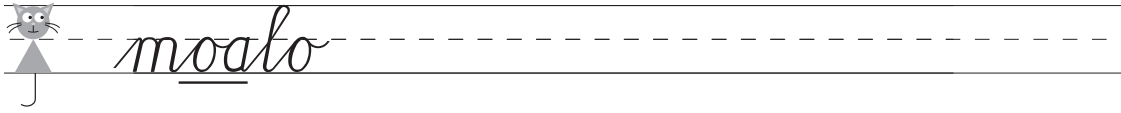
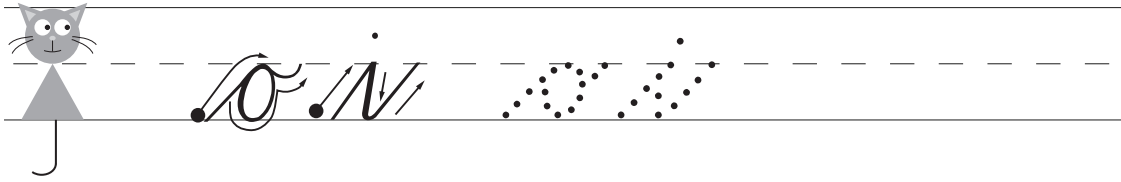
Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **oa, oi**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebeta le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafote tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangolong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho thala

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikutlwa o tshohile

MOSEBETSI: Ngola bonyane ba polelo tse 10 tse hlophisitsweng ka diratswana tse pedi

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ke ile ka ikutlwa ke tshohile mohla...*(hlalosa se etsahetseng ka dipolelo tse 4-5)*

Seo ke ileng ka se etsa hang-hang...*(hlalosa hore bothata bo ile ba rarabollwa jwang ka dipolelotse 4-5)*

Ke ile ka ikutlwa ke le betere ha...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAISO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti ka moralo oo o o entseng Mantaha.
- 2 Bala moralo wa hao o ngotsweng tlapangollong.
- 3 Ebe o bala foreimi ya ho ngola le baithuti.
- 4 Bontsha ka moo o tla phethela foreimi ya ho ngola o sebedisa moralo wa hao, jwaloka

Ke ne ke tshohile mohla motlakase o timme ka tlung yaka matsatsi a mmalwa a fetileng. Ke lekile ho kgantsha lanterene yaka, empa ke ne ke lebetse ho e tshatjha! Ke ne ke le mong ka tlung. Ho ne ho le lefifi mme ho tshosa.

Seo ke ile ka se etsa hang-hang ke ho ipata soufeng, ke ikwahetse ka kobo e kgolo. Yaba ke founela ausi waka. **Ke ile ka ikutlwa betere** ha ke utlwa lentswe la hae. Mme yaba ha ke sa ikutlwa ke le mong. **Ke ithutile hore** ke tshwanetse ho netefatsa hore lanterene yaka tshatjhilwe bakeng sa ha motlakase o ka tima!

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAISO YA HO THALA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola etsatsi le sehlooho: **Nako eo ke neng ke tshohile ka yona: ho thala**
- 3 Bolella baithuti ho fumana moralo wa bona wa Mantaha le ho nahana ka dintlha tsa bona.
- 4 Laela baithuti ho phethela foreimi ya ho ngola ba sebedisa moralo wa bona.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sa na le nako.
- 6 Hopotsa baithuti ka maano ao ba ka a sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

Ke ile ka ikutlwa ke tshohile haholo nakong eo ke batlileng ke hata noha. Ke ne ke tsamaya naheng le abuti wa ka. Dihlahla di ne di le telele mme ke ne ke sa sheba moo ke neng ke hata teng. Ke ile ka utlwa mokgwathatsa dihlahlaneng moo, eitse ha ke sheba fatshe ka bona noha e kgolo e sootho ka mmalae.

Seo ke neng ke batle ho se etsa ke ho baleha hang hang ka potlako. Abuti wa ka o ile a nthiba. O ile a mpoela hore ke kgobe matshwafu. Yaba o mpoela hore ke tsamaele hole le noha eo, butle ke sa tata. O ile a re ha ke matha, noha eo e tla tshoha ebe e leka ho ntama.

Ke ile ka ikutlwa ke kokobetse ha re tsamaela hole le yona, mme noha e kena ka mokoting.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshebetsola ho Bala la 9.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1 wa Laboraro.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa phetoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2 wa Laboraro.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tliho ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantswa ana tlapangolong: **moloji, koloi**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **moloji, koloi**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /m/ le /k/ e fapane, empa ditlaku tse ding kaofeela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantswa ana a mabedi tlapangolong: **moabi, moahi**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantswa ana?
- 3 **Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: moabi, moahi**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 **Jwale, ngola lentswa lena tlapangolong: maema**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentswa le letjha?
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka **phema, rema, hema, ema, lema**

SEO O SE ETSANG...

- 1 **Ngola lentswa lena tlapangolong: phaella**
- 2 Laela baithuti ho bopa mantswa a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 3 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tliho ngola lentswa le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 4 **Bala mantswa mme o hlalotse baithuti ka medumo e fapanyeditsweng. kgella, nngolla, nkgella, ntjella, rwalla, kolla**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: HO NAHANA (KE YA IPOTSA) / IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Ho na le kgodumodumo ka khaboteng yaka “John, Robert!” mme wa John a ba bitsa “Behang Nintendo eo le robale hona jwale!” “Eya mme, empa ke batla ho qeta papadi ena!” John araba. “Tima papadi eo hona jwale!” ha rialo mme wa hae. “O tla bapala hape hosane.” “Ho lokile,” John a araba, a iketsa ekare o tima Nintendo. “Fonane!” ha rialo mmae, ha a tima lebone a bile a kwala lemati.</p>	<p>Ke a ipotsa hore na John o bapala papadi e feng? Ke a ipotsa hore na ke dicreature tse feng tse papading eo John a e bapalang.</p>
<p>Eitse ha mme wa hae a qeta ho kwala lemati, John o ile a qalella a bapala hape. Robert o ile a kgaleha kapele. John o ile a bapala, ho fihlela eba bosiu bo boholo.</p>	
<p>John o ile a tswela pele ka papadi ho fihlela a utlwa modumo o sa tlwaelehang. Kgware! Kgware! “Ke eng eo?” John a ipotsa a tshohile. Empa Robert ha a ka a araba, o ne a robetse. John o ile a dula betheng. Mahlo a hae a qamaka kamoreng e lefifi a leka ho sheba hore na ke eng seo se etsang modumo oo o tshosang. O ile a elellwa hore modumo oo o tswa ka khaboteng ya hae.</p>	<p>Ke na le pono ya John a tjametsekhobote. Esale a bapala papadi tsa video. Ke na le pono ya dicreatures tse nang le ho ba dipapading tsa video. Ke nahana hore John bona ka moo e nngwe ya dipubuwa tse Nintendong ya hae e leng ka hara khabote.</p>
<p>Khabote e ne e tsitsinyeha. Ho ne ho na le ntho e neng e tula lemati. Thuu!! Kgware! Thuu! Thuu! “Kgodumodumo!” John a seba. “Ke mang ka moo?” a botsa ka lentse le thothomelang.</p>	<p>Ke bona kamoo John a dutseng a le mong lefifing. O tlamehile ebe o na le pono ya dipubuwa tse tswang Nintendong ya hae di tswa ka hara khabote ho mo hlasela!</p>

BEKE 9

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Lemati la khabote le ile la buleha. John o ile a tlola ke ho tshoha a kgahlela lemati leo. Ka pelo a tshohile o ile a sututsa setulo, a se beha ka pela lemati la khabote. “Ke a tshepa ke tla robala jwale,” a nahana.</p> <p>Eitse ha a re o palama betheng, ho ila ha ba le motulo o mong le mating. Lekgetlong lena o ne o le hodimo o le lerata. Thuu! Thuu! Thuu! Thuu!</p> <p>“Iyowee!” Ke tlilo ho etsa jwang jwale?”</p>	<p>Ke na le pono ya John a mathela khaboteng. O tlamehile ebe o nahana hore sepubuwa seo ha se a tlameha ho tswa ka khaboteng ka moo! Ke mmona a kwetse mahlo a hae ebile a ipatile ka dikobo.</p>
<p>Letswalo la hae le ile la etsa hore a tsose Robert.</p> <p>“Robert! Ho na le ntho ka khaboteng! Ke nahana hore ke kgodumodumo! Kapa daenaso!” a seba</p> <p>Ke a kgolwa o lorile toro e mpe!” Robert a mo araba ahatelletswe ke boroko.</p> <p>“Ke kgathetse! Ntlohelle ke robale!” a rialo, a fetohela lehlakoreng le leng.</p> <p>“E ne e se toro e mpe! Ho ne ho ena le medumo e tswang khaboteng! Lemati le ile la buleha!” John a mo hlaloesetsa.</p> <p>“Se ke wa swaswa, John. O lora ka papadi ya Nintendo!” Robert a mo bolella a bile a bidikisa mahlo a hae.</p> <p>“Ha o sa tshoha, bula lemati leo he!” John a mo laela.</p>	<p>Ke bona Robert a tenehile ebile a bidikolosa mahlo a hae ha John a mo tsitsinya a mo tsosa.</p>
<p>Robert o ile a kga moya. A fata fata haufinyana a batla totjhe ya hae. O ile a leba khaboteng ka boitshepo. Empa, modumo oo o hodimo wa utlwahala hape ho tswa khaboteng. Thuu! Thuu! Thuu! Thuu!</p> <p>Robert o ile a ema a boela morao. Pelo ya hae ya qalella ho otlala ka potlako.</p> <p>“O a bona!” John a rialo. “Ke o boleletse!”</p> <p>“Ha re bule khabote re bone!” Robert a hweshetsa.</p> <p>“Tloho!” a laela John</p>	<p>Hona jwale Robert o tlamehile hore le yena o na le dipono tsa dibupuwa tse tshosang jwalo fela ka John. Ha ba tsebe ho re na ke eng tse ka hara khabote, ke nahana hore ba nahanne dibupuwa tse tshosang tse papading eo ba e bapetseng nako e telele.</p>
<p>John le Robert ba ile ba tsamaela khaboteng ka dintsetse. John a bula lemati hanyenyane, ha Robert yena a ne a kgantsha ka totjhe ya hae mapatsong. Ho na le ntho e neng e leka ho sututsa lemati hore le bulehe.</p>	

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Ho tula le mokgwathatsa tsa utlwahala ho feta. Thuu! Kgwasha! Thuu! Kgwasha! Robert o ile a kga moya yaba o bula lemati hape. Sebopuwa se ile sa qhomela kantle sa feta pela bona ka lebelo.</p> <p>“Ke eng ntho eo?” John a hweletsa.</p> <p>“Ke katse ya hao!” Robert a rialo</p> <p>John le Robert ba ile ba shebana mme bobedi ba bona ba qalella ho tseha.</p>	
Dipotso tsa tlhakisetsa	Dikarabo tse lebelletsweng
John o ile a utlwa eng?	O utlwile modumo wa ho tula le mokgwathatsa.
John o ne etsa eng ha a utlwa medumo ho tula le mokgwathatsa?	O ne a bapala Nintendo lefifing.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng John a ne a ikutlwa a tshohile	<ul style="list-style-type: none"> Hobane ho na le medumo e tswang khaboteng ya hae. Hobane o nahana hore medumo e tswa ho monster. Hobane o nahana hore dimonster le dipubuwa tse papading ya hae ya video di ka hara khabote. Hobane ha a tsebe hore na ke eng se ka hare khabote! Ho a tshosa ho utlwa ntho re be re sa tsebe ke eng!

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 9**.
- Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

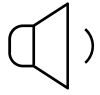
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - thothomela
 - modidietso
 - hlahile kapele
 - hanghang

Raeme kapa pina	Diketso
Ke nna ngwana, Ke nna moshemane	<i>Ipetse sefubeng makgetlo</i>
Dintho di ngata, tseo ke di tshabang.	<i>Tona mahlo o iketse ekare o tshohile</i>
ke tshaba diphoofololo, tsa hae le tse hlaha	
Ke tshaba sekgo, se maoto a robedi	<i>Bontsha monwana e robedi</i>
Ha e le lefifi lona, ha ke batle ho le bona	<i>Kwala mahlo o iketse o tsamaye o phopholetsa</i>
Tjhehe mme, se time lebone	<i>Tsitsinya hloho.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Ke ratile/ha ke ya rata pale ena hobane...
Ke ne ke nahana e ya tshosa ha...
Ke ne ke nahana modumo paleng o ne o etswa ke...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa puisanong
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise,
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le nang le medumo eo ba ithutileng yona dibekeng tse fetileng.

a	w	m
ngw	nng	ntj
i	o	b
nkg	mph	tsh
l	y	n
oi	oe	ua
k	e	u
ea	oa	ae

BONTSHA

- 1 Qapodisa medumo yohle e tlapangolong.
- 2 Efa baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe ao ba ka a kgonang ba sebedisa medumo eo.

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona.
- 2 Laela baithuti ho qala ho bopa mantswe mme ba e ngole ka dibukeng tsa bona.
- 3 Efa baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe ka bongata boo ba ka bo kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mesebetsi ya bona.
- 5 Kopa baithuti ho arolelana mantswe eo ba a bopileng le ba bang mme o a ngole tlapangolong.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO / IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG TAKA SERATSWANA

- 1 Dudusa baithuti madulong a bona ka dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, diphensele le dikherayone.
- 2 **Bontsha** ka ho etsa o **iketsetse setshwantsho ka hloohong** ka ho hong ho tswa paleng, jwaloka: Katse ya tswa ka khabotheng. Bashemane ba maketse hobane ba ne ba nahana ke kgodumodumo!
- 3 Taka setshwantsho sa hao tlapangollong sa katse e tswa ka, mme bashemane ba maketse.
- 4 Kamora moo, bolella baithuti hore ba tlile ho iketsetsa setshwantsho ka hloohong ka ho hong ho tswa paleng.
- 5 Kopa baithuti ho kwala mahlo mme ba iketle. Ba balle pale hape.
- 6 Kopa baithuti ho bula mahlo, mme ba take ntho e le nngwe eo ba e iketseditseng setshwantsho ka yona ho tswa paleng.
- 7 Qetellong, kopa baithuti ho **buisana ka bobedi**, mme ba bontshane seo ba se takileng le molekane.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala** la 9.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Labohlano**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyese mane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.

The background of the entire page is a light gray color with a repeating pattern of small, white, line-art icons. These icons represent various educational fields: books, pencils, globes, gears, microscopes, lightbulbs, speech bubbles, and other symbols of learning and science.

Kereiti 3 KOTARA 2 Beke 10

**MOKOTABA:
Dintho tse
re tshosang**

Boitokisetso ba Phaposiburutelo:

- 1 Tshimolohong ya beke e nngwe le enngwe, netefatsa hore phaposiburutelo e hlwekile e makgethe.
- 2 Beha DITJHATE TSA PAPATSO YA MANTSWE, mme o tlose tseo o seng o sa di hloke, mme o di boloke hantle.
- 3 Ebe, o hlophisa dipapetlana tsa mantswe le ditshwantsho tsa tlotlontswe ya mokotaba tseo o tla di hloka.
- 4 Eketsa dintho bakeng sa lebota la mokotaba le tafole tse tla kgahla baithuti, jwaloka: dikokwanyane tsa polasitiki, dinoha tsa polsitiki, kapa dibopuwa tse ding tse feela tse tshosang
- 5 Etsa diphuphutso inthaneteng ho hlophisetsa mokotaba. Mohlala: kamoo re ka sebetsang ho hlola ho tshaba ha rona, tsela tseo tshabo e ka bang kotsi hape ya eba molemo
- 6 Etsa bonnete ba hore dibuka tsa ho ngolla tsa baithuti, dibuka tsa tshebetso tsa DBE di tshwailwe ka ho ikgetha, mme di beilwe ka makgethe.
- 7 Etsa bonnete ba hore dibuka tse kgolo tsa hao, dibuka tsa padiso mmoho le dibuka tsa laeaborari di maamong a lokileng ebile di beilwe ka nepo.

Mosebetsi ya Tlatsetso

Mosebetsi ena e ka etswa ke baithuti ka bonngwe ba qetang mosebetsi wa bona ka pele KAPA ha o ntse o etsa tekanyetso le ba bang ba baithuti.

Mosebetsi wa 1: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 70, Ha re baleng

Mosebetsi wa 2: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 71 & 72, Ha re ngoleng

Mosebetsi wa 3: Buka ya tshebetso ya DBE 1: Leqephe 73, Ha re etseng

Mosebetsi wa 4: Taka setshwantsho sa ntho eo o neng o e tshaba, empa jwale ha o sa e tshaba (tshabo eo o e hlotseng)

Mantaha

Mosebetsi wa molomo

Metsotso e 15

AKARETSA MOKOTABA: HO FUMANA DINTHLA KA THUTO E FETILENG

- 1 Bontsha baithuti setshwantsho sa tllhaselo ya shaka bukeng e kgolo: Pholoso ya di dolfene Bolella baithuti hore re tswelapele ka mokotaba wa rona: Dintlo tse re tshosang
- 2 Taka sedikadikwe tlapangollong mme o ngole mokotaba ka hara sedikadikwe seo.
- 3 Botsa baithuti hore: *Ke eng seo le seng le se tseba ka ha mokotaba ona?*
- 4 Ngola mehopolo ya baithuti tlapangollong mmapeng wa mehopolo. Ngola dintlha tse tshwanang mmoho.
- 5 Ha baithuti ba sokola, ba etelle pele ka dipotso tse kang:
 - a Ke eng hape e etsang re ikutlwe re tshaba?
 - b Na re hlola ho tshaba ha rona? jwang?
 - c Na re ka ba le tshabo e ntjha? jwang?

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa (PATS)
- 2 Bapatsa mantsewe le ditshwantsho tihateng ya tlotlontswe ya mokotaba
 - hlasela
 - madi
 - e madi

Raeme kapa pina	Diketso
Ke nna ngwana, Ke nna moshemane	<i>Ipetse sefubeng makgetlo</i>
Dintlo di ngata, tseo ke di tshabang.	<i>Tona mahlo o iketse ekare o tshohile</i>
ke tshaba diphoofololo, tsa hae le tse hlaha	
Ke tshaba sekgo, se maoto a robedi	<i>Bontsha monwana e robedi</i>
Ha e le lefifi lona, ha ke batle ho le bona	<i>Kwala mahlo o iketse o tsamaye o phopholetsa</i>
Tjhehe mme, se time lebone	<i>Tsitsinya hloho.</i>

Mongolo

Metsotso e 15

- 1 Bolella baithuti hore ba bule dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Ka mora moo, bolella baithuti ho nomora ho thoha ho 1–5 ka hara mola o ka thoko.
- 3 Ngola polelo e latelang tlapangollong pela nomoro 1: O siile dibuka tsa hae mane.
- 4 Ho tloha moo, ngola maemedi a latelang pela dinomoro 2–5:
 - 2 Ba

- 3 Ke
- 4 Wena
- 5 Re
- 5 Laela baithuti ho ngola hape mantswe a bongata moleng o ka tlase.
- 6 Ha ho setse metsotso e mehlano, ngola mantswe ka nepo tlapangolong, o qapodisa mantswe ebile o ntse o hlalosa tsamaiso ya mongolo o kopaneng ha o ntse o ngola.
- 7 Ebe o kopa baithuti ho supa paterone eo ba e boneng jwaloka: moo mantswe a fetohang.
- 8 Seha mola ka tlasa paterone, tjena:
 - 1 O siile dibuka tsa hae mane.
 - 2 Ba siile dibuka tsa bona mane.
 - 3 Ke siile dibuka tsaka mane.
 - 4 O siile dibuka tsa hao mane.
 - 5 Re siile dibuka tsa rona mane.
- 9 Laela baithuti ho nka dipensele tsa bona tsa mmala ho itshwaela.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Boitokisetso pele o bala

MAANO A KUTLWISISO: HO LEPA/NOHA

- 1 Dudisa baithuti fatshe hodima mmata hore bohle ba kgone ho bona buka e kgolo.
- 2 Bula buka e kgolo paleng ya: Pholoso ya di dolfene
- 3 Bontsha baithuti ditshwantsho leqephe ka leng o ntse o ba botsa hore ba nahana hore ho etsahalang.
- 4 Thusa baithuti ho ikamahanya ka maikutlo le ditshwantsho, hore ba be le moelelo o motle wa seo pale e buang ka sona.
- 5 Tsebisa mantswe a matjha karolong tse nepahetseng tsa pale.
- 6 Bala pale kaofela hang, o sa kgaotse.

Ho ngola: ho hlophisa

Metsotso e 30

SEHLOOHO: Ngola ka nako eo o neng o ikutlwa o tshohile

MOSEBETSI: Ngola bonyane ba polelo tse 10 tse hlophisitsweng ka diratswana tse pedi

BOITOKISO:

- Nola lenane la ho hlophisa tlapangollong pele ngodiso e qala.
- Ngola mothalo tlapangollong pele ho thuto. Kenya phoso e lenngwe kapa tse ka babang pedi.

LENANE LA HO HLOPHISA:

- 1 Na ke sebedisitse lekgathe leftile?
- 2 Na ke sebeditse motho wa pele ('ke' and 're')?
- 3 Na diketsahalo tsaka di ka tatelano jwaloka ha di etsahetse?
- 4 Na ebe kena le bonyane ba dipolelo tse 10 tse felletseng tse arotsweng ka diratswana tse pedi?
- 5 Na ke ngotse mantswe aka ka nepo?
- 6 Na polelo enngwe le enngwe e qala ka tlhaku e kgolo?
- 7 Na polelong enngwe le enngwe ke sebedisitse matshwao a ho bala ka nepo?

BONTSHA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Balla baithuti hodimo lenane la hlophiso.
- 2 Balla baithuti hodimo ka mothalo wa hao.
- 3 Bala lenane, o be o bontshe hore mothalo wa hao o nepahetse, kapa o lokela ho etsa ditokiso kapa ho o ntlafatsa.
- 4 Bontsha baithuti tsamaiso ya ho etsa ditokiso.

BAITHUTI BA PHETHELA TSAMAIISO YA HO HLOPHISA (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa bona tsa ho ngolla.
- 2 Bolella baithuti ho fumana methalo ya bona ya mosebetsi wa ho ngola.
- 3 Ho tloha moo, bolella baithuti ho bala manane a bona a hlophiso, ebe ba etsa ditokiso le ntlafatso moo ho hlokahalang
- 4 Ha baithuti ba ntse ba sebetsa, tsamatsamaya ka phaposi burutelong ho tshwara dikopanonyana. Netefatsa hore o sebetsa le sehlopha se fapaneng sa baithuti bakeng sa mosebetsi o mong le o mong wa ho ngola.
- 5 Lekola diphoso tse tlwaelehileng mosebetsing wa baithuti wa ho ngola.
- 6 Lemosa baithuti mme o ngole diphoso tse tlwelehileng tlapangollong.
- 7 Bontsha baithuti mokgwa wa ho lokisa diphoso.

Ke ile ka ikutlwa ke tshohile haholo
nakong eo ke patlileng ke hata noha. Ke ne
ke tsamaya naheng le abuti wa ka.
Dihlahla di ne di le telele mme ke ne ke sa
sheba moo ke neng ke hata teng. Ke ile ka
utlwa mokgwathatsa dihlahlaneng moo, eitse
ha ke sheba fatshe ka bona noha e kgolo e
sootho ka mmala.

Seo ke neng ke pat^a ho se etsa ke ho
paleha hang hang ka potlako. Abuti wa ka o
ile a nthiba. O ile a mpo^lela hore ke kgobe
matshwafu. Yaba o mpo^lela hore ke
tsamaele hole le noha eo, butle ke sa tata.
O ile a re ha ke matha, noha eo e tla tshoha
epe e leka ho ntama.

Ke ile ka ikutlwa ke kokobetse ha re
tsamaela hole le yona, mme noha e kena ka
mokoting.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsoso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 1 wa Mantaha**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti **mosebetsi wa 2 wa Mantaha**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labobedi

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba medumo, ho arola le ho kopanya.

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **tsh**
- 2 Qapodisa lentse: **tshela**
- 3 Qapodisa modumo wa pele wa lentse: /**tsh**/
- 4 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /**e**/
- 5 Qapodisa modumo wa boraro wa lentse: /**l**/
- 6 Qapodisa modumo wa ho qetela wa lentse /**a**/
- 7 Ngola lentse tlapangolong: **tshela**
- 8 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentse: /**tsh**/-/**e**/-/**l**/-/**a**/ = **tshela**
- 9 Ebe kamora moo, qapodisa modumo wa pele wa lentse: /**tshe**/
- 10 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /**la**/
- 11 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho bopa lentse: /**tshe**/-/**la**/ = **tshela**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **nkg**
- 2 Qapodisa lentse: **nkgono**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentse? /**nkg**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentse? /**o**/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentse? /**n**/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentse? /**o**/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentse ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**nkg**/-/**o**/-/**n**/-/**o**/
- 8 Ngola lentse tlapangolong: **nkgono**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentse: /**nkg**/-/**o**/-/**n**/-/**o**/ = **nkgono**
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentse? /**nkg**o/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentse? /**no**/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentse: /**nkg**o/-/**no**/ = **nkgono**

SEO O SE ETSANG....

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho. **mantswe a tsh, nkg**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsets mantswe a latelang:
 - 1 **tshela**

- 2 tshola
- 3 tshelela
- 4 nkgo
- 5 nkgono
- 6 nkgina
- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Hlalosa hore baithuti ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

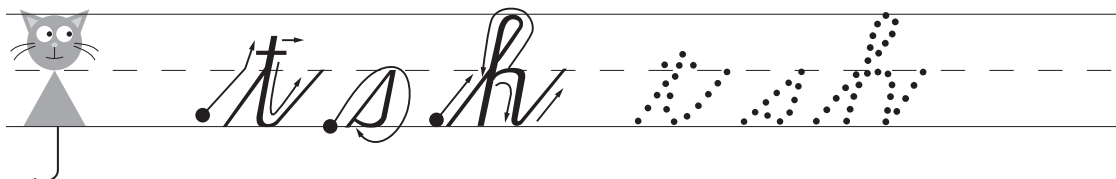

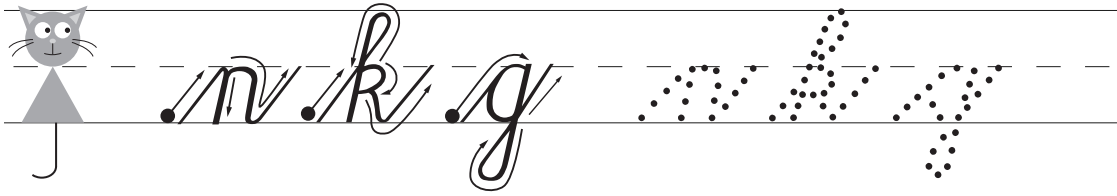
Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane ka mongolo o kopaneng: **tsh, nkg**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore dithlaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

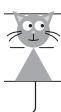
 tshela

 tshola

 tshelela

 nkgo

 nkgono

 nkgina

 Mahlo ke diala a tshela

 noka e tletse.

 Nkgono o nkgetla metsi.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya pele**MAANO A KUTLWISISO: IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG**

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p><u>Pholoso ya didolfene</u></p> <p>Pale ena e thehuwe ho tswa paleng ya nnete ya sebakadi sa sefing sa profeshenale ya bitswang Todd Endris. Pale ena e etsahala sebakeng sa Monterey Bay, kwana California United States.</p>	
<p>Hoseng ho hong ho le mohodi, Todd o ne a tsamaya lebopong la lewatle. O ile a zepela sutu ya hae ya ka metsing a nka boto a thellang ka yona maqhubung a lewatle jwalo ka ha a etsa hoseng ho hong le ho hong. Eitse ha a kena ka metsing, a bona didolfene tse tshela tse ntle di bapala maqhubung. "Ena ke pono e sa tlwaelehang!" a nahana. O ile a ema nakonyana ho boha didolfene tsena.</p>	<p>Ke na le pono ya Todd a bososela ha a sheba lewatle. Ke nahana o rata lewatle mme o ikutlwa a phutholohile hobane o tla hoseng ho hong le ho hong a tlo sefa.</p>
<p>Yaba, Todd o palama botong ya hae a qalella ho soka, a sokela moo maqhubu a neng a le maholo teng. O ile a fumana leqhubu le leholo, yaba o leba nqa e nngwe ho lo batla leqhubu le leng, jwale ka tlwaelo. "A tsatsi le monate la ho sefa!" Todd a nahana. "Phakisa!" a hwehla motswalle wa hae Brian, ya neng a aparela sutu ya hae ya ka metsing lebopong.</p>	
<p>Todd o ile a paqama botong ya hae ha ntse a emetse motswalle wa hae Brian.</p>	<p>Ke bona Todd a sheba hodimo marung, a nahana ka moo a ratang lewatle ka teng.</p>
<p>Hanghang, ho ile ha ba le ntho e thulang boto ya Todd ho tswa ka tlase. Todd le boto ya hae ba ile ba fofela dimitara tse hlano moyeng. Eitse ha a wela ka metsing, o ile a ikutlwa a tshohile. "Ho tlamehile ebe ho na le leruarua haufinyana!" a nahana. Pelo ya hae e ne e betsa ka potlako.</p>	<p>Hona ho a tshosa hobane ke tshohanyetso ho Todd! O tla lewatle hoseng ho hong le ho hong empa hona ha ho a tlwaeleha. Ke bona ka moo Todd a nyarohileng ka teng ha a lahlelwa moyeng.</p>

Seratswana	Padiso Ya Pele (Ho nahana, o bue)
<p>Todd o ile a hula thapo ya boto ya hae ka potlako ho hulela boto ya hae ho yena. O ile a palama botong a mme a qalella a soka ka lebelo ho ya fihla lebopong. Ha a ntse a soka o ne a qamaka ka metsing a shebana le mapheo a maruarua.</p>	<p>Ho emela ntho e mpe ho etsahala ho bitswa tiehiso. Ho a tshosa ha o le tiehisong! Todd o a tseba hore ho na le leruarua empa ha a le bone. Ke a mmona Todd ka moo a tshohileng ka teng ha a batlana le mapheo a leruarua.</p>
<p>Honahona moo, Todd o ile a thulwa hape, ka matla afetang a pele. Eitse ha a wela ka metsing kgetlo la bobedi, leruarua le leholo le lesweu le ile la mo kenya meno a lona mokokotlong wa hae. Metsi a ile a tlala madi.</p> <p>Leruarua le ile la mo tjekeletsa pele, morao, hodimo le tlase. Eitse ha a hlahella ka hodimo ho metsi o ile a hweletsa. "Thusang! Nthuseng!" Ha leruarua le mo hulela ka tlase ho metsi, Todd o ile a betsa nko ya leruarua makgetlo a mmalwa a leka hore e mo tlohele.</p>	<p>Sena se etsahalang se a tshosa hobane Todd o mong ha a hlaselwa ke leruarua le leholo. Ekare ke a utlwa ka mokgwa oo a neng a hweleditse ka ona ha a bona madi a hae a tlala ka metsing.</p>
<p>Leruarua le ile la tlohela mokokotlo wa Todd, empa nako e nyenyane fela. Leruarua le ile la loma leoto la hae, eka le batla ho le kwenya le ntse le felletse! Ha leruarua le ntse le tshwere leoto la Todd ka meno a lona a bohale bo kang ba lehare, Todd o ile a sebedisa leoto la hae le leng ho leka ho raha leruarua ka matla ohle ao a neng a na le ona. Empa leruarua le ne le tiisitse.</p>	<p>Ke na le pono ya Todd a leka ho raha leruarua. O tshwanetse ebe o tshohetse hore leruarua le tla lomaleoto la hae kaofela.</p>
<p>Ho ne ho ena le maqhubu a mangata a ileng a etsa hore Todd a seke a elellwa didolfene tse neng di sesa di mo potolohile. O ile a utlwa fela leruarua le mo tlohella. Todd o ile a leka ho sesa ka hodima metsi. O ile a leka ho batla boto ya hae a bile a itokiseditse ho longwa kgetlo la boraro.</p>	<p>Sena se a tshosa hobane ha re tsebe ho tlo etsahalang! Ke bona Todd a batlana le leboho hore a kgone ho tswa ka metsing pele leruarua le kgotla!</p>
<p>Eitse ha a ntse a batla boto, o ile a elellwa hore didolfene tse tshelela di mo potolohile. Di ne di otlanyamehatla ya tsona metsing, di tshosetsa leruarua. Todd o ile a tshwara boto ya hae.</p>	<p>Ke bona Todd ka moo a neng a maketse ka teng ha a bona didolfene!</p>
<p>Todd o ile a utlwa lentswe la Brian. "Phakisa! Palama botong ya hao!" Metsi a ntse a tletse madi. Ha Brian a thusa Todd ho ya lebopong, o ne a ntse a qamaka a sheba mapheo a maruarua. "Batlang thuso!" Brian a hweletsa batho ba neng ba le lebopong.</p>	
<p>Qetellong Todd o ile a utlwa boto ya hae e thula santa. O ne a kgutletse lebopong. "Ho lokile! O tlo thola thuso!" Brian a mo kgothatsa. Todd o ne a sa kgolwe hore didolfene tsane tse neng di bapala di phosositse bophelo ba hae.</p>	<p>E kare ke a mmona Todd a kgamoya, a ikutlwa a imollohile ha boto ya hae e sefang e fihla lehlatheng. O a tseba o tswile kotsing eo a neng a le ka hara yona. Leruarua ha le na mo fumana jwale!</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Leruarua le lomme Todd kae?	Le mo lommeka mokokotlong yaba le mo loma leetong.
Todd o ile a pholoswa ke eng ho leruarua?	Didolfene tse neng di bapala di ile tsa tshosetsa leruarua.
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
Hobaneng pale ena e tshosa?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane ho na le leruarua paleng ena, maruarua a kotsi. Hobane Todd o longwa ke leruarua, metsi a tletse madi. Hobane Todd o mong ha a longwa le leruarua Hobane leruarua le mo lommedibakeng tse ngata, le dula le kgutla ho leka ho mo loma. Hobane ha re tsebe hore na Todd o tla phonyoha kapa o tla bolawa ke leruarua ho fihlela re fihla qetellong ya pale.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso ya ho Bala la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti **Mosebetsi wa 1 wa Labobedi**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti Mosebetsi wa 2 wa **Labobedi**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Laboraro

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

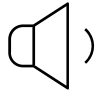
- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - tiehiso
 - potilwe
 - tshoha
 - ka thabo

Raeme kapa pina	Diketso
Ke nna ngwana, Ke nna moshemane	<i>Ipetse sefubeng makgetlo</i>
Dintho di ngata, tseo ke di tshabang.	<i>Tona mahlo o iketse ekare o tshohile</i>
ke tshaba diphoofololo, tsa hae le tse hlaha	
Ke tshaba sekgo, se maoto a robedi	<i>Bontsha monwana e robedi</i>
Ha e le lefifi lona, ha ke batle ho le bona	<i>Kwala mahlo o iketse o tsamaye o phopholetsa</i>
Tjhehe mme, se time lebone	<i>Tsitsinya hloho.</i>

HO PHETA DIPALE KA BOIQAPELO/BOKGONI

- 1 Arola baithuti ka dihlopha tse nyenyane.
- 2 Neha sehlopha ka seng leqephe la ditshwantsho la ho petha pale ka boiqapelo/bokgoni ba bona.
- 3 Hopotsa baithuti hore beke e fetileng, ba iqapetse dipale tsa bona ba sebedisa ditshwantsho.
- 4 Bekeng ena baithuti ba lokela ho sebetsa ka dihlopha ho nahana ka pale ya bona.
- 5 Hopotsa baithuti hore pale ya bona e be ya boiqapelo e hohelang le hore e tsamayelane le ditshwantsho.
- 6 Bolella baithuti ho mamela ka hlooko.
- 7 Kopa dihlopha 1–2 ho abelana ka dintlha tsa bona.
- 8 Leboha baithuti ka ho abelana ka dintlha tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Boikgopotso ba medumo, ho arola le ho kopanya

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **mph**
- 2 Qapodisa lentse: **mphoqa**
- 3 Arohanya lentse ho ya ka medumo: /**mph**/-/o/-/q/-/a/
- 4 Qapodisa modumo wa pele wa lentse: /**mph**/
- 5 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /o/
- 6 Qapodisa modumo wa boraro wa lentse: /q/
- 7 Qapodisa modumo waho qetela wa lentse: /a/
- 8 Ngola lentse tlapangolong: **mphoqa**
- 9 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentse: /**mph**/-/o/-/q/-/a/ = **mphoqa**
- 10 Kamora seo, qapodisa modumo wa pele wa lentse: /**mpho**/
- 11 Qapodisa modumo wa bobedi wa lentse: /**qa**/
- 12 Bontsha ka ho supa ho kopanya medumo ho boba lentse: /**mpho**/-/qa/ = **mphoqa**

SEO RE SE ETSANG...

- 1 Qapodisa modumo: **ntj**
- 2 Qapodisa lentse: **ntjella**
- 3 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentse? /**ntj**/
- 4 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentse? /e/
- 5 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa boraro lentse? /ll/
- 6 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qetellong ya lentse? /a/
- 7 Kopa baithuti ho arola lentse ka medumo eo le bopilweng ka yona: /**ntj**/-/e/-/ll/-/a/
- 8 Ngola lentse tlapangolong: **ntjella**
- 9 Laela baithuti ho kopanya medumo le wena ho bopa lentse: /**ntj**/-/e/-/ll/-/a/
- 10 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe o qalang lentse? /**ntje**/
- 11 Botsa baithuti hore: ke modumo ofe wa bobedi lentse? /**lla**/
- 12 Laela baithuti ho kopanya medumo ho bopa lentse: /**ntje**/-/lla/ = **ntjella**

SEO O SE ETSANG...

- 1 Bolella baithuti ho ntsha dibuka tsa bona tsa ho ngolla le hore ba ngole letsatsi le sehlooho: **mantse a mph, ntj**
- 2 Ka mora moo ba bolelle ho ngola dinomoro 1–5 ka hare ho mola o ka thoko.
- 3 Ba bitsetse mantse a latelang:
 - 1 **mphoqa**
 - 2 **mpa**

3 mphehela

4 ntjella

5 ntja

6 ntjamela

- 4 Baithuti ba ngole mantswe ka thoko ho nomoro e nepahetseng ba be ba sehele mola modumo o korotsweng lentsweng.
- 5 Ha ho setse metsotso e mmedi, o ngole ka nepahalo mantswe tlapangollong o be o sehele mela medumo e korotsweng.
- 6 Bolella baithuti ho etsa ditokiso ka pene ya mmala.
- 7 Bolella baithuti hore ka thuto e latelang ba tla ithuta ho ngola modumo ona ka MONGOLO O KOPANENG.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

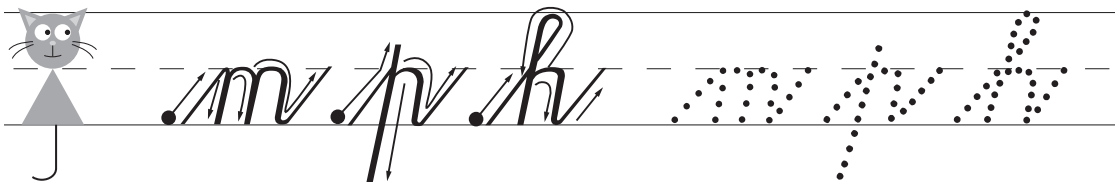

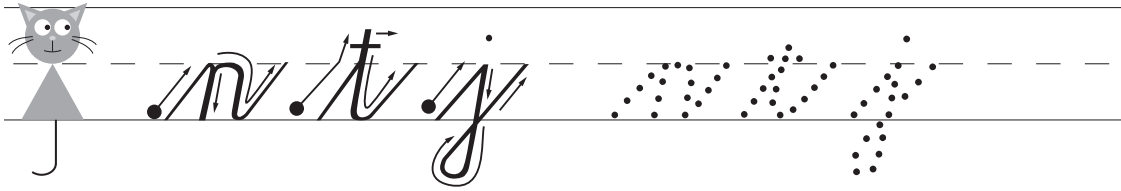
Mongolo:

Metsotso e 15

Ngola (di)tlhaku / mantswe / dipolelo ka mongolo o kopaneng

- 1 Ruta baithuti mokgwa o nepahetseng wa ho sebedisa ditlhaku tse nyanyane le tse kgolo: **mph, ntj**
- 2 Bontsha ka ho ngola ditlhaku bakeng sa bana ba ngolang ka letsoho le letona ebe o bontsha ba ngolang ka letsoho le letshehadi.
- 3 Ebe o bolella baithuti ho sebetsa le balekane, ho ngola ditlhaku mekokotlong ya bona ka menwana.
- 4 Ka mora hona, bolella baithuti ho ngola ditlhaku hodima tafole tsa bona ka menwana.
- 5 Qetellong bontsha baithuti tlapangollong hape hore ditlhaku le mantswe di ngolwa jwang.
- 6 Baithuti ba tshwanetse ho kopolla modumo/ mantswe/ dipolelo dibukeng tsa bona.
- 7 Baithuti ba tshwanetse ho seha mela ka tlasa modumo o korotsweng mantsweng / kapa dipolelong tse ngotsweng.

*mp*hoqa

*mp*ha

*mp*hehela

*nt*ja

*nt*jella

*nt*jamela

O *mp*hile buka ya dipalo.

*Nt*ja e lelekisa katse.

LENANEO LA MONGOLO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Polelo: _____

Ngodiso:

Metsotso e 30

Ho patlalatsa le ho hlahisa

SEHLOOHO: Ngola bonyane ba polelo tse 10 tse hlophisitsweng ka diratswana tse pedi

FOREIMI YA HO NGOLA:

Ke ile ka ikutlwa ke tshohile mohla...*(hlahosa se etsahetseng ka dipolelo tse 4-5)*

Seo ke ileng ka se etsa hanghang...*(hlahosa hore bothata bo ile ba rarabollwa jwang ka dipolelotse 4-5)*

Ke ile ka ikutlwa ke le betere ha...

BOITOKISO: Pele ho thuto ya ho ngola, ngola moralo oo o o entseng ka Mantaha tlapangollong

HO BONTSHA KA HO E TSA TSAMAIISO YA HO THALA (SEO KE SE ETSANG)

- 1 Hopotsa baithuti hore ka Mantaha re sebedisitse lenane la ho hlophisa ho hlophisa mothalo wa rona.
- 2 Ka mora moo bolella baithuti hore re tliho patlalatsa le ho hlahisa mosebetsi wa rona wa qetelo oo re o ngotseng.
- 3 Bontsha baithuti ka moo o ngolang hape mosebetsi wa hao o kenya sehlooho le letsatsi.

PHETHELA TSAMAIISO YA HO PHATLALATSA. (SEO O SE ETSANG)

- 1 Neha baithuti dibuka tsa ho ngolla.
- 2 Laela baithuti ho ngola etsatsi le sehlooho: **nako eo ke ileng ka ikutlwa ke tshohile**
- 3 Bolella baithuti ho ngola mosebetsi wa bona ka makgethe bas a etse diphoso.
- 4 Ha baithuti ba ena le nako ba ka taka setshwantsho ka pelenyana.
- 5 Bolella baithuti hore ba ka eketsa dipolelo haeba ba sa na le nako.
- 6 Hopota baithuti ka maano ao baka a sebedisang ho ba thusa.
- 7 Ha baithuti ba ntse ba ngola tsamatsamaya ka phaposiburutelong ho thusa ba sokolang.

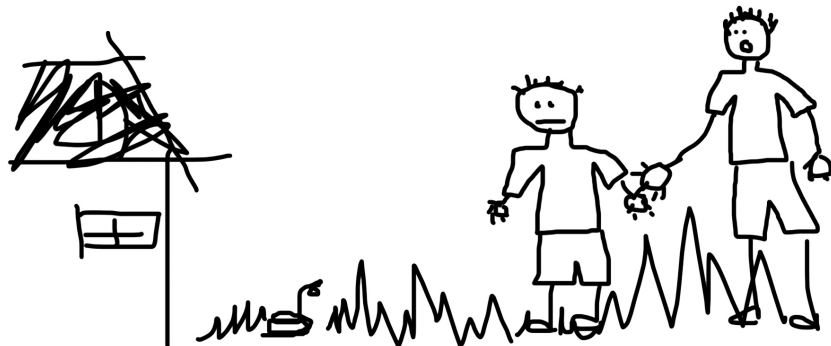
BAITHUTI BA HLAHISA MOSEBETSI WA BONA

- 1 Ha ho setse metsotso e mehlano, laela baithuti ho beha diphensele tsa bona fatshe.
- 2 Laela baithuti ho **buisana ka bobedi** le balekane ba bona ka seo ba se ngotseng.
- 3 Hang ha baithuti ba qetile, bitsa moithuti a le mong kapa ba babedi hob ala seo ba sengotseng.
- 4 Bapatsa mosebetsi wa baithuti moo e mong le e mong a tla o bona ele hore ba kgone ho bala se ngotsweng ke ba bang.

Ke ile ka ikutlwa ke tshohile haholo nakong eo ke patlileng ke hata noha. Ke ne ke tsamaya naheng le Abuti wa ka. Dihlahla di ne di le telele mme ke ne ke sa sheba moo ke neng ke hata teng. Ke ile ka utlwa mokgwathatsa dihlahlaneng moo, eitse ha ke sheba fatshe ka bona noha e kgolo e sootho ka mmala.

Seo ke neng ke patla ho se etsa ke ho paleha hang hang ka potlako. Abuti wa ka o ile a nthiba. O ile a mpoella hore ke kgobe matshwafu. Yaba o mpoella hore ke tsamaele hole le noha eo, butle ke sa tata. O ile a re ha ke matha, noha eo e tla tshoha epe e leka ho ntama.

Ke ile ka ikutlwa ke kokobetse ha re tsamaela hole le yona, mme noha e kena ka mokoting.

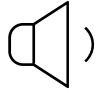
Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti bohle ka **Leqephe la tshibetsola ho Bala la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle **mosebetsi wa 1** wa **Laboraro**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa phetoho ya **Mosebetsi wa Phetoho ya ho Bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Laboraro**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labone

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Fapanyetsano ya ditlhaku

SEO KE SE ETSANG...

- 1 Hlalosa hore kajeno re tliho ikwetlisa ho bona diphapang tse nyane tse teng mantsweng. Ho na ho re thusa hore re be dibadi tse hlwahlwa.
- 2 Ngola mantwe ana tlapangolong: **tshela, tshola**
- 3 Bontsha baithuti diphapang mantsweng a latelang tse kang: **tshela, tshola**
- 4 Hlalosa diphapang jwaloka: medumo ya /e/ **le /o/** e fapane, empa ditlaku tse ding kaofeela di a tshwana!

SEO RE SE ETSANG...

KAROLO YA 1

- 1 Ngola mantwe ana a mabedi tlapangolong: **ntjella, ntjesa**
- 2 Botsa baithuti tjena: Ke eng phapang dipakeng tsa mantwe ana?
- 3 **Bitsa moithuti hore a tlo seha mola ka tlasa phapang e teng mantsweng ana: ntjella, ntjesa**
- 4 Hlalosa diphapang tse teng mantsweng ana.

KAROLO YA 2

- 1 **Jwale, ngola lentwe lena tlapangolong: ntjamela**
- 2 **Botsa baithuti tjena: Ke modumo ofe lentsweng lena oo o ka o fapanyetsanang le o mong ho bopa lentwe le letjha?**
- 3 Ngola lenane la dikarabo tsa baithuti tlapangolong, jwaloka: **hlaahlela, fela, qela, mmela, llela, ntlela**

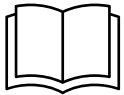
SEO O SE ETSANG...

- 1 **Ngola lentwe lena tlapangolong: tshola**
- 2 Laela baithuti ho bopa mantwe a mangata ka moo ba ka kgonang, bantse ba fetola feela modumo o le mong.
- 3 Qetellong bitsetsa baithuti tlapangolong ho tliho ngola lentwe le le leng leo moithuti a le bopileng.
- 4 Bala mantwe mme o hlalose baithuti ka medumo e fapanyeditsweng **hlola, tlola, ngola, fola, hola, tola, mola**

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Padiso ya bobedi

MAANO A HO BALA: IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p><u>Pholoso ya didolofene</u></p> <p>Pale ena e thehuwe ho tswa paleng ya nnete ya sebakadi sa sefing sa profeshenale ya bitswang Todd Endris. Pale ena e etsahala sebakeng sa Monterey Bay, kwana California United States.</p>	
<p>Hoseng ho hong ho le mohodi, Todd o ne a tsamaya lebopong la lewatle. O ile a zepela sutu ya hae ya ka metsing a nka boto a thellang ka yona maqhubung a lewatle jwalo ka ha a etsa hoseng ho hong le ho hong. Eitse ha a kena ka metsing, a bona didolfene tse tshelala tse ntle di bapala maqhubung. "Ena ke pono e sa tlwaelehang!" a nahana. O ile a ema nakonyana ho boha didolfene tsena.</p>	
<p>Yaba, Todd o palama botong ya hae a qalella ho soka, a sokela moo maqhubu a neng a le maholo teng. O ile a fumana leqhubu le leholo, yaba o leba nqa e nngwe ho lo batla leqhubu le leng, jwale ka tlwaelo. "A tsatsi le monate la ho sefa!" Todd a nahana. "Phakisa!" a hwehla motswalle wa hae Brian, ya neng a aparela sutu ya hae ya ka metsing lebopong.</p>	<p>Ke bona Brian a leka ho itokisa hore a lo sefa le motswalle wa hae.</p>
<p>Todd o ile a paqama botong ya hae ha ntse a emetse motswalle wa hae Brian.</p>	
<p>Hanghang, ho ile ha ba le ntho e thulang boto ya Todd ho tswa ka tlase. Todd le boto ya hae ba ile ba fofela dimitara tse hlano moyeng. Eitse ha a wela ka metsing, o ile a ikutlwa a tshohile. "Ho tlamehile ebe ho na le leruarua haufinyana!" a nahana. Pelo ya hae e ne e betsa ka potlako.</p>	<p>Ke na le pono ya ho nyaroha ha Brian ha a bona ka moo Todd a fofang moyeng ka teng.</p>

Seratswana	Padiso Ya Bobedi (Ho nahana, o bue)
<p>Todd o ile a hula thapo ya boto ya hae ka potlako ho hulela boto ya hae ho yena. O ila a palama botong a mme a qalella a soka ka lebelo ho ya fihla lebobong. Ha a ntse a soka o ne a qamaka ka metsing a shebana le mapheo a maruarua.</p>	
<p>Honahona moo, Todd o ile a thulwa hape, ka matla afetang a pele. Eitse ha a wela ka metsing kgetlo la bobedi, leruarua le leholo le lesweu le ile la mo kenya meno a lona mokokotlong wa hae. Metsi a ile a tlala madi.</p> <p>Leruarua le ile la mo tjekeletsa pele, morao, hodimo le tlase. Eitse ha a hlahella ka hodimo ho metsi o ile a hweletsa. "Thusang! Nthuseng!" Ha leruarua le mo hulela ka tlase ho metsi, Todd o ile a betsa nko ya leruarua makgetlo a mmalwa a leka hore e mo tlohele.</p>	<p>Ke bona sefahleho sa Brian se tletseng letshoho ha a sheba ka metsing a bona hofifala ke madi.</p>
<p>Leruarua le ile la tlohela mokokotlo wa Todd, empa nako e nyenyane fela. Leruarua le ile la loma leoto la hae, eka le batla ho le kwenya le ntse le felletse! Ha leruarua le ntse le tshwere leoto la Todd ka meno a lona a bohale bo kang ba lehare, Todd o ile a sebedisa leoto la hae le leng ho leka ho raha leruarua ka matla ohle ao a neng a na le ona. Empa leruarua le ne le tiisitse.</p>	<p>Ha ke ne ke le Brian lebobong, ke ne ke tlo ikutlwa ke imollohile hore ebe ha ke ka metsing empa hape ke ne ke tlo ikutlwa ke tshohetse motswalle wa ka. Ke bona Brian a shebelletse a ikutlwa a sena matla hobane ha a na tsela ya ho lwantsha leruarua le leholo le lesweu.</p>
<p>Ho ne ho ena le maqhubu a mangata a ileng a etsa hore Todd a seke a elellwa didolfene tse neng di sesa di mo potolohile. O ile a utlwa fela leruarua le mo tlohella. Todd o ile a leka ho sesa ka hodima metsi. O ile a leka ho batla boto ya hae a bile a itokiseditse ho longwa kgetlo la boraro.</p>	<p>Ke a mmona Brian a shebile a eme lebobong moo metsi a qalang teng, a tshohile hobane ha a bone Todd!</p>
<p>Eitse ha a ntse a batla boto, o ile a elellwa hore didolfene tse tshelela di mo potolohile. Di ne di otlanyamehatla ya tsona metsing, di tshosetsa leruarua. Todd o ile a tshwara boto ya hae.</p>	<p>Ke bona le kamoo Brian a neng a maketse ka teng ha a bona Todd a potapotilwe ke didolfene!</p>
<p>Todd o ile a utlwa lentswe la Brian. "Phakisa! Palama botong ya hao!" Metsi a ntse a tletse madi. Ha Brian a thusa Todd ho ya lebobong, o ne a ntse a qamaka a sheba mapheo a maruarua. "Batlang thuso!" Brian a hweletsa batho ba neng ba le lebobong.</p>	<p>Eitse ha Brian a bona hore shark e tsamaile, o ile a kena ka metsing ho thusa motswalle wa hae. Ke bona ka moo a neng a nyarohile ka teng ha a bona ka moo Todd a lonngweng ka teng. Ke mmona a hweletsa a kopa thuso!</p>
<p>Qetellong Todd o ile a utlwa boto ya hae e thula santa. O ne a kgutletse lebobong. "Ho lokile! O tlo thola thuso!" Brian a mo kgothatsa. Todd o ne a sa kgolwe hore didolfene tsane tse neng di bapala di pholositse bophelo ba hae.</p>	<p>Ke a mmona Brian le yena a kgamoya wa kimollo ya hore motswalle wa hae Todd o ntse a phela.</p>

Dipotso tsa tlhakisetso	Dikarabo tse lebelletsweng
Brian o ile a tla neng metsing ho tlo thusa Todd?	O ile a tlo thusa Todd kamora hobadidolfene di tshosetse leruarua.
Eba le pono ena ya hlaselo ya leruarua paleng. O nahana hore ke karolo efe e neng e tshosa haholo?	<i>Ke nahana hore karolo e neng e tshosa haholo ke ha.....</i>
Potso 'hobaneng'/Potso ya Maikutlo	Dikarabo tse lebelletsweng
O nahana hore ke lebaka lefe le entseng hore Brian a se ke a tlo pholosa Todd?	<ul style="list-style-type: none"> Hobane o ne a tshaba ho hlaselwa ke leruarua. Hobane tlhaselo e etsahetse ka metsing mme ho thata ho bona se etsahalang. Hobane ho ne ho tlo ba thata ho fumana Todd ka metsing a tletseng madi. Hobane leruarua le lesweu le leholo mme ho ka ba bonolo hore le hlasele batho ba babedi. Mohlomong lebaka ke hobane Brian o ne a tshaba ho kena ka metsing ha a bona leruarua.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle ka Leqephe **la Tshebetso la ho Bala la 10**.
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labone**.
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **mosebetsi wa phetoho wa ho bala**.
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 2 wa **Labone**.
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ho bontsha dihlopha tse o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Labohlano

Mesebetsi ya Molomo

Metsotso e 15

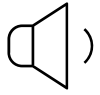
TLOTLONTSWE YA MOKOTABA

- 1 Ruta o sebedisa PATS
- 2 Bapatsa mantswe le ditshwantsho tjhateng ya Tlotlontswe ya Mokotaba
 - bonamelo
 - letshoho
 - fehelwa
 - fehelwa ha pelo

Raeme kapa pina	Diketso
Ke nna ngwana, Ke nna moshemane	<i>Ipetse sefubeng makgetlo</i>
Dintho di ngata, tseo ke di tshabang.	<i>Tona mahlo o iketse ekare o tshohile</i>
ke tshaba diphoofololo, tsa hae le tse hlaha	
Ke tshaba sekgo, se maoto a robedi	<i>Bontsha monwana e robedi</i>
Ha e le lefifi lona, ha ke batle ho le bona	<i>Kwala mahlo o iketse o tsamaye o phopholetsa</i>
Tjhehe mme, se time lebone	<i>Tsitsinya hloho.</i>

PUISANO YA SERATSWANA SE BADILWENG KA KOPANELO.

- 1 Ngola foreimi ya puisano tlapangollong
Paleng ena...
Ke nahana e tshosa haholo ha...
Pale ena e ya tshosa hobane...
- 2 Balla baithuti foreimi ya puisano.
- 3 Arola baithuti ka **dihlopha tse nyenyane**.
- 4 Bolella baithuti hore e mong le e mong a fumane monyetla wa ho phehisa potsong.
- 5 Laela baithuti ho mamela ka hlooko.
- 6 Kopa baithuti ba fapaneng kapa sehlopha se itseng sa baithuti ho abelana le wena dikarabo tsa bona.
- 7 Ha dikarabo di sa nepahala, di lokise.
- 8 Leboha baithuti ka diphehiso tsa bona.

Tlhokomediso ya Medumo le Medumo:

Metsotso e 15

Popo ya mantswe

Ngola lenane tlapangolong le nang le medumo eo ba ithutileng yona dibekeng tse fetileng.

a	w	m
ngw	nng	ntj
i	o	b
nkg	mp	tsh
l	y	n
oi	oe/	ua
k	e	u
ea	oa	ae

BONTSHA

- 1 Qapodisa medumo yohle e tlapangolong.
- 2 Efa baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe ao ba ka a kgonang ba sebedisa medumo eo.

SEO SE ETSWANG KE BAITHUTI

- 1 Bolella baithuti ho bula dibuka tsa bona.
- 2 Laela baithuti ho qala ho bopa mantswe mme ba e ngole ka dibukeng tsa bona.
- 3 Efa baithuti metsotso e 3 ho bopa mantswe ka bongata boo ba ka bo kgonang.
- 4 Dumella baithuti ho itshwaela mesebetsi ya bona.
- 5 Kopa baithuti ho arolelana mantswe eo ba a bopileng le ba bang mme o a ngole tlapangolong.

LENANEO LA DIFONIKI/MEDUMO LE FAPANENG

Modumo/Medumo: _____

Mantswe: _____

Ho bala ka kopanelo:

Metsotso e 15

Diketsahalo kamora ho bala

MAANO A KUTLWISISO: KAKARETSO / IKETSETSE SETSHWANTSHO KA HLOHONG TAKA SERATSWANA

- 1 Dudisa baithuti madulong a bona ka dibuka tsa bona tsa ho ngolla kapa maqephe a sa ngollang, diphensele le dikherayone.
- 2 **Bontsha** ka ho etsa o **iketsetse setshwantsho ka hloohong** ka ho hong ho tswa paleng, jwaloka: Ekare ke ya bona metsi a tlala madi ha shaka a loma mokokotlo wa Todd.
- 3 Taka setshwantsho sa hao tlapangolong sa shaka fin le metsi madi.
- 4 Kamora moo, bolella baithuti hore ba tlile ho iketsetsa setshwantsho ka hloohong ka ho hong ho tswa paleng.
- 5 Kopa baithuti ho kwala mahlo mme ba iketle. Ba balle pale hape.
- 6 Kopa baithuti ho bula mahlo, mme ba take ntho e le nngwe eo ba e iketseditseng setshwantsho ka yona ho tswa paleng.
- 7 Qetellong, kopa baithuti ho **buisana ka bobedi**, mme ba bontshane seo ba se takileng le molekane.

Ho bala ka tataiso ya sehlopha

Metsotso e 30

DIHLOPHA: _____

- 1 Dudisa baithuti hantle mme ba sebedise **Leqephe la Tshebetso la ho Bala la 10.**
- 2 Hlalosetsa baithuti bohle mosebetsi wa 1 wa **Labohlano.**
- 3 Bitsa sehlopha sa pele ho sebetsa mmoho le wena.
- 4 Kamora metsotso e 15, ba kgutlisetse ditulong tsa bona.
- 5 Etsa **Mosebetsi wa Phetoho wa ho Bala.**
- 6 Hlalosetsa baithuti bohle **Mosebetsi wa 2** wa **Labohlano.**
- 7 Bitsa sehlopha sa bobedi ho sebetsa mmoho le wena.
- 8 Tlatsa tereka ya hao ho bontsha dihlopha tseo o di mametseng, le seo ba se badileng.
- 9 Ngola diphetoho tse ka etswang dihlopheng tsa ho bala kapa mesebetsing ya ho bala.

Boikgopotso ba thuto ya puo pheletsong ya beke

Metsotso e 15

- 1 Dudisa baithuti mmateng pheletsong ya letsatsi.
- 2 Etsa boikgopotso ba thuto ya puo. O ka nna wa kgetha ho kopanya Puo ya Lapeng (HL) le Puo ya Senyesemane (EFAL) ha o etsa boikgopotso bona.
- 3 Hopola ho dumella baithuti ho buisana ka bobedi ka dikarabo tsa bona le balekane ba bona. Kamora moo, kgetha baithuti ba seng ba kae ho abelana dikarabo tsa bona ho baithuti bohle.
- 4 Sebedisa dipotso tse latelang ho tataisa dipuisano tsa thuto ya puo:
 - a **Mmokotaba wa rona wa beke e ne e le ofe?**
 - b **Ke pale dife tseo re di badileng mmoho?**
 - c **Ke mantswe afe a matjha ao o a ratileng bekeng ena?**
 - d **O ithutile eng paleng tseo re di badileng mmoho?**
 - e **Re ngotse ka eng bekeng ena?**
 - f **Tsebo ya hao ya mongolo e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - g **Tsebo ya hao ya ho bala e ntlafetse jwang bekeng ena?**
 - h **Ke eng seo o leng motlotlo ka sona bekeng ena?**
- 5 Qetellong, bolella baithuti ho nahana ka dintho tse pedi tseo ba tla qoqela ba lelapa la bona ka tsona le tseo ba ithutileng tsona bekeng ena le hore tsebo ya bona e ntlafetse hakae?

Hlokomela: mosebetsi ona wa boikgopotso le boitekolo o bohlokwa haholo jwaloka karolo ya thuto. Ka kopo o se ke wa tlola mosebetsi ona wa beke.